

Tilinpäätös 2017

Kaupunginvaltuusto
28.5.2018

HYVINKÄÄN KAUPUNKI

TILINPÄÄTÖS VUODELTA 2017

SISÄLLYSLUETTELO

	TOIMINTAKERTOMUS	
1	Olennot tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	1
1.1.	Kaupunginjohtajan katsaus	1
1.2.	Kaupungin hallinto	2
1.2.1	Kaupunginvaltuusto	2
1.2.2	Kaupunginhallitus	5
1.2.3	Lautakuntien puheenjohtajat	6
1.2.4	Kaupungin organisaatio	8
1.2.5	Tilivelvolliset kaupungin organisaatiossa	8
1.2.6	Henkilöstö	10
1.3	Yleinen taloudellinen kehitys	11
1.4.	Hyvinkään toimintaympäristön kehitys	13
1.5	Olennot muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa	16
1.6	Arvio todennäköisestä kehityksestä	17
1.7	Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen	18
1.8	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä	18
1.9	Ympäristötekijät	19
2	Kaupunginhallituksen arvio sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tuloksellisuudesta suhteessa tavoitteisiin ja riskeihin (selonteko)	19
3	Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	24
3.1	Tilikauden tuloksen muodostuminen	24
3.2	Toiminnan rahoitus	27
4	Rahoitusasema ja sen muutokset	30
5	Kokonaistulot ja -menot	33
6	Kuntakonsernin toiminta ja talous	
6.1	Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisältyvistä yhtiöistä	34
6.2	Konsernin toiminnan ohjaus	35
6.3	Olennot konsernia koskevat tapahtumat	35
6.4	Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä ja selonteko konserni- valvonnan järjestämisestä	36
6.5	Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut	38
7	Hallituksen esitys tilikauden tuloksen käsittelystä	53
	TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	54
8.1	Sitovien toiminnallisten tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen toimielimittäin	
	20 Tarkastuslautakunta	66
	21 Keskusvaalilautakunta	68
	22 Kaupunginhallitus	68
	23 Henkilöstöjaosto	72
	24 Konserni- ja tukipalvelujaosto	75

	30 Opetuslautakunta	85
	36 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	97
	40 Tekninen lautakunta	103
	46 Ympäristölautakunta	111
	60 Sosiaali- ja terveyslautakunta	116
8.2	Tuloslaskelmaosan toteutuminen	134
8.3	Investointiosan toteutuminen	135
8.4	Rahoitusosan toteutuminen	137
8.5	Yhteenveto talousarvion toteutumisesta	138
8.5.1	Käyttötalouden yhteenveto toimielimittäin	138
8.5.2	Käyttötalouden yhteenveto tulosalueittain	142
8.5.3	Investointiosan yhteenveto	147
	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	150
	Kaupungin tuloslaskelma	151
	Rahoituslaskelma	152
	Kaupungin tase	153
	Konsernituloslaskelma	155
	Konsernin rahoituslaskelma	156
	Konsernitase	157
	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	159
	Tuloslaskelman liitetiedot	161
	Taseen liitetiedot	164
	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	171
	Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen	174
	Henkilöstöä ja tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot	176
	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	179
	Kunnallinen liikelaitos, Hyvinkään Vesi	180
	Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen	197
	TILIKAUDEN AIKANA KÄYTETYT TILIKIRJAT JA TILIKARTTA	201
	TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUKSET	213
	Liite, Vastuusitoumukset 2017	214

TOIMINTAKERTOMUS

1 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.1. Kaupunginjohtajan katsaus

Hyvinkään 100-vuotisjuhlavuosi sujui iloisissa tunnelmissa. Juhlaviikkojen aikana järjestettiin kaupunkilaisille useita isoja ulkoilmakonsertteja, piknik-tapahtuma sekä monia muita aktiviteetteja. Professori Anu Lah-tisen kirjoittama Hyvinkään historia Hyvät, Pahat ja Hyvinkääläiset sai erittäin hyvän vastaanoton ja se tar-joaa mielenkiitoisen aikamatkan seudun varhaisista vaeltajista nykypäivään saakka. Juhlavuonna kaupunkiin syntyi Antti Luusuaniemen johdolla uusi, kansallisestikin merkittävä Red-Carpet-elokuvafestivaali. Tapahtu-man toteutus ja tunnelma ylittivät kaikki odotukset. Monet kulttuurin ammattilaiset ja harrastajat sekä kau-pungissa toimivat yhdistykset tekivät paljon töitä 100-vuotisjuhlien eteen. Kaupungissa järjestettiin toista-sataa tapahtumaa, joihin kaikilla kaupunkilaisilla oli mahdollisuus osallistua.

Vuosi 2017 ei kuitenkaan ollut pelkkää juhlintaa. Edellisenä vuonna hyväksytyä kaupunkistrategiaa eli Peli-kirjaa ryhdyttiin panemaan täytäntöön kärkihankkeiden kautta. Hangonsillan alueella Hangonsiltatalon suunnittelu eteni, tehtiin asuntoalueen kaavoituspäätökset ja myytiin alueen ensimmäiset kerrostalotontit. Rentto Oy:n kanssa tehtiin monitoimihallin toteuttamista koskeva päätös. Sveitsin alueella hotellin ja tapah-tumakeskuksen avaus oli yksi vuoden kohokohdista. Onnistunut juhlavuosi antoi hyvän alun aktiivinen ta-pahtuma-kaupunki ja omaleimainen kulttuuri- ja liikuntakaupunki kärkihankkeiden suunnitteluun ja toteut-tamiseen. Työ kaupunkikeskustan ja kylien kehittämiseksi etenee myös hyvin. Kaikella kaupungin toimin-nalla pyritään kaupunkilaisten osallisuuden, yhteisöllisyyden ja hyvinvoinnin edistämiseen.

Epävarmasta valtakunnallisesta sote- ja maakuntauudistustilanteesta huolimatta Keski-Uudenmaan kuusi kuntaa päätti perustaa sosiaali- ja terveystoimen järjestämistä varten yhteisen kuntayhtymän. Kuntayhtymä nähtiin hyödylliseksi siitä riippumatta toteutuvatko valtakunnalliset muutokset. Kuntayhtymä pääsi heti toi-mintansa aluksi merkittävien valinnanvapauden ja henkilökohtaisen budjetoinnin kokeilualueeksi. Toisena vaiheena on myös tuotannon siirtäminen kuntayhtymän vastuulle. Hyvinkään terveystoimen ja elinvoiman kannalta tärkeä Sairaalamäen uudisrakennuksen rakennustyöt etenivät suunnitellusti.

Suomen taloudellisen tilanteen paraneminen ja kaupungissamme tehdyt kehittämis- ja tasapainotustoi-menpiteet ovat johtaneet siihen, että monet tunnusluvut ovat parantuneet. Talous on toista vuotta ylijää-mäinen, verotulokehitys on myönteistä, pystyimme vähentämään velkaamme, työttömyys on laskussa, uu-sia yrityksiä on perustettu, työpaikkaomavaraisuus on 95 % :n tasoa, asuntorakentamisen kovat tavoitteet saavutettiin ja väestökasvu on positiivista. Nämä kaikki myönteiset asiat ovat tarpeen, kun katsomme tule-vaisuuteen. Mahdollinen sote-muutos, sairaalan laajennus, kouluverkkorakentaminen, keskustassa tehtävät liikennejärjestelyt, panostaminen syrjäytymisuhassa oleviin nuoriin, vanhustenhuollon kehittäminen, Hinku- ja Fisuhjelmien toteuttaminen ja monet muut palvelujen parantamista koskevat suunnitelmat edellyttävät sitä, että meillä on korkea työllisyys, pidämme kaupungin talouden tasapainoisena ja teemme järkeviä pää-töksiä.

Pelikirjan ensimmäisen sivun ensimmäisenä kärkenä on ”Houkutteleva Hyvinkää” ja tuoreen Hyvinkään seu-dun historia -kirjan viimeisenä lauseena on lainaus Hyvinkään asukkaalta: ”Pidän Hyvinkäätä henkisesti itse-näisenä, hyvin hoidettuna, monenlaisia mahdollisuuksia tarjoavana ja ilmapiiriltään vapaana kaupunkina”. Tällä tavoitteella ja tilannearviolla on ollut hyvä aloittaa uusi valtuustokausi.

Kiitän kaikkia luottamushenkilöitä ja kaupungin työntekijöitä hyvinkääläisten hyväksi tekemästänne työstä.

Jyrki Mattila

kaupunginjohtaja

1.2. Kaupungin hallinto

Uusi kuntalaki astui voimaan 1.5.2015. Uusi kuntalaki muutti kuntavaalien ajankohtaa lokakuusta huhtikuuhun. Vaaleissa valitun valtuuston toimikausi alkaa kesäkuun alusta, kun vanhan kuntalain mukaan valtuustokausi alkoi vaalivuotta seuraavan vuoden alusta. Vaaliajankohdan muuttumisen vuoksi vuoden 2012 vaaleissa valitun valtuuston toimikautta jatkettiin 31.5.2017 saakka.

Valtuuston toimikauden jatkaminen merkitsi myös sitä, että valtuuston toimikautta vastaavaksi toimikaudeksi valittujen kunnan muiden toimielinten jäsenten ja luottamushenkilöiden toimikausi jatkui vuoden 2017 toukokuun loppuun ja edelleen siihen saakka, kunnes heidän tilalleen valittiin uudet luottamushenkilöt valtuuston kokouksessa 12.6.2017.

Edellisestä johtuen toimielimien kokoonpanot on lueteltu seuraavassa toimielin kerrallaan siten, että ensin on toimielimen kokoonpano vuonna 2017 päättyneen toimikauden mukaan ja sen jälkeen vuonna 2017 alkavan toimikauden mukaan.

1.2.1. Kaupunginvaltuusto

Kaupunginvaltuusto piti vuoden 2017 aikana 9 kokousta. Pöytäkirjoihin merkittiin 125 pykälää. Valtuuston kokoonpano oli seuraava:

31.5.2017 saakka	
Kokoomus (Kok)	16
Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	13
Perussuomalaiset (PS)	4
Vasemmistoliitto (Vas)	5
Vihreä Liitto (Vihr)	5
Suomen Keskusta (Kesk)	4
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	2
Ryhmä Heikki Jäske	1
Ryhmä Taisto Orre	1
Yhteensä	51

Kaupunginvaltuuston jäseninä olivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtajat:

Pahlman, Irma	puheenjohtaja, OTT, johtaja, SDP
Rantatorikka, Miika	I varapuheenjohtaja, opettaja, KOK
Korpela, Aki	II varapuheenjohtaja, FM, kielenopettaja, Vihreät

Muut jäsenet:

KANSALLINEN KOKOOMUS Rp (Kok)

Ahola, Mervi	erikoissairaanhoitaja
Karhunen, Tuula	merkonomi
Kokko, Annika	pääsihteeri, rehtori
Komulainen, Riikka	johdon assistentti
Latostenmaa, Arto	maanviljelijä, myyjä
Martikainen Kimmo	toimitusjohtaja
Mäkelä, Ari	korjaamopäällikkö
Poikolainen, Jutta	yrittäjä
Puupponen, Riitta	perushoitaja
Rantalainen, Antti	yrittäjä
Räikkä, Sari	erikoissairaanhoitaja
Silfverberg, Krista	erityisluokanopettaja
Sten, Hiski	lääkäri
Vanhatalo, Tuula	MMK
Virmala, Timo	kunnossapitopäällikkö

SUOMEN SOSIAALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE Rp (SDP)

Ahtikari, Markku	eläkeläinen
Järvinen, Eira	hieroja, eläkeläinen
Kalliomaa, Sirpa	lastentarhanopettaja
Karttunen, Pasi	päälouottamus mies
Kukkola Jussi	opiskelija
Laine, Pekka	komisario
Latosuo, Tuula	sairaanhoitaja

Mäkinen, Raimo
Porttinen, Maarit
Tani, Sari
Urtamo, Kristiina
Velin, Jari-Pekka

kuljetusyrittäjä
yksilövalmentaja
toiminnanjohtaja
työllisyyskoordinaattori
veturiasentaja

PERUSSUOMALAISET (PS)

Lappalainen, Veijo
Meri, Leena
Ruija, Seppo
Sarja, Vesa

kaukolämpöasentaja
henkikirjoittaja, varatuomari
eläkeläinen
DI

VASEMMISTOLIITTO Rp (Vas)

Kouhia, Juhani
Nieminen, Jukka
Savela, Olli
Turkia, Henri
Helander, Sakari

metallimies
raudoittaja
yliaktuaari
konduktööri
levyseppä-hitsaaja 27.2.2017 alkaen

VASEMMISTO, Naisten vasemmisto

Hämäläinen, Pirjo

toimittaja-kirjailija 4.2.2017 saakka

VIHREÄ LIITTO Rp (Vihr)

Ala-Paavola, Sinikka
Korpela, Terhi
Lustig, Helena
Pyrhönen, Outi

FM, eläkeläinen
biologian ja maantiedon lehtori
toimittaja
lehtori

SUOMEN KESKUSTA Rp (Kesk)

Haapamäki, Jaakko
Laine, Marja-Leena
Skyttä, Juhani
Väisänen, Jyri

taluspäällikkö
varhaiskasvatuspäällikkö
opistoupseeri evp
toiminnanjohtaja

SUOMEN KRISTILLISDEMOKRAATIT Rp (KD)

Rajala, Inga-Lill
Taupila Reija

toimittaja
tuotantopäällikkö

Ryhmä Heikki Jäske

Jäske, Heikki

muurari

Ryhmä Taisto Orre

Orre, Taisto

eläkeläinen

1.6.2017 alkaen

Kokoomus (Kok)	13
Sosiaalidemokraattinen puolue (SDP)	14
Perussuomalaiset (PS)	6
Vasemmistoliitto (Vas)	4
Vihreä Liitto (Vihr)	7
Suomen Keskusta (Kesk)	4
Suomen Kristillisdemokraatit (KD)	3

Yhteensä **51**

Kaupunginvaltuuston jäseninä olivat seuraavat henkilöt:

Puheenjohtajat:

Pahlman, Irma
Rainio, Jaakko
Patjas, Sanna-Kaisa

puheenjohtaja, varatuomari, SDP
I varapuheenjohtaja, rehtori, KOK
II varapuheenjohtaja, eläkeläinen, Vihreät

Muut jäsenet:**KANSALLINEN KOKOOMUS Rp (Kok)**

Eerola, Markus
Kokko, Annika
Komulainen, Riikka
Latostenmaa, Arto
Mäkelä, Ari
Piekkari, Ari
Puhakka, Pentti
Puupponen, Riitta
Rantalainen, Antti
Rantalainen, Iida-Eveliina
Silfverberg, Krista
Vanhatalo, Tuula

maatalousyrittäjä
pääsihteeri/opintojohtaja
vuokratilittäjä
maanviljelijä, myyjä
korjaamopäällikkö
tekninenmanageri
johtaja
perushoitaja, eläkeläinen
kauppaneuvos
yrittäjä
erityisluokanopettaja
MMK

SUOMEN SOSIAALIDEMOKRAATTINEN PUOLUE Rp (SDP)

Helén, Anette
Kalliomaa, Sirpa
Karttunen, Pasi
Kukkola Jussi
Laine, Pekka
Latosuo, Tuula
Lehtimäki, Anne
Liesmäki, Hannele
Linna-Pirinen, Tuija
Mauriala, Vesa
Perholehto, Pinja
Urtamo, Kristiina
Velin, Jari-Pekka

sosionomi (amk), sosiaaliohjaaja
lastentarhanopettaja, eläkeläinen
sopimusasiantuntija
opiskelija
eläkeläinen
sairaanhoitaja, eläkeläinen
päiväkodin johtaja
työ- ja yksilövalmennuspäällikkö
aluepäällikkö
puheenjohtaja
opiskelija
terv.h.opettaja, työnohjaaja, yrittäjä
veturiasentaja

PERUSSUOMALAISET (PS)

Järvinen, Arto
Karhunen, Tiina
Lappalainen, Veijo
Meri, Leena
Perälähti, Henri
Riskilä, Timo

varatuomari
kätilö
kaukolämpöasentaja
kansanedustaja
verkostoasentaja
päihdetyöntekijä

VASEMMISTOLIITTO Rp (Vas)

Jokinen, Johanna
Kouhia, Juhani
Raunisalo, Riika
Savela, Olli

tarkastaja
eläkeläinen
yliaktuaari

VIHREÄ LIITTO Rp (Vihr)

Hyytiäinen, Minna
Jahnukainen, Markku
Korpela, Aki
Korpela, Terhi
Pyykkönen, Nina
Reichardt, Ragni

toiminnanjohtaja
professori
FM, peruskoulunkieltenopettaja
biologian ja maantiedonopettaja
erikoispsykologi, PSL, psykoterapeutti
amanuenssi

SUOMEN KESKUSTA Rp (Kesk)

Haapamäki, Jaakko
Jäske, Heikki
Laine, Marja-Leena
Skyttä, Juhani

talouspäällikkö
yrittäjä
varhaiskasvatuspäällikkö
opistoupseeri, evp

SUOMEN KRISTILLISDEMOKRAATIT Rp (KD)

Kiuttu, Pekka
Rajala, Inga-Lill
Taupila Reija

insinööri
toimittaja, vapaaehtoistyöntekijä
tuotantopäällikkö

1.2.2. Kaupunginhallitus

Kaupunginhallituksen tehtävänä on johtaa kaupungin hallintoa, valmistella kaupunginvaltuustossa käsiteltävät asiat sekä huolehtia kaupunginvaltuuston päätösten toimeenpanosta. Lisäksi se valvoo kaupungin etua, edustaa kaupunkia sekä tekee sopimukset sen puolesta.

Kaupunginhallitus piti vuoden 2017 aikana 27 kokousta. Pöytäkirjoihin merkittiin 376 pykälää.

Kaupunginhallituksen kokoonpano oli seuraava:

31.5.2017 saakka

Puheenjohtaja
I Varapuheenjohtaja
II Varapuheenjohtaja

Kokko, Annika (KOK)
Laine, Pekka (SDP)
Meri, Leena (PS)
Ala-Paavola, Sinikka (VIHR)
Kouhia, Juhani (VAS)
Latosuo, Tuula (SDP)
Mäkelä, Ari (KOK)
Rantalainen, Antti (KOK)
Skyttä, Juhani (KESK)

varajäsen
Komulainen, Riikka
Ahtikari, Markku
Jäske, Heikki
Laakso, Marja-Leena
Turkia, Henri
Linna-Pirinen, Tuija
Östlund, Tom
Silfverberg, Krista
Laine, Marja-Leena

12.6.2017 alkaen

Puheenjohtaja
I Varapuheenjohtaja
II Varapuheenjohtaja

Kokko, Annika (KOK)
Linna-Pirinen, Tuija (SDP)
Meri, Leena (PS)
Korpela, Aki (VIHR)
Kukkola, Jussi (SDP)
Laine, Marja-Leena (KESK)
Laine, Pekka (SDP)
Mäkelä, Ari (KOK)
Rantalainen, Antti (KOK)

varajäsen
Puhakka, Pentti
Kalliomaa, Sirpa
Riskilä, Timo
Reichardt Ragni
Mauriala, Vesa
Haapamäki, Vesa
Urtamo, Kristiina
Silfverberg, Krista
Rantalainen, Iida-Eveliina

Henkilöstöjaosto

Kaupunginhallituksen henkilöstöjaosto piti vuoden aikana 11 kokousta ja pöytäkirjoihin merkittiin 68 pykälää.

Jaoston kokoonpano oli seuraava:

31.5.2017 saakka

Puheenjohtaja
Varapuheenjohtaja

Latosuo, Tuula (SDP)
Mäkelä, Ari (KOK)
Komulainen, Riikka (KOK)
Koskela, Outi (SDP)
Salmi, Joonas (KESK)

varajäsen
Pöllänen, Nina
Vuorinen, Ari
Niiranen, Lasse
Harju, Jari
Vilja, Marja

12.6.2017 alkaen

Puheenjohtaja

Linna-Pirinen, Tuija (SDP)
Mäkelä, Ari (KOK)
Laine, Marja-Leena (KESK)
Meri, Leena (PS)

varajäsen
Kalliomaa, Sirpa
Rantalainen, Iida-Eveliina
Haapamäki, Jaakko
Riskilä, Timo

Konserni- ja tukipalvelujaosto/Kehittämisaosto

Kaupunginhallituksen konserni- ja tukipalvelujaosto/kehittämisaosto piti vuoden aikana 12 kokousta ja pöytäkirjoihin merkittiin 81 pykälää.

Kaupunginhallituksen konserni- ja tukipalvelujaostoon/kehittämisaostoon kuuluivat seuraavat henkilöt:

31.5.2017 saakka		varajäsen
Puheenjohtaja	Rantalainen, Antti (KOK)	Tapaila, Tero
Varapuheenjohtaja	Ahvenainen, Aarre T. (SDP)	Mönkkönen, Kaj
	Porttinen, Maarit (SDP)	Suokas-Wahlsten, Marja
	Rantatorikka, Miika (KOK)	Martikainen, Kimmo
	Aspholm, Suvi (KOK)	Karhunen, Tuula
	Hämäläinen, Pirjo (VAS)	Lyytikäinen, Leena
	Jyrkinen, Kyösti (PS)	Karhunen, Timo

12.6.2017 alkaen		
Puheenjohtaja	Kokko, Annika (KOK)	Puhakka, Pentti
	Rantalainen, Antti (KOK)	Silfverberg, Krista
	Korpela, Aki (VIHR)	Reichardt, Ragni
	Kukkola, Jussi (SDP)	Mauriala, Vesa
	Laine, Pekka (SDP)	Urtamo, Kristiina

1.2.3 Lautakuntien puheenjohtajat

31.5.2017 saakka		
Keskusvaalilautakunta	Hintikka, Esa (KOK)	puheenjohtaja
	Lamminen, Markus (SDP)	varapuheenjohtaja

12.6.2017 alkaen		
Keskusvaalilautakunta	Hintikka, Esa (KOK)	puheenjohtaja
	Ahtikari, Markku (SDP)	varapuheenjohtaja

31.5.2017 saakka		
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Jäske, Heikki (Ryhmä Heikki Jäske)	puheenjohtaja
	Hakala, Kalle (KOK)	varapuheenjohtaja

12.6.2017 alkaen		
Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunta	Lappalainen, Veijo (PS)	puheenjohtaja
	Hyytiäinen, Minna (VIHR)	varapuheenjohtaja

31.5.2017 saakka		
Opetuslautakunta	Ollikainen, Ossi-Pekka (SDP)	puheenjohtaja
	Ahola, Mervi (KOK)	varapuheenjohtaja

12.6.2017 alkaen		
Opetuslautakunta	Vanhatalo, Tuula (KOK)	puheenjohtaja
	Taupila, Raija (KD)	varapuheenjohtaja

31.5.2017 saakka		
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Räikkä, Sari (KOK)	puheenjohtaja
	Ahtikari, Markku (SDP)	varapuheenjohtaja

12.6.2017 alkaen		
Sosiaali- ja terveyslautakunta	Helén, Anette (SDP)	puheenjohtaja
	Puupponen, Riitta (KOK)	varapuheenjohtaja

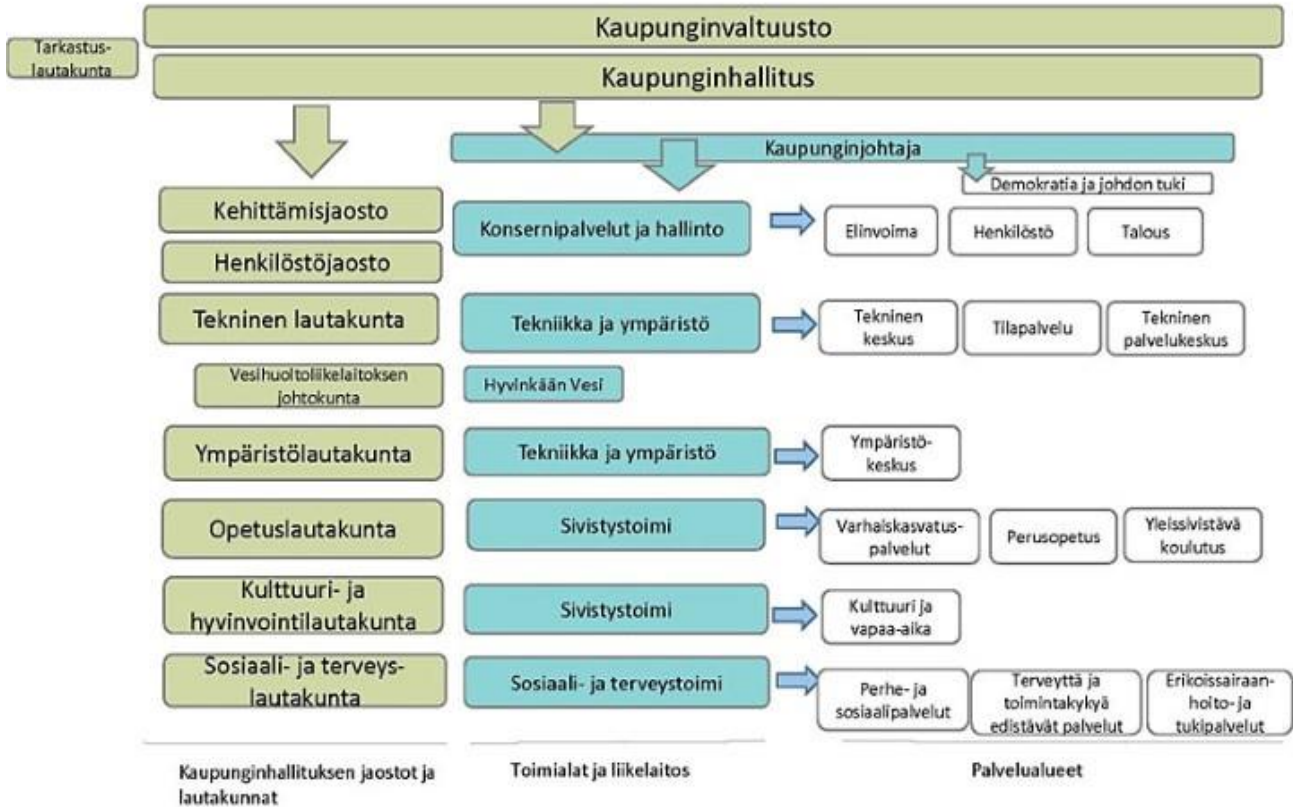
31.5.2017 saakka Tarkastuslautakunta	Tani, Sari (SDP) Ruija, Seppo (PS)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
12.6.2017 alkaen Tarkastuslautakunta	Karttunen, Pasi (SDP) Skyttä, Juhani (KESK)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
31.5.2017 saakka Tekninen lautakunta	Tuula Vanhatalo (KOK) Karttunen, Pasi (SDP)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
12.6.2017 alkaen Tekninen lautakunta	Komulainen, Riikka (KOK) Velin, Jari-Pekka (SDP)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
31.5.2017 saakka Ympäristölautakunta	Silfverberg, Krista (KOK) Urtamo, Kristiina (SDP)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
12.6.2017 alkaen Ympäristölautakunta	Korpela, Terhi (VIHR) Järvinen, Arto (PS)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
31.5.2017 saakka Hyvinkään Veden johtokunta	Tuula Vanhatalo (KOK) Karttunen, Pasi (SDP)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja
12.6.2017 alkaen Hyvinkään Veden johtokunta	Komulainen, Riikka (KOK) Velin, Jari-Pekka (SDP)	puheenjohtaja varapuheenjohtaja

1.2.4 Kaupungin organisaatio

Kaupungin hallintosääntö hyväksyttiin valtuustossa 27.2.2017 ja se tuli voimaan 1.6.2017. Kaupungin hallinto-organisaatio oli vuoden 2017 lopussa seuraava:

Voimaantulo 1.6.2017

Hyvinkään kaupungin organisaatio

1.2.5 Tilivelvolliset kaupungin organisaatiossa

Tilivelvollisten määrittäminen liittyy sisäisen valvonnan ketjun varmistamiseen. Vaikka päätöksentekovaltaa delegoidaan organisaation alemmille tasoille, tilivelvolliset viranhaltijat eivät vapaudu alaitensa toimintaa koskevasta valvontavastuusta. Valvontavastuu koskee sekä toimintaa että taloutta.

Vuoden 2017 talousarviossa seuraavat johtavat viranhaltijat on määritelty tilivelvollisiksi:

Toimielin/Tulosalue	Tilivelvollinen
Tarkastuslautakunta	tarkastussihteeri
Keskusvaalilautakunta	kansliapäällikkö
Kaupunginhallitus	kaupunginjohtaja
Päätöksenteko ja hallinto	kaupunginjohtaja
Henkilöstöjaosto	henkilöstöjohtaja
Konserni- ja tukipalvelujaosto	liiketoimintajohtaja
Opetuslautakunta	sivistystoimenjohtaja
Sivistystoimen hallinto ja kehittäminen	sivistystoimenjohtaja
Perusopetus	perusopetuksen johtaja
Yleissivistävä koulutus	sivistystoimenjohtaja
Varhaiskasvatuspalvelut	varhaiskasvatuksen johtaja
Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
Tekninen lautakunta	tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja

Toimialan hallinto ja kehittäminen
Tekninen keskus
Tekninen palvelukeskus
Ympäristölautakunta
Ympäristökeskus
Sosiaali- ja terveyslautakunta
Hallinto- ja kehittäminen
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Terveyttä ja toimintakykyä ed. palvelut
Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut
Hyvinkään veden johtokunta

Investointiosa

Maa- ja vesialueet (kaupunginhallitus)
Rakennukset (konserni- ja tukipalvelujaosto)
Kiinteät rakenteet ja laitteet
Kunnallistekniikka
Maaperä- ja vesivahingot
Urheilu- ja ulkoilualueet
Koneet ja kalusto
Kaupunginhallitus
Konserni- ja tukipalvelujaosto

Opetustoimi
Kulttuuri- ja vapaa-aika
Sosiaali- ja terveystoimi
Tekniikka ja ympäristö
Aineettomat hyödykkeet (kaupunginhallitus)
Sijoitukset (kaupunginhallitus)
Vesihuolto

Rahoitusosa

tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
tekninen johtaja
tuotantojohtaja
tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
ympäristötoimenjohtaja
sosiaali- ja terveysjohtaja
sosiaali- ja terveysjohtaja
perhe- ja sosiaalipalveluiden johtaja
sosiaali- ja terveysjohtaja
sosiaali- ja terveysjohtaja
vesihuoltojohtaja

kaupunginjohtaja
tilapalvelupäällikkö
kaupunginjohtaja
tekninen johtaja
tekninen johtaja
kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja

kaupunginjohtaja

liiketoimintajohtaja
sivistystoimenjohtaja
kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja
sosiaali- ja terveysjohtaja
tekniikan ja ympäristötoimen toimialajohtaja
kaupunginjohtaja
kaupunginjohtaja
vesihuoltojohtaja

talousjohtaja

1.2.5 Henkilöstö

Kaupungin henkilöstön määrä (vakinaiset, sijaiset, määräaikaiset) kasvoi hieman vuodesta 2016. Vakituisten työntekijöiden määrä väheni edellisvuodesta 16 henkilön verran. Määräaikaisten ja sijaisten määrät sen sijaan kasvoivat vuonna 2017. Kokonaisuutena henkilöstömäärä oli 31.12.2017 35 työntekijää suurempi kuin vuotta aiemmin. Kaupungin palveluksessa oli 31.12.2017 yhteensä 2766 henkilöä. Määrään sisältyvät myös sivutoimiset työntekijät mutta ei työllistetyt työntekijät.

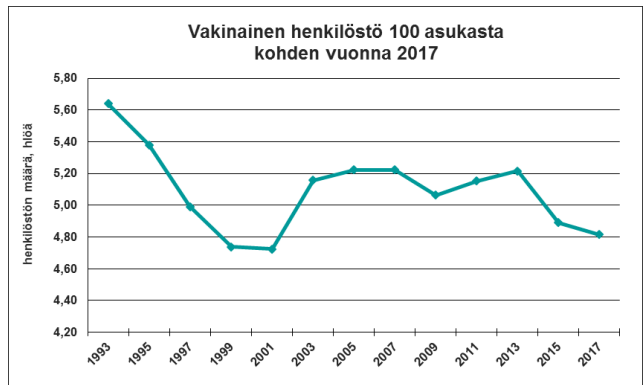
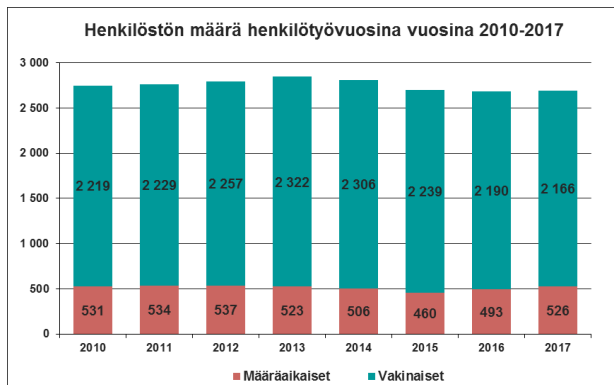
2017	Vakinaiset	Muutos ed. vuodesta	Sijaiset	Muutos ed. vuodesta	Määräaik.	Muutos ed. vuodesta	Yht.	Muutos ed. vuodesta
Keskushallinto	261	3 1,2 %	20	12 150 %	6	0 0 %	287	15 5,5 %
Sivistystoimi	955	-20 -2,1 %	88	8 10 %	198	6 3 %	1 241	-6 -0,5 %
Tekniikka ja ympäristö	199	-24 -10,8 %	3	0 0 %	13	1 8 %	215	-23 -9,7 %
Sosiaali- ja terveystoimi	774	24 3,2 %	162	12 8 %	54	15 38 %	990	51 5,4 %
Hyvinkään Vesi	33	0 0,0 %	0	0 0 %	0	-2 -100 %	33	-2 -5,7 %
Yhteensä	2 222	-17 -0,8 %	273	32 13 %	271	20 8 %	2 766	35 1,3 %

Osa-aikatyötä teki 31.12.2017 292 henkilöä. Osa-aikatyötä tekevien määrä nousi 3 henkilöllä (1 %). Vastaavasti kokoaikaisen henkilöstön määrä on kasvanut 41 henkilöllä (1,7 %). Osa-aikaisen henkilöstön osuus oli 11 prosenttia kaikista työntekijöistä.

Muutokset vuonna 2017 (vakinaiset työntekijät)	Eläköityminen		Vaihtuvuus		Rekrytointi	
	Eläköityneet	Pysyvästi täyttämättä jätetyt	Lähtö- vaihtuvuus	Pysyvästi täyttämättä jätetyt	Vuonna 2017 saadut täyttöluvut	Täyttölupien mukaiset rekrytoinnit
Keskushallinto	8	0	14	8	6	5
Sivistystoimi	26	2	29	3	38	28
Tekniikka ja ympäristö	10	0	5	0	8	5
Sosiaali- ja terveystoimi	20	2	58	0	259	208
Hyvinkään vesi	3	0	1	0	3	3
Yhteensä	67	4	107	11	314	249

Kaupungin henkilöstön määrä on kasvanut 35 työntekijällä, HTV:na mitattuna 9 vuosityöntekijän verran ja työpanos 16 verran. (Työpanos oli vuonna 2015 2127,5, vuonna 2016 2113 ja vuonna 2017 2129). Määräaikaisen (sis. sijaiset) henkilöstön määrä nousi henkilötyövuosina mitaten 33 HTV:llä.

Kuntapalvelujen tuottamiseen tarvittavan henkilöstön määrän suhteuttaminen kunnan asukaslukuun kertoo osaltaan palvelutuotannon henkilöstömitoituksesta siinä määrin kuin palvelut tuottaa kunnan oma henkilöstö. Henkilöstömäärän vähentymiseen vaikuttaa näin ollen se, muuttuuko kunnan järjestämisvastuu palvelusta tai tuottaako palvelun kunta vai tuotetaanko palvelu ostopalveluna. Esimerkiksi perustoimeentulotuen käsittely siirtyi kunnilta KELALLE 1.1.2017 lukien ja näin ollen tätä tehtävää varten kunnat eivät enää tarvitse työvoimaa. Lisäksi aikasarja osoittaa viime vuosilta palvelutuotannon tehostumista suhteessa asukaslukuun.

1.3. Yleinen taloudellinen kehitys ja kuntatalouden kehitys

Yleinen taloudellinen kehitys

Valtiovaraministeriön suhdannekatsauksen¹ mukaan maailmantalouden myönteiset näkymät vahvistuivat vuoden 2017 aikana. Erityisesti Euroopassa talouskehitys on ollut ennakoitua parempaa. Maailmantalouden kasvu on laaja-alaista. Useissa talouksissa sekä vienti että kotimainen kysyntä ovat elpyneet. Työttömyys on alentunut, mutta vaatimaton palkkakehitys ei vielä näy inflaation kiihtymisenä.

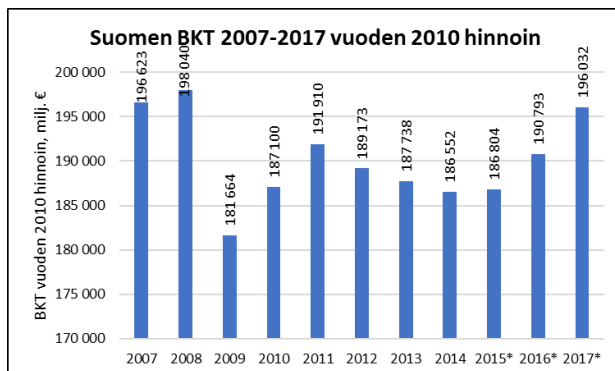
Yhdysvaltojen talouden kasvu on jatkunut nopeana kuluvan vuoden jälkipuoliskolla, ja ennakoivat indikaattorit viittaavat kasvun jatkumiseen. Erityisesti teollisuuden uudet tilaukset osoittavat vahvaa kasvua, joskin uusien vientitilausten suhteen odotukset ovat maltillisempia. Inflaationäkymät ovat vielä maltillisia, mutta verouudistus lisää riskiä inflaation kiihtymisestä ja siten kasvattaa painetta kireämpään rahapolitiikkaan. Vaatimattoman nimellispalkkakehityksen taustalla on arvioitu olevan hidas tuottavuuden kasvu ja työvoiman ylitarjonta. Verouudistuksen vuoksi talouden kasvu kiihtyy, vaikka uudistuksen välitön vaikutus onkin julkisen talouden rahoitusaseman huomattava heikentyminen.

Euroalueen vahva kasvu jatkuu, luottamus on korkealla ja investoinnit ovat elpyneet lähelle kriisiä edeltävää tasoa. Työllisyystilanne on hyvä, mutta kuten Yhdysvalloissa, palkkakehitys on useissa maissa yhä maltillista, mikä heijastuu ostovoiman vaatimattomana kasvuna ja vaimena inflaatio-odotuksina. Tästä huolimatta kuluttajien odotukset talouskehityksestä ovat useissa maissa myönteisiä.

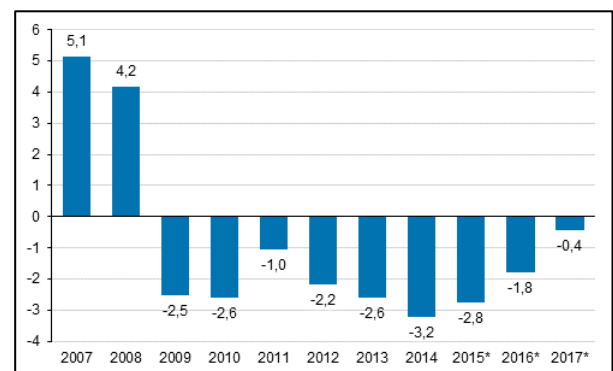
Saksassa talouskasvu on potentiaalista kasvua nopeampaa, mikä heijastuu työmarkkinoiden kireyden lisääntymisenä ja muita maita ripeämpänä palkkojen nousuna. Ranskan talouskasvu on päässyt kasvu-uralle kuluvan vuoden aikana, ja ennakoivat indikaattorit viittaavat kasvun kiihtymiseen. Kuluttajien luottamus on kuitenkin Ranskassa yhä vaatimattomampaa kuin muualla euroalueella. Maan hallitus pyrkii kohentamaan työllisyyttä ja talouden potentiaalista kasvua työmarkkina- ja verouudistuksilla. Italian talouskasvu on elpynyt pitkään vallinneen vaatimattoman kehityksen jälkeen. Maan teollisuuden odotukset tulevasta ovat palvelualoja myönteisempiä. Ongelmaluotot varjostavat Italian pankkisektorin kannattavuutta, ja parlamenttivaalien tulos herättää huolta talouspolitiikan suunnasta.

Ison-Britannian osalta Brexitin aiheuttama epävarmuus varjostaa yhä talousnäkyviä. Punnan heikentyminen suhteessa muihin päävaluuttoihin on kiihdyttänyt inflaatiota, ja keskuspankki nosti marraskuussa ohjauksorkoa vaimesta kasvusta huolimatta. Talouskasvu on Pohjoismaissa vahvaa, mutta asuntomarkkinoiden ylikuumeneminen herättää huolta, erityisesti Ruotsissa.

Tilastokeskuksen² mukaan Suomen talouskasvu jatkuu nopeana. Vuonna 2017 Suomen bruttokansantuotteen määrä kasvoi ennakkotietojen mukaan 2,7 % edellisvuodesta ja kansantalouden kysyntä kasvoi viime vuonna 3,6 prosenttia. Talouskasvu oli viime vuonna laaja-alaista, ja sitä vauhditti varsinkin nettoviennin ja investointien kasvu, mutta myös yksityinen kulutus tuki edelleen kasvua. Investoinnit olivat 6,3 prosenttia suuremmat kuin vuotta aiemmin. Yksityisen kulutuksen volyyymi kasvoi 1,6 prosenttia, julkinen kulutus lisääntyi 1,3 prosenttia. Viennin volyyymi kasvoi 7,8 prosenttia ja tuonnin volyyymi 3,5 prosenttia.

Tilastokeskus³³. Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2017*.

Tilastokeskus¹. Julkisyhteisöjen ylijäämä / alijäämä suhteessa bruttokansantuotteeseen, prosenttia

¹ Valtiovaraministeriö: Taloudellinen katsaus, talvi 2017. Valtiovaraministeriön julkaisu 42a/2017.

² Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. 2017. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 19.3.2018]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/vtp/2017/vtp_2017_2018-03-16_tie_001_fi.html

³ Suomen virallinen tilasto (SVT): Kansantalouden tilinpito [verkkojulkaisu]. ISSN=1795-8881. 2017. Liitetäulukko 1. Bruttokansantuote (BKT) markkinahintaan 1975-2017*. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 19.3.2018]. Saantitapa: http://www.stat.fi/til/vtp/2017/vtp_2017_2018-03-16_tau_001_fi.html

Tilastokeskuksen² 16.3.2018 julkaisemien tietojen mukaan julkisyhteisöjen rahoitusasema eli nettoluotonanto oli yhdeksättä vuotta peräkkäin alijäämäinen, ollen miljardi euroa. Edellisenä vuonna alijäämä oli 3,9 miljardia euroa. Alijäämä oli 0,4 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteeseen. Julkaistut alijäämätiedot voivat tarkentua.

Valtionhallinnon alijäämä oli 3,5 miljardia euroa, kun se edellisenä vuonna oli 5,8 miljardia euroa. Alijäämää pienensi muun muassa verotulojen 4,0 prosentin kasvu. Paikallishallinnon (kuntien ja kuntayhtymien ym.) alijäämä eli nettoluotonotto supistui ennakkotietojen mukaan 0,2 miljardiin euroon, kun se edellisenä vuonna oli miljardi euroa.

Työeläkelaitosten ylijäämä pieneni 2,4 miljardista 2,1 miljardiin euroon. Ylijäämä pieneni, koska maksettujen eläke-etuuk-sien kasvu oli suurempi kuin saatujen eläkemaksujen. Ylijäämään ei lasketa mukaan sijoitusten arvomuutoksia. Muut sosiaaliturvarahastot olivat 0,7 miljardia euroa ylijäämäisiä lähinnä valtiolta saatujen tulonsiirtojen kasvun takia. Julkisen talouden osuus bruttoarvonlisäyksestä oli 18,6 prosenttia vuonna 2017, mikä on 1,1 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisenä vuonna.

Kotitalouksien oikaistu reaalitylo kasvoi 1,3 prosenttia. Siihen luetaan mukaan myös hyvinvointipalvelut eli julkisyhteisö- jen ja järjestöjen kotitalouksien hyväksi tuottamat yksilölliset palvelut kuten koulutus-, terveys- ja sosiaalipalvelut. Palkka- tulot kasvoivat nimellisesti 2,6 prosenttia. Sosiaalietuudet kasvoivat 0,3 prosenttia. Muun muassa työeläkkeelle siirtyvien lukumäärä oli hiukan pienempi kuin edellisenä vuonna. Kotitalouksien maksamat välittömät verot kasvoivat 0,8 prosent- tia. Kulutusmenot kasvoivat nimellisesti 2,6 prosenttia. Investoinnit, lähinnä asuntoihin, lisääntyivät 8,9 prosenttia.

Työllisten määrä kasvaa nyt nopeasti, ja hallituksen 72 % työllisyystavoitteen saavuttaminen lähenee. Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan työllisiä oli tammikuussa 2 462 000, mikä on 71 000 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työllisyysasteen kausi- ja satunnaisvaihtelusta puhdistettu trendi oli tammikuussa 70,9 %, mikä oli 2,0 prosenttiyksikköä korkeampi kuin tammikuussa vuotta aikaisemmin. Työllisyysasteen trendi saattaa käytetystä kausitasoitusmenetelmästä johtuen kuitenkin jossain määrin yliarvioida työllisyyden viimeaikaista paranemista.

Työllisten määrä kasvoi tammikuussa nopeimmin rakentamisessa ja teollisuudessa. Loppuvuonna 2017 nähty nopea kasvu sosiaali- ja terveyspalveluiden ym. julkisten palveluiden työllisten määrässä on sen sijaan ainakin väliaikaisesti pysähtynyt.

Työ- ja elinkeinotoimistoissa oli joulukuun lopussa yhteensä 295 500 työtöntä työnhakijaa. Se on 62 600 vähemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli 11,2 prosenttia, joka on 2,4 prosenttiyksikköä vä- hemmän kuin vuosi sitten.

Kuntatalous

Tilastokeskuksen⁴ keräämien tilinpäätösarvioiden mukaan Manner-Suomen kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tili- kauden tulos oli 0,84 miljardia euroa vuonna 2016. Toimintatuotot lisääntyivät 0,3 prosenttia ja toimintakulut maltillisesti 1,3 prosenttia. Yhteenlaskettu toimintakatteen muutos oli 1,6 prosenttia ja vuosikatteen muutos 16,8 prosenttia. Palkka- sopimusten vaikutus toimintakulujen lisääntymiseen oli hyvin maltillinen, keskimäärin 0,6 prosenttia. Kunnat jatkoivat edelleen henkilöstökulujen sopeutusta, mikä hidasti toimintakulujen kasvua KT:n kyselyn mukaan noin 360 milj. euroa. Toimintakulujen kasvua hidasti myös kilpailukykykysömuksen (kiky) lomarahaleikkauksesta johtuva vuoden 2017 loma- palkkavelan pieneneminen, noin 150 milj. euroa. Myös matala inflaatio vaimensi ostojen kasvua. Toimintakuluja kuitenkin kasvattivat mm. ikärakenteen tuomat paineet, lisääntynyt maahanmuutto sekä korkealla tasolla pysynyt pitkäaikaistyöttö- myys.

Kunnissa ja kuntayhtymissä tehtiin investointeja 4,23 miljardilla eurolla. Kuntien ja kuntayhtymien lainakanta oli vuoden 2016 lopussa noin 18 miljardia euroa. Lainakanta kasvoi edellisestä vuodesta 0,6 miljardia euroa. Vuonna 2016 18 kun- nan vuosikate muodostui negatiiviseksi ja 111 kunnan tilikauden tulos oli negatiivinen.

1.4. Hyvinkään kaupungin toimintaympäristön kehitys

Väestö⁵

Väestönkehitystiedot perustuvat Tilastokeskuksen julkaise-miin väestönmuutosten ennakkotietoihin. Väestönmuutosten lopulliset tiedot julkaistaan myöhemmin vuoden 2018 ai-kana. Lopulliset tiedot päivitetään seuraavan vuoden tilin-päätöksen pohjatiedoiksi.

Hyvinkää on kasvukunta, sillä se on onnistunut kasvatta-maan asukaslukuaan 2000-luvun jokaisena vuotena. Vuonna 2017 kasvu oli maltillista, sillä asukasmäärä lisään-tyi 165 asukkaalla. Suhteellinen väestönlisäys oli 0,4 %. Ti-lastokeskuksen mukaan Hyvinkään ennakkoväkikulku vu-oden lopussa oli 46 761. Väestönkasvu nousi vuoteen 2016 nähden, jolloin kaupungin asukasmäärä kasvoi 129 asukaalla.

Kuntien välinen muuttoliike on eniten vuosittaiseen väestön-kasvun vaihteluun vaikuttava tekijä Hyvinkäällä. 2000-luvun aikana se on parhaimmillaan tuonut Hyvinkäälle väestönlisäystä lähes 450 asukkaan verran (vuosi 2013), ja heikoimmillaan vähentänyt asukasmäärää 133 asukkaalla (vuosi 2011). Vuonna 2017 kuntien välinen nettomuutto oli niukasti positiivinen (+17 asukasta).

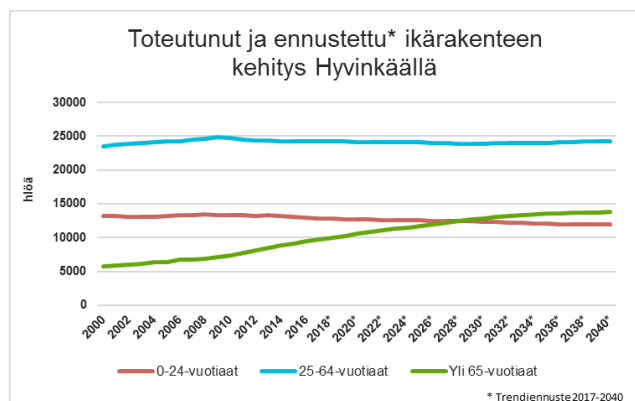
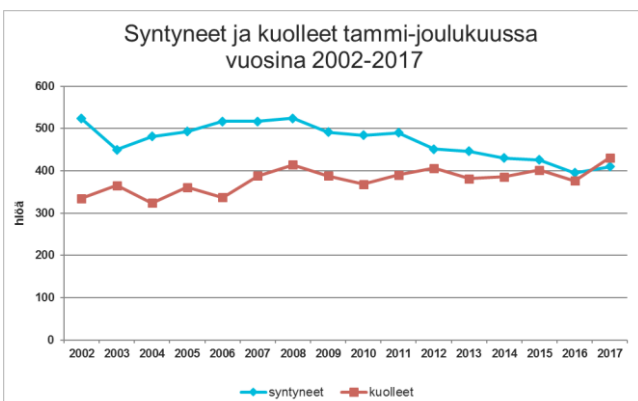
Hyvinkää on saanut ulkomailta viime vuosina tasaisesti lisäväestöä. Vuonna 2017 maahanmuuton merkitys väestönkasvulle hieman nousi, sillä ulkomailta kertyi muuttovoittoa 162 asukkaan verran. Edeltävän viiden vuoden keskiarvo oli +93/vuosi. On syytä huomioida, että esimerkiksi turvapaikanhakijoita ei lasketa mukaan edellä mainittuihin lukuihin. Turvapaikanhakija lasketaan mukaan väestötilastoihin vasta, kun Maahanmuuttovirasto on myöntänyt hänelle pysyvän oleskeluluvan. Lisäksi maahanmuuttotilastossa on myös suomenkieltä äidinkielenä puhuvia henkilöitä eli paluumuuttajia ulko-mailla oleskelun jälkeen. Vuonna 2016 heidän osuus maahan muuttaneista oli 20 %.

Yhteensä Hyvinkään muuttovoittokertymä kotimaasta ja ulkomailta vuonna 2017 oli +265 henkilöä. Väestönlisäyksen määrää vähensi luonnollinen väestönlisäys, joka oli vuonna historiallisen korkea. Luonnollista väestönlisäystä rajoitti kor-kea kuolleiden määrä. Vuonna 2017 syntyi 410 uutta hyvinkääläistä vauvaa. Määrä oli hieman korkeampi kuin vuonna 2016 (395). Syntyneisyys on laskenut koko maassa seitsemänä vuonna peräkkäin. Viimeksi yhtä niukasti lapsia syntyi yhden vuoden aikana Suomessa 1860-luvun nälkävuosina.

Vuoden aikana kuolleiden määrä nousi edeltävän vuoden tasosta. Vuonna 2017 kuoli ennakkotietojen mukaan 431 hyvinkääläistä; vuonna 2016 kuoli 376 asukasta. Yhteensä luonnollinen väestönlisäys oli vuonna 2017 -21 asukasta. Enim-millään luonnollinen väestönlisäys on kasvattanut Hyvinkään asukasmäärää 2000-luvulla vuonna 2002, jolloin syntyneitä oli peräti 186 enemmän kuin kuolleita.

Mikäli väestönkasvuun vaikuttava tekijät pysyvät edellisvuosien tapaisena, kasvaa kaupungin väestömäärä jatkossa noin 0,4 prosentin vuosivauhtia ja kaupungin väestöstä olisi yli neljäsosa vähintään 65-vuotiaita vuonna 2040. Samaan aikaan työikäisten ja lasten määrä jopa hieman laskee. On syytä huomioida, että trendiennuste ei huomioi millään tavalla tulevia kehitystoimia, kuten esimerkiksi Metsäkaltevan ja Hangonsillan alueiden rakentamista. Tämän vuoksi kaupungin palve-luiden suunnittelussa käytetään kaupungin omia, hieman suurempaan kasvuun perustuvia väestösuunnitteita.

Muihin lähialueen kuntiin nähden Hyvinkää väestönkasvu vuonna 2017 oli varsin hyvää. KUUMA-kunnista etenkin Jär-venpää ja Sipoo kasvoivat voimakkaasti. Kirkkonummella ja Keravalla on selvästi korkeampi syntyneiden enemmisyys muihin KUUMA-kuntiin verrattuna. Hyvinkään luonnollinen väestönlisäys oli KUUMA-kuntien alhaisin. Kaikilla muilla KUUMA-kunnilla luonnollinen väestönlisäys oli positiivista. Kaikki KUUMA-kunnat eivät kuitenkaan kasvaneet vuonna 2017, sillä Mäntsälän asukasmäärä väheni vuoden aikana. Myös Hyvinkään kantahämäläiset naapurikunnat menettivät väestöä vuonna 2017.

⁵ Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön ennakkotilasto [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-8381. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 8.3.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vamuu/tjulk.html>

Väestönmuutosten ennakkotiedot 1.1.-31.12.2017							
	Syntyneiden enemmyys	Kuntien välinen nettomuutto	Maahan- muutto (netto)	Väkiluvun korjaus*	Väestön- lisäys	Kasvu-%	Ennako- väkiluku 31.12.2017
Järvenpää	37	867	44	106	1054	2,5	42 583
Sipoo	6	312	35	35	388	1,9	20 310
Nurmijärvi	44	-21	41	102	166	0,4	42 176
Hyvinkää	-21	17	162	7	165	0,4	46 761
Kirkkonummi	134	-79	107	-12	150	0,4	39 183
Vihti	43	-18	55	12	92	0,3	29 059
Kerava	88	-51	70	-39	68	0,2	35 579
Tuusula	6	-75	58	73	62	0,2	38 650
Pornainen	25	-16	3	1	13	0,3	5 121
Mäntsälä	0	-91	45	-7	-53	-0,3	20 800
Loppi	10	-82	6	-3	-69	-0,9	8 029
Riihimäki	-30	-126	24	1	-131	-0,4	29 029
Hausjärvi	11	-151	27	-21	-134	-1,6	8 507

Helsinki	1396	5084	3276	-149	9607	1,5	644 788
Espoo	1289	1143	2057	212	4 701	1,7	279 284
Vantaa	1111	1243	1386	27	3 767	1,7	223 108

Kokonaisuutena KUUMA-kuntien väestönkasvu hidastui hieman suhteessa edeltävään vuoteen. Vuonna 2017 KUUMA-kuntien väkiluku kasvoi ennakkotietojen mukaan yhteensä 2 105 asukkaalla. Pääkaupunkiseudun (Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen) väestö kasvoi samaan aikaan puolestaan 16 607 henkilöllä. Vuonna 2016 KUUMA-kuntien väestö kasvoi 0,7 % ja pääkaupunkiseudun kuntien väestö 1,6 %.

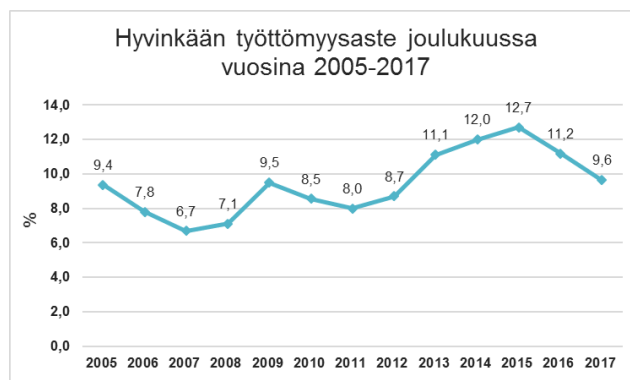
Työllisyys

Vuoden 2017 työllisyystilanne on selvästi parantunut vuodesta 2016. Vuoden 2017 viimeisenä päivänä Hyvinkäällä oli 2214 työtöntä työnhakijaa ja kaupungin työttömyysaste oli 9,6 %. Työttömyysaste oli 1,5 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuoden 2016 lopussa.

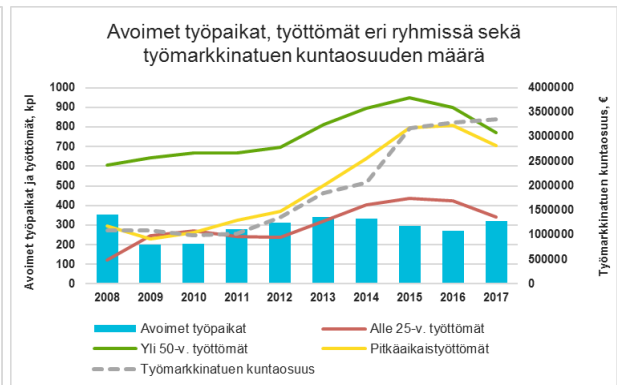
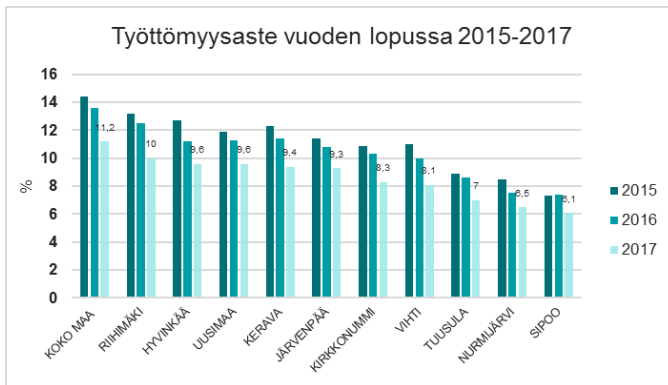
Keskimäärin työttömyysaste oli Hyvinkäällä vuoden 2017 aikana 9,6 %. Vuonna 2016 työttömyysaste oli keskimäärin 11,2 %, joten työttömyysaste oli vuoden 2017 aikana 1,6 prosenttiyksikköä matalampi kuin vuotta aiemmin. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 373 henkilöä enemmän kuin vuotta aiemmin.

Avoimien työpaikkojen määrä kasvoi selvästi vuonna 2017. Keskimäärin työpaikkoja oli Hyvinkäällä avoinna 320 kappaletta per kuukausi, mikä on noin 50 kpl enemmän kuin vuonna 2016. Vuoden 2017 lopussa Hyvinkäällä oli tarjolla 0,13 avointa työpaikkaa per työtön työnhakija. Koko maassa vastaava suhdeluku oli 0,14.

Työttömien määrä laski vuoden 2017 aikana sekä alle 25-vuotiaiden että yli 50-vuotiaiden keskuudessa. Keskimäärin alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli kaupungissa 341, laskua vuoteen 2016 nähden oli 19,4 %. Vuonna 2017 yli kolmannes (35 %) hyvinkääläisistä työttömistä oli yli 50-vuotiaita. Yli 50-vuotiaiden työttömien työnhakijoiden määrä Hyvinkäällä oli vuonna 2017 keskimäärin 769 henkilöä; laskua vuoteen 2016 nähden oli 14,3 %.

Hyvinkään työttömistä työnhakijoista 60 % laskettiin kuuluvaksi rakennetyttömiin vuoden 2017 lopussa. Rakennetyttömien osuus koko Hyvinkään työvoimasta oli 5,7 %, koko maan tasolla vastaava luku oli 6,9 %. Hyvinkään rakennetyttömästä 71 % koostuu pitkäaikaistyöttömistä tai ”rinnasteisista pitkäaikaistyöttömistä”.

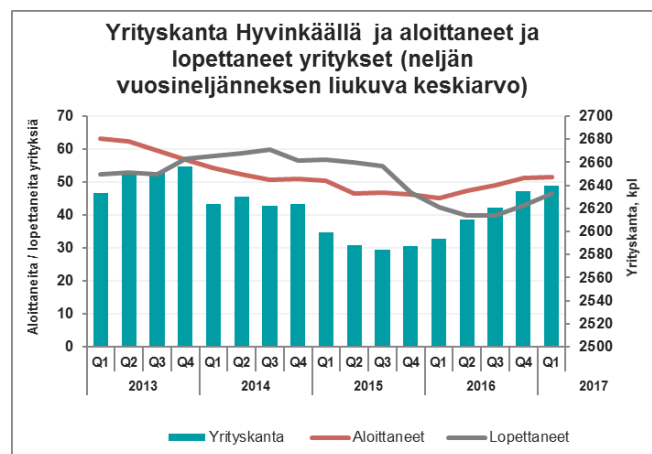
Pitkäaikaistyöttömyyden lisääntyminen vaikuttaa kuntatalouteen mm. työmarkkinatukimaksujen kautta. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleiden pitkäaikaistyöttömien määrä on ollut tasaisessa kasvussa Hyvinkäällä vuodesta 2009 lähtien. Vuoden 2017 aikana pitkäaikaistyöttömien määrä on kuitenkin kääntynyt selvään laskuun, ja vuoden lopussa pitkäaikaistyöttömiä oli Hyvinkäällä 625. Määrä on laskenut edellisvuoteen nähden 21 %. Vuoden 2017 viimeisenä päivänä koko Uudellamaalla oli 38 % vähemmän pitkäaikaistyöttömiä kuin vuotta aiemmin. Työllisyystilanteen positiivinen kehitys ei ole vielä näkynyt kaupungin maksamien työmarkkinatuen kuntaosuuden määrässä. Menot kasvoivat vuodesta 2016 71 000 euroa (2,2 %).

Koko maan tilanteeseen nähden Hyvinkään työttömyystilanne on edelleen kohtuullinen. Koko Suomen työttömyysaste 31.12.2017 oli työ- ja elinkeinoministeriön työllisyyskatsauksen⁶ mukaan 11,2 %, joka on 2,4 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Uudenmaan ELY-keskuksen alueella työttömyysaste oli vuoden lopussa 9,6 %. Tämä on 1,7 prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin.

Hyvinkään työpaikkarakenteesta ei ole vielä saatavilla vuosien 2016–2017 tietoja, mutta vuoden 2015 lopussa Hyvinkäällä työskenteli Tilastokeskuksen tietojen mukaan 19 179 henkilöä ja kaupungin työpaikkaomavaraisuusaste nousi 95,7 prosenttiin. Nousua vuotta aiempaan oli 1,4 prosenttiyksikköä. Työpaikkojen määrä kasvoi 273 työpaikan verran vuoteen 2014 verrattuna. Työpaikat lisääntyivät erityisesti rakentamisen toimialalla. Työpaikat puolestaan vähenivät eniten terveys- ja sosiaalipalvelujen toimialalla. Vuoden 2015 lopussa 62 % Hyvinkään työpaikoista oli yksityisellä sektorilla.

Yritystoiminnasta kertovat tilastot ovat pääosin vuodelta 2016. Uusia yrityksiä perustettiin vuoden 2016 aikana 205, mikä oli 20 yritystä enemmän kuin vuonna 2015⁷. Toimintansa lopetti 187 yritystä, mikä on 15 yritystä vähemmän kuin edeltävänä vuonna.

Vuoden 2017 ensimmäisen neljänneksen tietojen perusteella yritysten määrä on hieman kasvanut. Yrityksiä perustettiin tammi-syyskuussa 2017 Hyvinkäälle hieman enemmän kuin vastaavalla aikavälillä vuonna 2016. Vuoden 2016 kolmen ensimmäisen neljänneksen aikana uusia yrityksiä syntyi Hyvinkäällä erityisesti rakentamisen ja tukku- ja vähittäiskaupan toimialalle. Vuoden 2017 maaliskuun lopussa Hyvinkään yrityskanta koostui Tilastokeskuksen Aloittaneet ja lopettaneet yritykset –tilaston mukaan 2640 yrityksestä.

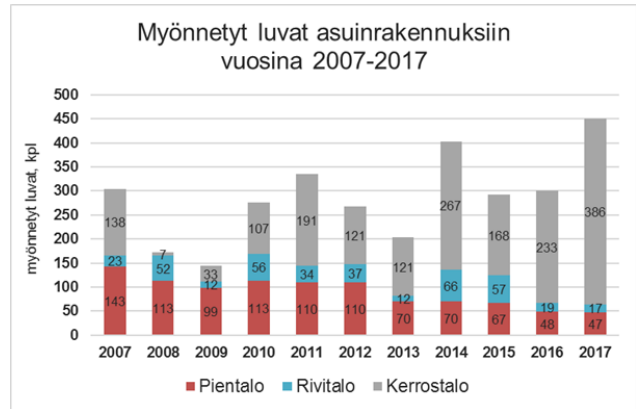
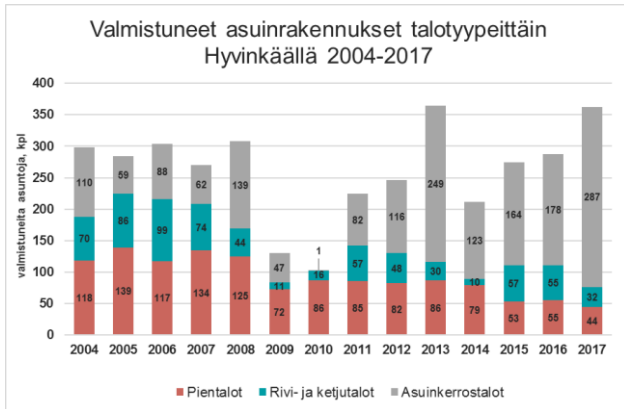
⁶ Työ- ja elinkeinoministeriö, Työllisyyskatsaus 12/2017

⁷ Suomen virallinen tilasto (SVT): Aloittaneet ja lopettaneet yritykset [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-0660. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 12.2.2018]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/aly/yht.html>

Rakentaminen

Asuntoja valmistui vuonna 2017 selvästi enemmän kuin vuonna 2016. Vuonna 2017 valmiiksi saatiin yhteensä 364 asuntoa, joista 79 % on kerrostaloasuntoja. Valmistuneiden pientalojen ja rivi- ja ketjutalojen määrä oli selvästi vähemmän kuin vuotta aiemmin.

Rakennuslupia myönnettiin vuonna 2017 yhteensä 450 asuntoon. Rakennuslupien määrä nousi voimakkaasti vuodesta 2016, jolloin myönnettiin lupa 300 asuntoon. Rakennusluvista 86 % on kerrostaloasuntoihin. Määrä on selvästi korkeampi kuin aiempina vuosina. Rivi- ja ketjutaloihin ja pientaloihin myönnettyjen lupien määrissä ei ole juurikaan muutosta vuoteen 2016.

1.5 Olennaiset muutokset kaupungin toiminnassa ja taloudessa

Olennaiset muutokset kaupungin tuloperusteissa tai tehtävissä

Vuosi 2017 oli jatkumoa rahoitusleikkauksille, joita valtio on kohdistanut kuntiin vuodesta 2012 alkaen. Kunnat ovat osallistuneet merkittävässä määrin julkisen talouden sopeuttamiseen ja osoittaneet, että kuntasektori on se julkisen talouden osa, joka kykenee sopeuttamaan toimintaansa tarvittaessa. Valtionosuuksia on leikattu vuosina 2012-2019 niin, että vuoden 2019 tasolla valtionosuuksia on leikattu noin 20 % verrattuna siihen, että valtionosuudet olisivat säilyneet vuoden 2011 tasoisina ja tämä olisi ollut pohja valtionosuuksien jatkokehittämiseksi. Kuntien tehtäviä ei ole vähennetty tai kuntien rahoitustarvetta vähentäviä normien purkua ei ole tällä kaudella toteutettu.

Vuosien 2017 ja 2016 talouden vertailu on haastavaa useasta eri syystä. Kuntatalouteen kohdistui vuonna 2017 merkittäviä muutoksia, joiden seurauksena toimintamenot ja -tulot, verotulot sekä valtionosuudet supistuivat selvästi edelliseen vuoteen verrattuna. Näitä muutoksia olivat mm. hallitusohjelman mukaiset toimet, kilpailukykysojimus, eläkeuudistus ja perustoimeentulotuen siirtyminen KELAlle 1.1.2017 alkaen. Näiden toimien on arvioitu pienentäneen kaupungin toimintakatetta noin 5,5 milj. eurolla. Vero- ja valtionosuusrahoitus pieni jonkin verran enemmän.

Vertailun vaikeutta kuvaa se, että vaikka kaupungin tuloslaskelmaa tulkittaessa toimintakate näyttää parantuneen 0,4 milj. euroa, käytännössä toiminnan määrärahoja on kulunut 8,8 milj. euroa enemmän kuin vuonna 2016. Tähän lukuun päästään, jos edellä mainittuun 5,5 milj. euroon lisäksi laskelmasta poistetaan käyttömajoituksen myyntivoittojen vaikutus. Erityisesti Hangonsillan alueen tonttien myyntien vuoksi myyntivoittoa kertyi lähes kaksi kertaa niin paljon kuin edellisellä vuonna. Toiminnan määrärahakäyttö näyttää siis tuloslaskelman perusteella pienentyneen 0,2 %, mutta onkin todellisuudessa kasvanut 3,8 %.

Kaupungin tuloperusteisiin on vaikuttanut myönteisesti elinvoiman lisääntyminen: väestö on kasvanut, työttömyys vähentynyt ja Hangonsillan alue aivan kaupungin keskustassa ja rautatieaseman läheisyydessä on lähtenyt rakentumaan. Lisäksi Sveitsin hotellin ja viihdekeskuksen aukeaminen ja erilaiset tapahtumat ovat olleet itsessään merkittäviä elinvoimankin näkökulmasta ja tukeneet yleisestä myönteistä kaupungin elinvoiman kehittymistä. VR:n vuoden 2017 alussa antama ilmoitus lopettaa Hyvinkään konepaja ei näin ollen jäänyt tapahtumaksi, joka olisi antanut suunnan kaupungin elinvoiman perusviirelle.

Kaupungin tehtävissä on tapahtunut muutoksia vuonna 2017 tai niitä on valmisteltu vuoden aikana niin, että ne astuvat voimaan vuoden 2018 alussa. Perustoimeentulotuen käsittely siirtyi KELAlle 1.1.2017 alkaen, Keski-uudenmaan henkilökohtaisen avun keskuksen perustamisesta päätettiin vuonna 2017 ja keskus aloitti toimintansa 1.1.2018 sekä kaupungin kirjanpito ja maksuliikenne päätettiin vuonna 2017 siirtää KuntaPro Oy:n tuottamaksi palveluksi 1.1.2018 alkaen. Avustajakeskuksen jäsenkuntina ovat Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä ja Pornainen (Mustijoen perusturva), Nurmijärvi sekä Tuusula. Vastuukuntana toimii Hyvinkään kaupunki.

Merkittävä muutos on myös Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän perustaminen. Kuntayhtymä syntyi 21.6.2017, jolloin viimeinen kuntayhtymän jäsenkunnista hyväksyi kuntayhtymän perustamissopimuksen. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän jäsenkuntia ovat Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Nurmijärvi, Pornainen ja Tuusula. Kunnat ovat perustaneet kuntayhtymän Keski-Uudenmaan alueellisen sosiaali- ja terveystalouden ohjausmallin täytäntöön panemiseksi. Ohjausmallin tavoitteena on alueellisen yhteistyön avulla saada aikaan niin toiminnallisia kuin taloudellisia hyötyjä ja palvelujen saatavuuden ja laadun parantamista.

Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän jäsenkunnat ovat osallistuneet valinnanvapauskokeiluun ja hankkeen hallinnoija on sen alussa ollut Hyvinkään kaupunki. Valinnanvapausuhanke kuuluu sosiaali- ja terveysministeriön rahoittamiin hallituksen ”Palvelut asiakaslähtöisiksi” -kärkihankkeisiin. Hyvinkään hallinnoiman hankkeen ensimmäinen vaihe on käynnistynyt toukokuussa 2017. Hyvinkään kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on päättänyt joulukuussa 2017, että valinnanvapauskokeilujen hallinnointi siihen liittyvine kaikkine sopimuksineen siirretään vastuukuntana toimineelta Hyvinkään kaupungilta, sosiaali- ja terveystoimelta Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymälle 1.1.2018 alkaen.

Kaupunkikonsernin velkaantuminen on jatkunut, vaikka emokaupungin lainamäärä onkin laskenut. Velkaantuminen johtuu investoinneista. Investoinneista merkittävin oli Kiinteistöosakeyhtiö Hyvinkään Sairaalanmäen rakennushanke, jossa toteutetaan Hyvinkään sairaalan yhteyteen 63 milj. euron laajennusosa. Myös HUS:n velka on kasvanut ja siten myös Hyvinkään osuus velkavastuusta.

Tarpeettomaksi osoittautunut kaupungin kokonaan omistama KOY Päivämartti on selvitystilassa ja yhtiö lopetetaan. Yhtiön osakkeet on alaskirjattu tilinpäätöksessä.

Verorahoitus

Kaikkien kuntien yhteenlasketut verotulot kasvoivat 2,0 %. Kasvu on selvästi ennakkoon arvioitua parempaa ja kertoo siitä, kuinka paljon yleinen taloudellinen kehitys on ollut ennakoitua parempaa. Valtiovarainministeriön arvioon talouskasvusta perustuva veroennuste loppusyksystä 2016 ennakoi kuntien verotulojen pienenevän 1,0 % vuonna 2017 edelliseen vuoteen nähden. Koko maan kunnallisverotulot kasvoivat 0,1 %, syksyllä 2016 arvio oli 1,8 % verotulon vähentyminen. Arviot kuntien verotulojen vähentymisestä perustuivat arvioon talouden kasvusta ja toisaalta erityisesti kilpailukykysojimuksen aiheuttamasta verotulojen vähenemisestä. Vuodelle 2017 tuloveroprosenttia korotti 47 kuntaa (mukaan lukien Ahvenanmaa). Tyypillisin korotus oli 0,5 prosenttiyksikköä. Suomen korkein kuntaveroprosentti vuonna 2017 oli Savonlinnan ja Jämijärven 22,50. Pienin kuntaveroprosentti oli Jomalassa, jossa veroprosentti oli 16,50. Tyypillisin kuntaveroprosentti oli 21–21,50 prosenttiyksikköä, joka oli käytössä vuonna 2017 102 kunnassa.

Hyvinkään kaupunginvaltuusto vahvisti 14.11.2016 veroprosentit vuodelle 2017. Kiinteistöverolain muutos pakotti kaupungin nostamaan rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistövero 3,00 %:sta 4,30 %:iin. Näin ollen rakentamattoman rakennuspaikan kiinteistöveroprosentti korottui noin 43 prosenttia ja kiinteistöveron kokonaistuotto arviolta noin 56.000 euroa vuoteen 2016 nähden. Muita muutoksia ei tehty edelliseen vuoteen nähden, joten veroprosentit olivat:

Verolaji	Prosentti
kunnan tulovero	19,75
vakinainen asuinrakennus	0,45
muu asuinrakennus	1,05
yleinen kiinteistövero	1,30
rakentamaton rakennuspaikka	4,30
yleishyödylliset yhteisöt	0,00

Hyvinkään kaupungin verorahoituksen kehitys verolajeittain 2016 – 2017 oli seuraava:

VERORAHOITUS	2017	muutos (%)	2016	muutos (%)	2015	muutos (%)
Verotulot	198 343	-0,1	198 503	1,6	195 453	2,0
<i>Kunnallisvero</i>	<i>173 516</i>	<i>-0,2</i>	<i>173 918</i>	<i>3,5</i>	<i>168 042</i>	<i>-0,6</i>
<i>Yhteisövero</i>	<i>11 471</i>	<i>2,7</i>	<i>11 167</i>	<i>-21,7</i>	<i>14 262</i>	<i>9,4</i>
<i>Kiinteistövero</i>	<i>13 356</i>	<i>-0,5</i>	<i>13 417</i>	<i>2,0</i>	<i>13 149</i>	<i>39,5</i>
Valtionosuudet	51 169	-4,3	53 470	13,8	46 981	-2,1
Verorahoitus yhteensä	249 512	-1,0	251 973	3,9	242 434	1,2

Verotulot toteutuivat 0,2 milj. euroa (0,1 %) edellisvuotta pienempinä. Verotulot olivat yhteensä 198,3 milj. euroa, joka ylitti alkuperäisessä talousarviossa ennakoitun määrän lähes 4,4 milj. eurolla (2,3 %). Kunnallisverojen osuus talousarvion ylityksestä oli 3,8 milj. euroa. Talousarvioennustetta korotettiin toisen osavuositarkastuksen yhteydessä kunnallisveroarvion osalta 2,4 milj. euroa ja valtionosuuden osalta 0,5 milj. euroa. Muutettuun talousarvioon nähden verotulot ylittivät 2,0 milj. euroa (1,0 %). Kunnallisverokertymään heijastui loppuvuonna positiivisesti maan talouden nousujohteinen kehitys.

Yhteisöverotuloja kertyi 0,5 milj. euroa budjetoitua enemmän. Kokonaisuutena yhteisöverotulot kasvoivat 2,7 %. Vuoden 2016 vähenemä johtuu siitä, että kuntien yhteisövero-osuuden viiden %-yksikön määräaikainen jako-osuuden korotus päättyi vuoden 2015 lopussa. Määräaikaisella jako-osuuden korotuksella kompensoitiin kunnille yhteisöverokannan alentamisesta 24,5 %:sta 20 %:iin vuodesta 2014 alkaen. Vuonna 2017 kunnan yhteisöveron jako-osuus oli 17,3 % edellisvuotta heikompi.

Kiinteistöverotulot pienenevät edellisvuodesta. Kiinteistöveron piirissä oleva veropohja on sinänsä kasvanut maltillisesti edelliseen vuoteen nähden, mutta edellisiltä verovuosilta maksettavat kiinteistöverotilitykset olivat vuonna 2017 pienempiä kuin vuoden 2016 vastaavat tilitykset.

Valtionosuudet pienenevät 2,3 milj. euroa edelliseen vuoteen nähden. Pienentyminen johtuu erityisesti siitä, että kuntien kilpailukykykysymyksestä saama taloudellinen hyöty vähennettiin valtionosuuksista siltä osin kuin se ei vähentänyt kuntien verotuloja. Erityisesti vähennys koski peruspalvelujen valtionosuutta, joka pieneni edellisvuoteen nähden 3,6 milj. euroa. Tätä kompensoi osin kasvu OKM:n valtionosuudessa, joka oli 1,3 milj. euroa vähemmän negatiivinen kuin edellisenä vuonna. Kokonaisuudessaan valtionosuudet toteutuivat 0,4 milj. euroa muutettua talousarviota pienempänä.

Verorahoitus eli verotulot ja valtionosuudet yhteensä vähenivät 1,0 % eli 2,5 milj. euroa. Vähennys johtuu erityisesti veroperustemuutoksista ja kilpailukykykysymyksen vaikutuksesta. Verotulojen taustalla olevat tekijät ovat kehittyneet vuonna 2017 myönteisesti yhteisöveron jako-osuuden kehittymistä lukuun ottamatta.

1.6 Arvio todennäköisestä kehityksestä

Kaupungin talous oli toista vuotta peräkkäin ylijäämäinen ja kaupungin taseessa on kertynyt ylijäämää. 2000-luvulla pääosa tilikausista on kuitenkin ollut alijäämäisiä ja vuosi 2016 katkaisi pitkän alijäämäisten vuosien putken. Myös kaupungin velkamäärä on yli kolminkertaistunut. Talouden tasapainottuminen erityisesti yleisen talouskehityksen ja kaupungin verotulojen kasvun vuoksi, mutta myös menojen hillinnän ansiosta antaa kaupungille hyvät lähtökohdat tulevaan.

Riippumatta siitä, toteutuuko sote- ja maakuntauudistus, kaupungin menestyminen ja talouden tasapaino vaativat Pelikirjan linjausten toteuttamista. Kaupungin jatkuva kasvu vähintään nykytahdilla, talouden pitkän aikavälin tasapaino ja velkaantumisen hallinta ovat kriittisiä tekijöitä, joiden säilyminen vuoden 2017 tasolla eivät jatku ilman jatkuvaa työtä. Kaupungin kasvu edellyttää vetovoimaa eli positiivista kuntien välistä muuttovoittoa ja maahanmuuttoa yhä enenevässä määrin, sillä luonnollinen väestökasvu on tulevina vuosina selvästi negatiivista. Turvaa peruspalvelujen rahoituspohjaa. Talouden pysyminen tasapainoisena on haaste jo vuonna 2019, kun myyntivoitot putoavat normaalitasolle, vuoden 2019 palkakorotukset toteutuvat uuden työ- ja virkaehtosopimuksen mukaisesti ja uusien toimitilojen myötä myös toiminnan kustannukset kasvavat merkittävästi. Esimerkiksi myyntivoittojen putoaminen normaalitasolle voi merkitä 4-5 milj. euron tulon poistumista ja siten myös tuloksen heikentymistä. Ennen pitkää myös korot nousevat positiivisiksi ja tämän hetken korkomarkkinanäkemyksen mukaan tämä johtaa Hyvinkään nykyisellä lainamäärällä ja taloussuunnitelmakaudelle suunnitellulla lisälainamäärällä 0,4 milj. euron korkomenojen kasvuun. Toisaalta esimerkiksi Hangonsillan, Sveitsin ja Metsäkaltevan alueiden rakentuminen heijastuu veropohjan suotuisaan kehittymiseen, jolloin talouden säilyminen tasapainoisena on mahdollista nykyisellä verorasituksella.

Tulevaan kehitykseen vaikuttaa vahvasti investointimenojen hallinta. Vuosikate ei ole merkittävässä määrin kasvamassa, joten tulevat investoinnit joudutaan toteuttamaan nykyisen tasaisen tulorahoituksen rajoittamana. Sivistystoimen palveluverkkoratkaisu merkitsee sitä, että investoinnit sivistystoimen kiinteään omaisuuteen tulevat kasvamaan muutaman viime vuoden tasoon nähden. Samoin julkiseen käyttöomaisuuteen kohdistuu investointitarpeita, joista yksi merkittävimmistä liittyy vuoden 2018 talousarvion tavoitteeseen ”Keskustaliikenteen yleissuunnitelman laatiminen, mukaan lukien liityntäpysäköinti ja linja-autoterminaalit.” Velan ja sen kustannukset voidaan hallita nykyisellä verorasituksella, jos investoinnit toteutetaan edullisesti ja jos ne kyetään jaksottamaan riittävän pitkälle aikavälille, ajallisesti mieluummin peräkkäin kuin päällekkäin. Jos investoinnit halutaan toteuttaa nopeammin, liiallisen velkaantumisen ehkäiseminen merkitsee käytännössä vuosikatteen korottamista joko toimintaa ja toiminnan menoja karsimalla tai verorasitusta kasvattamalla. Toisaalta velan kasvua tai toimintamenojen karsintatarvetta voidaan lievittää tai investointiohjelmaa nopeuttaa, jos investointeja voidaan rahoittaa esimerkiksi sivistystoimen palveluverkkoratkaisun myötä tarpeettomaksi käyvän omaisuuden myynnillä.

Mahdollinen maakunta- ja sote-uudistus korostaa tarvetta velkaantumisen hallintaan eli toisin sanoen rajoittaa investointimahdollisuuksia nykyisellä verorahoituksella. Muutoksen yhteydessä kaupungin tulot pienenevät olennaisesti, mutta velat jäävät kaupungille. Samoin jäävät opetus, varhaiskasvatus ja infrastruktuurin ylläpito ja uudisrakentaminen eli ne toiminnot, jotka jatkossakin muodostavat suurimman osan kaupungin investoinneista.

Mikäli sote- ja maakuntauudistus ei kansallisella tasolla syntyisi, Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän merkitys kasvaa. Huoltosuhteen heikkeneminen ja sosiaali- ja terveystalouden palvelutarpeen kasvu edellyttää tulevina vuosina merkittävää tuottavuuden paranemista ja tästä tulee kuntayhtymän yksi keskeisistä olemassaolon perusteista ja tavoitteista.

1.7 Tapahtumat tilikauden päättymisen jälkeen

Tilikauden päättymisen jälkeen on tullut ilmi, että Keski-Uudenmaan sote -kuntayhtymän ensimmäisen vuoden talous toteutui alijäämäisenä. Kuntayhtymän taseeseen kertynyt alijäämä olisi tullut kirjata kaupungin tilinpäätöksen kuluksi vuodelle 2017, mutta tämä ei ole ollut ajallisesti mahdollista. Hyvinkään kaupungin osuus alijäämästä on noin 22 200 euroa. Näin ollen summa ei vaaranna kaupungin talouden oikeaa ja riittävää kuvaa.

Hyvinkääsalin talousprosesseissa on ilmennyt epäselvyyksiä, jotka ovat tilinpäätöshetkellä selvityksessä. Todennäköisesti vuonna 2017 osa tuotoista ei ole kirjautunut vuoden 2017 tulokseen oikein. Sivistystoimi ja talouspalvelut selvittävät asiaa ja mahdolliset oikaisut tehdään vuoden 2018 kirjapitoon.

1.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Kaupungin strategiset riskit liittyvät yleisen talouskasvun jatkumiseen, huoltosuhteen heikkenemiseen ja sosiaali- ja terveyspalvelujen palvelutarpeen ja sen kustannusten hallintaan sekä kaupungin vetovoiman ja siten riittävän tulopohjan kehittymiseen riittävässä määrin. Strateginen riski on myös se, jos kaupungin Pelikirjan mukaisia hankkeita ei kyetä toteuttamaan.

Kaupungin toiminnan tulorahoituksen, lainanhoitokyvyn ja konsernin rahoitusriskien kannalta on merkityksellistä, miten maakunta- ja soteuudistus toteutuu. Tämänhetkisten esitysten mukaan kaupungin tulorahoitus pienenee olennaisesti, mutta lainataakka jää entiselleen. Näin ollen korkotason nousun vaikutus kaupungin talouteen muodostuisi merkittävästi raskaammaksi. Tätä riskiä korostaa myös se, että uudistuksessa kaupungille jäisi kuitenkin suurin osa kiinteistöistä – siis peruskorjaustarpeesta ja -velasta. Kiinteistöriskien poistamiseksi kaupungilla on jo useita vuosia ollut sisäilmatyöryhmä, jossa kaupungin eri toimijat kartoittavat sisäilmaongelmia ja sopivat toimenpiteistä niiden poistamiseksi. Tämän työn merkitys korostuu, mikäli tulorahoitus pienenee. Sote- ja maakuntauudistuksen lakiluonnoksen mukaan kuntien rahoituksen rakenne muuttuu. Muutoksen myötä kaupunki olisi aiempaa enemmän riippuvainen valtionosuusrahoituksesta ja siten valtion päätöksistä.

Vahingonriskien osalta kaupunki on vakuuttanut riskejään varsin kattavasti. Kaupungin vakuutusturva on päivitetty vuonna 2015 suoritetun kilpailutuksen myötä ja kaupunki käyttää ammattimaista vakuutusmeklaria.

Rahoitusriskien osalta kaupunki on varsin hyvin suojautunut. Kassa on vahva ja lainasalkun suojausaste on erittäin korkea muutamaksi vuodeksi eteenpäin. Rahoitusriskien hallinnan kannalta lainasalkun suojaamisen painopiste onkin vuoden 2023 jälkeisessä ajassa. Jotta uudelleenrahoitusriski ei kasvaisi liian suureksi, kaupungin tulee toimintamenojen kasvua hillitsemällä varmistaa tulorahoituksen riittävyys tarpeellisiin ja järkeviin investointeihin. Rahoitusriskien osalta suurimmat riskit ovatkin konsernissa: lainakanta on suuri ja kasvaa nopeasti.

Kasvava sääntely ja työn digitalisoituminen merkitsee osaamisvaatimusten kasvua ja kun ikäluokat pienenevät, osaavan henkilöstön saatavuus ja hinta muodostaa riskin. Riski korostuu, jos sote- ja maakuntauudistuksen myötä kaupunki joutuu tiivistämään hallintoaan ja muodostamaan nykyistä pienempiä työyhteisöjä ja hajanaisempia tehtävänkuvia.

ELY on lähettänyt 7.3.2017 päivätyn hallintopakkopäätöksen ympäristövastuusiin liittyen. Kaupunki on valittanut päätöksestä ja asian käsittely on kesken. Näin ollen vastuuta ei ole huomioitu tilinpäätöksessä: asian oikeudellinen tila ei ole muuttunut aiempaan nähden. Vastuun suuruusluokka on noin 3,0 milj. euroa. Asian käsittely jatkuu vuonna 2018 ja mikäli vastuu ja sen määrä varmistuvat, vuoden 2018 talousarviota tulee muuttaa. Myös Nopon alueen pohjavesien mahdollinen puhdistaminen voi aiheuttaa myös kaupungille kustannuksia, vaikka likaantumisen syyt ja vastuut tunnetaan eivätkä ne liity kaupungin toimintaan.

Tilinpäätöshetkellä käynnissä olevista yksittäisistä oikeusprosesseista merkittävin on asfalttikartellioikeudenkäynti. Helsingin hovioikeus antoi 20.10.2016 päätökset asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Helsingin käräjäoikeus antoi 28.11.2013 päätöksensä asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista, joissa saajana on 40 kuntaa, mukaan lukien Hyvinkään kaupunki. Tämän jälkeen Helsingin hovioikeus antoi 20.10.2016 päätökset asfalttikartelliin liittyvistä vahingonkorvauksista. Asia on korkeimman oikeuden käsittelyssä ja lopulta myös vaikutukset Hyvinkään kaupungille selviävät KKO:n ratkaisun myötä. Hallinto-oikeuden ratkaisun mukaista korvausta ei ole näin ollen tuloutettu vuodelle 2017.

Tarpeettomaksi osoittautunut kaupungin kokonaan omistama KOY Päivämarti on selvitystilassa ja yhtiö on päätetty lopettaa. Purkamisen oli annettu selvitysmiehen tehtäväksi, mutta tehtävään on jouduttu lopulta nimeämään toinen selvitysmies, joka osaltaan tutkii tehtävän aloittaneen selvitysmiehen toimia.

Kaupungin sopimuskuppani on yksipuolisesti irtisanonut sopimukset, joka on turvannut sen asiakkaille talous- ja palkka-aineistojen lakisääteisen arkistoinnin. Neuvottelut asian ratkaisemisesta ovat kesken, mutta pahimmillaan lakisääteisen arkistovelvoitteen täyttäminen voi merkitä Hyvinkään kaupungille jopa useiden satojen tuhansien kustannusta. Asia ja sen kustannukset realisoituvat vuoden 2018 kuluessa.

Riskeihin varautuminen on raportoitu lähemmin sisäisen valvonnan selonteossa ja toimialojen raportoinnissa.

1.9 Ympäristötekijät

Ympäristökeskus kokoaa tilinpäätöksen liitetiedoissa esitetyn suppean ympäristötilinpäätöksen, jonka tavoitteena on antaa kokonaiskuva ympäristösuojeluun käytetyistä kuluista, tuotoista ja investoinneista. Euromääräisesti merkittävimmät ympäristökulut, -tuotot ja investoinnit liittyvät jätevesien käsittelyyn. Toiseksi merkittävimmät ovat jätehuollon järjestämisen kulut ja tuotot, jotka on otettu Kiertokapulan tileistä. Kiertokapulan järjestämä jätehuolto on pidetty mukana ympäristötilinpäätöksessä, jotta vertailtavuus aikaisempiin vuosiin säilyisi ja koska jätehuollon järjestäminen on kunnan vastuulla.

Vuonna 2017 ympäristötuotot muodostivat 14,5 % kunnan kaikista toimintatuotoista ja 3,1 % toimintamenoista, kun luvuissa on mukana myös Kiertokapulan hoitama jätehuollon järjestäminen. Suurimmalta osalta jätevesihuoltoon liittyvät ympäristöinvestoinnit muodostivat 20,2 % kaupungin kokonaisinvestoinneista. Liitteessä esitettyä Hyvinkään lämpövoiman päästökauppaa ei ole mukana varsinaisissa ympäristötilinpäätösluvuissa.

Tilinpäätöksestä erillisenä laaditaan kaupunginvaltuustolle ympäristöraportti, jossa esitellään tarkemmin kaupungin ympäristöasioita. Hyvinkään ympäristöraportissa esitetään laajemman ympäristötilinpäätöksen lisäksi kaupungin eri yksiköissä tehtyjä ympäristötoimenpiteitä sekä energiatehokkuus- ja ilmastoraportointi, joka liittyy kuntien energiatehokkuussopimuksen ja hiilineutraalisuutta tavoittelevien HINKU-kuntien tavoitteisiin. Hyvinkään hyväksyttiin loppuvuodesta 2017 myös hiilineutraalisuutta, jätteenhäviömyyttä ja globaalisti kestävästä kulutuksesta tavoittelevien FISU-kuntien jäseneksi.

HINKU-kuntana Hyvinkään tavoitteena on 80 % ilmastopäästövähennys tavoite vuoteen 2030 mennessä vuoden 2007 tasosta. FISU-kuntana (*Finnish Sustainable Communities*) Hyvinkään tavoitteena on olla hiilineutraali, jätteen ja kulutukseltaan kestävä vuonna 2050.

2 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Selonteon valmistelu ja käsittely

Tässä toimintakertomuksen luvussa Hyvinkään kaupunginhallitus antaa Kuntalain (115.1 §) mukaiset tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä annettiin aiemmin tässä luvussa 2. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä ja muista toiminnan kehittämiseen vaikuttavista seikoista). Konsernivalvontaa koskeva selonteko annetaan erikseen kuntakonsernin toimintaa ja taloutta koskevassa osiossa 7.4.

Kaupunginhallitus antaa selonteossaan arvionsa

- sisäisen valvonnan ja siihen liittyvän riskienhallinnan järjestämisestä,
- mahdollisista valvonnassa havaituista puutteista kuluneella tilikaudella,
- sekä siitä, miten sisäistä valvontaa on tarkoitus kehittää voimassa olevalla taloussuunnittelukaudella

Tämä selonteko on laadittu virkamiesten tuottamiin lähtötietoihin perustuen. Valmisteluun ovat osallistuneet kaikki toimialat. Sisäinen tarkastaja on käynyt selonteon kohdealueet läpi Tekniikan ja ympäristön, Sosiaali ja terveys- sekä Sivistystoimen johtoryhmien kanssa. Lisäksi valmistelussa ovat olleet apuna Konsernipalvelujen ja hallinnon asiantuntijat. Selonteon sisältöä on arvioitu ja täydennetty talousjohtajan vetämissä talouspäällikköpalavereissa.

Hallituksen edellisessä selonteossa antamista kehittämiskohteista Pelikirjan toimeenpano, kärkihanketyö, esimiesvalmennukset ja yhteisen pelitavan kehittäminen ovat käynnissä. Pelikirjan toimeenpanoon liittyvää ohjelmakokonaisuutta päivitetään, esimerkkinä pitkän aikavälin tiekartan laadinta Pelikirjan kestävä kehityksen tavoitteita tukemaan. Tavoitteena on saada tiekartta kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi kesäkuussa 2018.

Hallituksen selonteon lisäksi tilintarkastajat antavat tarkastuskertomuksessa lausuntonsa siitä, onko sisäinen valvonta ja riskienhallinta asianmukaisesti järjestetty. Konsernivalvontaa koskeva selonteko esitetään tässä toimintakertomuksessa erikseen Kuntakonsernin toimintaa ja taloutta koskevassa osiossa kohdassa 7.4.

1) Valvontaympäristö

Kaupungin ja sen toimialojen valvontaympäristöön kuuluvat hallintosääntö ja toimialojen johtosäännöt, joiden perusteella selkeä tehtävien, toimivallan ja vastuujako määritellään. Nämä säännöt ovat ajan tasalla ja päivitetty organisaatiouudistuksen yhteydessä vuonna 2017. Riskienhallinnan järjestämiseksi kaupunginvaltuusto on päättänyt riskienhallinnan perusteista. Tarkemmat ohjeet niiden soveltamisesta ja noudattamisesta sisältyvät Hyvinkään kaupungin hallintosääntöön.

Kaupunkiorganisaation päätöksentekoprosessit noudattavat hallintosäännössä määriteltyä toimivalta- ja vastuujakoa ja päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa.

Valvontaympäristöön kuuluvat sääntöjen ja ohjeiden lisäksi kaikki ne ohjelmat ja suunnitelmat, joiden avulla Pelikirjaa toteutetaan ja lakisääteiset perustehtävät hoidetaan. Hyvinkään kaupunki on päivittänyt turvallisuussuunnitelmansa valtuustokaudelle 2017 – 2021. Seuraavassa selonteon alakohdassa 2, riskienhallinta kuvataan ne kehittämiskohteet, joita tämän päivitystyön aikana tunnistettiin.

Valvontaympäristöön kuuluu myös sisäinen tarkastus, joka Hyvinkään kaupungissa on järjestetty omana työnä. Hyvinkään kaupungin palveluksessa toimii yksi sisäinen tarkastaja. Sisäisen tarkastuksen toimintaa ohjaa kaupunginhallituksen hyväksymä sisäisen tarkastuksen toimintaohje.

Kaupunginhallitus ei ole havainnut olennaisia puutteita lain säännösten, viranomaisohjeiden ja toimielinten päätösten noudattamisessa.

2) Riskienarviointi

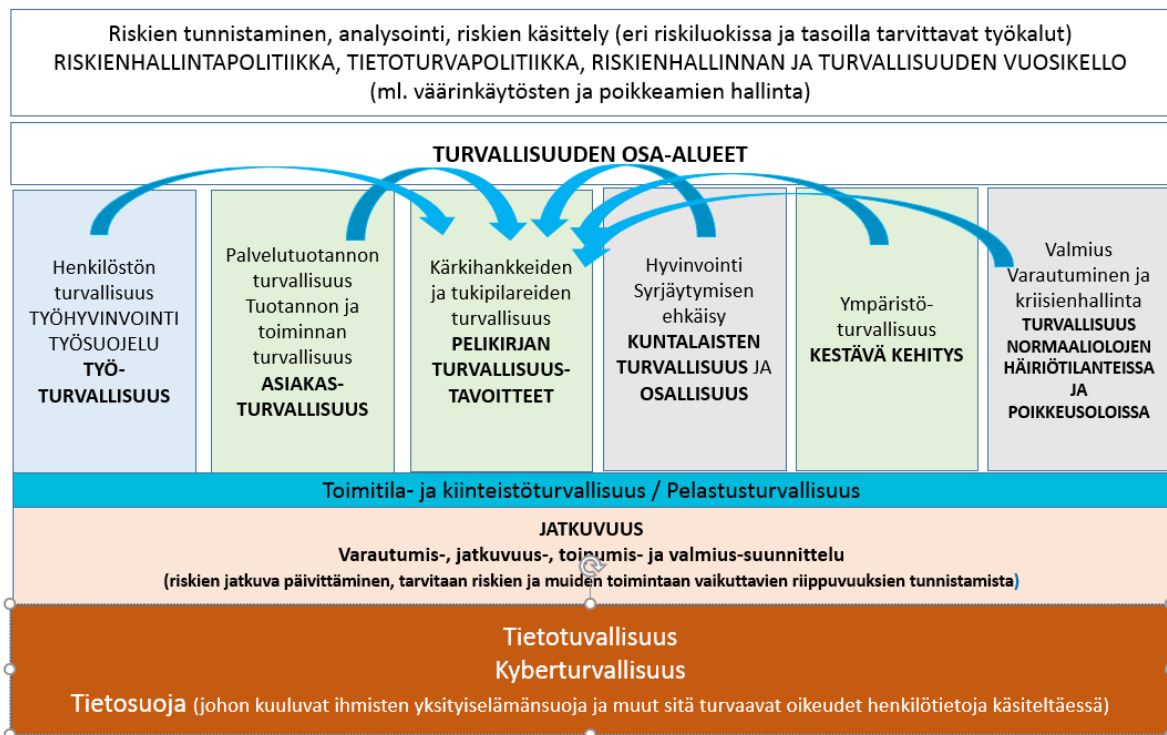
Arvioidessaan riskienhallinnan järjestämistä osana sisäistä valvontaa, kaupunginhallitus antaa arvionsa siitä, miten luotettavasti saadaan kohtuullinen varmuus kaupungin tavoitteiden saavuttamisesta, toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Lisäksi kaupunginhallitus arvioi niiden menettelyjen järjestelmällisyyttä, joiden avulla kaupungin toimintaan

liittyviä riskejä, niiden merkitystä ja toteutumisen todennäköisyyttä arvioidaan sekä toimintatapoja, joilla riskejä hallitaan, valvotaan ja raportoidaan säännönmukaisesti.

Kunta Pro Oy:n tuottamiin taluspalveluihin siirtymällä kaupunki valitsi järjestämistavan, joka vähentää toiminnan jatkuvuuteen liittyviä riskejä ja pystyy tarvittaessa muuntumaan toimintaympäristön muutoksiin nopeasti ja henkilöstöystävällisemmin kuin perinteisellä oman taluspalvelutuotannon järjestämistavalla. Ratkaisu on myös osana valmistautumisessa sote- ja maakuntauudistuksen jälkeiseen aikaan, jolloin tukipalvelujen tulee kyetä sopeutumaan nykyistä pienempään kaupunkiorganisaatioon.

Pelikirjan laadinnassa ja toimeenpanossa on riskien arviointi mukana. Kärkihankkeiden riskienhallinta kytketään osaksi projektien hallintaa. Elinkeinoelämän kumppanuuksien ylläpito ja kehittäminen korostuvat Pelikirjan kärkihankkeiden toteuttamisessa. Toimialatasolla operatiivisten riskien hallinta korostuu, kun hallitaan perustehtävien, ydinprosessien riskejä. Perustehtävien riskienhallinnan tueksi on tehty yhteistyötä Laurea ammattikorkeakoulun kanssa mm. tarjoamalla turvallisuusjohtamista opiskeleville tradenomeille harjoittelupaikkoja.

Hyvällä riskienhallinnalla luodaan turvallisuutta

Turvallisuussuunnitelman päivistyksen yhteydessä arvioitiin riskienhallinnan toimintatapoja eri organisaatitasoilla. Lisäksi kaupungin johtoryhmä työpajoissaan tunnisti ja analysoi kaupunkitason strategisia riskejä. Tavoitteena on varmistaa asetettujen tavoitteiden saavuttamista, toiminnan kehittämistä, taloudellisuutta ja tuloksellisuutta ja näiden arviointia. Johtoryhmä tunnisti riskejä, joiden hallinta on tärkeää muutosjohtamisen tukena kuten henkilöstön pysyvyyteen, osaamiseen ja oikeaan mitoitukseen liittyviä riskejä. Siirtyviä sopimuksia on kartoitettu sote- ja maakuntauudistuksen valmistelun yhteydessä.

Turvallisuussuunnitelmatyön yhteydessä tunnistettiin kaikille toimialoille yhteisiksi kehittämiskohteiksi työpaikan riskien arvioinnin toimintatavan kehittäminen sekä pelastussuunnitelmien jatkuva ajan tasalla pitäminen. Tavoitteena on sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintatapojen ja dokumentaation kehittäminen. Tältä pohjalta toimialoilla on kartoitettu operationaalisen riskien hallinnan menettelyjä ja työkaluja sekä päivitetty niiden valintaan ja käyttöön liittyvää ohjeistusta.

Riskienarvioinnin kehittämiskohteita tunnistettiin toimialoilla sekä turvallisuussuunnitelmatyössä että 4Ks Riskipiste -järjestelmää arvioitaessa. Kaupungin johto teki 4Ks Riskipiste -järjestelmän arvioinnin pohjalta sen johtopäätöksen, että palvelusopimus ei ollut enää kaupungin kannalta tarkoituksenmukainen, kun otetaan huomioon kaupungin kehitysvaihe ja lainsäädännön vaatimukset riskienhallinnan järjestämiselle ja sitä tukeville järjestelmille. Kaupunginjohtaja teki päätöksen palvelusopimuksen irtisanomisesta.

Sivistystoimen toimialalla on työpaikan riskien arviointi otettu käyttöön Aluehallintoviraston tarkastuksiin valmistautumisessa edellytettävä ArkiArvi -työkalu. Aluehallintovirasto tulee tekemään lukuisia tarkastuksia kouluihin ja päiväkoteihin alkuvuoden 2018 aikana. Tekniikan ja ympäristön toimiala on marraskuussa 201 päivittänyt valmiussuunnitelmaansa. Lisäksi Tekniikan ja ympäristön toimialalla on käynnistetty nykytilan kartoitus ja operatiivisten riskien arviointiin soveltu-

vien työkalujen valinta, uusien käyttöönotto ja jo käytössä olevien käytön tehostaminen (ml. ne työtehtävät, joissa vaaditaan erillinen riskienarviointi). Tässä kartoitustyössä on hyödynnetty Laurea ammattikorkeakoulun harjoitteluyhteistyötä yhdessä työsuojelun ja sisäisen tarkastuksen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimessa riskienhallinnan työkaluista on käytössä HaiPro –järjestelmä. Pelastussuunnitelmia varten tarvittavat kiinteistö- ja toimitilaturvallisuuden osatekijät on kartoitettu ja ylläpitoa kehitetään edelleen Tilapalvelujen, Teknisen palvelukeskuksen ja tilojen käyttäjien yhteistyönä.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan Hyvinkään kaupunki tekee jatkuvasti systemaattista työtä riskienhallinnan parantamiseksi. Riskienhallinnan tasoa ja riittävyyttä arvioidaan edellä kuvatulla tavalla operatiivisessa toiminnassa. Johdoryhmän ja talousjohdon vastuulla ovat investointeihin ja rahoitukseen liittyvien kaupunkitasoisten riskien hallinta.

Riskien arvioinnissa tulee riskien toteutumisen vaikutuksia arvioida Hyvinkään kaupungin aseman, talouden, palvelukyvyn, työvoiman saatavuuden, vetovoimaisuuden ja kilpailukyvyn kannalta.

3) Valvontatoimenpiteet

Keskeinen osa valvontatoimenpiteistä on valvontaympäristön olemassaolo ja sen toimivuuden varmistaminen. Vastuut tästä on määritelty hallintosäännössä. Lisäksi järjestelmän toimivuutta arvioivat sisäinen ja ulkoinen tarkastus valtuustokauden ohjelmiansa ja vuosisuunnitelmiansa mukaisesti.

Talouteen liittyvien valvontatoimenpiteiden työnjako on muuttunut, kun kaupunki on siirtänyt kirjanpito- ja maksuliikenne-tehtävät KuntaPro Oy:n hoidettaviksi 1.1.2018 alkaen. Kaupunginhallitus hyväksyi siirtoon liittyvät sopimukset liitteineen kokouksessaan 28.8.2017. Sopimusten hyväksyntää edelsi eri toimielinten päätöksentekoa, jossa otettiin huomioon myös yhteistoimintalain mukaiset menettelyt. Siirto edellytti sitä, että kaupunki merkitsi KuntaPro Oy:n osakkeita. Näin kaupunki voi halutessaan hankkia sidosyksikköasemaansa hyväksikäyttäen taloushallinnon ja henkilöstöhallinnon palveluja sekä sijais- ja varahenkilöpalveluja. Lisäksi kaupunki voi myös liittyä KuntaPro Oy:n asiakkailleen kilpailuttamiin hankintoihin. Sopimuksen mukaisten vastuunjaon ja palvelukuvausten toteutumista arvioidaan vuonna 2018 säännöllisissä tapaamisissa kaupungin ja KuntaPro Oy:n välillä. Uudistuksen mahdollistamia toimenpiteitä otetaan käyttöön asteittain.

Vuonna 2014 kaupungissa tehtiin selvitys arvonlisäverokirjauksista ja kävi ilmi, että sosiaali- ja terveystoimi ei ollut vähentänyt laskennallisia arvonlisäveroja kaikissa sallituissa tapauksissa. Kaupungilla oli oikeus hakea takautuvasti Verohallinnolta oikaisua arvonlisäverotilityksiin vuosien 2013 – 2014 arvonlisäverojen osalta. Vuonna 2017 kävi ilmi, että osa oikaisusta (noin 44.000 euroa) jäi hakematta. Tällöin oikaisua ei enää ollut mahdollista hakea määräajan umpeuduttua. Summa on kirjattu niiden palvelujen ostojen kuluksi, joista sosiaali- ja terveystoimi on alun perin arvonlisäverot maksanut. Oikaisun tekemättä jäämisen syiksi on tunnistettu puutteellinen dokumentaatio ja seuranta sekä henkilöstövaihdokset.

Erityisesti toimialojen toimintaan ja palvelutuotantoon liittyvien riskien arvioinnin sekä valvonta- ja raportointivelvoitteiden hoitamiseksi kartoitetaan järjestelmätoimittajien tarjoamia vaihtoehtoja operatiivisen riskienhallinnan tueksi. Vertailut ja mahdollinen hankintapäätös tullaan tekemään vuoden 2018 aikana.

Turvallisuusorganisaation vahvistamiseksi on tehty valmistelua. Turvallisuuden osa-alueita tunnistamalla ja määrittelemällä on muodostettu yhteistä näkemystä siitä, miten turvallisuuden, työsuojelun ja valmiuden tehtävät ja toimijat voivat yhteistyötä tiivistämällä viedä Hyvinkäätä kohti Pelikirjassa määriteltyjä turvallisuuden tavoitteita. Tavoitteena jatkossa on turvallisuuden, työsuojelun ja valmiuden vuosikellojen laadinta ja yhteensovittaminen. Erityistä huomiota tullaan jatkossa kiinnittämään riskeihin, joihin varaudutaan vakuuttamalla, mm. arvioimalla vakuutusturvan kattavuutta.

Tietojen ja tietojärjestelmien suojaaminen on toteutettu kaupungin tietohallinto-organisaation ja KUUMA-ICT:n välisenä yhteistyönä. Asianhallinnan kehittämisprojekti tukee myös osaltaan tietojen suojaamista. Vastuunajako on kuvattu KUUMA-ICT:n palvelukuvauksissa palvelukohtaisesti ja toimijoiden osalta RACI-matriisissa.

Kaupungin Hankintapalvelut -yksikkö koordinoi ja tukee toimialojen sopimusten hallintaa. Sopimuksiin liittyvän valvonnan, sopimusehtojen, vanhentumisaikojen seurannan vastuut määräytyvät hallintosäännön mukaisesti.

Henkilöstöpalvelut on toteuttanut esimiesvalmennuksia, joiden teemoina ovat mm. olleet työnantajan edustajana toimiminen (vastuut, vaativuus ja velvollisuudet), yhteistoimintamenettely (yhteistoimintalaki) sekä esimiehet Pelikirjan käytäntöön viejinä (pelitaidot learning cafe). Lisäksi esimiehiä on koulutettu Väylä (varhaisen välittämisen toimintamalli) ja Reitti (mukautetun työn malli) –toimintatapoihin.

Pelikirjaa täydennetään erilaisin ohjelmin ja linjauksin, joista esimerkkinä on omistajapoliittisten linjausten määrittely. Määrittely on aloitettu ja siinä linjataan periaatteita myös muulle kuin konserniomistukselle kuten esimerkiksi maa- ja rakennusomaisuuden hallinnalle.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan kaupungin valvontatoimenpiteet (kontrollit, suojaukset, sopimusten hallinta) ovat hyväksyttävällä tasolla.

Kaupunginhallitus suosittelee valvontatoimenpiteiden dokumentoinnin ja seurannan vahvistamista.

4) Tieto ja tiedonvälitys (raportointi, esim. merkittävät riskit)

Tietoturva ja tietosuoja

EU:n tietosuoja-asetus astui voimaan toukokuussa 2016. Siirtymäaika, jonka kuluessa kaupungin on saatava henkilötietojen käsittely asianmukaiseen kuntoon, päättyy 25.5.2018. Määräaikaan mennessä on arvioitava tietosuojan ja henkilötietojen käsittelyn nykytila ja analysoitava, vastaavatko henkilötietojen käsittely- ja tietosuojakäytänteet kansallisen lainsäädännön ja EU:n tietosuoja-asetuksen vaatimuksia. Tietosuoja edellyttää toimivaa tietoturvallisuutta, joten on varmistettava tietoturvan riittävyys ja varauduttava myös ongelmatilanteisiin.

Kaupunki hankkii ulkoiselta palveluntarjoajalta edellä kuvattuihin tietosuoja-asetuksen edellyttämiin arviointeihin ja analyysiin selvitystyötä toimialakohtaisesti. Tietosuojavastaavan nimeäminen tehdään tässä selvitystyössä saatavan tiedon pohjalta.

Kaupunki hankkii ulkoiselta palveluntarjoajalta myös tietosuojan ja tietoturvan verkkokoulutusta. Tätä koulutusta on jo aiemmin toteutettu sosiaali- ja terveystoimessa. Koulutus toteutetaan verkkokoulutusportaalissa ja se sisältää moduuleita (terveydenhuolto, sosiaalitoimi, opetustoimi, varhaiskasvatus). Lisäksi moduuleita on mahdollista rakentaa omilla sisällöillä ja ne ovat skaalattavissa organisaation omiin tarpeisiin, esim. aihepiireittäin, työyksiköittäin, ammattiryhmittäin.

Kaupunki on osallistunut KUUMA-kuntien kanssa yhteistyössä tietoturvapoliittikan sekä siihen liittyvän oheismateriaalin laadintaan 2014 – 2015. Tätä laadittua materiaalia ei ole kuitenkaan hyväksytty eikä otettu käyttöön. Tähän politiikkaan määritellyjä linjauksia voidaan edelleen soveltaa, kun politiikka tietosuojatyön yhteydessä päivitetään.

Asianhallinta

Kaupunki on uusimassa asianhallinnan järjestelmää ja tässä yhteydessä myös tietohallinnon toimintatapoja ja -ketjuja tarkistetaan. Asianhallinnan uudistaminen on aloitettu kirjaamotoimintojen osittaisella keskittämällä. Järjestelmäuusinta ja siihen liittyvä muu asianhallinnan kehittäminen ovat osa pitkäntähtäimen kehittämistä, joka mahdollistaa etenemisen kohti sähköisiä kokouksia ja sähköistä arkistointia.

Kaupungin johtoryhmä on tammikuussa 2018 kuullut asianhallinnan kehittämistä pohtineen työryhmän selvityksen. Johtoryhmä kannattaa työryhmän esitystä järjestelmähankinnasta. Hankittava järjestelmä mahdollistaa selkeän käyttäjämääriin perustuvan hinnoittelun ja sähköiset kokoukset. Järjestelmä voidaan hankkia palvelukokonaisuutena, johon sisältyy ylläpito, tuki ja versiopäivitykset. Johtoryhmä on päättänyt käynnistää sopimusneuvottelut ja saattaa toimialojen tehtäväluokitukset kuntoon sekä käynnistää projektin, jossa asianhallintajärjestelmä otetaan käyttöön ja koulutetaan.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan tietoon ja tiedonvälitykseen liittyvien riskien tunnistus ja niiden hallinnan jatkuva kehittäminen ovat hyväksyttävällä tasolla.

5) Seuranta (ml. arviointi)

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan seuranta ja raportointi toteutetaan toiminnan ja talouden vuosikellon mukaisesti (TA/TS, osavuositarkastukset, TP/toimintakertomus).

Sisäistä valvontaa ja riskienhallintaa kehitetään osana Pelikirjan turvallisuustavoitteiden toteuttamiseksi tehtäviä kehittämistoimenpiteitä.

3 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

3.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Kunnan tuloslaskelma osoittaa, riittääkö tuottoina kertynyt tulo-rahoitus palvelujen tuottamisesta aiheutuneiden kulujen kattamiseen. Tuloslaskelma sisältää vain ulkoiset kulut ja tuotot. Kunnallisena liikelaitoksena toimivan Hyvinkään Veden luvut sisältyvät tuloslaskelmaan. Konsernitasoista tuloksen muodostumista käsitellään erikseen.

Kaupungin talous toteutui 2,3 milj. euroa ylijäämäisenä. Toiminnan nettomenot säilyivät edellisvuoden tasolla, ollen -221,7 milj. euroa. Nettomenot pitävät sisällään myyntivoittoja 7,5 milj. euroa, mikä on 3,7 milj. euroa edellisvuotta enemmän. Toimintakulut kasvoivat 2,5 milj. euroa, nousten takaisin vuoden 2015 tasolle noin 284 milj. euroon. Verorahoitusta kertyi 249,5 milj. euroa, laskua edellisvuodesta oli 2,5 milj. euroa. Verorahoituksen lasku selittyy lähinnä valtionosuuksiin tehdyillä leikkauksilla, joissa huomioitiin muun muassa kuntien kiky-sopimuksen tuomat säästöt.

Edellisvuoden tapaan lainakanta pieneni. Tämä näkyi myös korkokuluissa, jotka pienenevät hie-man edellisvuodesta. Kokonaisuudessaan rahoitustuotot ja -kulut olivat edellisvuotta edullisemmat 0,1 milj. euroa, ollen 1,1 milj. euroa.

Vuosikate oli 26,7 milj. euroa (28,8 milj. euroa vuonna 2016). Vuosikatetta kertyi 572 euroa/asukas, edellisenä vuonna vastaavasti 617 euroa/asukas.

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen lisäystä oli 7,5 milj. euroa. Edellisvuoteen nähden tulos heikkeni 1,1 milj. euroa. Tilikauden tuloksesta tehtiin 5,0 milj. euron investointivaraus tulevan lukiorakennuksen investointimenoja vastaan. Hyvinkään kaupungin tilikauden ylijäämäksi jäi 2,3 milj. euroa, joka pitää sisällään Hyvinkään Veden positiivisen tuloksen 0,5 milj. euroa.

Tuloksessa ei ole huomioitu ratkaisuja, jotka eivät ole saaneet lainvoimaa ja joissa kaupunki käyttää valitusoikeuttaan. Tällaisia ratkaisuja ovat hovioikeuden asfalttikartelliratkaisu, jonka mukainen tuloutus olisi parantanut tulosta 890 043,82 euroa ja Uudenmaan ELY-keskuksen hallintopakkopäätös ympäristövastuisiin liittyen, jonka mukainen kirjaus olisi heikentänyt tulosta arviolta noin 3 milj. eurolla.

Tuloslaskelma	2017	2016	2015
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	56 111	52 470	51 070
<i>Myyntituotot</i>	22 366	21 107	19 680
<i>Maksutuotot</i>	15 288	15 436	14 602
<i>Tuet ja avustukset</i>	3 384	4 321	5 015
<i>Muut tuotot</i>	15 074	11 606	11 773
Valmistus omaan käyttöön	6 458	7 261	7 527
Toimintakulut	-284 253	-281 798	-284 672
<i>Palkat ja palkkiot</i>	-92 487	-92 080	-92 600
<i>Eläkkeet</i>	-21 756	-23 774	-24 395
<i>Muut henkilösivukulut</i>	-4 490	-5 804	-5 113
<i>Asiakaspalvelujen ostot</i>	-88 733	-83 247	-86 215
<i>Muiden palvelujen ostot</i>	-40 648	-34 940	-34 315
<i>Aineet, tarvikkeet ja tavarat</i>	-13 877	-13 737	-14 127
<i>Avustukset</i>	-14 385	-20 433	-20 691
<i>Muut kulut</i>	-7 876	-7 782	-7 217
Toimintakate	-221 684	-222 068	-226 075
Verotulot	198 343	198 503	195 453
<i>Kunnallisvero</i>	173 516	173 918	168 042
<i>Yhteisövero</i>	11 471	11 167	14 262
<i>Kiinteistövero</i>	13 356	13 417	13 149
Valtionosuudet	51 169	53 470	46 981
Rahoitustuotot ja -kulut	-1 083	-1 145	-1 254
<i>Korkotuotot</i>	69	68	125
<i>Muut rahoitustuotot</i>	1 001	915	878
<i>Korkokulut</i>	-2 016	-2 078	-2 200
<i>Muut rahoituskulut</i>	-137	-49	-57
Vuosikate	26 746	28 760	15 105
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 221	-20 178	-19 721
Arvonalentuminen	0	0	0
Tilikauden tulos	7 524	8 583	-4 616
Poistoeron lisäys (-)/vähennys (+)	0	0	0
Varausten lisäys (-)/vähennys (+)	-5 000	-6 000	0
Rahastojen lisäys (-)/vähennys (+)	-250	-250	0
Tilikauden alijäämä / ylijäämä	2 274	2 333	-4 616

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

	2017	2016	2015	Koko maa 2016	Uusimaa 2016
Toimintatuotot/Toimintakulut %	20,2	19,1	18,4	21,1	22,6
Vuosikate/Poistot, %	139,1	142,5	76,6	128	155
Vuosikate, euroa/asukas	572	617	325	494	744
Asukasmäärä	46 761	46 596	46 477		
Tuloveroprosentti	19,75	19,75	19,75	19,85*	18,85*

* vuoden 2016 tuloveroprosentit, painotettu keskiarvo

Seuraavassa taulussa toimintakulut ja -tuotot ja erikseen myyntivoittojen/-tappioiden muutokset 2017 vuodesta 2016 (luvut 1000 euroina):

	2016	2017	ero	%-muutos
Myyntivoitot	3 878	7 534	3 656	94,3
Muut toimintatuotot	48 592	48 577	-15	0,0
Myyntitappiot	-9	-16	-7	
Muut toimintakulut-valm.omaan käyttöön	-274 529	-277 779	-3 250	1,2
TOIMINTAKATE	-222 068	-221 684	384	-0,2

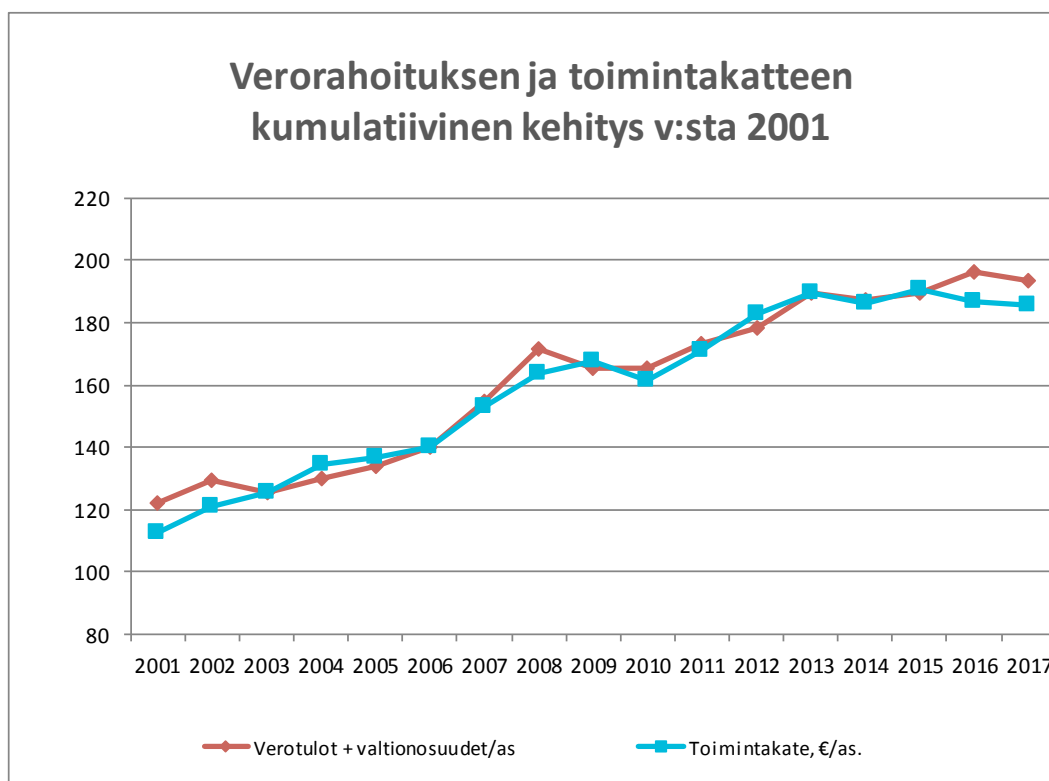
Seuraavassa on lyhyesti analysoitu toimintakatteen muutosta toimielimittäin.

Toimintakatteen toteutuminen toimielimittäin	Ta	Toteutunut 2017	TA-ero,		Muutos (2016), €	Muutos (2016), %
			abs.	TA-ero%		
20 Tarkastuslautakunta	-150,0	-138,0	12,0	92,0	0,0	0,0
21 Keskusvaalilautakunta	-75,0	-80,0	-5,0	0,0	-80,0	100,0
22 Kaupunginhallitus	-5 607,0	-5 123,0	484,0	91,4	-99,0	1,9
23 Henkilöstöjaosto	-3 079,0	-2 825,0	254,0	91,8	44,0	-1,6
24 Konserni- ja tukipalvelujaosto	6 068,0	5 393,0	-675,0	88,9	442,0	-8,2
30 Opetuslautakunta	-70 150,0	-70 114,0	36,0	99,9	65,0	-0,1
36 Kulttuuri ja vapaa-aikalautakunta	-10 063,0	-10 039,0	24,0	99,8	-588,0	5,9
40 Tekninen Lautakunta	-8 568,0	-8 687,0	-119,0	101,4	-894,0	10,3
46 Ympäristölautakunta	-934,0	-938,0	-4,0	100,4	-32,0	3,4
60 Sosiaali- ja terveystieteiden lautakunta	-142 910,0	-142 376,0	534,0	99,6	-2 689,0	1,9
YHTEENSÄ	-235 468,0	-234 927,0	541,0	99,8	-3 831,0	1,6

Toimintakulujen kehitys ja toisaalta tulokseen sisältyvien tuloerien kehitys on ollut viime vuosina seuraava (1000 euroa):

	2013	2014	2015	2016	2017
Toimintatuotot	47 868	51 238	43 127	48 592	48 577
Myyntivoitot	4 196	7 942	4 097	3 878	7 534
Verotulot	191 585	191 546	195 453	198 503	198 343
Valtionosuudet	49 692	48 012	46 981	53 470	51 169
Rahoitustuotot	781	828	1 003	983	1 070
Yhteensä	294 122	299 566	290 661	305 426	306 693
Muutos%	7,7	1,9	-3,0	5,1	0,4
Muutos 1000 euroa	21 130	5 444	-8 905	14 765	1 267
Toimintakulut	275 662	279 896	277 153	277 804	277 811
Myyntitappiot	60	0	-8	-9	-16
Rahoituskulut	2 304	2 376	2 256	2 127	2 153
Yhteensä	278 026	282 272	279 401	279 922	279 948
Muutos%	5,7	1,5	-1,0	0,2	0,0
Muutos 1000 euroa	15 081	4 246	-2 871	521	25

Laskelma sisältää Hyvinkään Vesi -liikelaitoksen luvut

3.2 Toiminnan rahoitus

Rahoitusta tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Hyvinkään Veden luvut sisältyvät rahoituslaskelmaan.

Rahoituslaskelman välituloksen toiminnan ja investointien rahavirta on itsessään tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen. Negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä tai ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

RAHOITUSLASKELMA	2017	2016	2015
Toiminnan rahavirta			
Vuosikate	26 746	28 760	15 105
Satunnaiset erät			
Tulorahoituksen korjauserät	-7 463	-3 860	-4 098
Tulorahoitus	19 282	24 900	11 007
Investointien rahavirta			
Investointimenot	-21 296	-19 620	-17 156
Rahoitusosuudet investointimenoihin	715	1 222	1 179
Pys. vastaavien hyödykkeiden luov.tulot	9 589	4 535	4 792
Investoinnit	-10 992	-13 863	-11 184
Toiminnan ja investointien rahavirta	8 290	11 037	-177
Rahoituksen rahavirta			
Antolainauksen muutokset			
Antolainasaamisten lisäykset			-15
Antolainasaamisten vähennykset	54		30
<i>Antolainauksen muutokset</i>	54	0	15
Lainakannan muutokset			
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	10 000	10 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 755	-10 985	-14 945
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0
<i>Lainakannan muutokset</i>	-8 755	-985	-4 945
Oman pääoman muutokset	0	0	1 299
Muut maksuvalmiuden muutokset	1 769	6 995	3 000
Rahoituksen rahavirta	-6 933	6 010	-630
Rahavarojen muutos	1 357	17 047	-808
Rahavarat 31.12. (sis.koko konsernitilin)	46 097	44 741	27 694
Rahavarat 1.1. (sis.koko konsernitilin)	44 741	27 694	28 502
€/asukas	986	960	596
Rahavarat 31.12. (vain kaupungin rahat)	30 360	30 117	22 972
Rahavarat 1.1. (vain kaupungin rahat)	30 116	22 972	23 883
€/asukas	649	646	494

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2017	2016	2015
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	12 586	-14 711	-28 792
Investointien tulorahoitus, %	130,0	156,3	94,5
Lainanhoitokate	2,7	2,4	1,0
Kassan riittävyys, pv (sis.koko konsernitilin)	54,3	53,1	32,4
Kassan riittävyys, pv (kaupungin omat rahat)	35,7	35,8	26,9
Asukasmäärä	46 761	46 596	46 477
Investointien tulorahoitus, %= 100*vuosikate/investointien omahankintameno			
Lainanhoitokate= (vuosikate+korkokulut)/(korkokulut+lainanlyhennykset)			
Kassan riittävyys, pv =365*Rahavarat 31.12/Kassasta maksut tilikaudella			

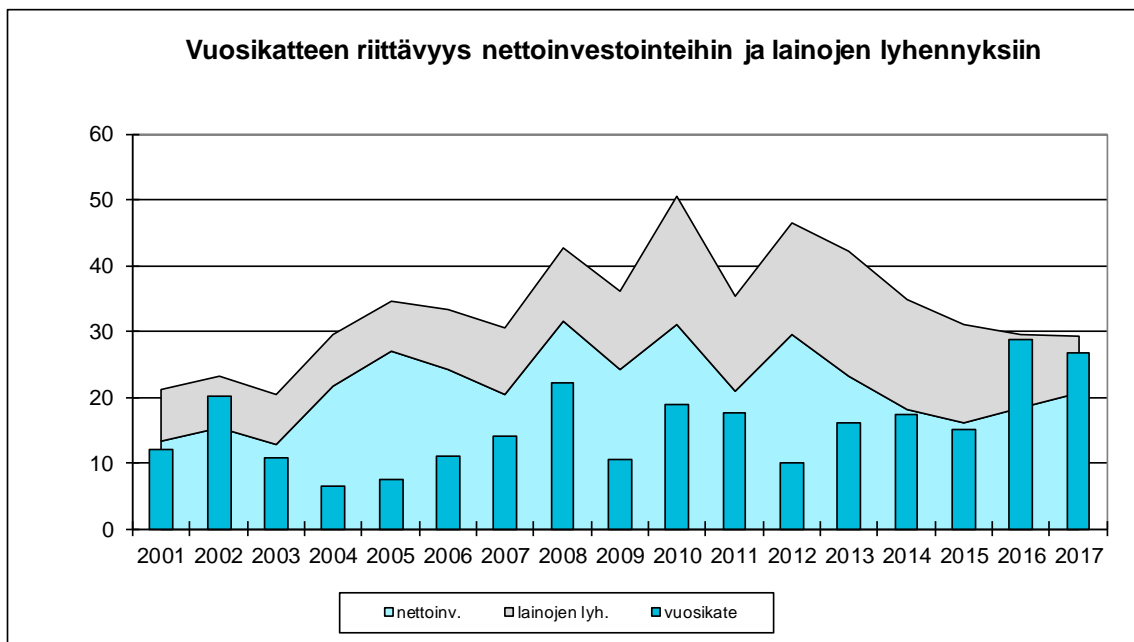
Vuonna 2017 toiminnan ja investointien rahavirta oli 8,3 miljoonaa euroa. Rahavirran kertymä viimeiseltä viideltä vuodelta on noussut positiiviseksi, ollen 12,6 milj. euroa. Tämä tarkoittaa, että vuosikate on riittänyt investointien toteuttamiseen, eikä niitä varten ole jouduttu ottamaan lisää lainaa.

Kaupungin maksuvalmius pysyi entisellään, ollen erinomainen. Rahavaroihin on laskettu konsernitilin varat ja tytäryhteisöjen osuus varojen muutoksesta sisältyy muihin maksuvalmiuden muutoksiin. Kassavarat kasvoivat edellisvuoteen nähden 1,4 milj. euroa 46,1 milj. euroon ja kassan riittävyys tilinpäätöshetkellä oli 54,3 päivää. Ilman konsernitiliä pelkät emokaupungin kassavarat olivat tilinpäätöshetkellä 30,4 milj. euroa ja kassan riittävyys 35,7 päivää.

Investointimenojen tulorahoituksen riittävyys -tunnusluku oli hyvä. Siihen vaikutti toistamiseen hyvä vuosikate.

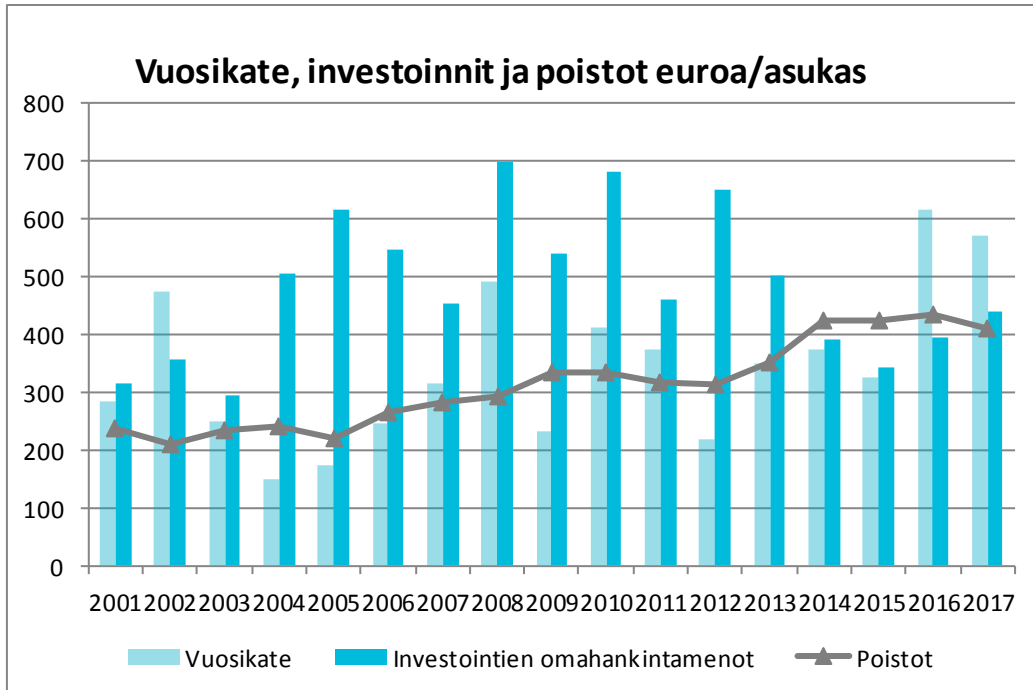
Lainanhoitokate kuvaa tulorahoituksen riittävyyttä pelkästään lainojen hoitokuluihin, korkoihin ja lyhennyksiin. Lainanhoitokyky on hyvä, jos tunnusluku on yli 2, mikäli se on 1 - 2, lainanhoitokyky on tyydyttävä ja heikko, jos se jää alle 1. Hyvinkään lainanhoitokate on ollut vuosia 1,0: n tuntumassa, eli tyydyttävä tilanteessa, jossa korkotaso on poikkeuksellisen matala. Toistamiseen tulorahoituskasvu ja velkaantumiskehityksen hetkellinen pysähtyminen korottivat lainanhoitokateen tunnusluvun arvon hyväksi vuonna 2017, kuten edellisvuonnakin.

Seuraavassa kuvassa pääomamenojen tulorahoitus on jaettu komponentteihin vuodesta 2001 lukien.

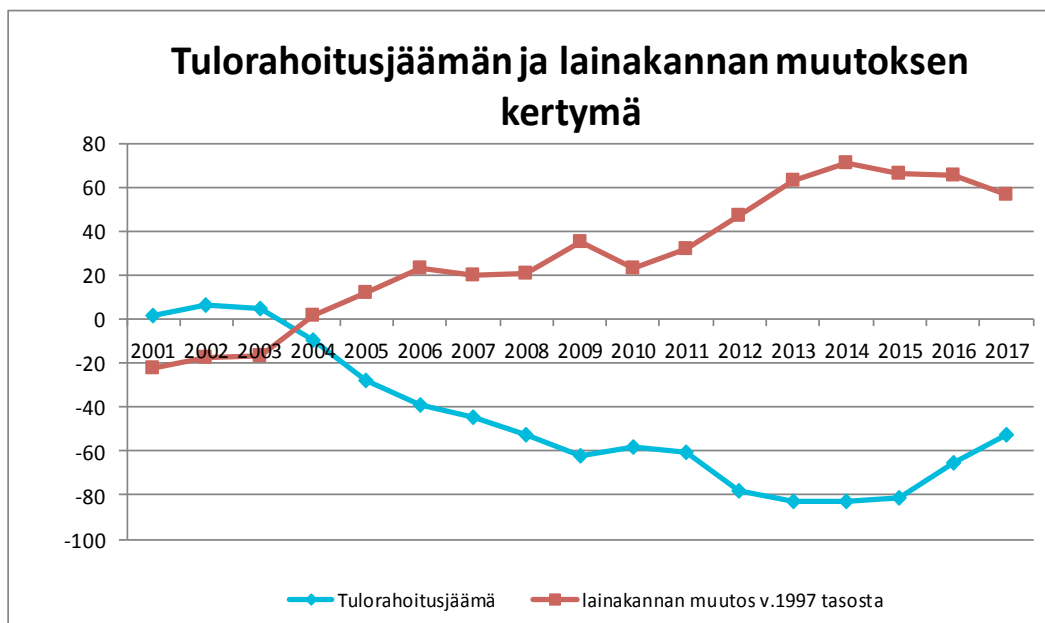

Seuraavassa investointitasoa on tarkasteltu suhteessa vuosikatteeseen ja poistoihin. Investointien omahankintamenot ovat 2000 -luvulla vuotta 2002 lukuun ottamatta ylittäneet jokaisena vuotena vuosikatteen vuoteen 2015 saakka. Tästä syntynyttä rahoitusvajetta on katettu lainalla sekä omaisuutta myymällä.

Vuosina 2014-2015 poistojen taso on noussut yli investointien määrän. Tämä johtuu sekä poistosuunnitelman tarkistamisen myötä kasvaneesta poistosummasta, että varsin matalasta investointitasosta. Vuosina 2016-2017 on saatu katettu investointien omahankintamenot vuosikatteella.

Seuraavassa kuvassa on tarkasteltu kumulatiivisesti vuosikatteen riittävyttä poistonalaisten investointien omahankintamenon kattamiseen. Vuodesta 2001 lähtien tulo-rahoitusvaje on kasvanut, kunnes kasvu on pysähtynyt vuonna 2015. Kuviosta näkyy, että tulo-rahoitusjäämää on alkanut kertyä vuodesta 2004 lukien, jolloin keskimääräistä investointitasoa on nostettu pysyvästi aikaisemmasta. Vuonna 2014 investointitaso lähenee vuosituhanen vaihteen investointitasoa, joka osaltaan vähensi tulo-rahoitusjäämää. Lainakanta on vastaavana aikana kasvanut neljää poikkeusvuotta lukuun ottamatta.

4 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kaupungin taloudellista asemaa ja rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Tase sisältää Hyvinkään Veden luvut.

Hyvinkään kaupungin tase 31.12.

VASTAAVAA	2017	2016	2015
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Pysyvät vastaavat			
Aineettomat hyödykkeet	2 025	2 178	2 213
Aineettomat oikeudet	1 623	1 792	2 098
Muut pitkävaikutteiset menot	402	386	115
Aineelliset hyödykkeet	231 587	231 637	235 983
Maa- ja vesialueet	41 199	40 267	40 371
Rakennukset	108 768	109 714	114 461
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 487	70 641	73 481
Koneet ja kalusto	2 250	2 686	2 684
Muut aineelliset hyödykkeet	514	514	514
Enn.maksut ja keskener.hankinnat	4 369	7 814	4 472
Sijoitukset	57 943	58 733	56 797
Osakkeet ja osuudet	53 812	54 549	52 613
Muut lainasaamiset	3 280	3 334	3 334
Muut saamiset	850	850	850
* Pysyvät vastaavat	291 555	292 547	294 992
Vaihtuvat vastaavat			
Vaihto-omaisuus	34	40	38
Aineet ja tarvikkeet	34	40	38
Saamiset	18 263	18 330	15 682
Pitkäaikaiset saamiset	3 802	4 367	4 642
Lainasaamiset	2 659	2 852	2 756
Muut saamiset	743	1 114	1 486
Siirtosaamiset	400	400	400
Lyhytaikaiset saamiset	14 461	13 963	11 040
Myyntisaamiset	4 922	4 076	4 374
Lainasaamiset	603	598	1 899
Muut saamiset	3 477	4 315	3 400
Siirtosaamiset	5 459	4 974	1 366
Rahat ja pankkisaamiset	46 097	44 741	27 694
Rahat ja pankkisaamiset	46 097	44 741	27 694
* Vaihtuvat vastaavat	64 394	63 110	43 414
VASTAAVAA	355 949	355 657	338 407

VASTATTAVAA	2017	2016	2015
	1 000 €	1 000 €	1 000 €
Oma pääoma			
Peruspääoma	151 019	151 019	151 019
Arvonkorotusrahasto	0	0	0
Muut omat rahastot	3 862	3 612	3 362
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	27 886	25 553	30 169
Tilikauden alijäämä (ylijäämä)	2 274	2 332	-4 616
* Oma pääoma	185 042	182 518	179 935
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset			
Vapaaehtoiset varaukset			
* Investointivaraukset	11 000	6 000	
Pakolliset varaukset			
Eläkevaraukset	15	20	27
Muut pakolliset varaukset	347	287	271
* Pakolliset varaukset	362	307	298
Toimeksiantojen pääomat			
Lahjoitusrahastojen pääomat	679	961	931
Muut toimeksiantojen pääomat	275	41	72
* Toimeksiantojen pääomat	954	1 003	1 004
Vieras pääoma			
Pitkäaikainen	102 561	111 298	109 515
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	95 510	104 741	103 496
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	7 047	6 555	6 015
Siirtovelat	4	2	4
Lyhytaikainen	56 031	54 532	47 654
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	9 231	8 755	10 128
Lainat julkisyhteisöiltä			857
Saadut ennakot	977	972	1 198
Ostovelat	12 391	12 114	11 909
Muut velat	17 611	16 671	6 770
Siirtovelat	15 821	16 020	16 793
* Vieras pääoma	158 592	165 830	157 169
VASTATTAVAA	355 949	355 657	338 407

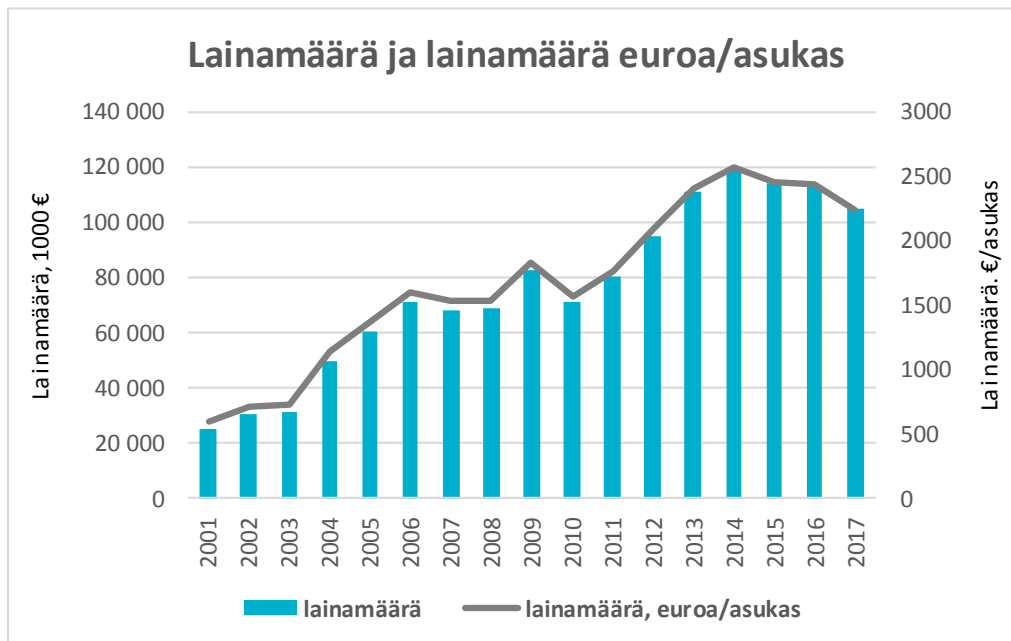
TASEEN TUNNUSLUVUT	2017	2016	2015
Omavaraisuusaste %	55,2	53,2	53,4
Suhteellinen velkaantuneisuus -%	51,6	54,2	53,1
Lainakanta 31.12., €/asukas	2 240	2 436	2 463
Lainakanta 31.12., 1000 €	104 741	113 496	114 481
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	3 280	3 334	3 334
Kertynyt yli/alijäämä, 1000 €	30 160	27 886	25 553
Kertynyt yli/alijäämä /asukas, €	645	598	550
Asukasmäärä	46 761	46 596	46 477
Omavaraisuusaste% =100* (Oma pääoma+Kertynyt poistoero+Vapaaehtoiset varaukset)/ (Koko pääoma-Saadut ennakot)			
Suhteellinen velkaantuneisuus % =100* (Vieras pääoma-Saadut ennakot)/Käyttötulot			

Hyvinkään kaupungin rahoitusasema parani viime vuoden tasolla taseen tunnusluvuilla mitaten. Takana on vuosia, jolloin rahoitusasema on selvästi heikennyt.

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja kunnan kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäimellä. Hyvänä tavoitetasona pidetään kunnissa 70 %:n omavaraisuutta. Hyvinkään omavaraisuusaste oli 55,2 %, nousten 2 % edellisvuoden 53,2 %:sta. 50 %:n tai sitä pienempi omavaraisuus merkitsee kuntataloudessa jo merkittävän suurta velkarasitetta ja on yksi nykyisistä kriisikuntakriteereistä.

Suhteellinen velkaantuneisuus kertoo, kuinka paljon vuoden käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Mitä pienempi velkaantuneisuusprosentti on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella. Yhtenä kriisikuntakriteerinä on vähintään 50 %:n suhteellinen velkaantuneisuus. Hyvinkään suhteellinen velkaantuminen on yli tämän rajan. On kuitenkin huomattava, että jos veloista poistetaan konsernitilin saldon vaikutus, kaupungin suhteellinen velkaantuneisuus olisi pudonnut alle 50 %:n.

Lainakanta pieneni 104,7 milj. euroon ja oli tilinpäätöshetkellä 2 240 euroa/asukas.

5 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulo- ja -menolaskelma on koottu vuoden 2017 tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta. Tulot ja menot ovat ulkoisia. Kokonaistulo- ja menokäsitteet kattavat varsinaisen toiminnan ja investointienmenot ja tulot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja rahankäytön.

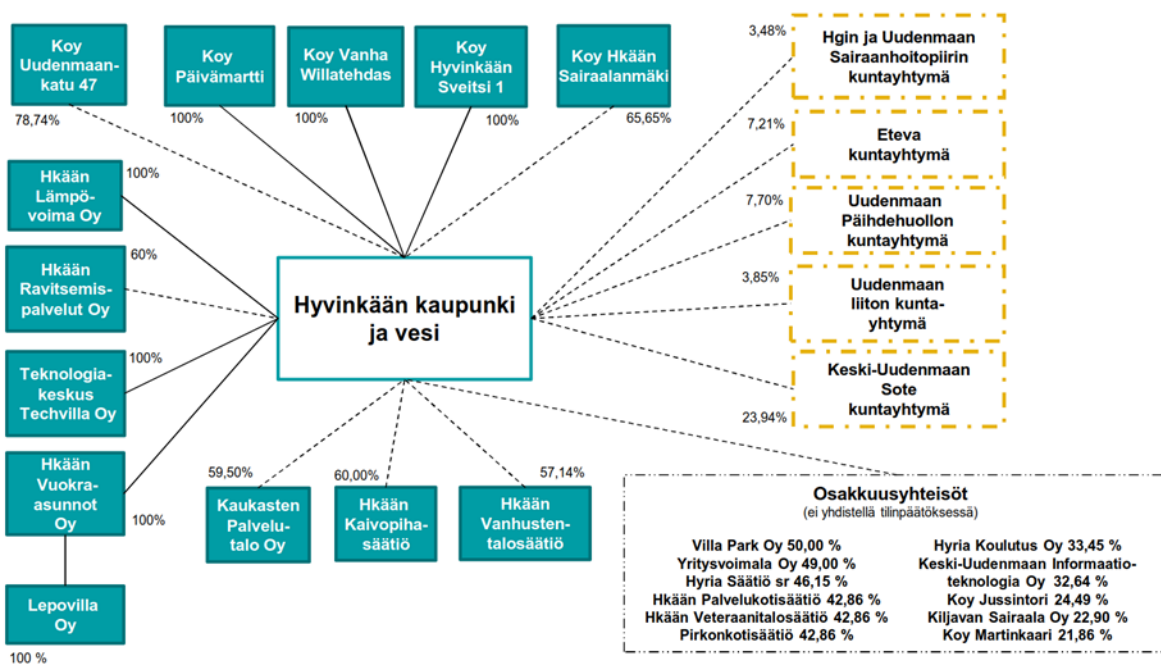
TULOT	2017		2016		2015	
	1000 €	%	1000 €	%	1000 €	%
Varsinainen toiminta						
Toimintatuotot	56 111	18,1	52 470	16,5	51 070	16,7
Verotulot	198 343	64,1	198 503	62,6	195 453	63,8
Valtionosuudet	51 169	16,5	53 470	16,9	46 981	15,3
Korkotuotot	69	0,0	68	0,0	125	0,0
Muut rahoitustuotot	1 001	0,3	915	0,3	878	0,3
Satunnaiset tuotot	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät						
- käyttöomaisuuden myyntivoitot	-7 534	-2,4	-3 878	-1,2	-4 097	-1,3
Investoinnit						
Rahoitusosuudet investointeihin	715	0,2	1 222	0,4	1 179	0,4
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 589	3,1	4 535	1,4	4 792	1,6
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen vähennykset	54	0,0	0	0,0	30	0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0	10 000	3,2	10 000	3,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys		0,0		0,0		0,0
Oman pääoman lisäykset						
Kokonaistulot	309 516	100,0	317 304	100,0	306 411	100,0
	Muutos %	-2,5		3,6		-5,8
MENOT						
					1000 €	%
Varsinainen toiminta						
Toimintakulut	284 253	91,7	281 798	91,7	284 672	91,4
- valmistus omaan käyttöön	-6 458	-2,1	-7 261	-2,4	-7 527	-2,4
Korkokulut	2 016	0,7	2 078	0,7	2 200	0,7
Muut rahoituskulut	137	0,0	49	0,0	57	0,0
Satunnaiset kulut	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Tulorahoituksen korjauserät						
- pakollisten varausten muutos	-55	0,0	-9	0,0	9	0,0
- käyttöomaisuuden myyntitappiot	-16	0,0	-9	0,0	-8	0,0
Investoinnit						
Käyttöomaisuusinvestoinnit	21 296	6,9	19 620	6,4	17 156	5,5
Rahoitustoiminta						
Antolainauksen lisäykset	0	0,0	0	0,0	15	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	8 755	2,8	10 985	3,6	14 945	4,8
Lyhytaikaisten lainojen vähennys	0	0,0	0	0,0	0	0,0
Oman pääoman vähennys						
Kokonaismenot	309 928	100,0	307 252	100,0	311 518	100,0
	Muutos %	0,9		-1,4		-1,9

6 Kuntakonsernin toiminta ja talous

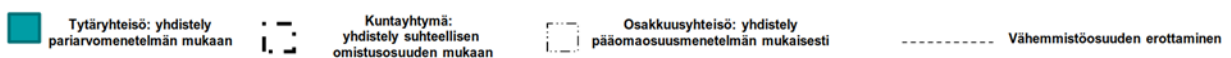
6.1 Yhdistelmä konsernitiilin päätökseen sisällyvistä yhteisöistä

	Konsernitiilin päätösyhdistely	
	Yhdistelty	Ei-yhdistelty
Tytäryhteisöt	12	1
Kuntayhtymät	5	
Yhteisöomistus- ja osakkuusyhtiöt	7	

Hyvinkään kaupunkikonsernin rakenne 2017

*) Veikkarin Kiinteistö Oy:n osuus (57,36 %) myytiin 14.11.2017. Kauppaan sisältyy kaavamutokseen liittyvä purkava ehto, jota tarkastetaan 30.9.2018.

Tilikaudella konsernirakenteessa tapahtui joitakin muutoksia ja kaupungin konsernirakennetta kuvaavaa kaaviota päivitettiin selvytyksen lisäämiseksi. Varsinaisia muutoksia olivat Veikkarin Kiinteistö Oy:n osakkeiden myynti 14.11.2017 sekä liittyminen Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymään 21.6.2017.

Konsernirakennetta kuvaavaan kaavioon on lisätty osakkuusyhteisöinä Veteraanitalosäätiö, Hyvinkään Palvelukotisäätiö ja Pirkonkotisäätiö, vaikka näitä säätiöitä ei olekaan yhdistelty varsinaiseen konsernitiilin päätökseen. Kaaviota on lisäksi selvennetty siten, että kiinteistöyhtiöt on pyritty esittämään kuvion yläreunassa, toiminnalliset (liiketoimintaa harjoittavat) yhtiöt vasemmalla, ikääntyvien palveluja tarjoavat yhteisöt alhaalla ja kuntayhtymät sekä osakkuusyhteisöt oikealla. Lisäksi omistussuutta kuvaavia yhdysviivoja (kiinteä viiva, 100%:n omistus, katkoviiva, < 100%:n omistus) on päivitetty.

Osakkuusyhteisöihin on myös lisätty Hyria Säätiö (uusi nimi 1.1.2018 alkaen), edeltäjänsä Hyvinkään-Riihimäen Aikuis-koulutus-säätiön (nimellä HRAKS 31.12.2017 saakka) tilalle. Kiljavan Sairaala Oy jakautui 31.12.2017 uudeksi, samannimiseksi yhtiöksi sekä pelkkää maaomaisuutta hallinnoivaksi Kiljavanrannan Kiinteistö Oy:ksi. Vuoden 2017 tilinpäätökseen uudet, jakautumisesta syntyneet yhtiöt eivät vaikuta.

6.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kaupunginvaltuuston 27.2.2017 hyväksymä uusittu Hyvinkään kaupungin hallintosääntö tuli voimaan 1.6.2017.

Hallintosäännön mukaan kaupungin konsernijohdon muodostavat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen kehittämisjaosto, kaupunginjohtaja ja liiketoimintajohtaja. Konsernijohto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan asianmukaisuuden ja tuloksellisuuden valvonnasta (konsernivalvonta).

Kaupunginhallituksen kehittämisjaosto vastaa yhdessä kaupunginhallituksen kanssa omistajaohjauksesta sekä sille erikseen määrätystä kaupunkikonsernin ohjaukseen ja järjestämiseen liittyvistä tehtävistä.

Kehittämisjaosto vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja konsernivalvonnasta siltä osin, kun ne koskevat omistajaohjausta seuraavissa yhtiöissä:

- Teknologiakeskus Techvilla Oy
- Hyvinkään Lämpövoima Oy
- Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas
- Hyvinkään Ravitsemuspalvelut Oy
- Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Voimassa olevan kaupunkistrategian, Hyvinkään Pelikirjan, mukaista omistajapolitiikkaa varten on vuoden 2017 lopulla aloitettu omistajapolitiittisten linjausten valmistelu. Valmistuttuaan asiakirja määrittelee omistajapolitiittiset linjat kaupunkikonsernin merkittävälle omaisuuserille, kuten maaomaisuudelle, rakennusomaisuudelle, kiinteille rakenteille ja laitteille sekä sijoituksille. Näiden lisäksi ne määritellään kaupungin tytäryhtiöille, osakkuusyhtiöille, kuntayhtymille sekä säätiöille.

Lisäksi konsernin toiminnan ohjausta tapahtuu voimassa oleva konserniohjeen (1.1.2015 alkaen) mukaisesti sekä Corporate Governance –ohjeella (Hyvä hallinto- ja johtamistapa Hyvinkään kaupunkikonsernissa) mukaisesti. Omistajapolitiittisten linjausten valmistuttua ja hallintosäännön uudistuttua, konserniohjetta tullaan tarpeellisilta osin päivittämään. Ohjeen mukaisia keskitettyjä konsernitoimintoja ovat viestintä, rahoitus, riskienhallinta ja vakuutukset, henkilöstöpolitiikka sekä hankinnat.

Kaupungin konsernijohto ja talousjohto tapaavat tytäryhteisöjen toimitusjohtajia säännöllisesti toimintavuoden aikana. Lisäksi omistajaohjaukseen ja hallitustyöskentelyyn järjestettiin kaksi koulutustilaisuutta. Keväällä pidetyn koulutuksen kohderyhmänä oli kaupunginhallitus, valtuustoryhmien puheenjohtajat ja konserniohjauksessa mukana olevat virkamiehet, syksyn koulutuksessa painotettiin hallitustyöskentelyä etenkin konserniyhtiöiden uusille hallituksen jäsenille.

6.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hyvinkään kaupunki on ryhtynyt vuoden 2017 lopulla valmistelemaan asiakirjaa omistajapolitiittisista linjauksista. Työ on jatkoa kaupunkistrategialle: vuosi 2017 on ollut uuden kaupunkistrategian, Hyvinkään Pelikirjan, käyttöönottovuosi. Omistajapolitiittisissa linjauksissa pyritään huomioimaan suunnitteilla olevien maakunta- ja sote-uudistusten oletettavissa olevat seuraukset.

2017 pidettyjen kuntavaalien myötä kaupungin tytäryhtiöihin, kuntayhtymiin ja osakkuusyhtiöihin sekä muihin konserniin läheisesti liittyviin yhteisöihin nimettiin uudet hallituksen jäsenet ja edustajat muihin yhteisöjen päättäviin toimielimiin.

Sairaalanmäen uudisrakennushanke on edennyt suunnitellun aikataulun kustannusarvion mukaisesti. Elokuussa 2018 valmistuvan ja H-sairaalaksi nimetyn rakennuksen harjannostajaisia vietettiin 9.11.2017. Mittava rakennushanke on merkittävästi lisännyt tytäryhtiön, KOy Hyvinkään Sairaalanmäen velkaa, ja sitä kautta osaltaan myös kaupungin konsernivelkaa.

Hyvinkään kaupunki perusti yhdessä Järvenpään, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisen ja Tuusulan kanssa Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän 21.6.2017. Kuntayhtymän päämääränä on ollut kehittää alueellinen sote-malli, joka voidaan liittää Uudenmaan maakuntaan vuonna 2019 uuden lainsäädännön mukaisesti.

Kiljavan Sairaala Oy jatkoi toimintaansa vuoden loppuun, jonka jälkeen se jakautui kahdeksi uudeksi yhtiöksi, operatiiviseksi (uusi) Kiljavan Sairaala Oy:ksi ja maaomaisuutta hallinnoivaksi Kiljavanrannan Kiinteistöt Oy:ksi. Yhtiöt ovat aloittaneet toimintansa 1.1.2018.

KOy Päivämartin osakkeista on tehty tilinpäätöksessä alaskirjaus, yhtiö on tarkoitus purkaa ja se on selvitystilassa.

Eteva ja Keski-Uudenmaan sote –kuntayhtymillä oli vuoden 2017 tilinpäätöshetkellä taseeseen kertynyttä alijäämää. Näiden osalta ei ole tehty pakollista varausta tilinpäätökseen. Eteva kuntayhtymällä on ollut tasapainotusohjelma käynnissä ja alijäämä on pienentynyt kuluneiden vuosien saatossa. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymä on vasta aloittanut toimintansa ja Hyvinkään osuus alijäämästä on vähäinen.

Kaupungin keskeiset tytäryhtiöt ovat jatkaneet riskikartoitustyötään, mutta työ on vielä osittain kesken. Tarkoituksena on, että uusien vaatimusten mukaiset riskikartoitukset ovat kaikkien keskeisten tytäryhtiöiden osalta valmiit vuoden 2018 aikana.

6.4 Arvio konsernin todennäköisestä kehityksestä

Hyvinkään kaupunkikonsernin osalta on edelleen hyvin merkityksellistä, miten sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja suunnitteilla oleva maakuntauudistus tulevat etenemään tulevaisuudessa. Kaupunkikonsernin osuudet HUS kuntayhtymän ja KOy Hyvinkään Sairaalanmäen vieraasta pääomasta ovat merkittävät, joten kaupungilla on entistä vahvempi intressi seurata uudistuksen etenemistä ja pyrkiä vaikuttamaan tuleviin ratkaisuihin. Taloudellisesti kannattavalta vaihtoehdolta nykytilanteen valossa vaikuttaisi KOy Hyvinkään Sairaalanmäen osakekannan siirtyminen vastuineen maakunnalle.

Eteva kuntayhtymän tilinpäätös on myönteinen, sillä positiivisen tuloksen ja laatimansa talouden tasapainottamisohjelman turvin kuntayhtymällä on mahdollisuus saada katettua taseeseen kertyneet alijäämänsä. Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toiminta on vasta käynnistynyt ja nyt syntyneen alijäämän kattamista tilikaudella 2018 pidetään todennäköisenä.

Konsernin velkaantuneisuuden odotetaan edelleen kasvavan, johtuen erityisesti korkeasta investointien määrästä. Velan kasvua on odotettavissa sekä emokaupungissa, mm. palveluverkkoinvestointeihin liittyen, että konsernilla, mm. KOy Sairaalanmäen rakennushankkeen vaikutuksesta. Toisaalta, vuosikatteen kasvu vastaamaan näitä investointeja ei vaikuta realistiselta. Kokonaisuutena lainamäärän odotetaan näin ollen kasvavan ja rahoitusriskien hallinta konsernin näkökulmasta korostuvan yhä.

Tarkan taloudenpidon jatkuminen konserniyhteisöissä on edelleen välttämätöntä muissakin konserniin liitetyissä yhteisöissä. Konsernin omavaraisuusaste on laskenut edelleen, ollen päätyneenä vuonna 40,0 %:a. Konsernin vakavaraisuus ja alijäämänsietokyky jatkuu heikohkona. Konsernin suhteellinen velkaantuneisuus on noussut 73,3 %:iin ja lainakanta vuoden 2017 lopussa 5 161 euroon / asukas, joka merkitsee konsernin taloudellisten riskien kasvua edelleen, sekä osaltaan heikentää kaupungin toimintamahdollisuuksia.

Käynnissä olevien maakunta- ja sote-uudistuksen etenemisellä sekä myöhemmillä toteutuksilla on vaikutusta kaupunkikonsernin taloudellisiin riskeihin. Olisi taloudellisesti järkevää pyrkiä tilanteeseen, jossa maakunnalle siirtyvän omaisuuden yhteydessä myös tätä omaisuutta koskevat velat siirtyisivät pois kaupunkikonsernista. Ellei tässä onnistuta, kaupungin taloudellisen liikkumavaran pienentyessä vuosikatteen osalta, konsernin rahoitusriskit ja tulisivat kasvamaan huomattavasti.

Emokaupungin ja tytäryhteisöjen välillä on jatkettu positiivista ja toimivaa vuoropuhelua, jota on edelleen tarkoitus kehittää kaupungin omistajapoliittisten linjausten valmistumisen myötä. Myös tytäryhtiöiden hallitusten toimintaan ja toiminnan kehittämiseen kiinnitetään huomiota mm. hallitustyön arvioinnilla sekä koulutusta järjestämällä.

Kaupungin uuden Pelikirjan, sekä siinä kuvattujen kärkihankkeiden mukaiset elinvoimaa ja kaupungin vetovoimaa lisääviä toimenpiteitä ja suunnitelmia on aktiivisesti käynnistetty. Vaikka tämä onkin johtanut investointikustannusten huomattavaankin kasvuun, voidaan konsernin tulevaisuudennäkymiä pitää melko valoisina. Taloudellisen toimeliaisuuden lisääntyminen mahdollistaisi sen, että konsernin palveluille ja investoinneille olisi jatkossa käyttäjiä ja kaupungin elinvoimaisuutta pystyttäisiin kaupunkistrategian mukaisesti lisäämään.

6.4 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Konsernivalvonnan järjestäminen Hyvinkään kaupunkikonsernissa ja sen kehittäminen

Vuonna 2017 Hyvinkään kaupungin organisaatorakennetta uudistettiin ja hallintosääntö päivitettiin. Konsernipalvelujen ja hallinnon toimialalla Elinvoiman palvelualue vastaa omistajaohjauksesta, elinkeinotoimesta, kaavoituksesta ja tonttipalveluista. Lisäksi konsernipalveluihin ja -hallintoon kuuluvat talouspalvelujen ja henkilöstöpalvelujen palvelualueet.

Hallintosäännön mukaan konsernijohtoon muodostavat kaupunginhallitus, kaupunginhallituksen kehittämisjaosto, kaupunginjohtaja, talousjohtaja ja liiketoimintajohtaja. Vuoden 2018 alusta Elinvoiman palvelualueelle palkattiin taluspäällikkö. Taluspäällikön tehtäviin kuuluu mm. omistajaohjaukseen liittyen valmistella konsernijohtolle konserniyhteisöjen talouden ja toiminnan tavoitteita sekä riskienhallintaa ja olla asiantuntijana ja valmistelijana konsernin rakenteen muutosten toimeenpanossa.

Konserni- ja tukipalvelujaosto on sellaisenaan lakkautettu ja organisaatorakenteen uudistamisen yhteydessä on uutena perustettu kehittämisjaosto. Hallintosäännössä kehittämisjaoston tehtäviksi on määritelty:

- seuraa jäsenyys- ja konserniyhteisönsä toimintaa
- vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja valvonnasta seuraavissa kaupunkikonserniin kuuluvissa yhteisöissä: Teknologiakeskus Techvilla Oy, Hyvinkään Lämpövoima Oy, Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy, Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas, Hyvinkään Ravitsemuspalvelut Oy, Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki
- vastaa kaupunkikonsernin ohjauksesta ja valvonnasta muissa konserniyhtiöissä, jos kaupunginhallitus niin päättää

Kaupunginvaltuusto on hyväksynyt riskienhallinnan, sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan perusteet, jotka on liitetty talousarvioon 2017 (s. 151). Tytäryhteisöt ovat käsitelleet ja hyväksyneet nämä perusteet.

Konsernivalvonnan edelleen kehittämiseksi on omistajapoliittisten linjausten laadinta työn alla, ne tulevat kaupunginvaltuuston hyväksyttäväksi vuoden 2018 aikana.

Konsernivalvonnan järjestäminen Hyvinkään kaupunkikonsernissa on kuvattu seuraavissa asiakirjoissa:

- Hallintosääntö (KV 27.2.2017, 22 §), voimaatulo 1.6.2017
- Konserniohje (KV 10.11.2014), voimaatulo 1.1.2015, tullaan päivittämään omistajapoliittisten linjausten valmistuttua
- Hyvä johtamis- ja hallintotapa (KV 10.11.2014, 104 §), tullaan päivittämään omistajapoliittisten linjausten valmistuttua

Näissä asiakirjoissa kuvataan tytäryhteisöjen hallitusten kokoonpano ja nimittäminen, ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä sekä keskitettyjen konsernitoimintojen ja -palvelujen käyttö.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutumista koskeva raportointi

Tytäryhteisöjen tavoitteet vuodelle 2017 on kirjattu talousarvioon (s. 146). Kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto seuraavat niiden toteutumista osavuosikatsausraportoinnin sekä tilinpäätös/toimintakertomusraportoinnin avulla.

Kaupunginjohtaja kutsuu tytäryhteisöjen toimitusjohtajat yhdessä talousjohtajan ja liiketoimintajohtajan kanssa 2 – 3 kertaa vuodessa pidettäviin palavereihin, joissa käsitellään omistajan ja tyttärien ajankohtaisia asioita. Liiketoimintajohtaja valmistelee omistajan asialistan. Tytäryhteisöt valmistelevat omat ajankohtaiset asiansa näihin tapaamisiin. Toimintatapa on osoittautunut hyväksi tavaksi vahvistaa vuoropuhelua ja yhteisten näkemysten muodostamista.

Liiketoimintajohtaja on vuonna 2017 antanut ohjeet tytäryhteisöille riskienhallintasuunnitelmien laadintaan. Tytäryhteisöt ovat vuonna 2017 laatineet riskienhallintasuunnitelmansa - laadintahetkestä riippuen - joko aiemman tai uusitun ohjeistuksen mukaisina. Ne yhtiöt, jotka vielä käyttivät aiempaa ohjeistusta, ovat vuoden aikana aloittaneet työn suunnitelman muotoilemiseksi uuden ohjeistuksen mukaiseksi. Näiden yhtiöiden kohdalla uusi ohjeistus on käytössä 2018.

Konsernivalvontaa on kuluneella tilikaudella kehitetty järjestelmällisesti. Valvonnassa ei ole havaittu merkittäviä puutteita.

Kaupunginhallituksen näkemyksen mukaan konsernivalvonta on hyväksyttävällä tasolla

- toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa on riittävää ja sitä kehitetään systemaattisesti
- ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä tehdään ohjeistuksen mukaisesti
- konsernitavoitteet asetetaan talousarvioissa, kaupunginhallitus ja kaupunginvaltuusto arvioivat niiden toteutumista sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä
- tytäryhteisöjen mahdollisuudet hyödyntää keskitettyjä konsernitoimintoja ja -palveluja on kuvattu konserniohjeissa

6.5. Konsernitilinpäätös ja sen tunnusluvut

Konsernituloslaskelma (1000 euroa)	2017	2016
Toimintatuotot	177 245	169 167
Toimintakulut	-383 035	-377 443
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta (tappiosta)	236	142
Toimintakate	-205 554	-208 133
Verotulot	197 736	197 930
Valtionosuudet	51 169	53 470
Rahoitustuotot ja -kulut	-3 104	-3 546
Korkotuotot	43	52
Muut rahoitustuotot	637	690
Korkokulut	-3 266	-3 742
Muut rahoituskulut	-518	-546
Vuosikate	40 248	39 720
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 538	-30 728
Arvonalentumiset	0	0
Satunnaiset erät	238	0
Tilikauden tulos	9 948	8 992
Tilinpäätössiirrot	-237	-257
Tilakauden verot	-200	-176
Laskennalliset verot	-572	-559
Vähemmistöosuudet	-82	-51
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	8 856	7 948
Toimintatuotot/toimintakulut %	46,3	44,8
Vuosikate/poistot %	131,8	129,3
Vuosikate, euroa/asukas	861	852
Asukasmäärä	46 761	46 596

Konsernin rahoituslaskelma (1000 euroa)	2 017	2 016
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	40 248	39 720
Satunnaiset erät	238	0
Tilikauden verot	-200	-176
Tulorahoituksen korjauserät	-7 803	-2 954
	32 483	36 590
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-55 528	-45 184
Rahoitusosuudet investointimenoihin	787	2 308
Pysyvien vastaavien hyöd.luovutustulot	9 706	3 524
	-45 035	-39 352
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	-12 552	-2 762
Rahoituksen rahavirta		
<i>Antolainauksen muutokset</i>	<i>-11</i>	<i>-3</i>
Antolainasaamisten lisäykset	-13	-5
Antolainasaamisten vähennykset	2	3
<i>Lainakannan muutokset</i>	<i>11 255</i>	<i>22 431</i>
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	26 636	41 236
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 381	-19 323
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	519
Oman pääoman muutokset	-548	-400
<i>Muut maksuvalmiuden muutokset</i>	<i>3 344</i>	<i>-2 131</i>
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-48	-1
Vaihto-omaisuuden muutos	-88	33
Saamisten muutokset	-2 299	1 804
Korottomien velkojen muutokset	5 779	-3 967
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	14 041	19 898
Rahavarojen muutos	1 489	17 136
Rahavarojen muutos		
Rahavarat 31.12	51 504	50 015
Rahavarat 1.1.	-50 015	-32 879
	1 489	17 136
Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut		
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, euroa	-29 827	-35 401
Investointien tulorahoitus %	73,5	92,6
Lainanhoitokate	2,3	1,9
Kassan riittävyys (pv)	41,1	40,9

Konsernitase	2017	2016
	1 000 €	1 000 €
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	3 471	3 850
Aineettomat oikeudet	2 758	2 174
Muut pitkävaikutteiset menot	713	1 670
Ennakkomaksut	0	6
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	424 594	401 634
Maa- ja vesialueet	47 369	46 286
Rakennukset	222 330	219 086
Kiinteät rakenteet ja laitteet	75 855	72 070
Koneet ja kalusto	15 053	15 000
Muut aineelliset hyödykkeet	13 837	13 769
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	50 149	35 422
<i>Sijoitukset</i>	25 405	27 560
Tytäryhtiöosakkeet	0	2 360
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet	18 755	18 358
Muut osakkeet ja osuudet	4 262	4 466
Muut lainasaamiset	2 006	2 037
Muut saamiset	382	339
* Pysyvät vastaavat	453 470	433 044
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	158	105
Muut toimeksiantojen varat	335	452
*Toimeksiantojen varat	493	557
Vaihtuvat vastaavat		
<i>Vaihto-omaisuus</i>	2 117	2 029
Aineet tarvikkeet ja tavarat	1 270	1 181
Muu vaihto-omaisuus	847	847
<i>Saamiset</i>	24 450	21 924
Pitkäaikaiset saamiset	1 172	1 536
Lainasaamiset	29	21
Siirtosaamiset	400	400
Muut saamiset	743	1 114
Lyhytaikaiset saamiset	23 278	20 388
Myyntisaamiset	9 829	7 850
Lainasaamiset	404	399
Siirtosaamiset	6 647	5 778
Muut saamiset	6 399	6 360
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	0	428
Osakkeet ja osuudet	0	0
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0	427
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>		
Rahat ja pankkisaamiset	51 504	49 588
*Vaihtuvat vastaavat	78 071	73 968
VASTAAVAA	532 034	507 569

VASTATTAVAA	2 017	2 016
	1 000 €	1 000 €
Oma pääoma		
Peruspääoma	151 019	151 019
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma	251	251
Muut omat rahastot	4 237	5 146
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	47 670	41 527
Tilikauden yli- / alijäämä	8 856	7 948
* Oma pääoma	212 034	205 892
Vähemmistöosuus		
Vähemmistöosuus	1 905	1 070
Varaukset		
Eläkevaraukset	50	60
Pakolliset varaukset	2 184	2 179
* Varaukset	2 234	2 239
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot	158	105
Lahjoitusrahastojen pääomat	872	1 157
Muut toimeksiantojen pääomat	417	298
*Toimeksiantojen pääomat	1 447	1 560
Vieras pääoma		
<i>Pitkäaikainen</i>	242 406	229 839
Joukkovelkakirjalainat		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	220 690	209 635
Lainat julkisyhteisöiltä	18	0
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	16 844	15 923
Siirtovelat	4	2
Laskennalliset verovelat	4 849	4 279
<i>Lyhytaikainen</i>	72 008	66 969
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	15 777	15 335
Lainat julkisyhteisöiltä	4	264
Saadut ennakot	2 113	1 626
Ostovelat	23 666	19 455
Siirtovelat	25 825	25 298
Muut lyhytaikaiset velat	4 622	4 991
Laskennalliset verovelat	0	0
*Vieras pääoma	314 414	296 809
VASTATTAVAA	532 034	507 569
TASEEN TUNNUSLUVUT	2 017	2 016
<i>Konsernin omavaraisuusaste %</i>	<i>40,0</i>	<i>40,7</i>
<i>Suhteellinen velkaantuneisuus %</i>	<i>73,3</i>	<i>70,2</i>
<i>Kertynyt ylijäämä, 1000 €</i>	<i>56 527</i>	<i>49 475</i>
<i>Kertynyt ylijäämä €/asukas</i>	<i>1 209</i>	<i>1 062</i>
<i>Konsernin lainakanta 31.12. 1000 €</i>	<i>241 343</i>	<i>229 515</i>
<i>Konsernin lainat €/asukas</i>	<i>5 161</i>	<i>4 926</i>
<i>Lainasaamiset 31.12. 1000 €</i>	<i>2 006</i>	<i>2 037</i>
<i>Kunnan asukasmäärä</i>	<i>46 761</i>	<i>46 596</i>

TYTÄRYHTIÖIDEN TOIMINTAKERTOMUKSET 2017

Hyvinkään Lämpövoima Oy

Toiminta-ajatus

Hyvinkään Lämpövoima Oy tuottaa luotettavia energiapalveluita kilpailukykyisesti ja ympäristön ehdoilla.

Keskeiset tehtävät

Luotettava ja häiriötön lämmön toimittaminen, lämmön hinnan pitäminen kilpailukykyisenä, lämmön hankinnan ja oman tuotannon kustannustehokkuus, hyvän taloudellisen tuloksen saavuttaminen, ympäristökuormituksen minimointi (ilmaston muutoksen torjuminen), hyvä asiakaspalvelu ja asiakastyytyväisyys, energian loppukäytön tehostaminen.

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKAS- JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
Kaukolämmön hinta pidetään enintään Energiateollisuus ry:n keskihinnassa.	Fortum Oyj:ltä hankittava energiamäärä maksimoidaan tiiviillä yhteistyöllä. Maakaasu, pelletti ja öljy hankitaan edullisesti. Yhtiön toiminta pidetään kustannustehokkaana	HLV:n hinta on pienempi kuin keskihinta. Seuranta Energiateollisuus ry:n tilastoista 1.1. ja 1.7.	Hinta on keskihinnan alapuolella tilastoissa. Omakotitalo HLV 78,82 vs. koko maa 95,01 Rivitalo/pienkerrostalo HLV 70,76 vs. 85,12 Kerrostalo HLV 68,11 vs. koko maa 80,87 Tavoite saavutettiin.
Ollaan mukana vähentämässä kasvihuonekaasujen syntymistä. Ylitetään EU:n vuodelle 2020 asettama päästökaupparektorin kasvihuonekaasupäästöjen vähentämistavoite (päästöjen pitää vähentyä 21 % vuoteen 2005 verrattuna).	Yhteistyöllä Fortum Oyj:n ja Myllyn Paras Oy:n kanssa varmistetaan, että kaikki saatavissa oleva kierrätysenergia saadaan asiakkaiden käyttöön. Valvotaan, että biokaasun pumppaus ja siirto Kiertokapula Oy:n kaatopaikalta toimii jatkuvasti. Minimoidaan omien laitosten maakaasun ja öljyn käyttö ja maksimoidaan pelletin käyttö.	Päästökaupparektoriin kuuluvan energiantuotannon päästöt (tuotettu maakaasulla ja öljyllä) ovat vähentyneet 75 % verrattuna vuoden 2005 kasvihuonekaasupäästöihin. Vuonna 2017 kierrätysenergian ja muun biopohjaisen energian osuus koko energiantuotannosta on 87 %. Vuonna 2017 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus on 41 % (pelletti ja biokaasu).	Päästökaupparektorin piiriin kuuluvan energiantuotannon päästöt olivat 94,5 % pienemmät kuin vuonna 2005. Tavoite toteutui. Vuonna 2017 kierrätysenergian ja muun biopohjaisen energian osuus koko energiantuotannosta oli 95,8 %. Tavoite saavutettiin. Vuonna 2017 omassa tuotannossa käytetyn bioenergian osuus oli 64,2 %. Tavoite saavutettiin.
Parannetaan asiakastyytyväisyyttä.	Otetaan käyttöön sähköinen käyttökeskeytys- ja häiriötiedotusjärjestelmä.	Järjestelmä on käytössä.	Sähköinen käyttökeskeytys- ja häiriötiedotusjärjestelmä otettiin käyttöön. Tavoite saavutettiin.

TALOUS JA RESURSSIT			
Sopimuksen mukaisen maankäyttövuokran lisäksi yhtiö jakaa omistajalleen osinkoa 600 000 € tilikaudelta 2017	Tehokas toiminta ja nopea reagointi mahdollisiin ennakoimattomiin energian hinnan muutoksiin. Tuloskehityksen jatkuva seuranta.	Toteutunut tuloutus omistajalle 600 000 €. Käyttökate on yli 10 % liikevaihdosta	Tilikauden tulostavoite saavutettiin. Tuloutus omistajalle voidaan tehdä. Tavoite saavutettiin. Käyttökate oli yli 10 %. Tavoite toteutui.

PROSESSIT JA RAKENTEET			
Säilytetään DNV:n (Det Norske Veritas) myöntämän laatu- ja ympäristöjärjestelmän sertifiointien (ISO 9001:2008 ja ISO 14001:2004) voimassaolo.	Huolehditaan siitä, että yhtiössä toimitaan voimassaolevien sertifiointien vaatimusten mukaisesti.	DNV:n arvioija hyväksyy pitämässään auditointikatselmuksessa sertifiointien voimassaolon.	DNV GL:n auditointi pidettiin 14.6.2017 painopistealueena Asiakasviestintä ja asiakastytyväisyyden seuranta. Auditointi Esa Notkonen laati auditraportin ja sertifiointien voimassaolo jatkuu. Tavoite saavutettiin.

HENKILÖSTÖN KEHITÄMINEN JA OSAAMINEN			
Syvennetään koko henkilöstön ympäristöosaamista.	Järjestetään aihepiiriin liittyvää koulutusta.	Koulutus on toteutettu	Henkilökunnalle järjestettiin ympäristökoulutusta vuoden 2017 aikana. Henkilökunta osallistui koulutuksiin. Tavoite saavutettiin.

Hyvinkään Lämpövoima Oy
Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olellaiset tapahtumat)

Hyvinkään Lämpövoima Oy
Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olellaiset tapahtumat)

Kaukolämmön siirtojohtojen rakentaminen Hangonsillan alueella aloitettiin. Fortumilta (entinen Ekokem) hankittu energia on nyt Ekolämpöä, joka ei sisällä lainkaan CO₂- päästöjä, koska se luokitellaan jätteiden käsittelyn yhteydessä syntyväksi hukkalämmöksi. HLV:n tuottamasta energiasta 87 % oli Ekolämpöä. HLV:n yhteistyökumppanit ovat perustaneet työryhmän, johon kuuluvat HLV:n lisäksi edustajat seuraavista yhtiöistä: Fortum, Riihimäen Kaukolämpö, Kiertokapula ja Gasum. Työryhmä kehittää ja brändää toimialueen lämmöntuotantoa iskulauseella ”Kaukolämpöä kiertotaloudesta”. HLV suunnittelee uutta valvomopalvelua, jonka piiriin yhdistettäisiin kaupungin ja sen tytäryhtiöiden kiinteistöt. Valvomon avulla ohjattaisiin mm. energiatehokkuutta ja tuotettaisiin kaupungin energia- ja CO₂- raportointi.

Merkittävimmät riskit / epävarmuustekijät toiminnassa

Tuotannon ja jakelun häiriöt sekä ympäristöriskit

Yhtiön toiminnan ja talouden kannalta suurin riski on lämmön tuotantoon tai jakeluun liittyvä suurhäiriö. Tämä voi johtua lämpökeskuksen tai verkon vakavasta vauriosta. Merkittävimmät ympäristöasioihin liittyvät riskit ovat ympäristövahingot. Näistä konkreettisimpana riskinä ovat polttoaine- ja öljyvuotojen vaikutukset maaperään ja veteen. Keskeistä näihin riskeihin varautumisessa ovat laitosten ennakoivat vaaranarvioinnit, vahinkojen vaikutusten selvittäminen, ennakoiva ja ennalta ehkäisevä kunnossapito sekä vahinkojen torjunta, varajärjestelmien ylläpito ja prosessien toiminnan varmistaminen toimintajärjestelmän mukaisilla auditoinneilla.

Henkilöriskit

Vahinkoriskeistä merkittävimmät kohdistuvat työturvallisuuteen. Riskin toteutumisesta aiheutuvia seurauksia voi olla vakava vaaratilanne tai vakava loukkaantuminen, sairausloma, työkyvyttömyys, invalidisoituminen tai kuolema. Yhtiö pyrkii parantamaan työyhteisön turvallisuutta henkilöstön koulutuksella ja työhön perehdyttämisellä, jolla varmistetaan riittävä ammattitaito, kehittyminen ja turvallisuusasioiden hallinta sekä kehittämällä teknisiä ratkaisuja ja työtapoja. Lisäksi tehdään suunnitelmallisia turvallisuustarkastuksia.

Tietotekniikkaan liittyvät riskit

Nykyään erityisesti tietotekniikkaan ja tietoliikenteeseen liittyvät riskit tarvitsevat erityisarviointia. Ne voivat aiheutua laitetoiloissa tapahtuneesta onnettomuudesta, järjestelmän pitkäkestoisesta toimimattomuudesta tai vakavasta kriittisen järjestelmän tai siihen kuuluvan laitteen viasta, joka haittaa välittömästi ja merkittävästi yhtiön toimintaa. Aiheuttajana voi olla myös työvire tai vakava tietoturvaloukkaus.

Tietojärjestelmien mahdollisimman häiriötön toiminta pyritään takaamaan ensisijaisesti hankkimalla luotettavia laitteita, suunnittelemalla järjestelmät mahdollisimman luotettaviksi sekä huolehtimalla niiden hyvästä ja jatkuvasta ylläpidosta, toiminnan varmistamisesta keskeisten toimintojen osalta sekä varmistamalla, että yhtiössä on riittävä ja vahva tietotekninen osaaminen. Tietojen asiaton käyttö ja tietojen eheyden säilyminen pyritään takamaan teknisillä suojauskeinoilla sekä käyttöoikeuksien hyvällä hallinnoinnilla. Kriittisille toimintoille laaditaan varautumissuunnitelmat ja yhtiössä seurataan ja ennakoidaan mahdollisia tietoturva- ja kyberturvallisuushäiriöitä.

Taloudelliset riskit

Yhtiön merkittävä taloudellinen riski on ennakoimaton kulujen kasvu tai tulojen pieneneminen. Kulujen kasvu voi aiheutua esimerkiksi polttoainehintojen tai verotuksen äkillisistä muutoksista tai yllättävistä vakavista vioista lämpökeskuksilla tai verkolla. Vastaavasti tulojen pieneneminen voi johtua esimerkiksi suuren asiakkaan irtisanoesta sopimuksen. Ennakoimaton kulujen kasvu tai tulojen pieneneminen pyritään ehkäisemään kehittämällä talousohjausta ja taloudellisen liikkumavaran arviointia. Yritys voi tehdä muutoksia hinnoitteluun tarvittaessa kuukausittain. Tariffimuutos voidaan tehdä kuuden kuukauden päästä ilmoituksesta. Energian ja polttoaineiden hankintasopimukset ovat pitkäaikaisia ja hintariskin minimoimiseksi hinnat on sidottu eri energia-alan kustannuskehitystä kuvaaviin indekseihin.

Rahoitusriskejä ovat valuutariskit, korkoriskit, maksuvalmius- ja jälleenerahoitusriskit sekä luottoriskit. Rahoitusriskejä voivat aiheuttaa esimerkiksi häiriö pääoma- ja rahamarkkinoilla, luottoriskien toteutuminen tai maksuliikenteen

keskeytys. Riskejä pyritään rajaamaan rahoituksen monipuolisen rakenteen avulla mm. osallistumalla konsernin yhteiseen rahoitustoimintaan (konsernitili).

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	24	24	0	26	28
vakinaiset		23	0	26	28
määräaikaiset		1	0		

Toiminnan tunnusluvut

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Lämmön myynti GWh	320	317,9	-2,1	319,3	294,0
Kaasun myynti GWh	10,9	10,4	-0,5	11,0	9,1
Asiakkaiden määrä		1902		1887	1870
Koko maan kaukolämmön keskihinta (1.7.) €/MWh(perusmaksu+ energiamaksu) omakotitalo rivitalo/pienkerrostalo kerrostalo		95,01 85,12 80,87			
HLV kaukolämmön keskihinta (1.7.) €/MWh (perusmaksu+ energiamaksu) omakotitalo rivitalo/pienkerrostalo kerrostalo		78,82 70,76 68,11			
*Kaukolämpöjohtoja, km		162,9		166,5	168,2
*Saneerattavat kl-johdot, €		338,7		423,5	
Asunnot, jotka ovat lämmöntoimituksen piirissä, kpl		15894		15696	
Hyvinkään asukkaat, jotka asuvat kaukolämmitetyssä talossa		34.000			

Talous 1000 €

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	19516	19603	87	19721	18597
Liiketulos	1158	1745	587	1741	1377
Tilikauden tulos	600	781	181	578	421
Lainat	4200	4200	0	4620	5040
Lainat emolta	0	0			
*Nettovelkaantumisaste		15,6		18,0	21,4
*Oman pääoman tuotto, %		6,2		6,6	5,9
*Sijoitetun pääoman tuotto, %		6,2		6,3	5,5
Maksuvalmius (Quick ratio)		1,7		1,7	1,5
*Omavaraisuusaste, %		73,9		73,5	71,5

*-merkityt ilmoitetaan vuoden viimeisessä raportissa

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Toiminta-ajatus ja tehtävä

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy:n tehtävänä on tarjota edullisia ja monipuolisia vuokra-asuntoja hyvinkääläisille sekä toteuttaa osaltaan kaupungin asuntopoliittisia tavoitteita.

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit	Mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKASVAIKUTTAVUUS JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTUS				
Asiakastyytyvyyden parantaminen	Huollon laadun seuranta ja poikkeamiin puuttuminen erityisesti ulkoalueiden osalta Palvelun vasteaikojen parantaminen	Asiakastyytyväisyys koskien kiinteistönhoidon ulkotöitä (lumityöt, haravoinnit, lehtipuhallukset yms.)	Arvo mittauksessa vähintäänkin 3,3 (vuonna 2016 oli 3,03)	Kysely on suoritettu. Tulokset on purettu yhtiön henkilöstön, huoltoliikkeiden ja hallituksen kanssa. Kyselyn tulos oli 3,13. Asteikko on 1-5. Arvo parani edellisvuoteen verrattuna. Arvo on nyt vastaava tasoa kuin vertailuyritysten arvot. Tavoite ei toteutunut.
TALOUS JA RESURSSIT				
Yhtiön kannattavuuden ja kiinteistöjen arvojen kehittäminen	Jatkuva kulutusseuranta ja energiatehokkuuden parantaminen Asuntojen markkinoinnin kehittäminen	Hoitokate I	Arvo yli 51 % (vuonna 2016 oli 51 %)	Hoitokate oli 53,5 %. Yhtiö onnistui hyvin vuosisuunnitelman mukaisten korjausten kilpailutuksessa. Syntyi merkittäviä säästöjä budjetoituun verrattuna. Tavoite saavutettiin.
PROSESSIT JA RAKENTEET				
Kiinteistöstrategian mukainen kiinteistöjen kehittäminen	Jussilankatu 16 linjasaneeraus Karsikkotie 1 saneeraussuunnittelu	Yksi merkittävä saneerauskohde toteutuksessa	Jussilankatu 16 kohteella rakennuslupa ja kohteen linjasaneeraus toteutuksessa	Jussilankatu 16 kohteelle on myönnetty rakennuslupa ja linjasaneeraus työt alkoivat vuonna 2017. Tavoite saavutettiin.
HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN				
Motivoitunut ja osaava henkilöstö	Kehitetään yhtiön sisäistä palveluprosessia Toteutetaan kehityskeskustelut ja koulutussuunnitelma	Työtyytyväisyysindeksi	Henkilöstön tasoindeksi tasolla 71-85 (hyvä) (vuonna 2016 oli 70)	Henkilöstön työtyytyväisyyskysely on suoritettu. Tulokset on purettu yhtiön henkilöstölle sekä hallitukselle. Tasoindeksiluku oli 76. Tavoite saavutettiin.

Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy

Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olellaiset tapahtumat)

Yhtiön ARA rahoitteinen rakennuskohde Metsäkaltevassa os. Kravunarkunkatu 8 valmistui toukokuun lopussa aikataulun mukaisesti. Kahteen kerrostaloon valmistui uusia huoneistoja 54 kappaletta. Kaikki huoneistot on vuokrattu. Jussilankatu 16 kiinteistön (3 kerrostaloa/85 asuntoa) peruskorjaus/linjasaneeraus on edennyt aikataulun mukaisesti. A-talo valmistui vuoden 2017 loppupuolella. Koko kohteen peruskorjaus/linjasaneeraus on valmis heinäkuussa 2018.

Hangonsillan asuinalueelle os.Astreankatu 15 yhtiö rakentaa ARA rahoitteista vuokrakerrostaloa. Taloon rakennetaan yhteensä 56 asuntoa. Asuntojen keskikoko on 43 neliötä. Kohde tuo helpotusta pienten kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen kysyntään Hyvinkään keskustassa. Rakennustyöt alkoivat lokakuussa 2017. Talo valmistuu joulukuussa 2018. Kohteen urakoitsijana on Varte Lahti Oy.

Vuoden 2017 aikana on yhtiön toimesta pidetty aloituskokous niillä kiinteistöillä, joissa ei ole ollut omaa asukastoimikuntaa. Uusia toimikuntia tai yhteyshenkilöitä on saatu 17 kiinteistölle. Kiinteistöjä joissa on oma asukastoimikunta/yhteyshenkilö on nyt yhteensä 47 kpl. Järjestäytymisaste on liki 90 %. Lukema on valtakunnallisestikin erittäin korkea. Monella paikkakunnalla asukastoiminnan järjestäytymisaste on vain 10-20 %. Yhtiö kouluttaa koko henkilöstöä 2-3 koulutuspäivää/vuosi. Vuonna 2017 koulutuspäiviä koskien koko henkilöstöä oli kolme.

Henkilöstö

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä	13	13	0	15	11
vakinaiset	13	12	-1	13	10
määräaikaiset	0	1	1	2	1

Toiminnan tunnusluvut

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Asuntojen määrä		2248		2194	2130
Kiinteistöjen määrä		61		61	56
Vuokrattavat neliöt		119403		117230	115651
Sähkön kulutus MWh		3162		2763	2371
Lämmön kulutus MWh, (norm.)		22403		22059	21180
Veden kulutus m ³		175410		178875	180974
Taloudellinen käyttöaste, %		96,70		97,4	98,13
Vuokrausaste, %		98,10			98,48
Keskivuokra €/m ² /kk		10,54	0	10,36	11,18

Talous 1000 €

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	15887	15451		15287	15014
Muut kulut	8028	7182		7421	7359
Hoitokate I	7859	8269		7866	7652
Vuosikorjaukset	2422	2965		3144	2677
Hoitokate II	5437	5304		4722	4975
Liiketulos		2739		2388	2812
Tulos ennen veroja ja vapaehtoisia varauksia		2094		1746	1312
Luottotappiot		94		136	129
Vuokrasaavat		130		169	191
Lainat yhteensä		45163		45690	41776
Lainat emolta		88		110	110
Oman pääoman tuotto, %		3,1		3,0	2,1
Sijoitetun pääoman tuotto, %		4,2		3,2	3,8
Maksuvalmius (Quick ratio)		0,3		0,2	0,3
Omavaraisuusaste, %		10,7		11,0	13,1

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Toiminta-ajatus ja tehtävä

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehtaan tehtävä on peruskorjata ja vuokrata entisiä teollisuusrakennuksia liiketoiminnan, kaupungin, taiteen, kulttuurin ja liikunnan tarpeisiin. Tehtävänä on nostaa kiinteistön sekä miljööän arvoa ja vetovoimaa.

Yhtiön toiminta-ajatus on yhdistää joukko toimijoita ja toimintoja, jotka tukevat Villatehtaan dynaamista kehittymistä sekä toistensa toimintaa

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKAS- JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
Asiakastyytyväisyyden kehittäminen ja ylläpitäminen	Asiakastyytyväisyyskyselyn laatua parannetaan ja se toteutetaan oppilas-työnä vuoden 2015 laaditun kyselyn pohjalta. Kyselyyn lisätään laadullinen osio, joka toteutetaan haastatteluna.	Asiakastyytyväisyyskyselyn kokonaisindeksi on vähintään 4,0 pistettä (maksimi 5 pistettä).	Asiakastyytyväisyyskysely toteutettiin keväällä 2017 ja vastaajien antaman palautteen kokonaisindeksi oli 4,15 pistettä
Kokoustilojen myynnin aktivoiminen laajemmalle asiakasrajapinnalle	Toteutetaan keväällä 3 kk:n kokeilujakso kokoustilojen vuokraamisesta myös iltaisin klo 16- 20 välillä.	Uusia vakiintuneita asiakkaita (käyntikertoja>2) on vähintään 10 kpl	Uusia vakiintuneita (päivä)asiakkaita on yli 10 kpl (1-4/2017). Iltakäyttäjiä oli kokeilujakson aikana 3 kpl. Iltavuokrauksien toteuttaminen oli haastavaa henkilöresursseista johtuen. Kokeilua ei jatkettu kevään jälkeen.
TALOUS JA RESURSSIT			
Energiakustannusten hallinta	Yhtiö osallistuu kaupunkikonsernin yhteisvalvomohankkeeseen	Energianseurantajärjestelmä on valmis	Yhtiö on liittymässä konsernin yhteisvalvomoon vuoden 2018 aikana sekä on ottamassa käyttöön uuden energiaseurantajärjestelmän (Enerkey), joka on käytössä myös muualla kaupunkikonsernissa. Liittyminen vaatii laiteinvestointeja (etäluettavat sähkö- ja vesimittarit).
Vuokrausasteen ylläpitäminen taloudellisesti kannattavalla tasolla	Tilojen ylläpito sellaisessa kunnossa, joka mahdollistaa tilojen vähintäänkin nykyisen vuokrausasteen. Aktiivinen tilojen markkinointi ja hyvän laatumielikuvan luominen	Vuokrausaste on yli 80 %	Vuokrausaste oli vuoden 2017 päättyessä 82,2.%
PROSESSIT JA RAKENTEET			
Linjataan rakennusten kunnossapitotoimenpiteet ja remontit	Laaditaan toimenpiteille PTS (pitkän tähtäimen suunnitelma	Rakennustekninen PTS on tehty	Rakennustekninen PTS on valmis

Villatehtaan piha-alueiden kehittäminen	Jatketaan Villatehtaan sisäpihan kunnostusta laaditun suunnitelman mukaisesti	Vuodelle 2017 suunnitellut kunnostustoimenpiteet on toteutettu	Vuodelle 2017 sovitut toimenpiteet on toteutettu ja osittain myös vuodelle 2018 suunnitellut toimenpiteet on jo toteutettu.
Turvallisuuden lisääminen Villatehtaan alueella	Turvallisuusorganisaation ja tarvittavien suunnitelmien päivittäminen. Lisävalaistus pihalla.	Suunnitelma valmistuu 1.3.2017 mennessä ja lisävalaistus kunnostustöiden edetessä.	Lisävalaistus on lähes valmis. Turvallisuuksuunnitelmat ovat päivitetty.
Riskikartoitustyön loppuun vieminen	Kartoitetaan riskit, tehdään riskianalyysi ja määritellään ennaltaehkäisevät toimenpiteet.	Riskikartoitustyö on tehty konsernin antamalla tavalla.	Jo tehdyn riskikartoituksen sisältöä käsitellään yhtiön hallituksessa 2-3/2018 kokouksissa. Valmisteluvastuu hallituksen PJ ja toimitusjohtaja.

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN

Henkilöstön ammatillinen kehittyminen	Koko henkilöstölle järjestetään kehityskeskustelu ja tarpeen mukaisesti järjestetään ammatillista osaamista tukevaa koulutusta.	Henkilökunnan kehityskeskustelut on käyty, dokumentoitu ja tehty tarvittavat toimenpiteet. Tavoitteena työssään hyvin viihtyvä ja motivoitunut henkilöstö.	Kehityskeskustelut on toteutettu ja dokumentoitu. Tarvittavat toimenpiteet on tehty ja koulutustarpeet tunnistettu.
---------------------------------------	---	--	---

Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas

Kaupungin omistusosuus 100 %

Tilannekatsaus (Olellaiset tapahtumat)

- Kellaritilojen muutostyöt kaupunginmuseon käyttöön ovat valmistumassa helmikuussa. Valmistuminen on viivästynyt alkuperäisestä noin 2,5 kk.
- Rakennusosien 104-114 vesikaton saneerausurakka käynnistyi 02.01.2018, arvioitu valmistuminen 30.06.2018
- Rakennusosien 104-114 sisätilojen saneerausurakan toimitiloiksi mm. Tekniikan ja ympäristön toimialalle on kilpailutettu ja urakkalaskenta on käynnissä. Tarjousten jättöaika on viimeistään 19.2.2018, jonka jälkeen on tiedossa tarjousten kustannustaso.
- Villan Voimala (kaupunginmuseon näyttelytila) jouduttiin sulkemaan 31.12.2017 välipohjan riskirakenteiden vuoksi. Uudesta näyttelytilasta laadittu luonnossuunnitelmat. sekä hankkeelle on haettu opetus- ja kulttuuriministeriön avustusta. Päätös mahdollisen avustuksen myöntämisestä tehdään maaliskuun loppuun mennessä.

Henkilöstö

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Henkilöstömäärä		7		6	7
vakinaiset		6			2
määräaikaiset		1			5

Toiminnan tunnusluvut

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Kokonaispinta-ala	35257	35257		35257	35257
Vuokrausaste, %	>80%	82,2%	+2,2	81,8	81,9
Vuokrat €/m ²	11,40	11,28	-0,12		10,21
Hoitokustannukset €/m ²	3,59	3,56	-0,03	2,87	3,21
Vuokrasopimusten lkm		123			130
*josta yrityksiä		78			93
Hyvinkääsalin käyttöaste, %					
Villatehtaan tapahtumien lkm				56	49

Talous 1000 €

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	3343	3308	-35	3270	3231
Liiketulos	814	756	-58	1037	997
Tilikauden tulos	246	289	+43	246	181
Luottotappiot					
Lainat yhteensä		21550		22275	22868
Lainat emolta		3613		3725	3835
Oman pääoman tuotto, %					
Sijoitetun pääoman tuotto, %					
Maksuvalmius (Quick ratio)					
Omavaraisuusaste, %					

Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Strategiset tavoitteet	Toimenpiteet	Mittarit ja mittareiden tavoitetasot	Raportointi
ASIAKAS- JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS			
KOy tuottaa omistajilleen sairaalatasoisia tiloja olemassa olevassa rakennuksessa	KOy seuraa aktiivisesti nykyisten tilojen kuntoa ja käytettävyyttä	Ylläpidon toteutumista ja käyttäjien asiakastyytyvääsiyyttä seurataan ja johdetaan säännöllisillä yhteistyöpalavereilla teknisen isännöinnin kanssa	Kunnossapito-, kiinteistönhoito- ja turvapalveluiden asiakastyytyvääsiyysindeksi oli kyselyn perusteella 3,97 (asteikolla 1-5)
KOy rakennuttaa uudisrakennuksen, joka valmistuu syksyllä 2018	Uudishankkeen rakentamista valvotaan aktiivisesti Vaalitaan hyvää yhteistyökulttuuria Mahdollisista poikkeamista raportoidaan hallitukselle ja omistajille	Uudishankkeen pysyminen aikataulussa ja rakentamisen laatu pysyy sovitulla tasolla	Uudisrakennushankkeen rakentaminen on pysynyt suunnitellussa aikataulussa. Rakentamisen aikataulua ja laatua on seurattu valvonta- ja projektiraportoin. Laatu on pysynyt sovitulla tasolla.
TALOUS JA RESURSSIT			
KOy talous pidetään kunnossa.	Seurataan taloudellista tilannetta säännöllisesti ja tehdään mahdollisia toimenpiteitä tarvittaessa	KOy:n operatiivinen tulos on positiivinen	Taloudellinen tilanne on raportoitu omistajille säännöllisesti ja operatiivinen tulos oli +57.699,63 € .
Uudishanke pysyy asetetussa kustannusarviossa	Hankkeelle laadittua kustannussuunnitelmaa verrataan koko rakentamisen ajan toteutuneisiin kustannuksiin. Mahdollisiin eroihin puututaan välittömästi	Uudishankkeelle asetettua kustannuskattoa ei ylitetä Kustannusten kumulatiivista kertymää seurataan kuukausittain	Uudishankkeen kuluja on seurattu reaaliaikaisesti ja kustannusarvio on pystytty pitämään koko kertomusvuoden ajan. Kustannusten kertymisestä on informoitu omistajia sovitusti säännönmukaisesti.
Uudishankkeen valvonnassa, rakennusaikaisessa suunnittelussa ja urakoinnissa käytetään alan parhaita resursseja	Ylläpidetään ja kehitetään projektiorganisaation osaamista ja motivaatiotasoa	Säännölliset ja määrämuotoiset kokoukset operatiivisen johtoryhmän, rakennuttaja-konsultin ja KOy:n hallituksen kesken	
PROSESSIT JA RAKENTEET			
Olemassa olevan kiinteistön ylläpitokustannusten hallinta	Kiinteistön ylläpidon vuosiraportoinnin kehittäminen. Kiinteistöautomaatiojärjestelmän uusinta osana uudisrakennushanketta	Ylläpitokulut pysyvät päätetyllä tasolla	Olemassa olevan rakennuksen ylläpitokulut pystyttiin pitämään alle budjetoidun tason.
HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN			
KOy:n palveluksessa ei ole henkilöstöä			

Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki

Kaupungin omistusosuus 72,16 %

Tilannekatsaus (Olennaiset tapahtumat)

Uudisrakennushanke eteni aikataulussa ja kustannukset pysyivät tilikauden aikana budjetoidun mukaisina.

H-sairaalaaksi nimetyn rakennuksen harjannostajaisia vietettiin 9.11.2017.

Yhtiön yhtiöjärjestys päivitettiin vastaamaan nykyistä rakennuskantaa ja yhtiö laski liikkeelle osakkeenomistajien merkittäväksi maksutta uusia osakkeita 19216 kappaletta.

Nykyiseen rakennukseen eli ns. B-sairaalaan päätettiin peruskorjata ensimmäisen kerroksen lastenpäivystyksen tilat. Urakoitsijaksi valittiin kilpailutuksen jälkeen Inlook Oy. Hanketta varten päätettiin nostaa kaupungin takaama 1,2 M€:n laina.

Nykyisen rakennukseen tehtiin kertomusvuoden aikana lisäksi tavanomaisia ylläpitokorjauksia ja valmisteltiin tunnelikorjausta.

Yhtiön taloudellinen tilanne on hyvä.

Toiminnan tunnusluvut

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Uudisrakennuksen aikataulu 8/2018					
Uudisrakennushankkeen kassavirta		-956		12293	
Hoitokustannukset €/m2/kk	5,13	4,54	0,89	5,54	4,55
Lämmönkulutus kWh/m2	146,2	150,1	3,9	142,4	146,8
Sähkönkulutus kWh/m2	96,6	104,8	8,2	96,6	99,4
Vedenkulutus m3	790,2	868,4	78,2	839,4	835,8

Talous 1000 €

	2017			Tp 2016	Tp 2015
	Ta	Tot	Erotus		
Liikevaihto	581	581	0	477	387
Vuosikorjaukset	33	10	23	31	26
Liiketulos	95	-567	472	-358	-324
Lainat yhteensä	50000	47414	2586	27415	5733

7 Hallituksen esitys tilikauden käsittelystä

Tilikauden tuloksella tarkoitetaan tuloslaskelman tulosta ennen varaus- ja rahastosiirtoja. Kirjaimellisesti tuloksen käsittely on ylijäämäisen tuloksen siirtämistä taseen vapaaehtoiseen varaukseen, rahastoon tai tilikauden ylijäämä -tilille. Osana toimintakertomusta ja tilinpäätöksestä päättäessään hallitus ottaa esityksessään kantaa kaikkiin tilikauden tuloksen jälkeen esittäviin eriin, myös varauksen tai rahaston vähennykseen. Pääsääntönä tällöin on, että esityksessä varaus- ja rahastosiirrot yksilöidään ja esitetään bruttomääräisinä.

Tilikauden tulos ennen varausten ja rahastojen muutoksia on 7 524 120,47 euroa. Se sisältää Hyvinkään Vesi -liikelaitoksen tilikauden tuloksen 501 473,55 euroa. Taseessa 31.12.2017 edellisten tilikausien ylijäämä oli 27 885 798,91 euroa.

Kaupunginhallitus esittää tilikauden tuloksen käsittelystä seuraavaa:

- positiivisesta tuloksesta tehdään 250 000 euron tapaturmarahastosiirto kaupunginvaltuuston päätöksen (Kv 3.5.2004 / 32 §) mukaisesti;
- positiivisesta tuloksesta tehdään 5.000.000 euron investointivaraus Hangonsillan monitoimitalon investointineitoja varten;
- Kaupungin tilikauden ylijäämä varaus- ja rahastokirjausten jälkeen, 2 274 120,47 euroa, ehdotetaan kirjattavaksi kaupungin taseen omaan pääomaan edellisten tilikausien yli-/alijäämiin.

8. TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

8.1. Sitovien toiminnallisten tavoitteiden ja käyttötalouden toteutuminen toimialoittain

Hyvinkään kaupunkistrategia on valmistunut vuonna 2009. Hyvinkää on määritellyt strategiassa perustehtäväkseen edistää asukkaidensa hyvinvointia ja elinkeinoelämän menestystä.

Kaupungin visiona vuonna 2017 on olla metropolialueella kasvava, vetovoimainen, viihtyisä ja turvallinen Pohjois-Uudenmaan keskus.

Visioon pääsemiseksi strategisiksi valinnoiksi ja niitä tukeviksi päämääriksi on määritelty seuraavat:

Strateginen valinta	Päämäärä
Hyvinkään kehitys perustuu asukaslähtöisyyteen ja uudistumiseen.	1. Hyvinkää lisää asukaslähtöisyyttä kaupungin viranhaltija- ja poliittisessa johtamisessa.
	2. Palvelut uudistuvat ja kehittyvät.
Hyvinkää erottautuu muista Uudenmaan kaupungeista ja sillä on vahva ja tunnistettava identiteetti.	3. Kaupungin viihtyisyys lisääntyy ja asumisen vaihtoehdot monipuolistuvat.
	4. Kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluista vetovoimatekijä
	5. Hyvinkää monipuolistaa elinkeinoelämää aktiivisesti ja vahvistaa avainalojen kehittymistä.
Hyvinkää kasvaa ja kehittyy osana metropolialuetta.	6. Kuntayhteistyö on tuloksekasta ja hyödyttää hyvinvointia.
	7. Hyvinkään houkuttelevuus lisääntyy.

Kaupunkistrategian mukaisesti Hyvinkään kaupungin toimintaa ohjaavat kaupunkistrategian päämäärät. Talousarvion 2017 laadinnassa kaupungin johdon tavoitteena oli strategisten tavoitteiden ja budjetoinnin kytkeminen yhteen ja kaupunkikonsernin ohjauksen tehostaminen. Suorituskyvyn mittaamisen työkaluna toimii tasapainoinen tuloskortti, josta tehtiin vuonna 2015 ensimmäistä kertaa koko kaupunkitason versio. Kaupunkitason strategiset päämäärät on tuloskortissa purettu johtamisnäkökulmittain auki konkreettisiksi, mitattaviksi tavoitteiksi sekä niiden saavuttamiseksi tarvittaviksi kriittisiksi menestystekijöiksi, toimenpiteiksi ja todentamisen mittareiksi. Tavoitteita asetettaessa otettiin huomioon toimintaympäristössä tapahtuneet ja meneillään olevat muutokset ja valtion strategisen ohjauksen linjaukset ja niiden vaikutukset ja vaatimukset kaupunkiorganisaation kykyyn säilyttää elinvoimaisuutensa ja taloutensa tasapainoisuus.

Seuraaville sivuille on koottu kaupungin strategian päämääristä johdettujen valtuustoon nähden sitovien tavoitteiden toteutumisen raportointi vuodelta 2017. Tavoitteiden toteutumisesta on raportoitu sanallisten kuvausten lisäksi seuraavilla symboleilla:

- Valmis
- Etenee aikataulussa
- Myöhässä / toteutui osittain
- Ei toteutunut / tavoite poistettu

Käyttötalousohjauksessa määrärahojen sitovuustaso valtuustoon nähden on tulosalueen toimintakate.

ASIAKASVAIKUTTAVUUS JA YHTEISKUNNALLINEN VAIKUTTAVUUS				
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
Hyvinvoivat hyvinkäläiset	<p>Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen</p> <p>Laajan hyvinvointikertomuksen laatiminen</p> <p>Laaja hyvinvointikertomus sisältää hyvinvointisuunnitelman valtuustokaudelle 2017-2021</p> <p>Kaupungin valmiudet yhdyspinta- ja yhteistyöhön sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Laaja hyvinvointikertomus on hyväksytty - Laaja hyvinvointikertomus sisältää hyvinvointisuunnitelman valtuustokaudelle 2017-2021 - (Lasten ja nuorten) hyvinvointiin varattujen voimavarojen kartoitus on tehty keväällä 2017 aikana - Kartoituksessa huomioidaan kaupunkitasoinen näkökulma eli sisältää eri toimielinten voimavarat - Kartoitusta käytetään vuoden 2018 suunnittelussa ja maakunta- ja soteuudistuksen valmistelussa 	<p>(talousosaston) suunnittelija, kaupunginjohtaja</p> <p>Sivistystoimenjohtaja</p> <p>Sosiaali- ja terveysjohtaja</p> <p>Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Laaja hyvinvointikertomus ja hyvinvointisuunnitelma ovat valmiit. Hyvinvointikertomus on käsitelty kaupunginvaltuustossa 29.5.2017. ✓ Sivistystoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteisessä LAPE ryhmässä voimavarojen kartoitus on tehty.
	<p>Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen</p> <p>Hyvinvointisuunnitelmaan sisällytetään lasten- ja nuorten hyvinvointisuunnitelma ja turvallisuussuunnitelma</p>	<p>Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sisällytetään hyvinvointikertomukseen</p> <p>Uusi turvallisuussuunnitelma on laadittu vuonna 2017 osaksi hyvinvointisuunnitelmaa, raportointi suunnitellaan osaksi hyvinvointisuunnitelmaa</p>	<p>Sosiaali- ja terveysjohtaja</p> <p>Turvallisuuspäällikkö</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Suunnitelmat on valmisteltu erillisinä asiakirjoina ja ne etenivät päätöksentekoon samanaikaisesti, sotela 28.9.2017, opela 26.9.2017, Khall 16.10.2017 ja Kvalt 13.11.2017. Suunnitelmien sisällöt on yhteensovitettu.
	<p>Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen</p> <p>Reagoiminen turvapaikanhakijoiden määrän nopeaan kasvuun</p> <p>Kotouttamisohjelman 2017-2020 toteuttaminen ja seuranta</p>	<p>Kotouttamisohjelman toimeenpano ja seuranta sekä toimintamallien ja yhteistyörakenteiden luominen.</p> <p>Käynnistetään maahanmuuttajatyön koordinaattorin toimesta.</p> <p>Toimenpiteet toteutuneet / ei toteutunut</p>	<p>Sote- ja sivi toiminalajohtajat</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ohjelman toimenpiteet toteutuneet suunnitelman mukaisesti. Kotouttamistyöhön palkattiin koordinaattori 1.1.2017. Kaupungin yhteisten maahanmuuttajapalvelujen perustamisen suunnittelu on aloitettu.

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
	Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen Kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksessa noudatetaan yli 3-vuotiaiden varhaiskasvatussijoituksissa edelleen 1/7 suhdelukua.	Kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksessa noudatetaan yli 3-vuotiaiden varhaiskasvatussijoituksissa edelleen 1/7 suhdelukua.	Varhaiskasvatuksen johtaja	✓ Suhdelukua on noudatettu.
	Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen Luovutaan katuvalojen sammuttamisesta yöllä	Tehty/ei tehty	Kaupungininsinööri	✓ Katuvalojen sammuttamisesta yöllä on luovuttu.
Houkutteleva Hyvinkää	Kaupunkikeskustan / kaupungin viireys ja elinvoima Kaupungilla on tarjolla riittävä määrä monipuolisia asunto- ja yritystontteja. Riittävän asemakaavavarannon turvaamisessa asumisen ja elinkeinoelämän tarpeisiin onnistutaan.	MAL- aiesopimuksen veloitteet asuntotutunnosta ja asemakaavoihin sisältyvästä asuntokerrosalasta toteutuvat. Luovutettavien tonttien määrä on tavoitteen mukainen Tavoitteiden toteutumisesta vastaa tekninen lautakunta, tavoitetasot määriteltä lautakunnan sitovissa tavoitteissa. Hangonsillan alueella aloitus-kortteleiden asemakaava tulee voimaan ja Hangonsillan monitoimitalon asemakaavaehdotus on nähtävillä vuoden 2017 aikana	Tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja, tekninen johtaja	✓ Toteutunut (asemakaavoitettu) asuntokerrosala: - keskustassa n. 36960, muualla n. 49280 kem2, (tavoite: keskimäärin 31 750 kem2/v) ✓ Toteutunut asuntotuotanto: 364 asuntoa (tavoite 360 as/v) ▼ Toteutunut tonttien luovutus: okt 21 kpl (tavoite 50 kpl), rivi- ja kerrostalo 8 kpl (tavoite 4 kpl), yritystontti 3 kpl (tavoite 3 kpl). Yhteensä 32 tonttia (tavoite 57 tonttia). ✓ Hangonsillan aloituskortteleiden asemakaava on tullut voimaan 15.3.2017. ▼ Hangonsillan monitoimitalon asemakaavaehdotus ei ollut nähtävillä – asemakaavan laadinta on luonnosvaiheessa.
	Kaupunkikeskustan / kaupungin viireys ja elinvoima Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma	Kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelma valmistuu vuoden 2017 aikana	Tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja, liiketoimintajohtaja	▼ Kehittämissuunnitelma ei valmistunut vuoden 2017 aikana. Työ käynnistettiin ja jatkuu projektisuunnitelman laatimisella. Kärkihanke: Kehittyvä kaupunkikeskusta.

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
	100-vuotias Hyvinkää Juhlavuoden tapahtumatarjonta	Hyvinkää 100-juhlavuonna 2017 järjestetään keväällä ja syksyllä juhlatapahtumat Hyvinkää 100 –näyttely valmis	Viestintäpäällikkö, vs kulttuuri- ja vapaa-aikajohtaja Kaupunginmuseon intendentti	✓ Hyvinkään juhlatapahtumat järjestetty 20.–28.5. ja 19.–27.8., varsinaisen juhlavuoden päätapahtuma oli lauantaina 26.8.2017. ✓ Hyvinkää 100-näyttely avautunut 24.8. Hyvinkää100 –juhlatapahtumalla ja on avoinna 24.8.-30.12.2017.
	100-vuotias Hyvinkää Hyvinkään seudun historia –hanke	Hyvinkää100 –juhlavuoden kunniaksi toteutettu Hyvinkään seudun historia –teos valmis	Kaupunginmuseon intendentti	✓ Hyvinkään 100-vuotisjuhlajulkaisu julkaistu kaupungin 100-vuotisjuhlatapahtumalla 23.8. 2017.
	Kaupungin vahvuuksista ja toimivista palveluista viestiminen	Väestömäärän kasvu / vuosi: tavoitetaso 0,8 % / vuosi Nettomuutto: henkilöä /vuosi, tavoitetaso +200 Veturiyritysten työntekijöille on tehty markkinointikampanja	Kaupunginjohtaja, johtoryhmä, toimialajohto Kaupunginjohtaja, johtoryhmä, toimialajohto Liiketoimintajohtaja, viestintäpäällikkö, yritys-asiamies, kaavoituspäällikkö	▼ Väestönkasvu tammi-joulukuussa (+165) 0,4 %. (ennakkotieto) ▼ Nettomuutto tammi-joulukuussa +17 henkilöä. (ennakkotieto) ▼ Toteutetaan keväällä 2018

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
	<p>Kaupungin vahvuuksista ja toimivista palveluista viestiminen</p> <p>Kaupungin viestinnän linjaukset</p> <p>Hangonsillan markkinointi</p> <p>Hyvinkään Sveitsin kehittäminen</p>	<p>Kaupungin viestinnän linjaukset valmistuvat vuoden 2017 aikana</p> <p>Hangonsillan alueen markkinointisuunnitelma on valmistunut</p> <p>Luontomatkailuhanke: Valmiit Visit Hyvinkää-sivut, luontopolut ja reitit viitoituksineen, yritysverkolla tuotteistetut palvelut ja yhteismarkkinointi aloitettu</p> <p>Sveitsin Uimalan hankesuunnitelma on valmis /ei valmis</p> <p>Hyvinkää on osallistunut Matka -17 Messuille yhdessä yritysten kanssa</p>	<p>Viestintäpäällikkö</p> <p>Viestintäpäällikkö, tekym toimialajohtaja</p> <p>Liiketoimintajohtaja, tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja, viestintäpäällikkö Liiketoimintajohtaja, tilapalvelupäällikkö</p> <p>Viestintäpäällikkö</p>	<p>✓ Viestinnän linjaukset valmistuivat vuoden 2017 aikana, tuodaan päätöksentekoon viimeistään maaliskuussa 2018</p> <p>✓ Hangonsillan markkinointisuunnitelma valmistui alkuvuonna ja markkinointikampanja on toteutettu.</p> <p>✓ Kaupungin uudet matkailusivut www.visithyvinkaa.fi julkaistu toukuussa. Luontopolut viitoituksineen ja esitteineen valmiit. Yritysverkostolla tuotteistettuja ja palveluita ja yhteismarkkinointia tehty mm. liittyen Sveitsin matkailukeskuksen avaamiseen.</p> <p>✓ Hankesuunnitelma on valmis</p> <p>✓ Osallistuttiin messuille yhdessä viiden alueen yrityksen kanssa.</p>

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
	Kaupunkikeskustan vireys ja elinvoima Imagon ja kotikaupunkiylpeuden (Mehenki/Meidän Hyvinkää) vahvistaminen Hyvinkäällä.	Kuntalaiskysely Hyvinkään imagosta on tehty / ei tehty	Viestintäpäällikkö	✓ Kaupungin imagoa koskeva kysely toteutettiin helmikuussa. Kohderyhmänä olivat kaupunkilaiset, yrittäjät ja päättäjät. Tulokset huomioidaan kaupungin imagon kehittämisessä.
Toimintaa ja taloutta ohjaava strategia ja johtamisjärjestelmä	Kaupunkistrategian (Hyvinkään Pelikirja) jatkovalmistelu ja jalkauttaminen Pelikirjasta viestiminen kuntalaisille monikanavaisesti	- Pelikirja julkaistu sähköisenä ja painotuotteena - Nettikysely imagotutkimuksen yhteydessä yli 50 % vastaajista on kuullut Pelikirjasta - Kuntalaistilaisuus Pelikirjasta järjestetty/ei järjestetty	Viestintäpäällikkö	✓ Pelikirja on julkaistu sähköisenä ja painotuotteena. Lisäksi on toteutettu Pelikirja-aiheinen peli, jota voi pelata kaupungin internet-sivuilla. ✓ Toteutettiin erillisenä kyselynä joulukuussa. ✓ Järjestetty 4.12.2017.
Tehokkaasti ja taloudellisesti järjestetyt palvelut	Toimintatapojen uudistaminen digitalisatiota hyödyntämällä	Nuorisoaseman chat-palvelu on vakiinnutettu. Palvelua laajennetaan muihin matalan kynnyksen palveluihin.	Sosiaali- ja terveysjohtaja, sivistystoimenjohtaja, tietohallintopäällikkö	▼ Tavoite on toteutunut osittain. Nuorisoaseman chattia on kokeiltu vuoden 2017 aikana, mutta ei vakiinnutettu. Kysy-vastaa-palvelu on toiminnassa matalan kynnyksen palveluissa siten, että kyselyihin vastataan vuorokauden sisällä.
	Tieto- ja viestintätekniiikan hyväksikäyttö opetuksessa	Toimiva langaton opetusverkko ja vierailijaverkko kaikissa kouluissa valmis 1.8.2017. kyllä / ei	Perusopetuksen johtaja, sivistystoimen johtaja ja TVT-ryhmä	✓ Molemmat verkot ovat valmiit ja suurimmalta osin käytössä.
Turvallinen arki	Kaupunkilaisten turvallisuuden edistäminen 24 turvallista tuntia vuoden 2016 turvallisuussuunnitelmaan kirjattujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttaminen ja selkiyttäminen	Ehkäisevän päihde- ja mielenterveystyön toimintaohjelma eri toimijoiden yhteistyönä laaditaan vuosille 2017-2019 On laadittu/ei ole laadittu	Turvallisuuspäällikkö ja perhepalvelupäällikkö	▼ Toimintaohjelman nykytilan kartointus on valmis. Ohjelman hyväksyminen siirtyy vuodelle 2018.

TALOUS JA RESURSSIT				
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
Toimintaa ja taloutta ohjaava strategia ja johtamisjärjestelmä	Tehokas palveluverkko Sivistystoimen palveluverkkoa kehitetään suunnitelmallisesti	Sivistystoimen palveluverkon 5-10-vuotissuunnitelma päivitetty. kyllä / ei	Sivistystoimenjohtaja	▼ Etenee myöhässä. On kuulemisvaiheessa ja etenee päätöksentekoon keväällä 2018.
	Kaupunkikonsernin omistajapoliittiset linjaukset	Luonnos omistajapoliittisesta ohjelmasta/suunnitelmasta on edennyt kehittämisjaoston kautta kaupunginhallituksen käsittelyyn	Konsernijohto, kansliapäällikkö	▼ Ei toteutunut. Työtä jatketaan kevään 2018 aikana.
	Konserniohje uusitaan kuntalain, omistajapolitiikan ja hallintosäännön mukaiseksi	Konserniohjeen uusiminen aloitettu	Konsernijohto, kansliapäällikkö	▼ Ei toteutunut. Työtä jatketaan 2018 aikana, kun omistajapolitiikka on laadittu.
Pitkäaikaistyöttömyyden kasvun hillitseminen	Nuorten työttömien, erityisesti pitkäaikaistyöttömien kesätyöllistäminen	100 työttömälle (vähintään 4 viikon palkkatyösuhde) nuorelle kesätyöpaikka avoimilta työmarkkinoilta	Liiketoimintajohtaja, Työllisyyspalvelut	▼ Ei toteutunut. Kesätyöseteli myönnettiin 10 nuorelle, yhteensä myönnettyjä kuukausia oli 26. Työsuhteiden kestot ovat vaihdelleet 1-3 kuukautta. Kesätyötukea on voinut saada enintään 3 kuukautta/nuori.

PROSESSIT JA RAKENTEET				
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
Houkutteleva Hyvinkää	2016-2018 painopistealueena lapset ja nuoret	Lapsivaikutusten arviointi kuuluu osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman laadintaa ja toimeenpanoa	Sivistystoimenjohtaja Sosiaali- ja terveysjohtaja Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä	▼ Hyvinvointisuunnitelma on hyväksytty toimitelmissä syksyn 2017 aikana. Lapsivaikutusten arviointitapaa kehitetään edelleen vuoden 2018 aikana.
Houkutteleva Hyvinkää	Kaupunkikeskustan / kaupungin viireys ja elinvoima Elinkeino-ohjelman 2015-2017 toteuttaminen	Tavoitetaso: 80 % elinkeino-ohjelman toimenpiteistä toteutettu	Liiketoimintajohtaja, sivistystoimenjohtaja, tekniikan ja ympäristön toimialajohtaja	▼ Toimenpiteistä toteutui 75 %
Toimintaa ja taloutta ohjaava strategia ja johtamisjärjestelmä	Kaupunkistrategian (Hyvinkään Pelikirja) jatkovalmistelu ja jalkauttaminen <ul style="list-style-type: none"> - Pelikirjan toteutuksen ja arvioinnin tavat ja menetelmät - Pelikirjan kärki- ja kehittämishankkeet - Vuoden 2018 talousarvion tavoitteet 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pelikirjan toteutuksen ja arvioinnin tavat ja menetelmät on luotu ja käytössä 2. Uuden Pelikirjan ensimmäiset kärki- ja kehittämishankkeet on valittu 3. Vuoden 2018 talousarvion tavoitteet pohjautuvat Pelikirjaan 	Kaupunginjohtaja, muu johtoryhmä	✓ <ol style="list-style-type: none"> 1. Pelikirjan toteutuksen ja arvioinnin tavat ja menetelmät on luotu ja käytössä 2. Kärki- ja kehittämishankkeet on valittu 3. Vuoden 2018 talousarvion tavoitevalmisteluprosessi perustuu Pelikirjan tavoitteisiin
	Tuotteistamissuunnitelman tekeminen	Tuotteistamissuunnitelma tehty / ei tehty	Kaupunginjohtaja, talousjohtaja, johtoryhmä, toimialojen johtoryhmät	▼ Tuotteistamista tehdään eri osa-alueilla. Keskitetty ja kattava tuotteistamissuunnitelma ei valmistu vuoden 2017 aikana. Resurssien kohdennuksista työ joudutaan jaksottamaan vuodelle 2018.

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
Tehokkaasti ja taloudellisesti järjestetyt palvelut	Sote- ja maakuntauudistuksen vaikutusten arviointi keskitetyllä organisoinnilla ja toimenpidesuunnitelmalla	Toimenpidesuunnitelma valmis	Kaupunginjohtaja, muu johtoryhmä	✓ Muutossuunnitelma Sote- ja maakuntauudistukseen varautumista varten on hyväksytty kaupunginhallituksessa 18.12.2017
	Toimintaa tehostavat ja helppokäyttöiset sähköiset asiointipalvelut	Matalan kynnyksen palveluiden verkoston vahvistaminen oppilaitosyhteistyönä ja sähköisten palveluiden lisääminen. Yhteistyöprojekti oppilaitosyhteistyönä suunniteltu ja käynnistetty. Sähköisten hyvinvointipisteiden lisääminen sosiaali- ja terveystoimen kaikkiin toimipisteisiin sekä kaupungintalolle ja pääkirjastoon.	Sosiaali- ja terveysjohtaja	▼ Oppilaitosyhteistyön osalta toteutunut. Hyvinvointipisteiden lisääminen on edelleen kesken.
	Toimintatapojen uudistaminen (digitalisaatiota hyödyntämällä)	Sähköinen asiointialusta on käytössä Toimintatapojen uudistamistyöryhmä nimetty ja kehittämissuunnitelma valmis.	Tietohallintopäällikkö, Tietohallinnon ohjausryhmä Johtoryhmä	▼ Alustahankinta on tehty, tuotantokäyttö aloitetaan vaiheittain vuoden 2018 aikana. ▼ Uudistamistyöryhmää ei ole nimetty tarkastelukaudella.
	ICT-kehittämissuunnitelman laatiminen	Ohjelma valmis	Tietohallintopäällikkö, jory	▼ Kehittämissuunnitelma siirretään vuodelle 2018.
Turvallinen arki	Turvallisuustoimijoiden yhteistyön kehittäminen Keskeisten kaupungin turvallisuustoimijoiden tunnistaminen ja asiantuntijafoorumin perustaminen, organisointi ja toiminnan käynnistäminen/turvallisuuden käsittely olemassa olevissa verkostoissa	Turvallisuusseminaari on järjestetty	Turvallisuuspäällikkö	✓ Turvallisuusseminaari on pidetty 16.-17.11.2017. Seminaari valmisteltiin yhteistyössä Hyrian kanssa.

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2017 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
Pitkäaikaistyöttömyyden kasvun hillitseminen	<p>Elinkeino-ohjelman toimenpiteet (Hyvin töihin – hanke)</p> <p>Kaupungin työllisyysohjelman laatiminen</p> <p>Työllisyyspalveluiden toimenpiteet</p>	<p>Yli vuoden työttömänä olleiden määrä ELY-keskuksen toimittaman työllisyyskatsauksen mukaan.</p> <p>Yli vuoden työttömänä olleiden määrän pienentyminen vuoden 2016 seurantatietoihin verrattuna</p> <p>Hyvin töihin hanke päättyy 2017. Alustahanke 2017-2018 tarjoaa kohdennettuja työllisyyden hoidon palveluja: tavoitteena 48 asiakasta / vuosi</p>	Kaupunginjohtaja, toimiala- ja palvelualuejohtajat	<p>✓ Yli vuoden työttömänä olleita oli vuoden 2017 lopussa 625 henkilöä (62 henkilöä ja 9 % vähemmän kuin vuotta aiemmin).</p> <p>✓ Alusta –hanke eteni suunnitelman mukaisesti vuoden 2017 aikana, ja se jatkuu vuoden 2018 aikana.</p>
	Monialainen tuki nuorten koulutukseen ja työelämään pääsyyn, arjen hallintaan ja kuntoutumiseen	<p>Alle 25-vuotiaiden työttömien määrä ELY-keskuksen toimittaman työllisyyskatsauksen mukaisesti.</p> <p>Tavoite: alle 25-vuotiaiden työttömien määrä ei nouse vuoden 2016 seurantatietoihin verrattuna.</p>	Lasten ja nuorten palveluiden johtoryhmä	<p>✓ Alle 25-vuotiaita työttömiä oli vuoden 2017 lopussa 360 henkilöä (-33 henkilöä ja 8,4 % vähemmän kuin vuotta aiemmin).</p> <p>Erilaisia toimenpiteitä on tehty ja yhteistyötä mm. Hyrian kanssa on edelleen tehostettu.</p>

HENKILÖSTÖN KEHITTÄMINEN JA OSAAMINEN				
Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2016 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
Toimintaa ja ta- loutta ohjaava stra- tegia ja johtamisjär- jestelmä	Kaupunkistrategian (Hyvinkään Pelikirja) jatkovalmistelu ja jalkauttaminen - Pelikirja ja sen tavoitteet ovat tuttuja esimiehille ja henkilöstölle - Pelikirjan mukainen henkilöstöpoliitti- set linjaukset	1. Henkilöstökyselyyn vastanneesta henkilöstöstä 100 % tunnistaa Pe- likirjan tavoitteiden ja sisällön olemassaolon/vaikutukset omalta osaltaan. 2. Henkilöstöpoliittiset linjaukset hy- väksytään vuoden 2017 aikana Pelikirjan mukaisena ja Pelikirjan tavoitteita tukevana	Kaupunginjohtaja Henkilöstöjohtaja	▼ Henkilöstökysely tehdään kevällä 2018 ▼ Henkilöstöpoliittiset linjauk- set sisällytetään henkilöstöoh- jelmaan. Henkilöstöohjelma tuodaan päätöksentekoon ke- vällä 2018.
	Sote-/maakuntauudistuksen henkilöstö- vaikutusten suunnittelu	Maakuntauudistuksen henkilöstövai- kutuksista on laadittu suunnitelma	Henkilöstöjohtaja	✓ Suunnitelma valmistunut ja ollut 18.12.2017 kaupunginhal- lituksen käsittelyssä.
Henkilöstöresurs- sien tehokas käyttö sekä henkilöstöku- lujen hallinta	Työkyvyn ja työhyvinvoinnin johtamisen tehostaminen - Työkykyjohtamisen kokonaisuus ja sen tavoitteet on kuvattuna - Toimintamalli on viestittynä henkilös- tölle - Varmistetaan varhaisen puuttumisen mallin tehokas käyttö - Toimivuuden seuranta/ valvonta hen- kilöstökeskuksessa	Varhaiseläkemenoperusteisten mak- sujen ja sairauspoissaolosijaisista joh- tuvan henkilöstökulut vähenevät yh- tensä 100.000 euroa vuoteen 2016 nähdessä. Otetaan käytäntöön malli, jolla kol- men seuraavan vuoden aikana ko ku- lut pienenevät 500.000 euroa.	Henkilöstöjohtaja Toimialajohtajat	✓ Ilman sivukuluvaikutusta kyseiset kulut ovat pienenty- neet tammi-joulukuussa 396 032 euroa (36,3 %) edellisvuo- den vastaavaan nähden. ✓ Väylä-malli ollut henkilöstö- jaoston käsittelyssä lokakuussa.

Strategiset tavoitteet (kaupunkitaso)	2016 painopistealue, toimenpiteet	Mittarit Mittareiden tavoitetasot	Vastuutaho/t	Raportointi
	<p>Esimiesten koulutus Esimiesvalmennusten koulutustarjonta on luotuna ja valmennukset mallin mukaisena käynnistyvät v. 2017</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vuoden 2017 alkupuolella painopisteenä on esimiesten kouluttaminen strategian jalkauttamiseen ja tavoitteiden asettamiseen - Muutosjohtamisosaamisen varmistaminen koulutuksilla - Varhaisen puuttumisen mallin kouluttaminen on osana esimieskoulutusta 	<p>Esimiesvalmennusten koulutustarjonta kyllä /ei</p> <p>Esimiehille laadittu tukimateriaalia pelikirjan viestimistä varten, kyllä/ei</p>	Henkilöstöjohtaja	<p>✓ Kyllä</p> <p>✓ Kyllä</p>

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Olennaiset tapahtumat

Kuntalain mukaan tarkastuslautakunnan tehtävänä on valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla. Arvioinnin tulokset lautakunta esittää kaupunginvaltuustolle annettavassa arviointikertomuksessa.

Valtuustokaudelle 2013 – 2016 valittu tarkastuslautakunta antoi toimikautensa viimeisen arviointikertomuksen toukokuussa 2017. Valtuuston pyynnöstä kaupunginhallitus antoi lausunnot toimenpiteistä, joihin arviointikertomuksessa esitettyjen havaintojen johdosta on syytä ryhtyä. Valtuusto merkitsi kaupunginhallituksen lausunnot tiedoksi kokouksessaan 23.10.2017.

Kaupunginvaltuusto valitsi 12.6.2017 uuden tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen ja arvioinnin järjestämistä varten. Kyseisen tarkastuslautakunnan toimikausi käsittää vuosia 2017 – 2020 koskevan toiminnan arvioinnin.

Uusi tarkastuslautakunta hyväksyi arviointityönsä pohjaksi arviointisuunnitelman, jossa esitetään arvioinnin painopisteet kullekin valtuustokautta koskevalle vuodelle. Lisäksi lautakunta hyväksyi työohjelman tilivuoden 2017 arviointia varten. Sekä arviointisuunnitelma että työohjelma annettiin kaupunginvaltuustolle lokakuussa tiedoksi.

Toimikautensa kesäkuussa aloittanut tarkastuslautakunta antoi valtuustolle väliarvioinnin vuoden 2017 talouden ja sitovien tavoitteiden toteutumatilanteesta osavuosikatsauksen 2/2017 perusteella. Valtuusto merkitsi väliarvioinnin tiedoksi kokouksessaan 23.10.2017.

Kuntalain muutoksen myötä tarkastuslautakunnalle tuli kesäkuun alusta lukien uusi tehtävä. Lautakunnan on valvottava kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saatettava ilmoitukset valtuustolle tiedoksi. Valtuusto sai sidonnaisuusilmoitukset tiedokseen lokakuussa.

Tilintarkastajana toimi BDO Audiator Oy, vastuullisena tilintarkastajanaan Minna Ainasvuori. (JHT, HT). Tilintarkastaja raportoi tarkastuslautakunnalle suorittamistaan tarkastuksista ja niissä esille tulleista havainnoista kolme kertaa vuoden 2017 aikana. Hyvinkään kaupungin lakisäätteistä tilintarkastusta varten ostetaan hankintasopimuksen mukaisesti 90 tarkastuspäivää vuodessa.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	1	1	1	1
* vakinaiset	1	1	1	1
* määräaikaiset	0	0	0	0
Työpanos	0,8	0,8	0,9	0,9

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	7	7	8 026	7 385	0	7 385	641
Toimintakulut	-144	-145	-146 332	-157 863	0	-157 863	11 531
Toimintakate	-137	-138	-138 306	-150 478	0	-150 478	12 172
Toimintakatteen muutos	14	-1	-641				
Muutos %	9,1	-0,5	-0,5				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Pääsiallisin syy kulujen alitukseen oli tilintarkastuspalveluihin kohdistuvien menojen toteutuminen budjetoitua pienempänä.

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Olennaiset tapahtumat

Kuntavaalit järjestettiin 9.4.2017 ja vaalien ennakkoäänestys 29.3.-4.4.2017. Kaupungin omia ennakkoäänestyspaikkoja oli kaksi: Pääkirjasto ja Puolimatkan koulu. Äänestysprosentti oli 54,4% kun se vuoden 2012 kunnallisvaaleissa oli 51,7%. Äänioikeutetuista 19% kävi äänestämässä enakkoon ja 35,4% äänesti vaalipäivänä.

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	76	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-64	0	-79 591	-75 189	0	-75 189	-4 402
Toimintakate	12	0	-79 591	-75 189	0	-75 189	-4 402

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Kunnallisvaalien järjestäminen tapahtui melko tarkasti talousarvion mukaan: vaalien järjestämisen kustannukset olivat lopulta 4 400 euroa talousarviota suuremmat.

KAUPUNGINHALLITUS

Olennaiset tapahtumat

Vuosi 2017 oli Hyvinkään 100-vuotisjuhlavuosi. Päätöksenteko ja hallinto -palvelualueen henkilöstö – erityisesti viestintäyksikön henkilöstö – osallistui juhlavuoden ja sen tapahtumien suunnitteluun. Juhlavuosi huipentui 26.8. pidettyyn pääjuhlaan, johon osallistui 10 000 kaupunkilaista.

Juhlavuosi alkoi uuden strategian viitoittamana. Kaupunginvaltuusto hyväksyi uuden strategian eli Hyvinkään Pelikirjan 12.12.2016. Päätöksenteko ja hallinto -palvelualue on osavuosisikauskautella koordinoinut strategiatyötä ja strategian viemistä käytäntöön.

Sote- ja maakuntauudistukseen valmistautuminen on ollut yksi vuoden 2017 painopistealueista. Muutossuunnitelma sote- ja maakuntauudistukseen varautumista varten käsiteltiin kaupunginhallituksessa 18.11.2017. Muutokseen varautumisen jatko ja muutoksen toteuttaminen mukautuvat jatkossa siihen, miten uudistus etenee eduskunnassa.

Kaupungin toimintaorganisaatorakennetta uudistettiin vuonna 2017. Kesäkuussa voimaan tullessa uudessa organisaatiossa muodostettiin Demokratia ja johdon tuki -palvelualue. Palvelualue koostuu seuraavista toiminnoista: kaupunginkanslia ja demokratiapalvelut, viestintä, kehittämistoiminta ja sisäinen tarkastus. Palvelualue jakaantuu kahteen palveluyksikköön, jotka ovat kaupunginkanslia ja viestintäyksikkö.

Uusi kuntalaki tuli voimaan 1.5.2015 ja lain siirtymäsäännökset 1.6.2017. Tämän myötä kaupunginhallituksen alaisen toiminnan johdolla valmisteltiin uusi hallintosääntö, joka hyväksyttiin valtuustossa 27.2.2017. Hallintosääntö tuli voimaan 1.6.2017. Uuden hallintosäännön vahvistaminen merkitsi kaupungin toimintaorganisaatorakenteen uudistamista. Uudistaminen päätettiin tehdä portait-

tain ja talousarviorakenne päätettiin muuttaa vasta 1.1.2018 alkaen. Näin ollen vuoden 2017 osavuositarkastukset ja tilinpäätös raportoidaan vuoden alussa voimassa olleen rakenteen pohjalta. Uuden hallintosäännön mukainen organisaatorakenne, tilivelvolliset ja näitä vastaavat määrärahamuutokset astuvat täysimääräisinä voimaan 1.1.2018 alkaen. Uusi rakenne on luonnollisesti huomioitu myös vuoden 2018 talousarvion laadinnassa.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi valtuustokauden turvallisuussuunnitelman 13.11.2017.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Hidas tai negatiivinen talouskasvu ja julkisen talouden alijäämäisyys**
 - Merkittävyys: keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä kohtalainen
 - Vaikutukset
 - negatiiviset vaikutukset toiminnan rahoituspohjaan ja siten lopulta toimintaan ja/tai kaupunkilaisten ostovoimaan ja kaupungin vetovoimaan
 - kasvattaa palvelutarvetta toiminnan nettomenoja
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupungissa on suunnitelmallista elinvoimatekemistä ja palveluja ja niiden kustannuksia yhteensovitetaan vastaamaan käytettävissä olevaa rahoitusta.
- **Sote- ja maakuntauudistus**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset: Mikäli uudistus toteutuu, kaupungin tulorahoitus laskee merkittävästi. Kuitenkin vieraan pääoman kasvaneet ja kasvavat riskit jäävät entisen suuruisiksi ja kaupungin kyky sopeutua esimerkiksi kasvaviin korkokustannuksiin rajoittuu. Kaupunki myös menettää toimintaorganisaatiostaan mittakaavaetuja, joka voi johtaa rahoituskellisiin ongelmiin tai ongelmiin henkilöstön saatavuudessa. Lisäksi maakunnan ja kuntien tehtävät eivät ole selvärajaisia ja on mahdollista, että kuntiin syntyy ”varjosote”, joka rahoitetaan kasvavilla kunnallisveroilla tai muiden kuntapalvelujen kustannuksella. Paine varjosoteen on sitä suurempi, mitä huonommin maakuntasote toimii.
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupunginhallitus on hyväksynyt loppuvuonna 2017 muutossuunnitelman, joka sisältää suunnitelmia varautumistoimista. Muutossuunnitelmaa lisäksi tarkennetaan ja muutetaan uudistuksen valmistelun muuttuessa ja edetessä.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Kaupungin kehittäminen, palvelurakenne tai palvelujen tuotantorakenne eivät tuota kestäväää ja vetovoimaista kaupunkia**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - kaupunki tai kaupungin palvelut näivettyvät
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupungissa on hyväksytty strategia, jota ryhdytään toimeenpanemaan. Lisäksi kaupunki uudistaa johtamisrakennettaan. Yhdyskuntasuunnittelua tehdään ajallisesti hyvin etupainotteisesti.
- **Johtamisessa, päätöksenteossa tai riskienhallintatyössä epäonnistutaan**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - kaupungissa tehdään väärä valintoja tai reagoidaan toimintaympäristön muutoksiin liian hitaasti -> kaupungin edellytykset palvelujen järjestämiseen heikkenevät

- henkilöstöön sitoutunut osaaminen ei kehity tai siitä joudutaan luopumaan lähtövaihtuvuuden vuoksi
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Kaupunki noudattaa suunnittelussa ja päätöksenteossa Pelikirjaa, jota tarkistetaan tarvittaessa. Henkilöstöriskeihin varaudutaan mm esimieskoulutuksella ja perehdytysuunnitelmalla.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Hankinnan, kilpailutusten ja sopimustenhallinnan huono laatu**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - kaupungin palvelutuotannossa tarvitsemat voimavarat eivät vastaa tarkoitustaan ja tuloksena on resurssihukkaa, huonoa laatua ja kalliita palveluita
 - sopimuksista tulee jäykkiä ja palvelurakenteiden uudistumista hidastavia
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Asiaan varaudutaan kaupungissa rekrytoinnin ja sopimustenhallinnan järjestelmähankinnan myötä sekä koulutuksella ja ohjauksella. Asianhallintajärjestelmän uudistamisessa myös liityntä sopimustenhallintaan huomioidaan. Toiminnan kehittäminen on erityisesti hankinta-palvelujen toimesta jatkuvaa.
- **Työtapaturmat ja toiminnan vastuut**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - työtapaturmien osalta kaupungin menetetyt työn kustannukset kasvavat ja lisäksi kaupunki saatetaan tuomita korvausvelvolliseksi
 - kaupunki joutuu osapuoleksi oikeustapauksiin ja joutuu näin ollen sitomaan voimavarojaan hallinnollisiin käsittelyihin ja saattaa joutua myös korvausvelvolliseksi
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Asiaan varaudutaan kaupungissa tekemällä ennakkoivaa työturvallisuustyötä ja koulutuksen avulla. Lisäksi kaupunki on siirtänyt osan riskistä vakuutusyhtiöille ja kartuttaa mahdollisesta ylijäämästään tapaturmarahastoa.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

- **Organisaatorakenne ei tue taloudellisten ja toiminnallisten tavoitteiden toteutumista**
 - Merkittävyys: merkittävä
 - Vaikutukset
 - toiminta ei kykene reagoimaan toimintaympäristön muutoksiin tai toiminnasta tulee koordinoimatonta -> syntyy hukkaa eikä tärkeitä tavoitteita kyetä toteuttamaan
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Organisaatio- ja johtamisrakennetta on uudistettu ja mahdollisiin muutostarpeisiin reagoidaan.

220 Päätöksenteko ja hallinto

Olennaiset tapahtumat

Pelikirjan (kaupunkistrategian) mukaista kärkihanketyöskentelyä on koordinoitu kaupunginkanslian kehittämistoimintojen toimesta. Kaupunginkanslia on ollut keskeinen toimija talousarviotavoitteiden esitystapaa koskevan uuden rakenteen suunnittelussa sekä toimialojen johtoryhmien perehdyttämisessä. Kaupunginkanslian kehittämistoiminnon tärkeä tehtävä on myös suunnitella Hyvinkään kaupunginvaltuuston joulukuussa 2016 hyväksymän kaupunkistrategian, Pelikirjan, toteutus. Kaupunginkanslia ja siten uuden toimintaorganisaation Demokratia ja johdon tuki -palvelualue ohjaa ja tukee yhdessä talous- ja henkilöstöpalvelujen kanssa strategian viemistä käytäntöön. Kehittämistoiminnot toteutti yhdessä viestinnän ja henkilöstöpalvelujen kanssa Pelikirjan käytäntöön viemisen tueksi esimiesvalmennusta, jossa Pelikirjan mukaisiin Hyvinkään pelitapaan ja pelitaitoihin on valmentauduttu yhteisissä työpajoissa.

Yksi kaupunginkanslian alkuvuoden 2017 merkittävimmistä tehtävistä oli kuntavaalien toteuttaminen ja uusien toimielinten toiminnan järjestelyt. Kaupunginkanslia jatkoi myös kirjaamotoimintojen kehittämistä. Kesäkuussa aloitti toimintansa kirjaamotiimi, jolle siirrettiin sivistystoimen kirjaamo- ja esityslista-/pöytäkirjatehtävät. Vuoden jälkipuoliskolla myös kaupunginhallituksen jaostojen esityslista-/pöytäkirjatehtävät siirtyivät kirjaamotiimille.

Sisäisen tarkastuksen merkittävimpiä vuoden 2017 kehittämispanostuksia on ollut riskienhallinnan ja turvallisuustyön tukeminen.

Kaupungin viestintäyksikön päähuomio on ollut 100-vuotisjuhlavuoden tapahtumien markkinointiviestinnän lisäksi uuden Hangonsillan alueen markkinoinnin valmistelussa sekä uudistuvan Sveitsin matkailualueen ja Sveitsi-Härkävehmas -alueen markkinoinnissa. Hyvinkää muun muassa osallistui yhdessä Sveitsi-hankkeen edustajien kanssa Matka 2017 -messuille tammikuussa. Juhlavuosi huipentui 26.8. pidettyyn pääjuhlaan, johon osallistui 10 000 kaupunkilaista.

Taloulosaston kokoama vuoden 2016 tilinpäätös hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa toukokuussa. Kaupunginvaltuusto päätti huhtikuussa, että osa kaupungin taloushallinnon palveluista siirrytään tuottamaan 1.1.2018 alkaen KuntaPro Oy:n toimesta. Touko-elokuussa painopiste oli asiaan liittyvien sopimusten neuvottelussa, uuden organisaation mukaisen kustannuspaikkahierarkian luomisessa, laskentatunnisteiden määrittelyssä ja talousarvio-ohjelman käyttöönotossa. Varsinainen toiminnan siirtymisen valmistelu käynnistyi elokuussa. Uusien järjestelmien ja toimintatavan käyttöönoton valmistelu, koulutukset sekä siirtyvän henkilöstön siirron valmistelu ajoittuivat vuoden viimeisiin kuukausiin.

Henkilöstömäärän kehitys

Tulosalueen henkilöstömäärä on kasvanut hieman edelliseen vuoteen nähden. Kasvu johtuu siitä, että vuonna 2016 ja 2017 on täytetty avoinna olevia tehtäviä ja lisäksi talousosastolla on ollut määräaikaisesti ja osavuotisesti työpanosta valmistelemaan taloushallinnon tuotannon siirtoa KuntaPro Oy:lle.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	28,0	28,5	30,0	30,0
* vakinaiset	28,0	28,5	30,0	29,0
* määräaikaiset	0,0	0,0		1,0
Työpanos	23,1	22,7		24,5

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Valtuuston kokoukset	8	10		9
käsittelypykälä	85	97		125
Hallituksen kokoukset	24	26		27
käsittelypykälä	290	310		376
Ostolaskujen määrä	60 656	61 138	62 000	61 953
Muistiotositteet	5 000	4 591	5 500	4 896

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Kaupunginvaltuusto	-145	-146	-151 826	-201 055	0	-201 055	49 229
Kaupunginhallitus	-1 678	-1 631	-1 564 939	-1 790 471	-1 944	-1 792 415	227 476
Kaupunginjohto	-263	-266	-260 220	-277 432	0	-277 432	17 212
Kaupunginkanslia	-612	-645	-652 796	-707 533	0	-707 533	54 737
Viestintä	-444	-468	-579 086	-582 377	0	-582 377	3 291
Talososasto	-2 016	-1 869	-1 914 395	-2 048 065	-27 000	-2 075 065	160 670
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	242	242	247 553	236 365	0	236 365	11 188
Toimintakulut	-5 399	-5 266	-5 370 814	-5 843 298	-28 944	-5 872 242	501 428
Toimintakate	-5 157	-5 024	-5 123 261	-5 606 933	-28 944	-5 635 877	512 616
Toimintakatteen muutos	62	133	-99 257				
muutos%	1,2	2,6	-2,0				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Talousarvion määrärahat alittuivat. Sekä kaupunginvaltuuston että -hallituksen määrärahavaraukset kokouspalkkioihin ja palveluiden ostoihin olivat toteutuneeseen nähden ylisuuret. Kaupunginkanslia ja kaupungin johto ostivat palveluita suunniteltua vähemmän. Taluosaston osalta määräraha-alitus johtuu erityisesti siitä, että kaupungin osuus verotuskustannuksista oli arvioitua pienempi, atk-palvelut toteutuivat suunniteltua pienempinä, kuten myös henkilöstökulut, joiden alittuminen johtui eläkemenoperusteisen maksun pienentymisestä sekä controllerin palkkaamisesta suunniteltua myöhemmin.

230 Henkilöstöjaosto

Olellaiset tapahtumat

Pelikirja ja LIIDERI-valmennusohjelma

Henkilöstö -palvelualue on tilikaudella 2017 ollut mukana Pelikirjan viemisessä käytäntöön. Tammi-kuussa 2017 on yhdessä johtoryhmän kanssa luotu Pelitaidot, jotka kuvaavat, minkälaista johtamista tarvitaan, jotta Pelikirja saadaan käytäntöön ja elämään.

LIIDERI_ kohti yhtenäistä johtamiskulttuuria on helmikuussa henkilöstöpalveluiden käynnistämä uusi esimiehille räätälöity valmennusohjelma. Tavoitteena on luoda koko organisaation läpäisevä yhtenäinen johtamiskulttuuri ja yhtenäiset menettelytavat.

Tilikaudella on myös luotu ja otettu käyttöön erilaisia kaupunkitasoisia toimintamalleja:

Esimies-alaiskeskustelut

Kaupunkitasoinen esimies-alaiskeskustelumalli ohjeineen ja lomakkeineen on luotu ja otettu käyttöön.

Henkilöstön osaamistarpeisiin pureudutaan Hyvinkään kaupungilla esimies-alaiskeskustelujen avulla. Keskustelujen päämääränä on viedä Hyvinkään kaupungin yhteiset tavoitteet jokaisen työntekijän konkreettisiksi tavoitteiksi sekä käydä henkilökohtaisesti läpi työntekijän työssä suoriutumisista ja kehittymistarpeista. Esimies-alaiskeskustelut käydään vuosittain ja niiden merkitykseen halutaan kiinnittää tulevana vuonna entistä enemmän huomiota.

Perehdytyksen kokonaisuus

Vuoden 2017 aikana Hyvinkään kaupungilla on kokoontunut henkilöstöpalveluiden vetämänä työryhmä, joka on suunnitellut koko kaupungille nykyaikaisen ja yhtenäisen perehdyttämisohjelman, perehdytyksen kokonaisuuden. Hyvällä perehdyttämisellä luodaan edellytykset uuden työntekijän onnistumiselle tehtävässä, johon hänet on valittu. Ohjelmaan on luotu mm. esimiehen opas, perehdyttämissuunnitelma, organisaatiokaaviot, kaupungin avainhenkilöiden videosoitteet ja perehdyttämisvisa.

Väylä- ja Reitti-mallit

Työhyvinvoinnin ja työkyvyn tukemiseen on luotu ennakointiin perustuva varhaisen välittämisen malli. Väylä – toimintamalli on kokonaisuus, joka koostuu varhaisen tuen ennakoivista ja edistävistä toiminnoista ja työkyvyn tukemisesta eri vaiheissa.

Osana Väylä-mallia on mukautetun (korvaavan) työn toimintatapa, eli Reitti-malli. Malli on Hyvinkään kaupungin ratkaisu tilanteisiin, joissa työntekijä on tapaturman tai sairauden vuoksi osittain tai tilapäisesti kykenemätön tekemään vakituista työtään, mutta pystyy terveyttään tai toipumistaan vaarantamatta tekemään soveltaen tai muokatusti omaa työtä tai korvaavaa työtä.

Muuta toimintaa

Henkilöstöpalvelut järjesti helmikuussa 2017 jokavuotisen palkitsemisjuhlan, jossa palkittiin kaupungin henkilöstöä 20, 30 ja 40 vuoden palveluksesta.

Aikaisempien vuosien tapaan henkilöstöpalveluissa on valmisteltu alkuvuonna vuoden 2016 henkilöstökertomus.

Kevään aikana on yhteistyössä toimialojen kanssa laadittu Sote ja maakuntauudistuksen valmisteluun liittyen henkilöstöä koskeva muutossuunnitelma.

Henkilöstöjohtaja ja palvelussuhdepäällikkö ovat olleet mukana toimialojen esimiestason rekrytoinneissa.

Vuoden aikana ollut tiivistä yhteistyötä henkilöstön edustajien kanssa.

YT- menettelyille on luotu yhtenäiset käytännöt. Loppusyksystä on pidetty tästä koulutus esimiehille ja henkilöstön edustajille.

Henkilöstöjohtaja ja palvelussuhdepäällikkö ovat valmistelleet ja osallistuneet useisiin yhteistoiminnallisiin menettelyihin toimialoilla.

Talospalveluiden ulkoistettua osan toimintaansa KuntaProlle, on henkilöstöpalvelut olleet mukana järjestelmäintegraatioiden yhteensovittamisessa.

Lisäksi tarkastelukaudella on päivitetty menettelytapaohjeita.

Henkilöstömäärän kehitys tammi-joulukuussa

Tilikauden alussa palvelussuhdepäällikkö irtisanoutui helmikuussa. Henkilöstöjohtaja on hoitanut tämän tehtävälleen tehtävät oman toimensa ohella syyskuulle saakka, jolloin uusi palvelussuhdepäällikkö aloitti tehtävässään.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	28,0	38,0	26,0	34,0
* vakinaiset	28,0	37,0	26,0	33,0
* määräaikaiset	0,0	1,0		1,0
Työpanos	24,7	27,9		30,4

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Kaupungin henkilöstömäärä 31.12	2 766	2 756	2 828	2 793
Toimintakate/henkilöstömäärä, euroa	938	1 018	1 091	1 021
Palkansaajia/palkkasihteeri	277	276	283	279

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut Talousarvio		Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen	
			2017	2017			Ta-muutos
Henkilöstökeskus	-2 595	-2 806	-2 852 568	-3 084 460	105 298	-2 979 162	126 594
Palkkavaraukset	-97	-63	27 339	-866 500	766 795	-99 705	127 044
Tulosalue yhteensä							
Toimintatuotot	693	733	785 126	699 063	0	699 063	86 063
Toimintakulut	-3 385	-3 601	-3 610 355	-4 650 023	872 093	-3 777 930	167 575
Toimintakate	-2 692	-2 869	-2 825 229	-3 950 960	872 093	-3 078 867	253 638
Toimintakatteen muutos	279	-177	43 396				
muutos%	9,4	-6,6	-1,5				

240 Konserni- ja tukipalvelujaosto

Olennaiset tapahtumat

Konserniohjaus

Järjestettiin omistajaohjaus- ja hallitustyöskentelykoulutusta 13.3. kaupunginhallitukselle, valtuustoryhmien puheenjohtajille ja konserniohjauksessa mukana oleville virkamiehille. Toinen vastaavanlainen seminaari painottaen etenkin hallitustyöskentelyä järjestettiin uusille konsernin hallituksen jäsenille 4.9.

Kaupunkikonsernin omistajapolitiikan uusiminen siirrettiin vuodelle 2018, jonka seurauksena myös konserniohjeen uusinta siirtyi eteenpäin.

Elinkeinotoimi

Matkailu siirtyi kaupungin organisaatiomuutoksessa keskushallinnon viestinnästä elinvoima -palvelualueelle omistajaohjaus ja elinkeinotoimi -yksikköön 1.6.2017.

Vuosien 2015-17 Elinkeino-ohjelmaa on toteutettu ja siinä esitetyistä tavoitteista 75 prosenttia saavutettiin vuoden loppuun mennessä. Ohjelmaa jatketaan ja siinä kuvattuja toimenpiteitä toteutetaan edelleen.

Ateria- ja puhtauspalvelut

Ateria- ja puhtauspalveluiden taseyksikkö siirtyi keskushallinnon konserni- ja tukipalveluista tekniikka- ja ympäristö –toimialalle tekniseen palveluyksikköön 1.6.2017 kaupungin organisaatiomuutoksen mukaisesti.

Sahanmäen palvelukeskuksen ateria- ja puhtauspalvelut irtisanottiin kohteen lopettaessa toiminnan tammikuussa 2018. Suunniteltiin terveystieteiden keskusosastojen puhtauspalveluiden toiminnan liikkeenluovutusta HUS –tukipalveluille alkuvuodesta 2018. Kaupunginhallitus päätti 18.12.2017 muutossuunnitelmasta liittyen sote- ja maakuntauudistukseen varautumiseen, joka koskettaa myös soten kohteiden ateria- ja puhtauspalveluita. Muutokset olivat merkittäviä, joten henkilöstöjaosto päätti kokouksessaan 6.11.2017 yhteistoimintaneuvottelujen käynnistämisestä. Neuvottelut koskettivat noin 45 ateria- ja puhtauspalveluiden työntekijää ja ne käytiin marras – joulukuussa 2017.

Kaikille ateria- ja puhtauspalveluiden työntekijöille järjestettiin asiakaspalvelukoulutus.

Asiakastyytyväisyyskysely järjestettiin 30.10.-19.11.2017. Yhteisarvosana ateria- ja puhtauspalveluille oli 3,5.

Ateria- ja puhtauspalveluiden kohteiden riskit kartoitettiin.

Firstbeat työkykykartoitukseen osallistui 60 työntekijää.

Hankintapalvelut

Sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta julkaistiin 28 tarjouskilpailua, joista 25 oli EU- ja kansallisia hankintoja. Järjestelmässä tarjouskilpailuihin kävi tutustumassa yhteensä 623 tahoja, joista tarjouksen jätti yhteensä 211 tahoja eli noin 34 % tarjouskilpailuihin tutustuneista.

Hankintalainsäädännön muuttuessa vuoden vaihteessa järjestettiin aiheesta 2.2. 2017 KUUMA-kuntien yhteinen koulutustilaisuus. Uusi hankintalaki huomioitiin Hyvinkään kaupungin 1.8.2017 voimaan tullessa hankinta- ja sopimusohjeessa. Ohjeen mukaan kaupungin hankinnoissa tärkeimpinä periaatteina ovat Hyvinkään Pelikirjan antamat suuntaviivat ja paikallisen tarjonnan huomioiminen.

Suomen ensimmäinen Joutsenmerkitty päiväkotirakennus Kenttäkadun päiväkotitoimitus valmistui elokuussa. Kaupunki voitti tällä hankinnalla kestävän kehityksen ja innovatiivisten hankintojen Procura+ Awards-kilpailun ensimmäisen palkinnon.

Yhteydenpitoa paikallisiin yrityksiin jatkettiin käymällä teknistä vuoropuhelua. Lisäksi Hyvinkään Yrittäjät, YritysVoimala ja Riihimäen-Hyvinkään kauppakamari välittivät tietoa avoimista tarjouspyynnöistä alueen yrityksille. Hankintapalvelut tiedottivat avoimista tarjouspyynnöistä myös bloginsa kautta.

Tietohallinto

Tietohallinto siirtyi kaupungin organisaatiomuutoksessa konserni- ja tukipalveluista konsernipalvelut ja hallinto -toimialueen talouspalvelualueelle 1.6.2017.

Tietohallintoa työllistivät merkittävimmin hankkeina; valinnanvapauskokeilu, hammashuollon Kantaan liittyminen, työterveyshuollon järjestelmän vaihto, Suomi.fi -tunnistautumisen käyttöönotto sekä palvelutietovarannon tietojen saaminen valtakunnalliseen PTV-järjestelmään. Lisäksi sivistystoimessa perusopetuksen uuden opetussuunnitelman velvoittamana hankittiin oppilaille ja opettajille runsaasti uusia sekä uuden tyyppisiä päätelaitteita.

Tietoliikenneverkon ylläpito siirtyi Kuuma-ICT hoidettavaksi TeliaSoneralta ja näin Kuuma-ICT vastaa kaikista tietotekniikan palveluista 1.1.2018 alkaen.

Hankittiin ARC-järjestelmä prosessimallinnukseen ja ICT-kokonaisarkkitehtuurityön välineeksi helpottamaan tietosuojan vaatimia kartoituksia. Lisäksi hankittiin Microsoftin Dynamics järjestelmä sähköisen asiointin alustaksi.

Tilapalvelu

Tilapalvelut siirtyi keskushallinnon konserni- ja tukipalveluista tekniikka- ja ympäristö –toimialalle omaksi palvelualueekseen 1.6.2017 kaupungin organisaatiomuutoksen mukaisesti.

Vuoden aikana myytiin 15 osakehuoneistoa ja Veikkarin Kiinteistö Oy:n osakkeet. Yhtiön tiloissa toimii aikaisemmin Veikkarin päiväkotitoimitus. Sen lisäksi myytiin Viertolan päiväkotitoimitus, Lähdekierron päiväkotitoimitus ja Kaukasten koulu.

Tulevaan soten irtautumiseen ja kaupungin organisaatiomuutokseen liittyvät muuttojärjestelyt aloitettiin. Renttolle keskitetään suuri osa soten toimintoja ja niiden vaatimat tilajärjestelyt ja muutostyöt aloitettiin. Rakennusvalvonta muutti Renttolta kaupungintalolle. Renttolla olevat tekymien yksiköt muutetaan asteittain kaupungintalolle, jolloin lopputilanteessa vuoden 2018 lopulla Renttolla on ainoastaan soten toimintoja.

Henkilöstömäärän kehitys tammi-joulukuussa

Matkailusihteeri siirtyi 1.6. viestinnästä omistaja-ohjaus- ja elinkeinotoimi –yksikköön.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Tilapalveluiden kulubudjettiin vaikuttaa merkittävästi talven kylmyys, minkä vaikutus suuntaan tai toiseen voi olla satoja tuhansia euroja. Sisäiset vuokrat lasketaan ja ilmoitetaan toimialoille edellisen vuoden kesäkuussa, minkä jälkeen tehtävät säästöpäätökset ja/tai muutokset näkyvät suoraan budjettipoikkeamina.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Konserni- ja tukipalvelujen koko palvelualue lakkautettiin 1.6. 2017 lähtien. Liiketoimintajohtajan alaisuuteen perustettiin elinvoima –palvelualue. Aiemmasta organisaatiosta uuteen palvelualueeseen siirtyi ainoastaan elinkeinoasiamies. Vastuu vuoden tavoitteiden ja talouden toteutumisesta oli haasteellista, koska johtamisvastuu oli muualla. Myös uusi organisaatio toi vastaavanlaisia haasteita.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Vuoden lopulla hankintapalveluesimies, tietohallintopäällikkö ja hankinta-asiantuntija irtisanoutuivat. Lisäksi liiketoimintajohtaja oli sairauslomalla koko joulukuun. Pienissä asiantuntijaorganisaatioissa ennalta arvaamaton poissaolo, kuten sairaus tai siirtyminen toisen työnantajan palvelukseen, lisää toiminnan ja koko organisaation haavoittuvuutta.

Elinvoiman palvelualueen muodostamista hidasti myös kaavoituspäällikön irtisanoutuminen. Kaavoituksessa oli muutenkin henkilöstövajausta.

Ammattitaitoisen henkilöstön saatavuus asettaa haasteita, koska kaikissa ammattiryhmissä kunta ei ole kovin houkutteleva työnantaja ja koska on ammattiryhmiä, joissa osaaminen syntyy käytännön työn kautta. Uuden henkilön perehdyttäminen ja kouluttaminen vievät aikaa. Riskiin on vaikea varautua muuten kuin jakamalla osaamista kaupungin sisällä. Lisäksi henkilöstön viihtyvyydellä työssään on olennainen merkitys.

Hankintojen mahdolliset markkinaoikeusvalitukset voivat viivästyttää hankintoja. Uusi hankintalainsäädäntö asettaa kaupungille haasteita, koska lain tulkinta ei ole aina yksiselitteistä ja koska tulkin-
taa helpottavaa oikeuskäytäntöä ei ole ehtinyt vielä muodostua.

Tilapalvelu

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	12,0	11,0	12,0	12,0
* vakinaiset	12,0	10,0	12,0	12,0
* määräaikaiset	0,0	1,0	0,0	0,0
Työpanos	8,9	9,4		0

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
TOIMITILAT				
Hallinnassa olevat toimitilat yht. htm ²	193 185	202 538	193 900	193 900
Omat toimitilat (htm ²)	164 119	160 300	164 500	164 500
Vuokralle otetut toimitilat (htm ²)	26 800	29 038	27 500	27 500
Vapaat tilat (htm ²)	2 266	4 100	1 900	1 900
Asunnot kpl	50		28	25
Kiinteistöjen ylläpitokust.,1000 €	14 624	15 067	14 740	14 740
€/m ² /kk	6,00	6,20	6,09	6,09

Talousarvion toteutuminen

	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	21 060	21 439	21 582 879,00	22 028 355		22 028 355	-445 476
Valmistus omaan käyttöön	118	91	104 539,00	80 000		80 000	24 539
Toimintakulut	-14 624	-14 521	-14 931 910,00	-14 427 613	-132	-14 427 745	-504 165
Toimintakate	6 554	7 009	6 755 508	7 680 742	-132	7 680 610	-925 102
Suunnitelmapoistot	-6 658	-7 306	-6 708 047	-6 775 000		-6 775 000	66 953
Tulos	-104	-296	47 461	905 742	-132	905 610	-858 149

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Toimintatuottojen toteuman poikkeama talousarvioon nähden johtui ensisijaisesti sisäisten vuokrien vähenemisestä. Suurimmat yksittäiset ja vuokran piiristä poistuneet kohteet olivat Veikkarin, Viertolan ja Lähdekierron päiväkodit ja Kaukasten koulu. Lisäksi Rentton 1. ja 2. kerroksissa tehtiin kuukausia kestänyt remontti, minkä aikana tiloista ei peritty sisäistä vuokraa.

Toimintakulujen ylitykset johtuivat ensisijaisesti talousarvion ylittäneistä sähkö- ja lämmityskustannuksista ja rakennusten korjaus- ja ylläpitokulujen noususta. Suurin yksittäinen tekijä korjauskustannusten nousulle olivat muutamat yksittäiset kohteet, joiden kustannuksia ei hyväksytty tasonparannusinvestoinneiksi, vaan ne menivät käyttötaloudesta.

Ateria- ja puhtauspalvelut

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	157,0	156,0	172,0	171,0
* vakinaiset	157,0	155,0		171,0
* määräaikaiset	0,0	1,0		0
Työpanos	155,0	142,0		144,0

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
<i>Ateriapalvelut:</i>				
Koululounas kpl			1 022 703	1 033 494
Koululounas €/lounas (ka)			2,33	3,37
Päiväkotilounas kpl			732 952	234 631
Päiväkotilounas €/lounas (ka)			2,20	3,06
Hoivalounas kpl			399 859	165 751
Hoivalounas €/lounas (ka)			6,73	6,66
<i>Puhtauspalvelut:</i>				
Koulusiivousneliöt			70 815	71 381
Koulusiivousneliöt €/m ²			22,68	20,05
Päiväkotisiivousneliöt			17 733	16 587
Päiväkotisiivousneliöt €/m ²			49,90	45,87
Hoivasiivousneliöt			19 198	19 255
Hoivasiivousneliöt €/m ²			66,00	61,25
Muut kohteet neliöt			41 949	31 896
Muut kohteet neliöt €/m ²			32,39	22,83

Talousarvion toteutuminen

	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	11 118	11 987	12 616 942	13 170 542	0	13 170 542	-553 600
Toimintakulut	-11 104	-11 808	-12 013 498	-12 396 458	-83 158	-12 479 616	466 118
Toimintakate	14	179	603 444	774 084	-83 158	690 926	-87 482

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Ateria- ja puhtauspalveluiden taloudellinen tulos jäi talousarvion tavoitteesta 13 % eli noin 87 000 euroa. Ateria- ja puhtauspalveluiden tuotot jäivät 4 % pienemmäksi kuin, mitä talousarviossa oli toimialojen antamien ennakkotietojen pohjalta arvioitu ja osittain oli budjetoitu virheellisesti

Ulkoisen toimintakatteen osalta Ateria- ja puhtauspalvelut kuitenkin saavutti noin 520 000 euroa tavoitetta paremman tuloksen. Myös tähän vaikutti osaltaan se, että toteutuneiden aterioiden määrä jäi pienemmäksi kuin, mitä talousarviossa oli arvioitu.

Tunnusluvut on muutettu vuodesta 2016.

Talousarviossa päiväkotilounaisiin ja hoivalounaisiin on laskettu virheellisesti myös päivälliset mukaan, mistä johtuen toteutuneet luvut ovat huomattavasti pienemmät.

Ateria- ja puhtauspalvelut

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.2017		1.1.-31.12.2016	
Liikevaihto	12 616 942,31		11 986 777,06	
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys				
Valmistus omaan käyttöön				
Liiketoiminnan muut tuotot				
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 258 406,11		-1 279 096,33	
Varastojen lisäys tai vähennys	0,00		0,00	
Palvelujen ostot	-4 063 697,92	-5 322 104,03	-3 687 476,42	-4 966 572,75
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-4 626 669,05		-4 670 158,98	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 012 002,43		-1 045 648,08	
Muut henkilösivukulut	-219 896,18	-5 858 567,66	-288 272,80	-6 004 079,86
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-31 809,65		-19 264,62	
Arvonalentumiset, Kertaluont.poistot	0,00	-31 809,65	0,00	-19 264,62
Liiketoiminnan muut kulut		-832 826,32		-837 499,03
Liikelylijäämä	571 634,65		159 360,80	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot			0,49	
Muut rahoitustuotot				
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muille maksetut korkokulut				
Muut rahoituskulut		0,00	-33,30	-32,81
Ylijäämä (ennen satunnaisia eriä)	571 634,65		159 327,99	
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Ylijäämä ennen varauksia	571 634,65		159 327,99	
Poistoeron lisäys tai vähennys				
Vapaaehtoisten varausten lisäys tai vähennys				
Tuloverot				
Tilikauden ylijäämä	571 634,65		159 327,99	

Ateria- ja puhtauspalvelut

RAHOITUSLASKELMA

	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikeliijäämä (-alijäämä)	571 634,65	159 360,80
Poistot ja arvonalentumiset	31 809,65	19 264,62
Rahoitustuotot ja -kulut	0,00	-32,81
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Tulorahoitus yhteensä	603 444,30	178 592,61
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-45 471,42	-55 069,87
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0,00	0,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
Investoinnit yhteensä	-45 471,42	-55 069,87
Toiminnan ja investointien rahavirta	557 972,88	123 522,74
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0,00	0,00
Antolainauksen muutokset yht.	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0,00
Lainakannan muutokset yht.	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset yht.	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
La-saamisten muutos kunnalta	-532 021,03	-141 434,53
Saamisten muutos muilta	30 843,24	-37 300,99
Korottomien velkojen muutos muilta	-53 598,17	24 244,28
Korottomien velkojen muutos kunnalta	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-554 775,96	-154 491,24
Rahoituksen rahavirta	-554 775,96	-154 491,24
Rahavarojen muutos	3 196,92	-30 968,50
Rahavarat 1.1.	93 161,60	124 130,10
Rahavarat 31.12.	96 358,52	93 161,60
	-3 196,92	30 968,50

Ateria- ja puhtauspalvelut

TASE , euroa

V A S T A A V A A	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Koneet ja kalusto	74 005,58	60 343,81
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	74 005,58	60 343,81
PYSYVÄT VASTAAVAT	74 005,58	60 343,81
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	19 274,23	34 965,64
Saamiset kunnalta	1 699 671,87	1 228 494,79
Muut saamiset	48 820,36	3 128,24
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 767 766,46	1 266 588,67
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	96 358,52	93 161,60
VAIHTUVAT VASTAAVAT	1 864 124,98	1 359 750,27
VASTAAVAA YHTEENSÄ	1 938 130,56	1 420 094,08
V A S T A T T A V A A	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilik.yli-/alijäämä	84 703,16	-74 624,83
Tilikauden yli- / alijäämä	571 634,65	159 327,99
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	656 337,81	84 703,16
VIERAS PÄÄOMA		
LYHYTAIKAINEN		
Ostovelat	473 435,64	479 993,47
Muut velat	64 025,10	68 421,65
Siirtovelat	744 332,01	786 975,80
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	1 281 792,75	1 335 390,92
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	1 281 792,75	1 335 390,92
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	1 938 130,56	1 420 094,08

Konserni- ja tukipalvelujaoston muu toiminta

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	18,5	10,0	10,0	10,0
* vakinaiset	15,5	8,0	10,0	9,0
* määräaikaiset	3,0	2,0	0,0	1,0
Työpanos	12,0	9,3		0

Talousarvion toteutuminen

Toimintakate	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Konserni- ja tukip.jaosto	-160	-148	-162 075	-162 075		-162 075	0
Hallinto elinkeinot.konserni	-349	-393	-360 150	-461 334		-461 334	101 184
Hankintayksikkö	-209	-251	-235 671	-256 087		-256 087	20 416
Tietohallinto	-1 084	-1 445	-1 219 544	-1 394 031	-29 976	-1 424 007	204 463
Toimintatuotot	190	328	191 660	134 391		134 391	57 269
Toimintakulut	-1 993	-2 565	-2 157 505	-2 407 918	-29 976	-2 437 894	280 389
Toimintakate	-1 803	-2 237	-1 965 845	-2 273 527	-29 976	-2 303 503	337 658
Toimintakatteen muutos	190	-434	271 087				
muutos%	10,6	-24,1	-12,1				

Konserni- ja tukipalvelujaosto yhteensä

	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	32 368	33 754	34 391 481	35 333 288	0	35 333 288	-941 807
Valmistus omaan käyttöön	118	91	104 539	80 000	0	80 000	24 539
Toimintakulut	-27 721	-28 894	-29 102 913	-29 231 989	-113 266	-29 345 255	242 342
Toimintakate	4 765	4 951	5 393 107	6 181 299	-113 266	6 068 033	-674 926
Toimintakatteen muutos	2 388	186	442 181			0	
muutos%	100,5	3,9	8,9				

Konserni- ja tukipalvelujaosto yhteensä ilman ateria- ja puhtauspalvelua

	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	21 250	21 767	21 774 539	22 162 746		22 162 746	-388 207
Valmistus omaan käyttöön	118	91	104 539	80 000		80 000	24 539
Toimintakulut	-16 617	-17 086	-17 089 415	-16 835 531	-30 108	-16 865 639	-223 776
Toimintakate	4 751	4 772	4 789 663	5 407 215	-30 108	5 377 107	-587 444
Toimintakatteen muutos	2 307	21	17 362				
muutos%	94,4	0,4	0,4				

SIVISTYSTOIMI

Opetuslautakunta

Olennaiset tapahtumat

Vuonna 2017 tehtiin sivistystoimen sisällä seuraavat määrärahasiirrot:
Varhaiskasvatuksen tulosalueelta siirrettiin 500 000 euroa perusopetuksen tulosalueelle.
Yleissivistävän koulutuksen ja työpajatoiminnan tulosalueelta siirrettiin 200 000 euroa kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen tulosalueelle.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Riski-/epävarmuustekijäarvio tehdään lautakunnittain oheisen kuvan mukaisella jaottelulla.

Jokaisen osa-alueen (taloudelliset, strategiset, vahinko ja operatiiviset) sekä sisäisistä että ulkoisista riskeistä/epävarmuustekijöistä valitaan vähintään lautakunnan toimialan kannalta kaksi merkittävintä, arvioidaan riskin/epävarmuustekijän merkittävyyttä ja sen realisoituessa vaikutusta toimintaan. Lisäksi kuvataan niitä toimia, joilla riskiin/epävarmuustekijään on toimialalla varauduttu. Tässä kohdassa raportoidaan myös merkittävät oikeudenkäynnit sekä muut oikeudelliset tai viranomaisten toimenpiteisiin liittyvät riskit (riski yli 0,5 milj. euroa).

Riskien raportointi:

Taloudelliset: Sopimuskumppaneiden valinta (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Kilpailuttaminen (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Strategiset: Lainsäädäntö (lisää normiohjausta, riski suuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Ydinprosessien hallinta (osaamista ei pystytä hyödyntämään tai se lähtee organisaatiosta)

Operatiiviset: Määräykset/ säännökset (sen lisäksi että tehdään oikeita asioita, tehdään asiat oikein normien mukaan)

Prosessit (kuinka saada palveluprosessit asiakkaiden tarpeiden mukaisiksi; vastakkain käytännössä

tiukka sektorilainsäädäntö ja sektorirajat ylittävät ongelmat)

Vahinkoriskit: Sopimukset, (riski keskisuuri, hallitaan asianmukaisella osaamisella)

Työtapaturmat: (riski keskisuuri, hallitaan riittävällä osaamisella)

Kaikki edellä mainitut riskit hankaloittavat ja hidastavat toteutuessaan opetuslautakunnan alaista toimintaa. Riskien/epävarmuustekijöiden merkittävyys on kaikkien riskien kohdalla keskisuuri. Riskeihin

on varauduttu muun muassa huolehtimalla henkilöstön ajanmukaisesta kouluttamisesta. Sopimuskumppaneiden

valinnassa on muun muassa tilaajavastuulakia ja hankintalakia noudattamalla hallittu riskejä.

300 Sivistystoimen hallinto ja kehittäminen

Olennaiset tapahtumat

Kaksi toimistotyöntekijää jäi eläkkeelle. Uusia ei palkattu samoihin työtehtäviin. Vuonna 2018 sivistystoimen hallinnon kehittämistä jatketaan muun muassa digitaalisia ratkaisuja hyödyntäen.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	11,5	13,0	12,0	9,0
* vakinaiset	11,5	12,0	12,0	9,0
* määräaikaiset	0,0	1,0		0
Työpanos	11,1	9,3		9,5

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Lautakunnan kokouksia	10	11	10	11
Hallintoteht. Kust./toimialan br.kust (%)	1,2	1,1	1,1	1,0

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Lautakunta ja hallinto	-955	-881	-855 038	-863 794	0	-863 794	8 756
Osuudet ja avustukset	-26	-26	-26 387	-25 727		-25 727	-660
Toimielimen yhteiset menot	-39	-33	-23 256	-54 045	0	-54 045	30 789
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	1	0	9014	0		0	9 014
Toimintakulut	-1 022	-940	-913 694	-887 596	0	-887 596	-26 098
Toimintakate	-1 021	-940	-904 680	-887 596	0	-887 596	-17 084
Toimintakatteen muutos	-2	81	34 823				
muutos%	-0,2	8,0	3,7				

310 Perusopetus

Olennaiset tapahtumat

Koulutilojen osalta on tehty seuraavia ratkaisuja: Pikku-Tapiksen toiminta päättyy kaikilta osin kesällä 2018. Alueen 1. luokat on sijoitettu Martin ja Hämeenkadun kouluihin. Kaukasten koulu on yhdistetty Uudenkylän kouluun. Hakalanpolun koulu on yhdistetty joulukuussa Hakalan kouluun. Niillä on yhteinen henkilökunta ja rehtori. Uudeksi nimeksi on päätetty antaa Hakalantalon koulu.

Härkävehmaan koulun Talvisillan yksikköä remontoidaan. Talvisillan oppilaat ovat koko lukuvuoden väistötiloissa. Muutosremontin jälkeen myös päiväkotit muuttavat Talvisillan koulurakennukseen. Remontti on valmis kesällä 2018.

Koulujen langattomat verkot valmistuivat syksyllä. Käytettävissä ovat opetuksen verkko, vierailija-verkko ja hallinnon verkko. Laitekantaa on lisätty parin vuoden aikana niin, että nyt laitteita on yksi laite / 3 oppilasta. Se on Hyvinkään perusopetuksen TVT-suunnitelmassa asetettu tavoite. Kaikkien koulujen opettajat saavat tarvitessaan tieto- ja viestintäteknologisissa asioissa koulutusta tutor-opettajilta yhtenä päivänä viikossa.

Koko perusopetuksen maahanmuuttajataustaisten oppilaiden lukumäärä on parissa vuodessa noussut 200 oppilaasta 320 oppilaaseen. Tämä aiheuttaa kasvavia haasteita opetukselle ja koulujen toiminnalle.

Vasta maahan saapuneille annetaan opetusta valmistavan opetuksen ryhmissä. Luokkien eli ryhmien määrä on vuoden aikana vähentynyt viidestä neljään. Valmistavissa luokissa opiskellaan suomea, maan tapoja ja kulttuuria ym. tietoja ja taitoja, jotta oppilaat voivat siirtyä normaaliin perusopetukseen vuoden kuluessa. Valmistavan opetuksen menot näkyvät perusopetuksen menoina. Tulot eli valtionosuudet tulevat aina jälkikäteen vuoden lopussa kaupungille. Tuloja tuli vuodelta 2017 yhteensä n. 640 000 euroa.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	442,5	452,0	408,9	483,0
* vakinaiset	396,5	398,0	408,9	424,0
* määräaikaiset	46,0	54,0		59,0
Työpanos	446,0	447,5		446,0

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Perusopetus				
Oppilasmäärä	4 705	4 805	4 789	4 787
euroa/oppilasmäärä	7 450	7 524	7 780	7 618
Opetustuntien määrä	340 353	341 445	341 461	342 459
Opetustunnit/oppilas	72,3	71,1	71,3	71,5
Aamu- ja iltapäivätoiminta				
Ohjaustunnit	52 236	43 281	41 924	45 360
euroa/tunti	12,5	16,8	15,9	14,4
Taiteen perusopetus				
Oppilasmäärä	297	308	325	308
euroa/oppilasmäärä	3 712	3 676	3 448	3 693
Opetustuntien määrä	3 312	3 481	3 621	3 489
Opetustunnit/oppilas	11,2	11,3	11,1	11,3
Nettomenot/oppilas				
Hyvinkää	7 800			
Kuuma-kunnat	8 196			
Uusimaa	8 802			
Koko maa	8 845			

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Perusopetus	-35 052	-36 155	-36 468 294	-36 032 278	-518 883	-36 551 161	82 867
Ilta- ja iltapäivätoiminta	-653	-729	-654 684	-635 643		-635 643	-19 041
Taiteen perusopetus	-1 102	-1 132	-1 137 357	-1 161 796		-1 161 796	24 439
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	2 468	2 305	2 207 272	2 334 599		2 334 599	-127 327
Toimintakulut	-39 275	-40 320	-40 467 608	-40 164 316	-518 883	-40 683 199	215 591
Toimintakate	-36 807	-38 015	-38 260 336	-37 829 717	-518 883	-38 348 600	88 264
Toimintakateen muutos	798	-1 208	-244 913				
muutos%	2,1	-3,3	0,6				

320 Yleissivistävä koulutus

Olennaiset tapahtumat

Lukioiden pärjäsimme yhteishaussa erinomaisesti ja lukioiden opiskelupaikat täyttyivät muutaman heikkomman vuoden jälkeen. Myös Hyvinkään yhteiskoulun alaisuudessa oleva 10-luokka saatiin pienestä ikäluokasta huolimatta täyteen. Aikuisten perusopetuksen suunnittelu aloitettiin. Aikuisten perusopetus käynnistyy syksyllä 2018.

Hangonsiltatalon suunnittelutyö pääsi kunnolla vauhtiin ja yhteistyötä lukioiden kesken vietiin eteenpäin mm. yhteisten kieliryhmien ja yrityskasvatuksen osalta. Sveitsin luonnontiedelinja sai toistaiseksi voimassa olevan jatkoluvan. Sähköiset ylioppilaskirjoitukset laajenivat ja käytännön toteutus ylioppilaskirjoitusten osalta onnistui hyvin.

Lukioiden ja Hyvinkään Opiston osalta ns. Kiky-sopimuksen tuoma lisäresurssi käytettiin Hangonsiltatalon suunnittelutyöhön. Lukiot ja Hyvinkään Opisto olivat hyvin mukana juhluvuoden tapahtumissa mm. yhteistyössä kaupungin museon ja Red Carpet-elokuvafestivaalin tiimoilta.

Hyvinkään Opisto täydensi omalta osaltaan valtakunnan ja kaupungin juhluvuotta viettämällä 90-vuotisjuhlaansa.

Hyvinkään Opiston alaisuudessa oleva Mosaiikki (kotouttamistyö) siirtyi henkilöstön osalta lähemmäs kaupungin muita maahanmuuttaja palveluita. Näin kokonaisuudesta saadaan entistä parempi.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	64,5	99,0	61,6	95,0
* vakinaiset	59,5	60,0	61,6	60,0
* määräaikaiset	5,0	39,0		35,0
Työpanos	126,3	129,1		129,0

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Oppilasmäärät yhteensä:				
Lukioiden oppilasmäärä	937	959	990	993
euroa/opiskelija	5 928	5 824	5 962	5 834
Hyvinkään opisto/op.tunnit	12 845	12 312	12 800	12 900
menot/opetustunti	-91,2	-91,5	91,6	-87,4
tulot/opetustunti	31,1	33,5	21,9	32,0

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Lukiot	-5 555	-5 585	-5 793 365	-5 795 350	100 000	-5 695 350	-98 015
*Hyvinkää opisto	-774	-714	-700 015	-861 681	91 180	-770 501	70 486
*HOPE-työpajatoiminta	-573	-571	-587 623	-576 000		-576 000	-11 623
*Yhteiset menot	-164	-169	-212 564	-182 431	0	-182 431	-30 133
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	542	502	548 406	333 500	100 000	433 500	114 906
Toimintakulut	-7 607	-7 543	-7 841 973	-7 748 962	91 180	-7 657 782	-184 191
Toimintakate	-7 065	-7 041	-7 293 567	-7 415 462	191 180	-7 224 282	-69 285
Toimintakatteen muutos	14	24	-252 987				
muutos%	0,2	0,3	3,6				

340 Varhaiskasvatuspalvelut

Olellaiset tapahtumat

Varhaiskasvatuspaikat on pystytty järjestämään kaikille hakijoille lain edellyttämällä tavalla.

Varhaiskasvatukseen osallistuvien lasten kokonaismäärät ovat pudonneet noin 80 lapsella vuodesta 2016 (2388) vuoteen 2017 (2301) (otantapäivä 31.12.). Pudotusta on tapahtunut lähinnä kerhojen ja kunnallisen päiväkodin lapsimäärissä. Tarkempia tilastoja tunnusluvut -taulukossa.

Varhaiskasvatuksen kerhojen käyttäjämäärien putoamisen arvioidaan johtuvan mm. lasten määrässä tapahtuneesta muutoksesta ja kerhorakenteen muutoksesta. Osan lapsista arvioidaan siirtyneen myös seurakunnan kerhoihin. Kerhorakennetta uudistettiin 1.8.2017 alkaen toiminnallisesti ja pedagogisesti mm. siitä syystä, että aamupäiväkerhoihin muodostui jonoa ja iltapäiväkerhot toimivat huomattavan vajaalla. Uusi kerhorakenne sisältää kolme eri kerhoa viikossa, joista jokainen kerho sisältää ainakin yhden iltapäiväajan. Aikaisemmin samaa kerhopaikkaa pystyi käyttämään useampi lapsi, mikä tarkoitti käytännössä sitä, että päivittäinen lasten vaihtuvuus kerhoissa oli suurta. Kaikki kerhopaikkaa hakeneet huoltajat saivat kerhopaikan, muutamat huoltajat jäivät odotamaan paikan vapautumista tietyistä tai tietyn alueen kerhosta.

Syyskuussa 0-2-vuotiaita lapsia oli varhaiskasvatuksessa 24 lasta vähemmän kuin vuonna 2016 vastaavana ajankohtana (497 lasta). Vastaavasti myös Hyvinkääläisten 0-6 -vuotiaiden määrä on pienentynyt viime vuodesta noin 74 lapsella, tästä 39 oli 0-2 vuotiaita.

Esiopetuksessa lapsia oli 509, joka on 19 lasta enemmän kuin vuonna 2016. Kunnallista esiopetusta järjestettiin 20 eri kiinteistössä. Näistä kuudessa esiopetus toimi koulujen tiloissa. Tämän lisäksi esiopetusta järjestettiin viidessä yksityisessä päiväkodissa.

Opetuslautakunta teki päätöksen Kytäjän ja Ridasjärven koulujen toimintamallista, jossa alueen esiopetus järjestetään jatkossa kouluilla rehtoreiden alaisuudessa.

Hyvinkään kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksen palveluohjauksessa on noudatettu yli 3-vuotiaiden varhaiskasvatussijoituksissa 1/7 suhdelukua, joka käytännössä tarkoittaa sitä, että yli 3-vuotiaiden lasten ryhmässä voi olla 7 lasta yhtä kasvattajaa kohden.

Paikallisen Hyvinkään varhaiskasvatussuunnitelman valmistelua jatkettiin keväällä monialaisesti yhdessä henkilöstön, lasten, huoltajien ja yhteistyökumppaneiden kanssa. Suunnitelman luonnos oli kommentoitavissa kaupungin www-sivuilla 1. - 17.4.2017. Opetuslautakunta hyväksyi suunnitelman 16.5.2017. Uusi varhaiskasvatussuunnitelma velvoittaa toiminnan järjestäjää ja henkilökuntaa entistä vahvemmin huomioimaan lapsen osallisuuden toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Myös huoltajien osallisuus ja monialainen yhteistyö korostuvat suunnitelmassa.

Lasten kasvun ja oppimisen tuen tarpeet ovat moninaisia. Tehostetun ja erityisen tuen lasten määrä on vain hiukan lisääntynyt vuoteen 2016 verrattuna. Myös tukikerrointen määrä on kasvanut, mikä johtuu merkittävästä S2 (= Suomi toisena kielenä) tukikertoimen käytön lisääntymisestä. Turvapaikanhakijaperheen lapsista keväällä esiopetukseen osallistui 7 ja syksyllä 2. Hyvinkään varhaiskasvatuksessa vuonna 2017 oli 242 monikielistä lasta, joista virallisesti S2 (Suomi toisena kielenä) lapsia oli 165. Suomen ja ruotsin lisäksi lapsilla oli 35 eri äidinkieltä. Näiden lisäksi perheissä puhuttiin 8 muuta kieltä. Yhteensä käytössä olevia eri kieliä löytyi 43. Vaikka maahanmuutto hidastui vuoteen 2016 verrattuna, muutosta tapahtui paljon. Eri äidinkielen määrä lisääntyi 10:llä, S2 lasten määrä 35:llä ja monikielisten lasten määrä 40:llä.

Varhaiskasvatustaluiden toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa Suomen ja Hyvinkään 100-vuotisjuhlavuosi huomioitiin monipuolisesti.

Kenttädun päiväkodin rakentaminen eteni aikataulun mukaisesti ja toiminta alkoi 1.8.2017. Yksikön avajaiset järjestettiin 7.8.2017 ja vihkijäiset vietettiin 8.12.2017. Vihkijäistilaisuusjuhlan pääpuhujana oli asunto-, energia- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen. Kenttädun kalusteiden hankintapäätöksestä jätetty oikaisuvaatimus on edelleen markkinaoikeuden käsittelyssä.

Viertolan päiväkodin kiinteistökauppa varmistui 19.4.2017. Kunnallinen varhaiskasvatus päättyi kiinteistössä kesäkuun alussa, jolloin toiminta kokonaisuudessa siirrettiin Hangonsillan päiväkotiin. Varhaiskasvatustaluiden luovutti kiinteistön 16.6.2017 sen ostaneelle Norlandialle. Norlandia Varhaiskasvatus Oy perusti kiinteistöön yksityisen Luontopäiväkoti Otavan, joka tarjoaa myös ruotsin ja englannin kielikylpä/-suihkua. Päiväkoti aloitti toimintansa yksityisen hoidon tukijärjestelmällä 1.8.2017. Vuoden lopussa yksikössä oli 12 lasta.

Talvisillan alueen varhaiskasvatustaluiden uudelleenjärjestelyistä päätettiin niin, että Talvisillan koulun yhteyteen remontoidaan tilat päiväkodille. Varhaiskasvatus siirtyy remontoituun Talvisillan päiväkotikoulurakennukseen 1.8.2018 alkaen, joten Talvisillan päiväkodin tiloista luovutaan kesällä 2018.

Vehkojan ja Hangonsillan päiväkodeissa jatkettiin tilapalvelun toimesta v. 2016 aloitettuja viranomaistarkastuksissa todettujen sekä käyttäjän havaitsemien korjaustarpeiden kunnostamistoimenpiteitä. Vehkojan päiväkodissa tehtiin ilmanvaihdon parannuksia ja lattiapintojen korjaus- ja muutostöitä, rakennetiivistyksiä sekä seinäpintojen ja kalusteiden kunnostus- ja uusimistöitä. Hangonsillan päiväkodissa käytiin läpi kaikki viisi kotialuetta ja niillä tehtiin rakennetiivistyksiä, pintojen maalausta ja kiinteiden kalusteiden korjaus- ja uusimistöitä. Työt suoritettiin sulkemalla ja eristämällä vuorotellen osan toimintatiloista, minkä johdosta tavallisesti viisiryhmäinen päiväkotitoimi neljäryhmäisenä. Lisäksi päiväkodissa otettiin muutostyönä käyttöön lasten toimintatiloiksi aikaisemmin perhepäivähoidon käytössä olleet toimisto- ja tarvikelainaamotilat, mikä mahdollisti Viertolan päiväkodin tiloissa toimineen Perhekeskus Pikku-Veturin sekä myöhemmin mahdollisesti myös varhaiskasvatuksen kerhon siirtymisen Hangonsillan päiväkotiin. Nämä työt saatiin päätökseen kesällä 2017.

Hallinto-oikeus hylkäsi turvapaikanhakijan valituksen viranhaltijan kielteisestä varhaiskasvatuspaikkapäätöksestä. Päätöksessään hallinto-oikeus totesi, että varhaiskasvatuslain 4§ mukaan kunnan on huolehdittava lasten päivähoiton järjestämisestä asukkaalleen. Turvapaikka-asian käsittelyn ol-

lessa kesken asiakkaalla ja hänen lapsillaan ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa, eikä asiassa ole kyse varhaiskasvatuslain 4§ 2 tai 3 momentin tarkoitettua tilanteesta (kiireellinen tilanne tai olosuhteiden niin vaatiessa). Päätöksen ei myöskään katsota loukkaavan yhdenvertaisuutta, perustuslaillisia oikeuksia eikä varhaiskasvatuslaissa tarkoitettua lapsen etua.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Jussi Pajuoja teki tarkastuskäynnin varhaiskasvatuspalveluihin 28.4.2017. Tarkastus ei antanut aihetta eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen toimenpiteisiin.

Hankesuunnitelmaa varhaiskasvatuksen sähköisten palveluiden kehittämiseksi ei ole tehty, koska ohjelmatoimittajien ohjelmistot eivät vielä vastaa toivottua vaatimustasoa ja toisaalta varhaiskasvatuspalveluissa odotetaan myös kaupungin yhteisiä ict-arkkitehtuuriin liittyviä linjauksia. Tvt-pedagogiikan kehittämien on edennyt varhaiskasvatuksen tvt-suunnitelman mukaisesti. Varhaiskasvatukseen on nimetty myös tvt-kouluttaja, joka tukee yksiköitä tvt:n pedagogisessa käytössä.

Paavolan ja Jussilankadun päiväkotien ateria- ja siivouspalvelujen toimivuus tuotti haasteita ja työllisti koko vuoden. Asian tiimoilta käytiin useita yhteistyöneuvotteluja kaupungin ateria- ja puhtauspalvelujen, ISS:n ja varhaiskasvatuspalveluiden johdon kanssa. Lopulta ateria- ja puhtauspalvelujen ja ISS:n yhteistyösopimus päättyi Jussilankadun päiväkodin osalta 15.11.17 ja Paavolan 8.1.2018.

Yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa merkittävin muutos oli Taidepäiväkoti Ilona Ay:n yksiköiden (Taidepäiväkodit Ilona, Onnimanni, Ihmekone ja Taikahattu) myynti Touhula Varhaiskasvatuspalvelut Oy:lle 1.3.2017.

Henkilöstömäärän kehitys tammi-joulukuussa

Varhaiskasvatuksen hoito-, kasvat- ja opetushenkilöstön rekrytointiprosessi keskitettiin avoimiksi tulleiden tehtävien hakuprosessin osalta muutaman päiväkodinjohtajan työnkuvaan. Kevään haussa kelpoisuusehdot täyttäviä hakemuksia vakituisiin lastentarhanopettajan tehtäviin tuli hyvin (42) ja lastenhoitajan tehtäviin erittäin hyvin (117). Erityislastentarhanopettajan tehtävään ei tullut yhtään kelpoisuusehdot täyttävää hakemusta. Lastentarhanopettajien ja erityislastentarhanopettajien vakanssien täyttäminen on osoittautunut haasteelliseksi, koska Uudenmaan alueen kysytty, tarve ja kilpailu koulutetusta henkilöstöstä on erittäin suurta. Varhaiskasvatuksen työnvaativuuden arviontiprosessi käynnistettiin syksyllä yhteistyössä henkilöstöhallinnon ja pääsopijajärjestöjen kanssa.

Organisaatiomuutokseen, palveluverkkoon ja toiminnan järjestelyyn liittyvät kuulemistilaisuudet järjestettiin niissä yksiköissä ja niille henkilöille / työyhteisöille, joita asiat koskettivat. Seitsemän määräaikaista lisäkasvattaja palkattiin keväällä eri mittaisiin työsuhteisiin, jotta varhaiskasvatuslain mukainen paikka voitiin tarjota kaikille hakijoille. Syksyllä lisäkasvattajille ei ollut tarvetta.

Varhaiskasvatuslain (36/1973) 27 §:n mukaan kunnan on huolehdittava siitä, että varhaiskasvatuksen henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Vuonna 2017 toteutuneita koulutuspäiviä oli 2,2 päivää/työntekijä.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	405,0	403,5	422,4	401,0
* vakinaiset	401,0	396,5	422,4	397,0
* määräaikaiset	4,0	7,0		4,0
Työpanos	331,3	337,8		336,8

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Varhaiskasvatuksen hoitopäivät	353 846	353 433	394 765	352 106
- joista perhekeskuksen ja lapsiparkin hoitopäivät		7 193	7 320	6 672
Esiopetuksen läsnäolopäivät	86 798	87 331	94 240	84 634
** Varhaiskasvatuksen lasten määrä	2 303	2 388	2 428	2 301
Kunnalliset varhaiskasvatuslapset		1 921	1 763	1 833
- Päiväkodeissa		1 658	1 530	1 632
- Perhepäivähoidossa		62	80	60
- Kerhoissa		201	153	141
Ostopalvelulapset		31	33	47
Yksityiset varhaiskasvatuslapset		308	408	309
- Päiväkodeissa		287	376	295
- Perhepäivähoidossa		21	32	14
Perhekeskukset + lapsiparkit		128	224	112
** Vaka 20 h/vk		96		102
* Varhaiserityiskasvatuksen lapset	187	157	185	161
Esiopetuslapset	532	490	496	509
Toimintakate/hoitopäivä	48,7	48,8	43,5	48,4
Toimintakate/hoitopaikka	7 568	9 005	8 762	9 194
Lasten hoidon tuet				
Kotihoidon tuki:				
- tuensaajia/perheitä k.a.	615	574	600	564
- tuensaajia/lapsia k.a.	852	803	875	777
eur/lastenkotih.tuensaaja/kk (ei sisällä Hyvinkää-lisää)	365,66	366,10	379,00	365,50
Kotih.tuen Hyvinkää-lisä				
- tuensaajia/lapsia k.a.	169			
- eur/kotih.tuen Hyv.-lisän saaja	188,44			
Yksityisen hoidon tuki:				
- hoitopaikkoja/lapsia k.a.	266	289	281	303
- eur/yks.hoidon tuen saaja/kk (sisältää Hyvinkäälisän)	363,48	422,32		509,85

** sisältää kunnallisen, ostopalvelun ja yksityisen varhaiskasvatuksen

* sisältää erityisen tuen päätökset, tehostetun tuen ja seurannan lapset

Lasten päivähoiton nettokulut/0-6 vuotias ja esiopetus/asukas

	2015	2016	Esiopetus 2 016
Hyvinkää	7090	7096	46
Uusimaa	7061	7236	64
Koko maa	6420	6608	66

Päiväkodeissa olevien lasten määrä sisältää koko- ja osapäivähoidossa, esiopetuksessa sekä esiopetuksen täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevat lapset.

Vuoden 2017 toimintakatteen kasvu hoitopaikkaa kohden selittyy laskentatavan tarkentumisella esiopetusikäisten lasten osalta. Vastaava laskentakaava on tarkennettu myös vuoden 2016 toimintakate/hoitopaikka-lukuihin.

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Keskitetyt palvelut ja hallinto	-1 954	-1 564	1 248 495	609 514	401 396	1 010 910	237 585
*Varhaiskasvatus ja esiopetus	-18 370	-18 475	-20 576 170	-20 308 857	-266 013	-20 574 870	-1 300
*Lasten hoidon tuet	-4 242	-4 144	-4 327 499	-4 069 652	0	-4 069 652	-257 847
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	3 337	3 118	3 069 673	3 534 096		3 534 096	-464 423
Toimintakulut	-27 902	-27 302	-26 724 847	-27 303 091	135 383	-27 167 708	442 861
Toimintakate	-24 565	-24 183	-23 655 174	-23 768 995	135 383	-23 633 612	-21 562
Toimintakatteen muutos	1 080	382	528 077				
muutos%	4,2	1,6	-2,2				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Toimintatuotot:

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutulot eivät ole kertyneet odotetusti, koska alkuperäinen vuoden 2016 suunnitelma maksujen korottamisesta, vaihtui 21.12.2016 maksujen keventämiseen 1.3.2017. Tähän 2017 voimaan tulleeseen lakiin tuli muutoksia lain 5 §:n ja 8 §:n osalta, jotka astuivat voimaan 1.1.2018 alkaen. Lait pienensivät pienituloisten kahden ja kolmen hengen perheiden asiakasmaksuja. Ne helpottivat erityisesti pienituloisten yhden ja kahden lapsen yksinhuoltajien varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja sekä paransivat yksinhuoltajien kannustimia ottaa työtä vastaan. 2017 laki muutti myös toisesta lapsesta perittävää maksua, joka oli enintään 90 % ensimmäisen lapsen kokoaikaisesta maksusta (1.1.2018 alkaen 50 %). Tulokertymään vaikuttivat mm. lain muutokset tulojajataulukon, ylipään maksuluokkaan kuuluvien osuus on pudonnut (2 %) ja 0-maksuluokkaan kuuluvien osuus noussut (4 %) edelliseen vuoteen verrattuna. Asiakasmaksutuloja kertyi 18 % (638 000 €) vähemmän kuin talousarviossa arvioitiin.

Toimintakulut:

Palkat ja palkkiot ovat toteutuneet 99 %:sti. Henkilöstökuluista 500 000 € siirrettiin toisen osavuosisikatsauksen yhteydessä perusopetukselle (Opela 67 § 26.9.2017). Henkilöstön talousarviota valmisteltaessa henkilöstön palkkakustannukset varataan koko vuodelle. Kesäajan supistettu- ja päivystysluontoinen toiminta toteutettiin toiminnallisesti ja taloudellisesti erittäin tehokkaasti. Määräaikaisiin tehtäviin varatut henkilöstökustannukset eivät myöskään toteutuneet arvioidusti. Myös muutamiin varhaiskasvatuksen vakansseihin varattiin palkkarahat työhyvinvointi ja -kykyjohtamiseen sekä uudelleensijoitus prosesseihin liittyen, jotka eivät toteutuneet. Budjetissa ei ole huomioitu henkilöstön käyttämiä palkattomia vapaita. Kikyn vaikutusta palkkatooteumaan ei myöskään osattu arvioida.

Avustusten kokonaisbudjetti toteutui 106 %:sti. Käyttösuunnitelman teon yhteydessä talousarviosta vähennettiin 160 000 euroa avustuksista. Yksityisen hoidon tuen (avustusten) kustannukset ylittivät ko. määrärahan vähennyksestä ja yksityisen hoidon tuen lasten määrän lisääntymisestä johdettua.

Varhaiskasvatuksen kalusteiden uusimista jatkettiin ergonomian näkökulmasta (Aluehallinto-viraston edellyttämä) talousarvioon oli varattu 100 000 €:n määräraha ko. tarpeeseen. Vuonna 2017 varhaiskasvatuksessa oli paljon kalustotarpeita, joten Kenttäkadun päiväkodin investointeihin varatuista rahoista 60 000 € siirrettiin käyttötalouden kalustotiilille.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

- Varhaiskasvatuspalvelut ja sen organisaatio vastaavat lain, yhteiskunnan ja paikallisten päätösten tuomiin muutoksiin ja haasteisiin. Viime vuosien lainsäätäjien poukkoileva politiikka on haastanut kuntien palvelujen järjestäjiä ainakin suunnittelun ja ennakkoinnin osalta. Esimerkkinä varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen korottaminen muuttuikin asiakasmaksujen alentamiseksi. Millaisilla toimenpiteillä ja resursseilla sekä miten OKM ja hallitus pyrkivät kehittämään puoliväliriiheen kirjattuja varhaiskasvatusta koskevia asioita: varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen kehittäminen, varhaiskasvatukseen osallistumisasteen nostaminen sekä varhaiskasvatuksen laadun kehittäminen.
- Asiakasmaksujen alentamisen vaikutusten arviointi on haastavaa. Miten se vaikuttaa kuntien tulokertymään, varhaiskasvatukseen osallistumiseen, varhaiskasvatuspaikkojen riittävyyteen, henkilöstön saatavuuteen sekä yksityisen varhaiskasvatuksen suosioon, jää nähtäväksi.
- Millainen on varhaiskasvatuksen tulevaisuuden palveluvalikko ja asiakasmaksut? Onko hoitoaikaperusteisesta asiakasmaksusta siirrytty jo maksuttomaan varhaiskasvatukseen - mitkä ovat tulevaisuuden suuntaviivat.
- Lasten määrässä tapahtuvat muutokset suuntaan tai toiseen aiheuttavat varhaiskasvatuspalveluissa suuria haasteita talousarviossa / käyttösuunnitelmassa pysymisessä. Muutoksia voi tapahtua esim. ikäryhmien 1-5 -vuotiaiden lasten varhaiskasvatukseen osallistumisprosentissa, huoltajien valinnoissa (lapsen oikeus varhaiskasvatukseen 20 h/vko, ilta- ja vuorohoidon tarpeen muutoksista).
- Uusi työttömyysturvan aktiivimalli ja mahdollisesti myös perhevapaajärjestelmä tulee vaikuttamaan varhaiskasvatuspalveluiden kysyntään.
- Varhaiskasvatuslain vaatimukset esim. ryhmäkoosta, lasten siirtymisestä ryhmästä toiseen sekä varhaiskasvatus- ja esiopetussuunnitelman sisällölliset vaatimukset lisäävät henkilöstötarvetta, henkilöstön koulutustarvetta sekä toimintaympäristöjen kehittämistarvetta.
- Lasten yksilöllisen kasvun, oppimisen ja tuen tarpeen sekä monikulttuurisuuden lisääntyminen vaativat resursseja.
- Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan liittyvät tavoitteet vaativat resurssilisäyksiä.
- Johtamisosaamisen ja henkilöstön osaamisen kehittämisen sekä työhyvinvointisuunnitelman vastaaminen työelämän ja varhaiskasvatuksen tarpeisiin haastaa kaikkia.
- Sähköisten palvelujen, asiakastietojärjestelmän sekä kasvu- ja oppimisympäristöjä kehittäminen vaativat ponnisteluja, jotta ne vastaavat nykypäivän, lainsäädännön ja eri suunnitelmien henkeä.
- Kunnissa odotellaan varhaiskasvatuslain toisen osan valmistumista.

Opetuslautakunta yhteensä

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	923,5	967,5	904,9	988,0
* vakinaiset	868,5	866,5	904,9	890,0
* määräaikaiset	55,0	101,0	0,0	98,0
Työpanos	914,7	923,7	0,0	921,3

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	6 348	5 926	5 834 365	6 202 195	100 000	6 302 195	-467 830
Toimintakulut	-75 806	-76 105	-75 948 122	-76 103 965	-292 320	-76 396 285	448 163
Toimintakate	-69 458	-70 179	-70 113 757	-69 901 770	-192 320	-70 094 090	-19 667
Toimintakateen muutos	206	-721	65 000				
muutos%	0,3	-1,0	-0,1				

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

Olennaiset tapahtumat

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelut ovat merkittävässä roolissa uuden pelikirjan kärkihankkeiden toteutuksessa ja muutenkin pelikirjan jalkauttamisessa. Kärkihankkeista keskeisiä ovat omaleimainen kulttuurikaupunki ja aktiivinen tapahtumakaupunki.

Liikuntapalvelut

Investoinnit

Uimalan peruskorjaus ja laajennus vaihe 2. hanke- ja toteutussuunnittelu käynnistetty (valmis alkuvuodesta 2018)

Latuverkoston perusparannus Sveitsin puiston alueella samalla valmistui myös ulkoilureittien opastusjärjestelmä.

Sveitsin hiihtokeskuksen hissilinjaston uusiminen.

Padel-kentän rakentaminen Urheilupuistoon.

Liikunta- ja nuorisopalveluiden avustussäännön uudistaminen käynnistettiin kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnan toimesta. Uusi avustussääntö astui voimaan kohdeavustusten osalta 1.1.2018

Liikuntapalvelut sai yli 100 000 euroa avustusta aluehallintovirastolta kuntalaisten liikuttamiseen eri hankkeiden avulla. Liikkuva koulu 52 000 euroa, Liikkeelle hanke 13 260 euroa, Perheliikunta-hanke 20 000 euroa, Lipa – Nupa X hanke (Fiilinkiä) 16 000 euroa.

Toiminta Hotelli Sveitsissä käynnistettiin lokakuussa 2017, jolloin rakennettiin yhdyskäytävä Hotelilta Sveitsin uimalaan. Sveitsin uimalan ja hotellin yhteistyötä on käynnistetty ja kehitetty. Sveitsin uimala on ollut merkittävässä roolissa uudessa Visit Sveitsi brändissä.

Kulttuuripalvelut

Koordinoi Hyvinkää 100 -juhlavuoden tapahtumia.

Yleisen kulttuuritoimen järjestämät päätapahtumat vuonna 2017:

26.2.2017	Laskiaisrieha Willantorilla (10 000)
1.5.2017	Hyvinkään Vappu -tapahtuma kauppatorilla ja Kirjastoaukiolla (12 000)
24.5.2017	Yhden Yön Juttu (7000)
25.5.2017	Yhden Päivän Juttu (5000)
30.7.2017	Hyvinkääpäivä Rautatiemuseolla (2600)
19.8.2017	Lystilauantai (7000)
25.8.2017	Sun Dance Day (5000)
26.8.2017	Hyvinkää 100 -pääjuhlapäivä (15 000)
18.11.2017	Hyvinkään joulunavaus (10 000)
6.12.2017	Itsenäisyyspäivän juhlatilaisuudet ja juhlavuoden virallinen päätös (1500)

Suurimmat muiden järjestämät tapahtumat, joita tuettiin vuonna 2017:

14.–16.4.	Noitametsä-pääsiäistapahtuma (4000)
19.–20.5.	Steelfest (7000)
28.–29.7.	Iskelmäkesä Hyvinkää, Pro Disco Oy (7000)
3.–6.8.	Hyvinkään kansainväliset Suurmarkkinat, TMK Oy (80 000)
31.8.–3.9.	Red Carpet Film Festival, RCFF Elokuva festivaali Oy (20 000)

Kaupungin satavuotisjuhlavuoden ohjelmistoon sisältyi yhteensä noin 200 eri tapahtumaa, joista noin 2/3 oli eri yhteistyökumppaneiden, kuten seurojen, yhdistysten, kulttuurilaitosten ja seurakun-

nan järjestämiä. Yleinen kulttuuritoimi on tukenut tapahtumia paitsi taloudellisesti, erityisesti panostamalla tiedotukseen, tapahtumien koordinointiin sekä viranomais- ja lupa-asioiden helpottamiseen. Tämä on koettu tapahtumajärjestäjien keskuudessa erittäin hyväksi kehityssuunnaksi.

Hyvinkään kulttuurifoorumi on kokoontunut vuoden aikana kolme kertaa.

Kaupunginkirjasto

Hyvinkään kaupunginkirjastossa järjestettiin kysely omatoimikirjastosta ja lehtilukusalin käytöstä 3.4.-22.4.2017. Kyselyllä selvitettiin pääkirjaston nykyistä käyttöä ja kartoitettiin tarvetta uudelleen, omatoimimallilla toimivalle kirjaston toimipisteelle. Omatoimikirjastoihin pääsee normaalien päiväaukioloaikojen lisäksi myös myöhempään arki-iltaisin ja viikonloppuisin, jolloin kirjaston käyttö tapahtuu itsepalveluna. Vastauksia kyselyyn tuli 137 kappaletta.

Pääkirjastossa aloitettiin keväällä 2017 digitalkkaripalvelu. Digitalkkareina toimivat datanomiharjoittelijat.

Hakalan kirjasto oli suljettuna sisäkatto- ja valaisinremontista johtuen 16.1.-19.3.2017. Ratamo-kirjastot olivat kiinni viikot 43-44 (23.10.-5.11.2017) kirjastojärjestelmän ja verkkokirjaston vaihdon vuoksi. Hyvinkään pääkirjastossa uudistettiin kiinnioloviikkojen aikana myös lainaustoimiston asiakaspalvelutiskit. Uuden kirjastojärjestelmän myötä Hyvinkään pääkirjastossa otettiin käyttöön varatun aineiston itsepalvelunouto 6.11.2017 alkaen.

Kirjastoaineiston lainamäärät ovat vähentyneet eri puolilla Suomea. Hyvinkäällä lainamäärien laskuun vaikutti myös vuonna 2017 kirjastojen sulkuajat

Hyvinkääsali.

Kaupunginhallitus päätti 21.08.2017, että Hyvinkään kaupungin Sivistystoimi vastaa Hyvinkääsalin toiminnasta ja, että Hyvinkääsalin toiminta järjestään osana kaupungin omaa kulttuuripalvelujen toimintaa. Elokuussa Hyvinkääsalissa aloitti työskentelyn tuotantopäällikkönä Juha Heikkilä. Tuotantopäällikkö vastaa salin toiminnallisesta ja taloudellisesta kehittämisestä.

Vuoden 2017 aikana Hyvinkääsalissa järjestettiin 176 tapahtumaa.

Hyvinkääsali täytti 30.11. 30 vuotta johon liittyen järjestettiin juhlatilaisuus.

Kauppakeskusnuorisotyö

Kauppakeskuksessa avattiin maaliskuussa uusi nuortentila Spotti. 350 neliön tila on ollut auki kuukauden päivänä viikossa ja saavutetut tulokset ovat olleet hyvät. Tilaa käyttää noin 120 – 150 nuorta iltaa kohti eli kuukautta kohti noin 2900 käyntikertaa. Kauppakeskuksessa tehdään monialaista yhteistyötä poliisin, kauppiaitten, järjestyksenvalvojen ja muiden toimijoiden kanssa. Yhteistyöllä on pystytty reagoimaan positiivisesti nuorten toimintaan kauppakeskusympäristössä. Toiminta on valtakunnallisestikin merkittävää.

Hankkeet

Työllisyyden ja osaamisen edistämiseen sekä sosiaaliseen osallisuuteen liittyvä kehittämishanke SoVa (sosiaalisen vahvistumisen ohjausmalli) 01.09.2015 – 31.12.2017 tuli valmiiksi. Hanke sai toimintavuosilleen enintään 191 667 euroa. Hankkeen taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin ja sen toiminnasta tuotettiin julkaisu ”Yhdessä Vahvemmiiksi”.

Kaudelle 2017 – 2018 Aluehallintovirasto myönsi NOTE – nuorille otetta elämään hankkeelle valtionavustusta 60 000 euroa. Aluehallintovirasto myönsi vihapuheen ennaltaehkäisyyn ja yhdenvertaisuuden edistämiseen kuntien nuorisotyössä ”Älä Ragee” hankkeelle 49 000 euroa. Hanke on osittain alueellinen (Kuuma kunnat). AVI myönsi avustusta myös nuorten tieto- ja neuvontatyöhön ”Lisää so(mediaa)” hankkeelle 30 000 euroa sekä liikunta- ja nuorisopalveluille yhteisesti lipa-nupa

X hankkeelle 16 000 euroa. Hankkeille saatava rahoitus on merkittävä nuorisopalvelujen toiminnan ja kehittämistyön näkökulmasta

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Hankkeiden näytellessä merkittävää osaa vapaa-ajan toimijoiden näkökulmasta (erityisesti liikunta- ja nuorisopalvelut) on isona muuttujana tullut AVI:n ja ministeriön hankkeiden omavastuuosuudet jotka ovat 10 – 50 % kustannuksista. Omavastuurahoituksen puuttuessa jäävät rahoitukset jatkossa hakematta tai syövät perustoimintaa.

Villatehtaan remontin laajenemisen myötä kaupunginmuseo joutuu luopumaan jo vuosia käytössä olleesta Villan Voimala näyttelytilasta. Remontin vuoksi museo ei pysty tuottamaan tapahtumatuotantoa tai yleisötyötä vuoden 2018 aikana, koska sillä ei ole yleisötiloja. Villatehdas kunnostaa kaupunginmuseolle uudet näyttelytilat siten, että sinne olisi mahdollista avata uusi kaupunginmuseo vuoden 2019 aikana. Jos remontti ei toteudukaan tai jos tilojen näyttelykäyttöön kalustamiseen ei löydy varoja, ei museo pysty täyttämään sen tehtävää: paikallishistorian esittämistä yleisölle. Samalla museokin lakkaa olemasta.

Hyvinkääsalin talousprosesseissa on ilmennyt epäselvyyksiä, jotka ovat tilinpäätöshetkellä selvityksessä. Todennäköisesti vuonna 2017 osa tuotoista ei ole kirjautunut vuoden 2017 tulokseen oikein. Sivistystoimi ja talouspalvelut selvittävät asiaa ja mahdolliset oikaisut tehdään vuoden 2018 kirjapi-
toon.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	85,0	100,5	74,0	107,0
* vakinaiset	69,5	71,0	74,0	71,5
* määräaikaiset	15,5	29,5		35,5
Työpanos	69,9	70,7		75,1

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Lautakunnan kokouksia	9	9	10	9
<i>Liikuntapalvelut</i>				
Toimintatunnit	1 755	1 629	2 500	2 261
Asiakasmäärä	610 434	567 498	840 000	610 701
euroa/asiakas	6,63	7,51	5,30	7,21
<i>Nuorisopalvelut</i>				
Asiakasmäärä	71 854	52 800	60 000	57 189
euroa/asiakas	13,03	18,26	15,70	15,78
0-28 vuotiaat	15 300	15 182	15 296	
euroa/0-28 v.	61,18	0,06	61,41	
<i>Hyvinkääsali</i>				
Toimintatunnit	965	962	900	1 037
Tilaisuudet	163	167	150	158
Asiakasmäärä	35 773	30 994	30 000	31 655
menot, euroa/asiakas	16,30	12,70	17,50	13,99
tulot, euroa/asiakas	5,50	4,11	6,30	4,22
<i>Museotoiminta</i>				
Asiakasmäärä	20 522	17 335	20 000	18 512
euroa/asiakas	45,99	49,91	45,70	48,51
<i>Yleinen kulttuuritoiminta</i>				
Asukasmäärä	46 477	46 600	47 062	46 761
euroa/asukas	21,92	20,42	21,00	21,93
<i>Kaupunginkirjasto</i>				
Lainausmäärä	774 860	751 307	775 000	678 979
euroa/laina	2,68	2,66	2,60	3,03
Kävijät	413 911	370 906	410 000	333 151
Aineistomääräraha/asukas	7,03	7,06	6,90	6,87

Nettokustannukset, euroa/asukas	2015	2016	
Liikunta			
Hyvinkää	101		
Kuuma-kunnat	69		
Uusimaa	105		
Koko maa	100		
Nuorisotyö			
Hyvinkää	34		
Kuuma-kunnat	28		
Uusimaa	40		
Koko maa	32		
Muu Kulttuuritoimi			
Hyvinkää	52		
Kuuma-kunnat	23		
Uusimaa	77		
Koko maa	69		
Kirjasto			
Hyvinkää	46		
Kuuma-kunnat	53		
Uusimaa	58		
Koko maa	58		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos Ta-muutos jälkeen	Ta muutoksen muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Ltk ja muu yht.toiminta	-93	-144	-384 601	-190 682	-200 828	-391 510	6 909
Liikuntapalvelut	-4 050	-4 259	-4 451 882	-4 399 457	-3 744	-4 403 201	-48 681
Nuorisopalvelut	-936	-964	-904 641	-927 473	-1 920	-929 393	24 752
Kulttuuritoiminta	-4 191	-4 083	-4 297 545	-4 218 219	-120 445	-4 338 664	41 119
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	1 621	1 735	2 014 830	1 646 300	0	1 646 300	368 530
Toimintakulut	-10 891	-11 186	-12 053 499	-11 382 131	-326 937	-11 709 068	-344 431
Toimintakate	-9 270	-9 451	-10 038 669	-9 735 831	-326 937	-10 062 768	24 099
Toimintakateen muutos	-134	-181	-587 449				
muutos%	-1,5	-2,0	6,2				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Määrärahakäyttö toteutui muutetun talousarvion mukaisesti. On mahdollista, että Kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tuloista kuitenkin puuttuu osa Hyvinkääsalin tuotoista syksyltä 2017. Hyvinvointilautakunnan talousprosesseissa on ilmennyt epäselvyyksiä, jotka ovat tilinpäätöshetkellä selvityksessä. Sivistystoimi ja talouspalvelut selvittävät asiaa ja mahdolliset oikaisut tehdään vuoden 2018 kirjausvaiheeseen.

Sivistystoimen toimiala yhteensä

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	1008,5	1068,0	978,9	1095,0
* vakinaiset	938,0	937,5	978,9	961,5
* määräaikaiset	70,5	130,5	0,0	133,5
Työpanos	984,6	994,4	0,0	996,4

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	7 969	7 661	7 849 195	7 848 495	100 000	7 948 495	-99 300
Toimintakulut	-86 697	-87 291	-88 001 621	-87 486 096	-619 257	-88 105 353	103 732
Toimintakate	-78 728	-79 630	-80 152 426	-79 637 601	-519 257	-80 156 858	4 432
Toimintakatteen muutos	-559	-902	-522 449				
muutos%	-0,7	-1,1	0,7				

TEKNIikka JA YMPÄRISTÖ

Tekninen lautakunta

Olennaiset tapahtumat

Taloudellinen noususuhdanne on jatkunut. Hyvinkäällä kerrostalorakentamisen näkymät ovat positiiviset, sen sijaan omakotitonttikysyntä on säilynyt matalana.

Hangonsillan alueella ensimmäisen rakentamisvaiheen esirakentaminen valmistui ja rakennusliik-
keet pääsivät aloittamaan hankkeensa suunnitellusti.

Metsäkaltevan keskusta-alueen kunnallistekniikka valmistui. Alueen ensimmäiset Hyvinkään
Vuokra-asunnot Oy:n toteuttamat kerrostalokohteet otettiin käyttöön.

Sveitsin-Härkävehmaan alueesta käytiin kutsukilpailu kaavoituksen ja aluesuunnittelun pohjaksi.
Töiden arvostelussa pilotoitiin tietomallipohjaista töiden julkaisua. Voittajaksi ja jatkosuunnittelun
pohjaksi valittiin ehdotus ”Terve metsä, terve vuori”. Vuoden aikana Sveitsin-Härkävehmaan kaa-
voitus eteni osayleiskaavan osalta ehdotusvaiheeseen ja samanaikaisesti käynnistettiin alueen
asemakaavamuuoksen laadinta.

Pirkanmaan ELY-keskus on saanut tarjoukset viiden trikloorieteenillä pilaantuneen kohteen puhdis-
tamisesta demonstraatiohankkeena. Nopon pesula oli mukana tarjouskohteena. Asiasta tullaan
päättämään myöhemmin.

Kaupungin uusi organisaatio käynnistyi 1.6.2017 ja käyttöön otettiin uusi kaupunkistrategia, ’peli-
kirja’. Samalla toimialalla astui voimaan uusi toimintasääntö.

Toimitilan, Renton kenkätehtaan, saneeraus käynnistyi alkuvuonna. Sisäisiä muuttoja tehtiin ympä-
ristökeskuksen osalta, jossa rakennusvalvonta siirtyi kaupungintalolle ja muu ympäristökeskus kol-
manteen kerrokseen. Heinäkuussa tonttipalvelut muuttivat Rentolta kaupungintalolle. Loppuvuonna
aloitettiin kaavoitusyksikön muuton valmistelu. Kaavoituksen muutto kaupungintalolle toteutuu vuo-
den 2018 alkupuolella.

Hyvinkäällä käynnistettiin syksyllä 2017 kestävä kehityksen tiekarttatyö. Työn tavoitteena on en-
tistä parempi energiatehokkuus, ilmastosuojelu ja materiaalitehokkuus sekä kulutuksen jalanjäljen
pienentäminen ja hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinkää hyväksyttiin 28.11.2017 mukaan Fisun (Fin-
nish Sustainable Communities) -verkostoon, jossa kunnat kulkevat kohti hiilineutraalisuutta, jätteen-
tömyyttä ja globaalisti kestävä kulutusta vuoteen 2050 mennessä.

Muita tapahtumia:

- Liikenneinsinööri Kimmo Kiuru sai liikenneturvallisuusalan ansiomitalin.
- Uusi toimialajohtaja Marko Hytönen aloitti työskentelyn 1.8.2017.
- Pikku Pässe –pyöräilyreitti sekä Sveitsin luonto- ja kulttuuripolut otettiin käyttöön 2017.

Talous

Teknisen lautakunnan talous toteutui kokonaisuutena ennakoidusti. Teknisen keskuksen määrära-
hailitys käänsi koko lautakunnan toimintakatteen 118 000 euroa budjetoitua huonommaksi, mutta
ylitys selittyy Hangonsillan alueen pilaantuneiden maiden puhdistuskulujen (tulot +113 000 euroa,
menot -620 000 euroa) kirjautumisella käyttötalouteen. Puhdistuskulut oli budjetoitu investointeihin,
joten investointipuolelta jäi kyseinen kuluerä toteutumatta. Investointien (kunnallistekniikka + maa-
perä-

ja pohjavesivahingot) toteuma jäikin lopulta n. 0,3 milj. euroa budjetoitua pienemmäksi.

Talouden toteutumista kohtuullisesti edesauttoi n. 750 000 euroa budjetoitua pienemmät henkilökulut sekä valtiolta saadut tuotot ja avustukset.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Omaisuuuden ylläpitoon liittyviä taloudellisia riskejä ovat esim. vauriot vahingon tai ilkeivallan seurauksena. Vahinkoihin on olemassa kaupungin yhteinen vahinkovakuutus. Korvausvelvollisuus aiheuttaa taloudellista riskiä. Kysymyksessä voi olla laiminlyönti alueiden kunnossapidossa, vahingon korvaus oman työnvirheen tahi virheellisen toiminnan takia. Osittain virheellisille päätöksille on vakuutusturvaa kaupungissa.

Kaupungin omistaman Sahanmäessä sijaitsevan vanhan kaatopaikan mahdollinen puhdistamisvastuu aiheuttaa kaupungin mittakaavassa merkittävän taloudellisen riskin. Puhdistamisen vastuukysymys on Vaasan hallinto-oikeuden ratkaistavana.

Nopon alueen pohjavesien mahdollinen puhdistaminen voi aiheuttaa myös kaupungille kustannuksia, vaikka likaantumisen syyt ja vastuut tunnetaan, eivätkä ne liity kaupungin toimintaan.

Tekniselle toimelle tehtiin yhteensä tilikauden 2017 aikana 12 vahingonkorvausvaatimusta, joista 1 oli vakuutusyhtiön takaisinsaantivaatimus. Vahingonkorvausvaatimuksista tehtiin 3 kpl myönteistä päätöstä, joiden korvaussumma yhteensä 1001,90 euroa.

Taloudellisiin riskeihin voidaan vaikuttaa parhaiten prosessityön kautta määritellyillä vastuurajauksilla ja toimintaohjeilla. Vuonna 2018 toimialalla kiinnitetäänkin erityistä huomiota mm. talouden seurantaan.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Maankäyttöpolitiikalla luodaan perusta kaupungin elinvoimaisuudelle sekä varmistetaan maankäytön toteutus pitämällä veronmaksajien kustannukset maankäytön kehittämisestä kohtuullisena. Rahoitustason alentuminen on laskenut hoitotasoa, joka pitkällä tähtäimellä lisää korjausvelkaa. Sote- ja maakuntauudistus saattaa edelleen pienentää kaupungin taloudellista liikkumavaraa, mutta siitä huolimatta on varmistettava riittävä rahoitus, jotta korjausvelka ei kasva.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

Valmiussuunnitelma päivitys aloitettiin loppuvuonna, ja se valmistuu vuoden 2018 alkupuolella. Valmiussuunnitelman mukaan toimitaan normaaliajan häiriötilanteissa käytössä olevilla henkilöstö- ja kalustoreserveilla. Lisäksi se antaa ohjeet poikkeusolojen toimintaan siirtymisestä.

Työturvallisuusriskit ovat suurimmat työntekijöillä, jotka toimivat mm. rakennuksilla ja liikennealueilla. Riskejä pyritään minimoimaan koulutuksilla, ohjeilla ja turvallisuusvälineillä. Mahdollinen työturvallisuuden laiminlyönti, joka johtaa työntekijän loukkaantumiseen, voi johtaa myös suuriin korvausvaatimuksiin. Kaupungin käyttämä riskienkartoitusohjelmisto tullaan uudistamaan vuonna 2018.

Työsuojelun toimintaohjelman mukaisesti henkilöstölle järjestettiin vuonna 2017 tieturvakoulutuksia. Lisäksi henkilöstölle on aiemmin järjestetty myös ratatyöturvallisuus-, työturva-, ja tulityökoulutuksia

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Operatiiviset riskit sisältävät laajan joukon pääasiassa henkilöstöriskejä sekä toimintamenettelyyn liittyviä riskejä. Työhyvinvointikyselyn tulos mittaa henkilöstöriskejä kohtuullisella tasolla, jonka takia sitä käytetään mittarina. Vuonna 2017 ei tehty työhyvinvointikyselyä. Työssä jaksamista seurataan yksikkökokouksissa ja asiaa selvitetään syvemmin tulevassa laajassa työhyvinvointikyselyssä.

IT-järjestelmä sekä siihen liittyvät sovellukset ovat toimistotöiden tärkein työkalu. Riskien kannalta merkittävimmät seikat ovat tietojen pysyvyys ja IT-järjestelmän toimivuus. Vuoden 2017 aikana ei ole sattunut vakavia IT-järjestelmään liittyviä häiriöitä.

400 Toimialan hallinto ja kehittäminen

Olennaiset tapahtumat

Kevään aikana valmisteltiin uusi tekniikan ja ympäristön toimintasäntö. Tässä yhteydessä toimialan hankintaosaamista päätettiin lisätä päätoimisella hankintainsinöörillä.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	11,0	10,0	14,0	17,0
* vakinaiset	9,0	10,0	14,0	15,5
* määräaikaiset	2,0	0,0		1,5
Työpanos	9,7	9,7		12,0

Toimialan tieto- ja viestintäpalveluiden siirtyminen teknisestä keskuksista hallintoon 1.1.2017 lisäsi vakinaisen henkilöstön määrää 2,5 henkilötyövuodella. Lisäksi toimialan hankintaprosessien tehostamiseksi siirtyi toimialan sisällä yksi henkilö hallintoon.

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Lautakunnan kokous	12	12	12	12
Pysäköintivihemaksuja, kpl	13 998	11 721	13 000	11 115

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimialan hallinto- ja kehitt.	-591	-497	-842 538	-827 499	-27 000	-854 499	11 961
Aluepelastuslaitos	-3 252	-3 256	-3 196 932	-3 196 360		-3 196 360	-572
Toimintatuotot	711	649	613 469	625 500		625 500	-12 031
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0		0	0
Toimintakulut	-4 554	-4 401	-4 652 939	-4 649 359	-27 000	-4 676 359	23 420
Toimintakate	-3 843	-3 752	-4 039 470	-4 023 859	-27 000	-4 050 859	11 389
Toimintakatteen muutos	-68	91	-287 473				
muutos%	-1,8	2,4	7,7				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Hangonsillan markkinointiin panostaminen lisäsi toimintakuluja 72 000 euroa. Menoja vastaan on myös kirjautunut tuloja yhteistyökumppaneilta 27 000 euroa. Lisäksi Renton toimitilojen muutostyöt sekä aiempaa suuremmat lakimiespalveluiden ostot lisäsivät toimintakuluja. Lakimiespalveluiden ostoja lisäsi erityisesti Sahanmäen vanhan kaatopaikan ympäristövastuiden selvittely.

Pysäköintivirhemaksutuotot jäivät selvästi (n. 80 000 euroa) budjetoidusta, johtuen poissaoloista sekä muuttuneista liikennejärjestelyistä ja –käytännöistä.

410 Tekninen keskus

Olennaiset tapahtumat

Hangonsillan alueelta luovutettiin ensimmäiset tontit syksyllä 2017 ja ensimmäisten kerrostalokohdeiden rakennustyöt käynnistyivät loppusyksystä 2017.

Palojoen varren pientaloalueelta ilmoitettiin vuoden alkupuolella haettavaksi 30 omakotitonttia. Hakuaikana hakemuksia jätettiin 11 kpl. Vuoden 2017 aikana luovutettiin 21 omakotitonttia (12 vuokrattu ja 9 myyty), 8 kerrostalotonttia ja 3 yritystonttia.

Vuoden merkittävimpinä investointikohteina rakennettiin Hangonsillan korttelit 70 ja 71, Palojoen varren asuinalue sekä saneerauskohteina Talvisillan I alueen saneeraus ja Marjamäentien/Pajatien saneeraus.

Hyvinkään kaupunki järjesti marraskuussa Hyvinkää Hackathonin, jossa osallistujien haasteena oli kehittää kestävä liikunnan palvelu tai konsepti kahdessa päivässä. Hyvinkään Hackathon oli konkreettinen toimenpide kestävä liikunnan ohjelman ja pelikirjan toteuttamisessa. Palveluiden käyttöönottoa selvitetään myöhemmin.

Hyvinkään kaupunki on mukana EU Life-IP Suomen ympäristökeskuksen koordinoimassa hiilineutraaliohjelmassa. EU:n päätös saadaan vuonna 2018.

Kaavoitustyö painottui erityisesti kaupungin Pelikirjan kärkihankkeisiin.

Hangonsillan 2. vaiheen kaavoitus käynnistyi syksyllä samanaikaisesti Hangonsiltatalon (keskusluokio ja monitoimitalo) hankesuunnittelun ja entisen kenkätehtaan alueen suunnittelun kanssa. Hangonsiltatalon viereen Rentton kiinteistölle on tavoitteena sijoittaa mm. monitoiminen liikuntahalli. Kaavaan liittyy myös Hangon radan ylittävä silta ja ns. HYK:in kortteli.

Sveitsin-Härkävehmaan kaavoitus eteni osayleiskaavan osalta ehdotusvaiheeseen ja samanaikaisesti käynnistettiin alueen asemakaavamuutoksen laadinta.

Kehittyvän kaupunkikeskustan kehittämissuunnitelman edistämistä jatkettiin hankkeen projektisuunnitelman laatimisella yhteistyössä muiden toimialojen kanssa.

Muista merkittävimmistä kaavoista edistettiin Kytäjän kartanon talouskeskuksen alueen asemakaavaa sekä keskustan alueen täydennysrakentamiseen liittyviä kaavamuutoksia.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	37,0	38,0	35,0	40,0
* vakinaiset	35,0	36,0	35,0	37,5
* määräaikaiset	2,0	2,0		2,5
Työpanos	34,0	32,5		30,7

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Kaavoitus				
Hyväksytyt asemakaavat, kpl/ha	3/2	9/41	6/50	4/54
Tontteja hyv.asemakaavoissa, (kpl)	3	76	165	166
Kaavoituksen toimintakulut/asukas, €	16,18	14,72	14,50	14,58
Tonttipalvelut				
Kaupungin tonttien luovutus, (kpl)	37	41	57	32
Kuntatekniikka				
Ylläpidetty liikennealuetta, hehtaari	295	296	296	296
Toimintakulut/ylläpid.ha	9 076	9 397	10 659	9 485
Liik.väylien nettokust/kunnossapidettävät km, kuntien toiminta- ja talustilasto				
Hyvinkää	216	196		
Kuuma-kunnat				
Uusimaa	186	134		
Koko maa	154	144		

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Kaavoitus	-687	-646	-591 116	-667 797	0	-667 797	76 681
*Tonttipalvelut	565	710	951 918	694 980	0	694 980	256 938
*Kuntatekniikka	-5 389	-4 559	-5 582 180	-5 080 876	0	-5 080 876	-501 304
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	3 606	4 042	3 664 461	3 289 888	0	3 289 888	374 573
Valmistus omaan käyttöön	557	587	992 245	972 123	0	972 123	20 122
Toimintakulut	-9 674	-9 125	-9 878 084	-9 315 704	0	-9 315 704	-562 380
Toimintakate	-5 511	-4 496	-5 221 378	-5 053 693	0	-5 053 693	-167 685
Toimintakatteen muutos	0	1 015	-725 593				
muutos%	0,0	18,4	16,1				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Toimintatuottojen määrä väheni selvästi edellisvuodesta, mutta ylitti kuitenkin talousarviossa ennakoitun tason. Erityisesti valtiolta saatavat joukkoliikennekorvaukset toteutuivat selvästi (+257 000 euroa) yli budjetoidun (325 000 euroa).

Hangonsillan massanvaihtourakan pilaantuneiden maiden käsittelyn kustannukset sekä niihin satu valtion avustus kirjattiin käyttötalouteen. Kustannusvaikutus oli nettomääräisesti noin 500 000 euroa.

450 Tekninen palvelukeskus

Olennaiset tapahtumat

Teknisen palvelukeskuksen organisaatio uudistui 1.6.2017. Ateria- ja puhtauspalvelut liittyi osaksi teknistä palvelukeskusta yhdeksi palveluyksiköksi. Samalla yhdistettiin kolme palveluyksikköä, konepalvelut, alueiden rakentaminen ja alueiden kunnossapito, yhdeksi infrapalvelut palveluyksiköksi. Kiinteistö- ja sähkötekniikan palveluyksikön nimi muutettiin kiinteistöpalvelut palveluyksiköksi.

Vuoden merkittävimpinä infrarakentamiskohteena oli Palojoen varren asuinalue sekä saneerauskohteina Talvisillan I alueen saneeraus ja Marjamäentien/Pajatien saneeraus.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	167,5	162,0	157,0	151,5
* vakinaiset	157,5	153,0	157,0	143,0
* määräaikaiset	10,0	9,0	0,0	8,5
Työpanos	149,7	145,9		134,4

Henkilöstömäärän pienenemiseen vaikutti uimalan hallimestarin ja laitosmiesten siirtyminen Sivistystoimen henkilöiksi, konepäällikön siirtyminen hankintainsinööriksi toimialan hallintoon ja yhden toimistosihteerin siirtyminen tekniseen keskuskeskseen. Näiden lisäksi muutama eläköitymisen kautta vapautunut paikka oli vielä vuoden vaihteessa täyttämättä.

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Konepalvelut				
Korjaamon laskutetut tunnit	12 288	11 661	11 900	11 237
Alueiden rakentaminen				
Infra-rakentamisen laskutettavat tunnit		12 403	11 900	11 026
Alueiden kunnossapito				
Ylläpidettävät liikennealueet, ha	278	200	200	200
Kiinteistö- ja sähkötekniikka				
Rakentamispalv.laskutettavat työtunnit	16 200	13 500	11 200	11 000
Sähköpalv.laskutetut työtunnit	19 300	19 000	17 500	18 900

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Tekn. palv.keskuksen hallinto	-421	-383	-371 581	-371 879	0	-371 879	298
Konepalvelut	508	528	547 810	551 431	10160	561 591	-13 781
Alueiden rakentaminen	124	166	191 453	118 140	0	118 140	73 313
Alueiden kunnossapito	124	12	40 271	181 870	-98 543	83 327	-43 056
Kiinteistö- ja sähkötekniikka	275	132	166 036	217 600	-72 648	144 952	21 084
Investointiprojektit	-2	0	0	0			
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	16 746	16 173	15 835 415	17 640 954	0	17 640 954	-1 805 539
Valmistus omaan käyttöön	6 796	6 480	5 250 014	4 817 728	0	4 817 728	432 286
Toimintakulut	-22 935	-22 198	-20 511 440	-21 761 520	-161 031	-21 922 551	1 411 111
Toimintakate	607	455	573 989	697 162	-161 031	536 131	37 858
Toimintakatteen muutos	-98	-152	118 817				
muutos%	-13,9	-25,0	26				
Suunnitelmapoistot	-480	-468	-415 078	-447 778	0	-447 778	32 700
Kertaluonteiset poistot		-43	-59 598	0	0		-59 598
Tulos	127	-56	99 313	249 384	-161 031	88 353	10 960

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Teknisen palvelukeskuksen tilikauden tulos poistojen jälkeen oli 10 900 euroa talousarviota parempi. Tuotot- ja kulut jäivät selvästi budjetoitua pienemmäksi ennakoitua pienemmän sisäisen laskutuksen vuoksi. Investointiprojekteja toteutettiin vähemmän kuin edellisvuosina, minkä vuoksi valmistusta omaan käyttöön kertyi aiempaa vähemmän. Lisäksi henkilöstökulut jäivät 0,6 milj. euroa budjetoitua pienemmiksi. Poistojen vähäisyys selittyy edellisvuosien pienillä koneinvestoinneilla.

TEKNINEN LAUTAKUNTA YHTEENSÄ

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	215,5	210,0	206,0	208,5
* vakinaiset	201,5	199,0	206,0	196,0
* määräaikaiset	14,0	11,0	0,0	12,5
Työpanos	193,4	188,1		177,1

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	21 063	20 864	20 113 345	21 556 342	0	21 556 342	-1 442 997
Valmistus omaan käyttöön	7 353	7 067	6 242 259	5 789 851	0	5 789 851	452 408
Toimintakulut	-37 163	-35 724	-35 042 463	-35 726 583	-188 031	-35 914 614	872 151
Toimintakate	-8 747	-7 793	-8 686 859	-8 380 390	-188 031	-8 568 421	-118 438
Toimintakatteen muutos	-165	954	-894 249				
muutos%	-1,9	10,9	11,5				

Ympäristölautakunta

Olennaiset tapahtumat

Kaupunginvaltuusto hyväksyi Hyvinkään kaupungin uuden rakennusjärjestyksen 27.2.2017 siten, että se tuli voimaan 6.3.2017 alkaen.

Ympäristöterveydenhuolto osallistui aktiivisesti tulevan maakunnan käynnistämisen esivalmisteluun. Uudenmaan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden johtajat hakivat yhdessä muutoksen valmistelua varten ja henkilöstön muutostuen varmistamiseksi tukea KUNTEKO:lta (kunta- ja maakunta-alan työelämän kehittämisohjelma). Tätä tukea käytettiin koko Uudenmaan ympäristöterveydenhuollon yksiköiden yhteisten kehittämispäivien järjestämiseen. Päiviä järjestettiin vuoden 2017 aikana yhteensä kuusi.

Uudenmaan maakunnan ympäristöterveydenhuollon esivalmisteluryhmä kokosi kevään aikana Uudenmaan maakuntatiimin toimeksiannosta tulevaa, varsinaista maakuntavalmistelua varten ympäristöterveydenhuollon nykytilakuvaukset lakiperusteittain, ympäristöterveydenhuollon synergiat muiden uuteen maakuntaan siirtyvien toimintojen kanssa, kuvaukset tulevista yhteistyötarpeista kuntiin jäävien toimintojen, valtion ja muiden tulevien maakuntien kanssa sekä kuvaukset maakuntavalmisteluun liittyvistä osallistamistarpeista.

Maakuntauudistuksen aikataulu viivästyi kesällä. Suomen hallitus päätti neuvottelussaan 5.7.2017 jatkaa sote- ja maakuntauudistusta siten, että uudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen.

Hyvinkään kaupunki osallistui Luontolahjani satavuotiaalle -kampanjaan lahjoittamalla 2,7 hehtaarin arvokkaan Niinistökorven lähteikköalueen pysyvään suojeluun. Luonnonsuojelualue perustettiin Uudenmaan ELY-keskuksen päätöksellä 25.8.2017.

Hyvinkään pienpohjavesialueiden suojelusuunnitelma valmistui toukokuussa. Valtuusto hyväksyi sen kokouksessaan 11.9.2017 noudatettavaksi viranomaistoiminnoissa.

Polkua luontoon II-hankkeen maastotyöt saatiin tehtyä. Hankkeessa rakennettiin seitsemän (7) luontopolkua. Luontopolkuja tehtiin tiiviisti laajan yhteistyöverkoston kanssa ja tehdyn talkootyön merkitys hankkeen onnistumiselle oli ratkaisevan tärkeää.

Sveitsin seikkailupuiston yhteyteen rakennettu, alueen luonnosta ja kulttuurihistoriasta kertova luontonäyttely Tikan kontti avattiin 19.5.2017.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi päivitetyt Hyvinkään ympäristönsuojelumääräykset 23.10.2017 siten, että ne tulivat voimaan 1.1.2018 alkaen.

Hyvinkäällä käynnistettiin syksyllä 2017 kestävä kehityksen tiekarttatyö. Työn tavoitteena on entistä parempi energiatehokkuus, ilmaston suojeleminen ja materiaalitehokkuus sekä kulutuksen jalanjäljen pienentäminen ja hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinkää hyväksyttiin 28.11.2017 mukaan Fisun (Finnish Sustainable Communities) -verkostoon, jossa kunnat kulkevat kohti hiilineutraalisuutta, jätteenkierrätystä ja globaalisti kestävästä kulutuksesta vuoteen 2050 mennessä.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Taloudelliset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Korvausvelvollisuus esimerkiksi virheellisestä päätöksestä tai työnvirheen takia aiheuttaa taloudellista riskiä, koska tietyissä tilanteissa voidaan taloudellinen vahinko joutua korvaamaan asiakkaalle. Ympäristötoimelle ei ole esitetty tilikauden aikana vahingonkorvausvaatimuksia.

Vahinkoihin on olemassa kaupungin yhteinen vahinkovakuutus. Osittain virheellisille päätöksille on vakuutusturvaa kaupungissa. Taloudellisiin riskeihin voidaan vaikuttaa parhaiten prosessityön kautta määrittelyillä vastuurajauksilla ja toimintaohjeilla.

Talouden tasapaino ja kestävyys:

Ympäristökeskuksen palveluyksiköiden toimintatuotot koostuvat nykyään lähinnä viranomaistoimintaan liittyvistä lupa- ja valvontamaksuista. Maksutuloihin vaikuttaa muutokset yleisessä taloustilanteessa ja erityisesti rakentamisessa. Käsiteltävien lupa-asioiden määrä ja laatu vaihtelevat vuosittain Ympäristökeskuksesta riippumattomista syistä. Maksutuottojen vuosittaiseen vaihteluun on vaikea varautua.

Vuoden 2017 alkupuolella voimaan tullut uusi rakennusjärjestys vähensi rakennuslupien määrää ennakoidulla tavalla. Maksutaksan tarkistuksen sekä vilkkaan rakentamisen ansiosta lupamaksutot eivät vähentyneet.

Strategiset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Lainsäädäntö, säätely:

Suomen hallitus päätti neuvottelussaan 5.7.2017 jatkaa sote- ja maakuntauudistusta siten, että uudistus tulee voimaan 1.1.2020 alkaen, jolloin ympäristöterveydenhuollon palveluiden järjestämistä vastuu siirtyy maakunnille 2020. Maakuntauudistuksen valmistelua Uudenmaan alueella on hankaloittanut ratkaisematta olevat kriteerit, jotka täyttävä kunta tai alue voisi ottaa ympäristöterveydenhuollon järjestämistä vastuuta itselleen.

Ympäristöterveydenhuollon siirtyessä maakuntaan, jää kunnasta puuttumaan terveysvaikutusten arviointiin tarvittavaa asiantuntemusta esim. talous- ja uimavesiin sekä sisäilman laatuun liittyvissä kysymyksissä. Tämä on huomioitava kaupungin tehtäviä uudelleen järjesteltäessä. Kaupungin ja maakuntaan siirtyvän palvelutuotannon välille on luotava toimiva tapa yhteistyön järjestämiseksi. Kaupungin oman ympäristöterveysasiantuntijan tarvetta vuodesta 2020 lähtien on arvioitava.

Riskinhallinnan työkaluina ovat lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien seuraaminen ja muutoksiin varautuminen osallistumalla maakunnan valmisteluun aktiivisesti.

Vahinkoriskit (sisäiset ja ulkoiset):

Tuotteet ja palvelut:

Ympäristökeskuksen tehtävänä on tuottaa kuntalaisille, yrityksille ja muille sidosryhmille hyvän hallinnon periaattein asiakaslähtöisiä, luotettavia, laadukkaita ja kustannustehokkaita viranomaispalveluita sekä niihin liittyvää neuvontaa ja ohjausta.

Riskinhallinnan työkaluina ovat mm. toimintaprosessien ja tietojärjestelmien kehittäminen, lainsäädännön ja toimintaympäristön muutoksien seuraaminen, aktiivinen tiedottaminen, henkilöstön kouluttaminen ja yhteistyöverkoston ylläpitäminen ja kehittäminen.

Operatiiviset riskit (sisäiset ja ulkoiset):

Ydinprosessien hallinta, IT-ratkaisut:

Tiedon hallinnan merkitys hallinnossa korostuu ja se on siirtynyt sähköisiin tietojärjestelmiin. IT-ratkaisut sovelluksineen ovat toimistotyön tärkein työkalu. Merkittävimpänä riskitekijänä voidaan pitää

IT-järjestelmien toimintavarmuutta. Vuoden 2017 aikana ei sattunut vakavia IT-järjestelmään liittyviä häiriöitä.

460 Ympäristökeskus

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	23,0	22,0	22,2	21,5
* vakinaiset	22,0	21,0	22,2	20,5
* määräaikaiset	1,0	1,0		1,0
Työpanos	18,8	17,9		18,6

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Rakennusvalvonta				
Lupapäätökset	544	498	400	364
Vast. työnjohtajien päätökset, kpl	520	517	450	491
Sähköisten hakemusten osuus kokonaismäärästä, %	67	100	100	100
Ympäristöpalvelu				
Valvontatoimenpiteet, kpl	356	379	320	308
Lupapäätösten käsittelyaika kuuluttamisesta, 4 kk:n tavoiteajassa (%)	40	50	100	90 %
Ympäristöterveydenhuolto				
valvontatarkastukset, kpl	728	658	750	618
Eläinpotilaat	1 711	1 666	1 500	1825
Ilmoitusten ja hakemusten käsittely 2 kk:n tavoiteajassa (%)	98	87	100	99 %

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Ympäristölautakunta hallinto	-114	-103	-98 380	-87 006	0	-87 006	-11 374
*Elintarvike- ja ympäristölab.	-38	0	0	0	0	0	0
*Ympäristöpalvelu	-327	-344	-324 389	-356 419	0	-356 419	32 030
*Ympäristöterveydenhuolto	-414	-439	-437 433	-458 036	0	-458 036	20 603
*Rakennusvalvonta	-69	-20	-77 348	-32 309	0	-32 309	-45 039
Tulosalue yhteensä:							
Toimintatuotot	739	774	890 367	744 300	0	744 300	146 067
Valmistus omaan käyttöön	6	0	0	0	0	0	0
Toimintakulut	-1 707	-1 680	-1 827 917	-1 678 070	0	-1 678 070	-149 847
Toimintakate	-962	-906	-937 550	-933 770	0	-933 770	-3 780
Toimintakatteen muutos	-36	56	-31 876				
muutos %	-3,9	5,9	3,5				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Toimintatuotot toteutuivat selvästi budjetoitua suurempina. Rakennusvalvonnan maksutuotot ylittivät talousarvion 40 000 eurolla ja ympäristöterveydenhuollossa maksutuottoja kertyi 19 000 euroa budjetoitua enemmän. Rakennusvalvonnan tuottokertymä selittyy kerrostalorakennuslupien suuressa määrällä ja ympäristöterveydenhuollon osalta maksutuottoja lisäsi erityisesti nousseet tupakkavalvontamaksut. Lisäksi eri hankkeisiin saatiin noin 54 000 euroa valtion avustuksia.

Hyvän toimintatuottokertymän vastapainoksi myös toimintakulut ylittivät talousarvion. Euromääräisesti merkittävin ylitys kohdistui palveluiden ostoihin, joita lisäsi erilaiset hankekulut sekä rakennusvalvonnan asiantuntijapalvelut. Lisäksi sisäiset tilavuokrat kasvoivat selvästi, mutta tämä johtuu pääosin vuoden 2016 poikkeuksellisen pienestä vuokralaskutuksesta.

Tunnuslukujen osalta ympäristöpalvelun valvontatoimenpiteiden lukumäärän laski jätteiden aluekeräyspisteiden valvonnan vähenemän seurauksena.

Rakennusvalvonnan lupapäätösten määrä väheni ennakoidusti vuoteen 2016 verrattuna vuoden 2017 alkupuolella voimaan tulleen uuden rakennusjärjestys vaikutuksesta.

Tekniikan ja ympäristön toimiala yhteensä

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	238,5	232,0	228,2	230,0
* vakinaiset	223,5	220,0	228,2	216,5
* määräaikaiset	15,0	12,0	0,0	13,5
Työpanos	212,2	206,0		195,7

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	21 802	21 638	21 003 712	22 300 642	0	22 300 642	-1 296 930
Valmistus omaan käyttöön	7 359	7 068	6 242 259	5 789 851	0	5 789 851	452 408
Toimintakulut	-38 870	-37 404	-36 870 380	-37 404 653	-188 031	-37 592 684	722 304
Toimintakate	-9 709	-8 698	-9 624 409	-9 314 160	-188 031	-9 502 191	-122 218
Toimintakatteen muutos	-201	1 011	-926 125				
muutos%	-2,1	10,4	10,6				

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI

Olennaiset tapahtumat

Hyvinkään kaupunginvaltuusto päätti 29.5.2017 § 56 Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystoimien kuntayhtymän perustamisesta. Lisäksi valtuusto päätti siirtää sosiaali- ja terveystoimien järjestämisvastuun Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystoimien kuntayhtymälle 1.1.2018 lukien, lukuun ottamatta ympäristöterveydenhuoltoa, eläinlääkintähuoltoa, työterveyshuoltoa ja Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin kuntayhtymän tehtäväksi annettuja erikoissairaanhoidon palveluja sekä Eteva-kuntayhtymän tehtäväksi annettuja kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain mukaisia palveluja. Hyvinkään ja Järvenpään kaupungit sekä Mäntsälän, Nurmijärven Pornaisten ja Tuusulan kunnat perustivat Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystoimien kuntayhtymän, jota koskeva sopimus on tullut voimaan 21.6.2017.

Kuntayhtymävaltuusto päätti 11.10.2017 § 25 nimetä kuntayhtymän johtajan virkaan Hyvinkään kaupungin sosiaali- ja terveysjohtajan. Tämä aiheutti sijaisjärjestelyjä sosiaali- ja terveystoimissa siten, että perhe- ja sosiaalipalveluiden johtaja toimii vs. sosiaali- ja terveysjohtajana, perhepalvelupäällikkö toimii vs. perhe- ja sosiaalipalveluiden johtajana oman virkansa ohella ja koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden päällikkö toimii terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden vs. palvelualuejohtajana 30.6.2018 asti.

Kaupunginvaltuusto hyväksyi 23.10.2017 / § 105 Keski-Uudenmaan sosiaali- ja terveystoimien kuntayhtymän ja Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien sekä Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kuntien välisen sosiaali- ja terveystoimien järjestämis- ja tuottamissopimuksen. Sopimus on voimassa määräaikaisena 31.12.2019 saakka.

Sosiaali- ja terveysministeriö myönsi vuoden 2016 marraskuussa Keski-Uudenmaan kuntien palvelusetelikoeluun vuosille 2016–2018 valtionavustusta 2,0 milj. euroa. Sosiaali- ja terveysministeriön ”Palvelut asiakaslähtöisiksi” -kärkihanketta on toteutettu Hyvinkään kaupungin hallinnoimana kuuden Keski-Uudenmaan kunnan muodostaman konsortion (Hyvinkään ja Järvenpään kaupungit, Mäntsälän, Nurmijärven, Pornaisten ja Tuusulan kunnat) toimesta. Hankkeen painopistealueina ovat olleet asiakkaiden valinnanvapauden kokeilemisen lisäksi palveluntuottajien korvausmalliin sisältyvän bonus-sanktio-elementin käyttö ja asiakkaiden henkilökohtaisen budjetin käyttö jatkopalveluissa. Valinnanvapauskokeilun ensimmäinen vaihe, perustason lääkäri- ja hoitajavastaanottojen valinnanvapaus, käynnistyi toukokuussa 2017.

Keski-Uusimaa sai ainoana Suomessa käynnissä olevista valinnanvapauskokeiluista rahoitusta sosiaali- ja terveysministeriöltä kokeilun laajentamiseen suun terveydenhuoltoon. Sosiaali- ja terveysministeriön myöntämä valtionavustus on ollut 1,1 milj. euroa. Valinnanvapauskokeilun toinen vaihe, henkilökohtainen budjetointi, sekä kokeilun kolmas vaihe koskien suun terveydenhuoltoa, ovat alkaneet vuoden 2017 loppupuolella. Valinnanvapauskokeilun hallinnointi on siirtynyt 1.1.2018 alkaen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymälle.

Sosiaali- ja terveystoimien lautakunnan sitovana tavoitteena vuodelle 2017 oli valmistella suunnitelma aikuisten sosiaalipalveluiden sekä mielenterveys- ja päihdepalveluiden toimintojen yhdistämisestä yhden johdon alaisuuteen 1.1.2018 alkaen. Lautakunta hyväksyi 29.6.2017/§ 107 jatkovalmisteluun suunnitelman ao. palveluiden hallinnollisesta yhdistämisestä osana toimialan kehittämistä, jota suunnitelmaa työstettiin syksyn 2017 aikana, niin että muutos on ollut mahdollista toteuttaa vuoden 2018 alusta lukien. Muutos on sisällytetty vuoden 2018 talousarvioon.

Kaupunginhallitus päätti 18.9.2017/ § 279, että Hyvinkään kaupunki perustaa Keski-Uudenmaan avustajakeskuksen 1.1.2018 alkaen. Yksikön vastuukuntana toimii Hyvinkää. Hyvinkään ja Järvenpään kaupunkien sekä Nurmijärven ja Tuusulan kuntien edustajat ovat valmistelleet yhteisen henkilökohtaisen avun avustajakeskuksen perustamisen. Avustajakeskus tarjoaa henkilökohtaisten avus-

tajien työnantajille avustajien palkanmaksuun ja muhin työnantajavelvoitteisiin sekä rekrytointiin liittyviä palveluja. Neuvontaa ja ohjausta annetaan myös henkilökohtaisille avustajille. Avustajakeskuksen aloittaminen 1.1.2018 on huomioitu sosiaali- ja terveystoimen vuoden 2018 talousarviossa.

Toimialan toiminnan ja tavoitteiden strategiaan perustuvaa kiteytystä, ns. soten nelikenttää, työstettiin vuoden 2017 aikana yhdessä johtoryhmän ja esimiesten kanssa, ja se päivitettiin vuodeksi 2017 kehityskeskustelujen pohjaksi.

”Sotelaisen huoltokirja” eli Työhyvinvoinnin työkalu esimiehille otettiin käyttöön sosiaali- ja terveystoimen yksiköissä. Hyvinkään kaupungin pelikirja (=kaupunkistrategian osalta) jalkautettiin toimialan henkilöstölle vuoden 2017 aikana. Pelikirjaa täydentämään laadittiin sosiaali- ja terveystoimen johtamisen käsikirja, jonka kehittämiseksi järjestettiin henkilöstölle koulutusta ja työpajatyöskentelyä moniammatillisen verkostotyön ja johtamisen kehittämiseksi. Johtamisen käsikirja on valmistunut henkilöstöltä saatujen palautteiden pohjalta. Johtamisen käsikirjaa lähdettiin vuoden 2017 aikana jalkauttamaan toimialan yksiköihin.

Lean- arvopohjaisten, asiakaslähtöisten toimintamallien toteuttamista jatkettiin ja prosesseja kuvattiin suunnitelman mukaisesti toimintavuoden aikana ja työtä jatketaan vuoden 2018 aikana. Työ on osa sosiaali- ja terveystoimen toimintatapaa, jonka avulla palveluita kehitetään sekä toimintoja virtaaviivaistetaan yhä asiakaslähtöisemmiksi ja tuottavammiksi.

Sosiaali- ja terveystoimen tavoitteena on ollut tiivistää palveluverkkoaan siten, että tulevaisuudessa palvelut ovat pääosin kolmessa eri toimipisteessä: Sairaalanmäen, Hyvinkään perhekeskuksen (Rentto) ja pääterveysaseman tiloissa. Rentton kiinteistön, Suutarinkatu 2, nimestä järjestettiin nimikilpailu syksyllä 2017. Nimeksi valittiin edellä mainittu Hyvinkään perhekeskus. Perhekeskuksen ensimmäinen ja toinen kerros valmistuivat vuoden 2017 aikana toimintakuntoon. Toimintavuoden aikana tiloihin muuttivat seuraavat yksiköt: perheneuvola, perhetyön yksikkö, Nopsa, varhaisen tuen palveluohjaus, erityistyöntekijät/puheterapeutit, aikuissosiaalityön yksikkö, työllisyyspalvelut, Urakankadun ja Martinkadun (Kenttäkadun) neuvolat, perheoikeudellinen yksikkö sekä nuorisoasema. Lisäksi yksiköitä muutti talon sisällä vuoden 2017 aikana. Talon yhteisten uusien työmuotojen kehittäminen on käynnistetty vuoden 2017 aikana ja kehittämistä jatketaan edelleen. Talon 3-4 kerrosten suunnittelu tehdään alkuvuoden 2018 aikana.

Hyvinkään kaupunki ja Hyvinkään sairaala (HUS) rakentavat yhdessä Sairaalanmäelle uuden sairaalarakennuksen. Sairaalanmäestä on suunniteltu kokonaisuus, josta potilas saa sujuvasti mahdollisimman suuren osan tarvitsemistaan sairaanhoitopalveluista. Sairaalanmäen uudisrakennushanke on edennyt suunnitelmien mukaisesti vuoden 2017 aikana. Uudisrakennuksen ensimmäiseen kerrokseen tulevat lasten vuodeosasto, keskoslasten tehohoituhuoneet ja lasten poliklinikat sekä päiväsairaala. Toiseen kerrokseen keskitetään psykiatriset palvelut ja päihdepalvelut. Kolmanteen kerrokseen tulevat Hyvinkään kaupungin kuntoutustoiminta ja vuodeosasto. Neljänteen kerrokseen tulee vuodeosastoja. Viidennessä kerroksessa on infektipotilaiden vuodeosasto. Sairaalanmäellä tuotetaan sekä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluja yhdessä. Hyvinkään Sairaalanmäen uudisrakennus valmistuu loppuvuonna 2018.

Sote-tuloksetekijä palkinnot jaettiin kaikille sotelaisille tarkoitetuilla sote-kahveilla 24.11.2017. Palkinnon saivat:

- Terveyskeskuksen avopalvelut, jonka henkilöstö organisoivat avopalveluiden varfariinihoitoon liittyvän INR-seurannan uudelleen Forsante®-ohjelman pilotoinnin kautta. Näin saatiin aikaiseksi työtä sujuvoittava, potilasturvallinen ja kustannustehokas toimintamalli, joka laajeni vuoden 2017 alussa kaikkiin avopalveluiden piireihin.
- Kauniston palvelukeskus, jossa on kehitetty esimerkillisesti Lean-menetelmällä päivittäisjohtamista yhä avoimempaan suuntaan hyödyntäen konkreettisia menetelmiä.
- Kunniamaininnan sai Change Day –työryhmä.

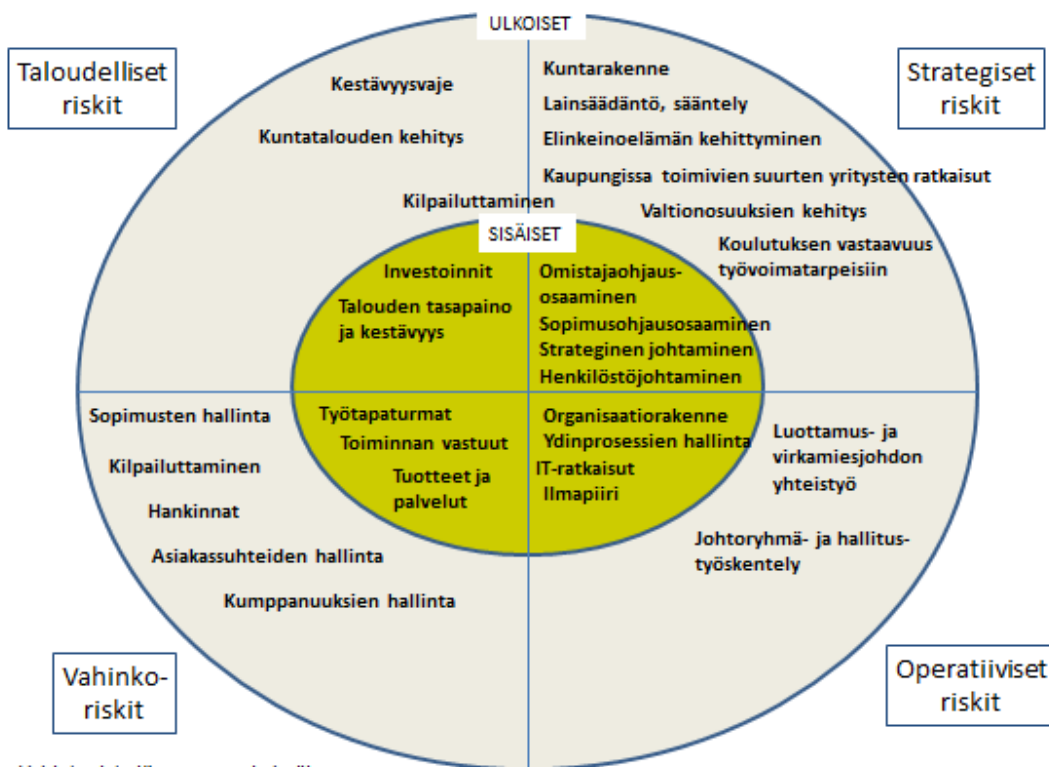
Sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain toimeenpanon toteuttamiseksi jatkettiin Kansa-koulu -hanketta, joka tukee sosiaalialan organisaatioiden valmiutta liittyä valtakunnalliseen sosiaalihuollon asiakastietoarkistoon. Hankkeen tarkoituksena on tukea kansallisten luokitusten ja asiakirjarakenteiden toimeenpanoa sosiaali- ja terveydenhuollon tuotanto-organisaatioiden asiakastietojärjestelmiin niin, että ne noudattavat sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain vaatimuksia.

Hyve-hanke, hyvinvointia edistävien kotikäyntien tutkimushanke jatkui suunnitelman mukaisesti. Hankkeessa tuotettiin kansainvälisiä julkaisuja.

Hyvin-töihin hanketta jatkettiin suunnitelman mukaisesti, mihin saatiin kolmen kuukauden jatkoaika vuodelle 2018. Tämän jälkeen toiminta vakiinnutetaan omaksi toiminnaksi vuoden 2018 aikana. Hankkeen tarkoituksena on auttaa hyvinkääläisiä työttömiä työllistymään avoimille työmarkkinoille.

Vuoden 2017 aikana asiakastytyväisyyskyselyjä tehtiin perhe- ja sosiaalipalveluiden sekä koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden asiakkaille. Saatuja asiakastytyväisyyskyselyn tuloksia on käsitelty palvelualueiden ohjausryhmissä, ja ne otetaan huomioon eri toimintojen ja palveluiden järjestämisen kokonaissuunnittelussa. Toimialan vuoden 2017 kehittämiskohteena oli jatkuvan asiakaspalautteiden käyttöönottaminen ja saatujen palautteiden hyödyntämien toiminnan kehittämiseen. Lisäksi vuonna 2017 toteutettiin koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden asiakastytyväisyyskysely ikääntyneiden asumispalveluiden ostopalveluyksiköiden asiakkaille.

Riski-/epävarmuustekijäarvio

Vahinkoriskejä seurataan ja hallitaan riskipiste ohjelmiston avulla

TALOUDELLISET RISKIT

- **Talouden tasapainon kestävyys, työttömyyden kasvu**

- Merkittävyys: merkittävä
- Realisoituessaan vaikutus toimialan palvelutoimintaan: Verotulojen lasku > vaikutus toiminnan määrärahoihin, talousarvion raamiin
- Vaikutus sosiaali- ja terveystoimen toimintamenojen kasvuun mm. työmarkkinatuen kuntaosuuteen, lastensuojelutarpeen kasvuun
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Toimialan osalta vaikutusmahdollisuudet ovat pienet. Riskejä ja epävarmuustekijöitä pienennetään laatimalla työllisyys- ja elinkeino-ohjelma vuoden 2018 aikana.

- **Pandemiat, isot epidemiat**

- Merkittävyys: merkittävä
- Realisoituessaan vaikutus palvelutoimintaan: Lisähoitopaikkojen, lisähenkilökunnan ja lääkkeiden sekä tarvikkeiden huomattava lisätarve
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Riskienhallinnan toimintasuunnitelman laatiminen

- **Lastensuojelun ns. kustannusvastuuriidoista aiheutuvat suuret kustannukset**

- Merkittävyys: melko merkittävä
- Hallinto-oikeuksissa on mahdollisia realisoituvia kustannusvastuita vireillä n. 100 000 euron verran.
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Talousarviossa ei ole ollut mahdollista varautua hallinto-oikeuksissa vireillä oleviin kustannusvastuisiin, koska ne vaihtelevat suuresti vuosittain.

STRATEGISET RISKIT

- **Asiakaskäyttäytyminen / palvelukysynnän lisääntyvä kasvu esim. väestön ikääntymisen, taloudellisten riskien vaikutus**

- Merkittävyys: merkittävä
- Realisoituessaan vaikutus palvelutoimintaan: Kysynnän kasvaessa myös palvelujen tarjonnan tulisi kasvaa
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Pyritään ennakoimaan palveluiden kysyntää, tuottavuuden kehittäminen, kehitetään uusia palvelumuotoja ja lisätään nykyisten palveluiden tuloksellisuutta.

VAHINKORISKIT

- **Ostetut palvelut esim. keskeisen palveluntuottajan toiminnan loppuminen yksikössä josta palveluita ostetaan**

- Merkittävyys: merkittävä
- Realisoituessaan vaikutus toimintaan: Kunnan on hoidettava palvelut tai palvelut on hankittava nopealla aikavälillä toiselta palveluntuottajalta.
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Riskienhallinnan toimintasuunnitelman laatiminen, väistösuunnitelmat, jatkuva laadun tarkkailu sekä yhteyden pito palveluntuottajiin

- **Potilas/asiakastietojärjestelmien toimimattomuus**

- Merkittävyys: merkittävä
- Realisoituessaan vaikutus toimintaan: Potilas-/asiakastietoja ei saada ja riskit hoidon suhteen kasvavat, etuudet ja palvelut myöhästyvät.
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Pyritään turvaamaan tiedostojen tallennukset ja ohjelmien käyttö mahdollisuuksien mukaan toisissa työpis-teissä. Myös alueellisen yhteistyön kehittäminen esim. Sairaalanmäki-hankkeessa.

OPERATIIVISET RISKIT

• Avainhenkilöiden ja muun henkilökunnan saatavuus ja osaaminen

- Merkittävyys: merkittävä
- Lääkäreiden, erityispätevyyden omaavien lääkäreiden ja erikoislääkäreiden sekä erityispätevyyden omaavien hammaslääkärien ja erikoishammaslääkäreiden saatavuudessa on merkittäviä ongelmia.
- Sosiaalityöntekijöiden saatavuus on vaikeutunut mm. lainsäädäntömuutoksista johtuen.
- Sairaanhoidtajien saatavuudessa on edelleen ongelmia.
- Realisoituessaan vaikutus palvelutoimintaan: Taloudelliset ja aineelliset seuraukset, työn tuottavuuden väheneminen, työn taso heikkenee, henkilöstön työhyvinvointi heikkenee, maine työnantajana heikkenee, potilaspaikkojen sulkeminen, potilasturvallisuus heikentyy, joudutaan karsimaan palveluja ja palvelun laatu heikkenee
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Aktiivinen henkilöstön rekrytointi, henkilöstön perehdytykseen panostaminen sekä täydennyskoulutukseen ja työhyvinvointiin panostaminen.
- Tarvittavia osaamisalueita tulee päivittää tulevaan maakuntaan siirtymistä varten kaikissa työntekijäryhmissä.

• Henkilöstön työuupumuksen lisääntyminen

- Merkittävyys: melko merkittävä
Lakisääteisten tehtävien lisääntyminen ja samanaikainen kuntatason taloudellisten resurssien niukkeneminen voi pahimmillaan johtaa henkilöstön uupumiseen. Valmistautuminen siirtymiseen Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymään sekä tulevan maakunta- ja valtakunnallisen soteuudistuksen valmistelu lisäävät erityisesti esimiesten ja asiantuntijoiden työmäärää.
- Realisoituessaan vaikutus toimintaan: Toiminnan palvelujen vaarantuminen henkilöstöresurssien vähetessä poissaolojen vuoksi ja jos sijaistyövoimaa ei saada rekrytoitua riittävästi. Osaaminen ja taidot vaikuttavat asiakkaiden palveluun/potilaiden hoitoon.
- Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijään on varauduttu: Työolosuhteita pyritään parantamaan, lisätään avointa tiedottamista ja vuorovaikutusta. Pyritään tukemaan henkilöstöä ja havaitsemaan riittävän ajoissa riskit. Hyödynnetään osaamista joustavasti.

Teknologiariskit- potilastietojärjestelmät

- Merkittävyys: Merkittävä
 - Potilastietojärjestelmien vahingoittuminen, toimimattomuus, järjestelmien muutosten yhteydessä työntekijöiden perehdyttäminen ei onnistu suunnitellulla tavalla, tieto ei siirry järjestelmästä toiseen
 - Ei huomioida tai ei ole mahdollista huomioida teknologisia valintoja tehdessä olemassa olevaa järjestelmäarkkitehtuuria, jolloin uudet ratkaisut eivät ehkä tue kehitystä. Kokonaisuuden ja yksittäisten ratkaisujen elinkaari lyhenee ja investoinnit tulevat kalliiksi.
 - Realisoituessaan vaikutus toimintaan: Toiminnan palvelujen saatavuus vaarantuu, potilastietojärjestelmän käytön osaaminen ja kirjaamisen taidot vaikuttavat asiakkaiden saamaan palveluun/potilaiden hoitoon ja potilasturvallisuus heikkenee päällekkäisten/rinnakkaisten järjestelmien käytön vuoksi.
 - Toimet, joilla riskiin/epävarmuustekijöihin on varauduttu: Henkilöstön kouluttaminen potilastietojärjestelmien käyttöön on oltava riittävän pitkä ja tehokas. Lisäksi ei ole suositeltavaa, että käytössä on useita päällekkäisiä potilasjärjestelmiä.

600 Hallinto ja kehittäminen

Olennaiset tapahtumat

Taluspäällikön virka täytettiin kesän 2017 aikana. Kanta- ja Kansa – hankkeiden valmistelua vietin eteenpäin toimintavuoden aikana. Suunterveydenhuolto liittyi Kanta-palveluihin vuoden 2017 lopussa.

Hallintoyksikön henkilöstön työpanosta kohdennettiin Keski-Uudenmaan sote-hankkeeseen sekä kesällä 2017 perustetun Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toimintaan.

Kaupunginvaltuuston helmikuussa 2017 hyväksymän uuden hallintosäännön johdosta toimialalla uudistettiin ja päivitettiin koko sosiaali- ja terveystoimea koskevia yleisiä ohjeita mm. toimintasäntö ja delegointisääntöjä.

Henkilöstömäärän kehitys

Määräaikaisen henkilöstön määrää on kasvattanut toimintavuoden aikana eläkkeelle siirtyminen, äitiys- ja vanhempainvapaan sijaiset sekä vuorotteluvapaan sijaiset.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	26,5	26,5	27,3	32,0
* vakinaiset	25,5	25,5	27,3	26,0
* määräaikaiset	1,0	1,0		6,0
Työpanos	21,9	21,2		26,1

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Lautakunnan kokouksia	12	12	12	14
Hallintoteht.kust/toimialan br.kust (%)	1,7	1,8	2,1	1,8
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimintakate/asukas				
Hyvinkää	3168			
Kuuma-kunnat	2725			
Uusimaa	2986			
Koko maa	3262			

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	355	370	1 709 891	667 361	0	667 361	1 042 530
Toimintakulut	-5 690	-5 680	-6 594 424	-5 681 540	-350 530	-6 032 070	-562 354
Toimintakate	-5 335	-5 310	-4 884 533	-5 014 179	-350 530	-5 364 709	480 176
Toimintakatteen muutos	-3 414	25	425 492				
muutos%	-177,7	0,5	8,0				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Hallinto- ja kehittämisen tulosalueen toimintakate alittui talousarviosta lähes 490 000 euroa. Toimintatuotot ylittyivät talousarviosta yli 1, milj. euroa. Vastaavasti toimintakulut ylittyivät talousarviosta lähes 560 000 euroa. Sekä toimintatuotot että toimintakulut ovat kasvaneet valinnanvapauskoekielusta sekä Keski-Uudenmaan sote-kuntayhtymän toiminnasta johtuen.

620 Perhe- ja sosiaalipalvelut

Ollennaiset tapahtumat

Vuoden 2017 aikana toteutui perhe- ja sosiaalipalveluiden toimintayksiköiden muutto kokonaisuudessaan Suutarinkadulle Hyvinkään perhekeskukseen. Perhekeskuksessa on nyt koottuna samoihin tiloihin perhepalveluiden, lastensuojelun, vammaispalveluiden, aikuissosiaalityön ja työllisyyspalveluiden palvelut. Lisäksi tiloissa toimii suun terveydenhuolto ja perusopetuksen oppilashuolto. Hakalan neuvolan muutto toteutuu vielä kolmannen kerroksen remontin valmistuttua. Palveluiden keskittäminen yhteen tuo odotettua asiakashyötyä ja tulee vahvistamaan palveluverkoston toimivuutta.

Lasten kuntoutuspalveluihin koottiin vuoden aikana perheneuvola ja neuvolapsykologi, nuori-soasema, lasten puheterapia ja toimintaterapia yhdeksi kokonaisuudeksi yhden esimiehen alaisuuteen. Asiakashyödyn parantamista on kehitetty yhteistyön tiivistämisellä.

Vammaispalveluissa on toimintavuoden aikana valmisteltu Keski-Uudenmaan avustajakeskuksen perustamista vuoden 2018 alusta lukien. Mielenterveyskuntoutujien työtoiminta käynnistyi omana toimintana Askareessa.

Hyvinkään kaupungin palveluostot Eteva kuntayhtymältä olivat vuonna 2017 yhteensä 3,4 milj. euroa, ja palautusta vuoden 2017 ostoista saatiin 161 100 euroa.

Aikuisten palveluissa valmistauduttiin vuoden 2017 lopulla yhteisen palvelualueen muodostamiseen mielenterveys- ja päihdepalveluiden kanssa sekä siirtymiseen terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden alle. Henkilökuntaa informoitiin tulossa olevasta muutoksesta useamman kerran vuoden aikana ja muutokseen liittyvät yhteistoimintaneuvottelut käytiin joulukuussa.

Aikuissosiaalityön osalta oleellisena muutoksena oli perustoimeentulotuen siirtyminen Kelan maksamaksi etuudeksi vuoden 2017 alussa. Kaupungille kertyi kustannuksia perustoimeentulotuen osalta maaliskuun 2017 loppuun asti. Muutoksen myötä sosiaalityön rooli selkeytyi taloudellisen tuen maksamisen sijaan ihmistä lähellä tehtävään ja muutokseen tähtäävään neuvontaan, tukeen ja ohjaukseen.

Työllisyyspalveluissa jatkettiin edelleen korkeaan aktivointiasteeseen tähtäävää työtä sekä kehitettiin yhteistyötä ja toimintaa asiakkaiden laadukkaiden palveluiden takaamiseksi mm. Hyria-säätiön

kanssa. Hyvin töihin – hankkeen toimintavuoden loppuun suunniteltu hankeaika sai jatkoa vielä kolmeksi kuukaudeksi vuodelle 2018. Tämän jälkeen toiminta vakiinnutetaan omaksi toiminnaksi vuoden 2018 aikana. Hankkeen aloittamisesta (1.4.2015) alkaen vuoden 2017 loppuun mennessä on työllistetty 266 asiakasta: 120 työsuhteeseen avoimille työmarkkinoille, 35 oppisopimus- yms. koulutukseen, 66 työkokeiluun ja 83 kuntouttavaan työtoimintaan. Vuoden 2017 aikana osallistuttiin Alusta-hankkeeseen yhteistyössä Hyria-säätiön sekä Järvenpään ja Keravan kaupunkien ja Nurmijärven ja Tuusulan kuntien kanssa. Hanke tarjoaa kohdennettuja työllisyshoidon palveluja esim. työllistymisedellytysten selvittelyä, ammattitaitokartoituksia, ura- ja työvalmennusta sekä työnantajalle että työntekijälle kohdennettua tukea työpaikoilla.

Kotouttamistiimin ja kotouttamispalvelut Mosaiikin yhteistyötä kehitettiin vuoden 2017 aikana esim. yhteisillä kehittämisspäivillä. Mosaiikki on sivistystoimen alaista toimintaa. Mosaiikki on kaikille ulkomaalaisille tarkoitettu ohjaus- ja neuvontapiste, johon tullaan ilman ajanvarausta. Vuoden 2017 lopussa Mosaiikki muutti maahanmuuttajien avoimen vastaanottopisteen Hyvinkään perhekeskukseen samoihin tiloihin, joissa kotouttamistiimi toimii. Vuoden 2017 aikana maahanmuuttotyön henkilöresurssit vakiinnutettiin vastaamaan nykyistä palvelujen tarvetta.

Henkilöstömäärän kehitys

Vakinaisen henkilöstön määrää on lisätty 1,5 henkilöllä vuoden 2017 aikana. Perhepalveluihin perustettiin ammatillisen tukihenkilön toimi ja vastaavasti ostopalveluiden käytöstä luovuttiin tukihenkilötoiminnan osalta. Lasten kuntoutuspalveluiden keskittäminen edellytti oman lähiesimiehen viran perustamista siten, että perheneuvolan 0,5 sosiaalityöntekijän virka muutettiin lastenkuntoutuspalveluiden esimiehen viraksi myös osin ostopalveluita vähentämällä.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	176,0	185,0	185,0	201,5
* vakinaiset	161,0	170,0	185,0	186,5
* määräaikaiset	15,0	15,0		15,0
Työpanos	152,6	155,4		163,5

Tunnusluvut	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Perhepalvelut				
Lapsiperh.kotipalvelu, perheitä	112	137	140	119
Perheneuvola, asiakaskäynti perheitä/vuosi	1 831	2 154	2 600	1 764
	246	312	340	347
Nuorisoasema, asiakaskäynti	1338	1941	1 850	2174
Neuvola, koulu- ja opiskelija-tervedenhuolto, käynnit	44 788	39 586	40 000	38 591
Lasten kuntoutuspalvelut			1 600	1 119
Lastensuojelu ja alueelliset palvelut				
Lastensuoj. avohuollon lapsiasiakkaita		258	500	289
Sijaishuollon hoitovrk. Yht.	52 788	52 936	51 500	53 682
perhehoidon hoitovrk	29 305	31 997	31 000	31 310
laitoshoidon hoitovrk	16 032	13 271	13 000	15 968
ammat.perhekotien hoitovrk	7 451	7 688	7 500	6 404
Perhehoidon osuus (%)	56	60	60	58
Kotirinne (sis.edelliseen)	2 373	2 062	2 300	2 521
Sijaish.hoitovrk.keskimäärin yks.hinta euroa	156	148	134	155
Kodin ulkopuolelle sij.lapsia (0-17 v)	197	180	180	186
Alueellinen perhehoitoyks. Pihlaja				
perhehoidon hoitovrk	93 821	96 486	111 663	95 096
Lastenvalvoja, käynnit		2 359	2 650	1 714
Aikuissosiaalityö ja työllisyyspalvelut				
Kuntouttavan työtoiminnan pv	47 905	54 009	50 000	54 327
työtoimintaan osallistuneita	656	760	700	713
Tukityöllistetyt (työpäiviä)	10 005	7 978	8 000	6 792
henkilötyövuosina (1 htv = 220 pv.)	45	37	40	34
-työllistettyjä		73	80	74
Hyvin töihin-hanke 1.4.2015 alkaen				
-työllistyneet henkilöt		58	40	45
-yhteistyöyritykset		19	20	10
Vammaispalvelut				
Kuljetuspalvelut/asiakkaita	707	687	725	690
euroa/asiakas/vuosi	1 116	982	1 111	948
Henkilökohtainen apu/ asiakkaita	80	85	85	90
euroa/asiakas/vuosi	14 386	14 426	13 690	15 109
Vaikeavammaisten palveluasumisen hoitovrk	7 046	6 219	7 000	6 426
euroa/asiakas/vrk	139	133	139	130
Kehitysvammaisten asumispalv. hoitovrk	38 317	40 071	39 000	41 267
euroa/asiakas/vrk	138	129	133	125
Omaishoidon tuen saajat, alle 65 v *)	87	93	95	99
euroa/saaja/vuosi	5 111	5 173	6 421	5 014
*) Omaishoidon tuen jako 1.1.2015 alkaen alle 65-vuotiaisiin ja 65 vuotta täyttäneisiin				

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp 2015 1000 €	Tp 2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Perhepalvelut	-3 956	-4 470	-4 312 139	-4 692 579		-4 692 579	380 440
*Lastensuojelu ja al.palvelu	-9 721	-8 774	-10 084 465	-8 927 816	-205 503	-9 133 319	-951 146
*Aikuissosiaalityö ja työll.palvelut	-8 637	-8 404	-5 976 911	-6 421 433		-6 421 433	444 522
*Vammaistenpalvelut	-11 720	-11 773	-11 964 760	-11 928 412	-24 346	-11 952 758	-12 002
Toimintatuotot	13 129	13 951	12 199 719	12 688 349		12 688 349	-488 630
Toimintakulut	-47 164	-47 372	-44 537 994	-44 658 589	-229 849	-44 888 438	350 444
Toimintakate	-34 035	-33 421	-32 338 275	-31 970 240	-229 849	-32 200 089	-138 186
Toimintakatteen muutos	-2 304	614	1 082 715				
muutos%	-7,3	1,8	3,2				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Perhe- ja sosiaalipalveluiden tulosalueen toimintakate ylittyi talousarviosta lähes 140 000 euroa. Toimintatuotot jäivät talousarviosta lähes 490 000 euroa, joka johtui suurelta osin siitä, että perustointitulotuen valtionosuus jäi alle arvioidusta. Vastaavasti toimintakulut alittuivat talousarviosta yli 350 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti 23.10.2017/§ 100, muuttaa sosiaali- ja terveystoimen talousarviota siten, että 200.000 euroa siirrettiin terveyttä- ja toimintakykyä edistävien palveluiden tulosalueelta perhe- ja sosiaalipalveluiden tulosalueelle.

Perheneuvolan palveluita käytti 347 perhettä talousarvion 2017 mukaisesti, mutta asiakaskäyntien määrä alitti talousarviossa suunnitellun yli 830 käynnillä henkilöstöressurssivajauksesta johtuen.

Nuorisoseman asiakaskäyntien määrä ylitti talousarviossa suunnitellun yli 320 käynnillä samoin kuin edellisenä vuonna. Nuorisoseman asiakkuuteen on hakeutunut edelleen odotettua enemmän nuoria. Tästä syystä talousarviossa 2018 on määrärahat yhden sairaanhoitajan lisäykseen vuodelle 2018.

Nuorten lisääntynyt avuntarve on näkynyt myös lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnissa Nop-sassa, jonne yhteydenottojen määrä on kasvanut 141 ilmoituksella edellisestä vuodesta. Lastensuojelussa erityisesti nuorten sijoituksia on jouduttu tekemään loppuvuodesta 2017 useita. Sijoitukset ovat edellyttäneet laitossijoitusta, joka on huomattavasti kalliimpaa kuin perhehoito. Yksi merkittävä syy tilanteeseen on ollut nuorten kasvanut huumeongelma Hyvinkäällä vuoden 2017 aikana.

Lastensuojelun ja alueelliset palvelut vastuualueen toimintakatteen ylitys talousarviosta johtui lastensuojelulaitosten käytön kasvusta odotettua enemmän. Nuoria on jouduttu siirtämään myös kalliimpiin laitospalveluihin eli erityisyksiköihin.

Aikuissosiaalityön ja työllisyyspalveluiden vastuualueen toimintakatteen alitus talousarviosta johtui pääosin toimeentulotukimenoista, jotka eivät toteutuneet talousarvion mukaisina.

ISÄNTÄKUNTAMALLIN MUKAISET YKSIKÖT 2017

SEUDULLINEN PERHEOIKEUDELLINEN YKSIKKÖ

Toimintatuotot	501 884
Toimintakulut	-630 408
Toimintakate	-128 523

Toiminnan sisältö

Seudullinen perheoikeudellinen yksikkö on vastannut Hyvinkään, Nurmijärven, Riihimäen, Hausjärven ja Lopen kunnan lastenvalvojalpalveluista ja tuomioistuimelle laadittavista selvityksistä sekä valvotuista tapaamisista. Hyvinkää toimii yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Perheoikeudellisten asioiden esimies, 5 lastenvalvojaa, 1 sosiaalityöntekijä, 2 sosiaaliohjaajaa ja asiakassihteeri.

Vuonna 2017 lastenvalvojien asiakaskäyntejä oli 1 714.

Kunnat	Vuoden 2017 maksuosuudet
Hyvinkää	277 004
Nurmijärvi	189 132
Riihimäki	140 488
Hausjärvi	43 616
Loppi	33 330

ALUEELLINEN PERHEHOIDON ERITYISYKSIKKÖ PIHLAJA

Perhehoitoyksikkö Pihlaja

Toimintatuotot	711 497
Toimintakulut	-664 899
Toimintakate	46 598

Alueelliset perhehoitopalkkiot

Toimintatuotot	6 666 880
Toimintakulut	-6 678 694
Toimintakate	-11 814

Alueelliset tukiperhepalkkiot

Toimintatuotot	818 390
Toimintakulut	-821 138
Toimintakate	-2 748

Toiminnan sisältö

Pihlaja on vastannut 12 Länsi- ja Keski-Uudenmaan kunnan lastensuojelun tuki- ja sijaisperheiden rekrytoinnista, valmennuksesta, arvioinnista ja välityksestä sekä sijoituksen aikaisesta tuesta. Pihlaja on vastannut myös perhehoitajien toimeksiantosopimuksista ja hoitopalkkioiden maksatuksesta. Hyvinkää toimii yksikön isäntäkuntana.

Henkilöstö

Perhehoidon esimies, 2 sosiaalityöntekijää, 5 sosiaaliohjaajaa ja 2,5 asiakassihteeriä.

Alueellisen perhehoidon kulut yhteensä kunnittain

Hyvinkää	2 297 907
Järvenpää	959 360
Kerava	981 655
Mäntsälä	296 825
Nurmijärvi	667 660
Pornainen	145 029
Tuusula	631 057
Karviainen	615 188
Inkoo	65 398
Lohja	1 485 855
Siuntio	17 306
Yhteensä	8 163 241

640 Terveyttä ja toimintakykyä edistävät palvelut

Olennaiset tapahtumat

Mielenterveys- ja päihdepalvelujen, aikuissosiaalityön, työllisyyspalvelujen ja asumispalvelujen yhdistyminen yhden päällikön alaisuuteen aikuispalveluihin valmisteltiin toimintavuoden aikana. Matalan kynnyksen palvelujen kehittämistä jatkettiin yhteistyössä aikuissosiaalityön ja Laurean kanssa. Mielenterveyskuntoutujien työtoiminta tuli omaksi toiminnaksi Askareen tiloihin yhdessä vammaisten työtoiminnan kanssa.

Mielialapotilaiden erikoissairaanhoidotason hoidon siirto HUS:n vastuulle tapahtui toukokuun 2017 alussa. Päihdepalveluissa laadittiin Hyvinkään sairaalan päihdepsykiatrian kanssa yhteiset ohjeet bentsolääkkeiden määräämiseen ja korvaushoidon toteuttamiseen sekä huumeeseulakäytäntöihin.

Suun terveydenhuollossa aikuispotilaiden hoitoa tehostettiin ottamalla käyttöön monihuonemallityöskentely. Oikomishoidon jono saatiin puretuksi, ja oikojahammaslääkäri koulutti henkilökuntaa oikomishoitoon ohjaamisesta. Sähkökadun hammashoitola siirtyi välinehuolloilta vapautuneisiin tiloihin Keskushammashoitolaan. Röntgenauditointi saatiin valmiiksi, KKTT-koulutukset saatiin vaatimusten mukaisiksi, ja KKTT-kuvaukset aloitettiin uudelleen. Suun terveydenhuolto liittyi Kanta-palveluihin toimintavuoden lopussa. Suun terveydenhuollon valinnanvapauskokeilua valmisteltiin aloitettavaksi vuoden 2018 alusta.

Vastaanotoilla lisättiin työnjakoa lääkäreiltä sairaanhoitajille, erityisesti valtimotautipotilaiden seurannan osalta. Työnjakoa selkiytettiin yleisesti. Nettiajanvaraus otettiin käyttöön pika-ajoille, ja puhelinpalveluiden saatavuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Verenohennuslääkityksen automaattinen annosteluohjelma Forsante otettiin käyttöön kaikissa piireissä. Hyvinkään sairaalan kanssa kehitettiin sähköinen lähetejärjestelmä potilaiden jatkohoitoon ohjaamisessa. Toimintavuoden syksyllä loka-joulukuussa oli todella hankala lääkäripula. Valinnanvapauskokeilua jatkettiin, ja vuoden lopussa valinnanvapautta oli käyttänyt noin 2 500 hyvinkääläistä.

Työterveyshuollossa otettiin käyttöön Firstbeat-mittaus kuormittumisen ja palautumisen analysointiin niissä yksiköissä, joissa on fyysistä ja psyykkistä kuormittumista sekä paljon sairauspoissaoloja.

Asiakastyytyväisyyskyselyt kohdennettiin tyofysioterapeuttien ryhmiin osallistuneille, ensiapu-koulutuksiin osallistuneille ja esimiehille. Osallistuttiin Conmedicin laatuverkoston järjestämään koko kaupungin ja pk-yritysten asiakastyytyväisyyskyselyyn vertailutiedon saamiseksi. Wott-laitteiden kautta saatiin tulokset ”oven suu”-kyselystä.

Vuoden 2017 syksyllä hankittiin uusi työterveyshuollon Acute- potilastietojärjestelmä ja aloitettiin järjestelmän liittymien rakentaminen.

Koti- asumis- ja sairaalapalveluissa toteutettiin Kuntoon- pilotti toimintavuoden helmikuusta joulukuuhun osastoilla TK-1 ja 11 A ja B, kotihoidossa ja kotitehossa. Lisäksi Kauniston palvelukeskuksessa toteutettiin kevään 2017 aikana kuntoutuspilotti muistisairaiden hyvinvoinnin edistämiseksi. Kuntoon -pilotissa kirkastettiin Hyvinkään kuntoutuksen toimintamallit, pilotoitiin ja jalkautettiin kehitetyt kuntoutuskäytännöt läpi hoiva- ja palveluprosessin. Kuntoutus on keskeinen keino edistää ikääntyneiden toimintakykyä, elämän laatua ja tukea kotona selviytymisessä. Kuntoutuspilotti osoittautui toimivaksi, ja saatujen tulosten mukaan potilaat ovat kuntoutuneet nopeammin kuntoutustavoitteiden mukaisesti. Kotikuntoutus on sairaalakuntoutusta tehokkaampaa kuntoutujan kotona selviytymiselle.

Kevään 2017 aikana aloitettu Tykönä – pilotti on Hyvinkään kaupungin organisoima pilotti koti- ja omaishoidon asiakkaille. Tykönä-pilotissa asiakkaat otetaan mukaan suunnittelemaan itselle mielekästä vapaa-ajan toimintaa. Ryhmissä tapahtuvaa toimintaa ohjaavat vapaaehtoiset Tykönä-ohjaajat, jotka koulutetaan kohtaamaan asiakkaat kuunnellen, huomioiden ja osallistuen. Tykönä-pilotin tavoitteena on vahvistaa ja tukea koti- ja omaishoidon asiakkaiden omaa toimijuutta. Pilotti on matalan kynnyksen kokeilu, joka muotoutuu täysin asiakkaiden omien mieltymysten mukaan. Vapaaehtoisille on pidetty kaksi ohjaajakoulutusta. Koulutusten kautta vapaaehtoisia ohjaajia on saatu mukaan toimintaan jo yli kymmenen.

Kaupunginhallitus päätti 18.9.2017 /278 §, että Sahamäen palvelukeskuksen asukkaille vuokrataan väistötilat Attendon Kultakehrästä siihen asti, kunnes vaihtoehtotarkastelut on tehty ja palvelukeskuksen lopullinen tilanne on ratkaistu. Muuttovalmisteluita Kultakehrään tehtiin syksyllä ja pidettiin henkilöstöinfoja muuttoon liittyen.

Ylähovissa, Mäntykodon kolmannessa kerroksessa on asukkaiden määrä noussut suunnitellusti 21: een, joista 12 on tehostetun hoidon asukaspaikkoja ja loput 9 asukaspaikkaa on varattu omais- ja vuorohoidon asukkaille.

Henkilöstömäärän kehitys

Vakinaisen henkilöstömäärän lisääntyminen verrattuna talousarvioon selittyy sillä, että erityisesti koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden aikaisemmin määräaikaista toimia on vakinaistettu toimintavuoden aikana.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	537,5	511,5	482,9	525,0
* vakinaiset	527,0	498,5	482,9	500
* määräaikaiset	10,5	13		25
Työpanos	475,5	465,7		476,3

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Avopalvelut				
Avohuollon käynnit	47896*)	58 650	60 000	62 877
euroa/käynti	126,21	106,31	105,76	97,79
puhelut ja sähköinen asiointi	44 538	45 834	50 000	52 308
Päivystyskäynnit	21 474	19 161	21 000	18 624
euroa/käynti	156,23	172,98	163,07	174,08
*) Neuvola, opiskelija- ja kouluth siirretty perhe- ja sos.palveluihin ja fysioterapia siirretty tukipalveluihin v. 2015				
Työterveyshuolto erikseen				
Käynnit yhteensä	11 101	11 170	8 992	10 472
Aikaveloitteiset työtunnit	2 355		3 853	2 207
Puhelut ja sähköinen asiointi	4 230	5 195	5 025	5 831
Suun terveyden huollon				
Käynnit yhteensä	47 741	46 792	45 000	47 234
euroa/käynti	60,15	55,87	62,67	51,57
Asiakkaat			16 000	17 384
euroa/asiakas			176,56	140,13
Puhelut	710	328	250	782
Psykiatriset käynnit	17 831	12 481	10 000	7 339
euroa/käynti	76,17	104,72		81,74
Puhelut ja sähköinen asiointi	1 937	1 282	2 000	1 161
A-klinikan käynnit	9 218	9 571	9 000	8 802
euroa/käynti	45,11	44,30		42,66
Puhelut ja sähköinen asiointi	480	348	300	695
Koti-, asumis- ja sairaalapalvelut				
Omaishoidontuen saajat	135	129	135	116
euroa/saaja/vuosi	5 350	5 291	6 577	6 096
Kotihoito				
Asiakkaat/ omat/ koko ajan jakso	518 **)	395	460	387
Omat käynnit	219 373	200 474	212 000	220 703
euroa/ käynti	21,35	21,42	19,27	19,93
Omat asiakastyötunnit	79 102	72 907	80 400	82 726
euroa/asiakastyötunti	59,21	58,90	50,81	53,18
Kotihoidon välitön työaika/ oma lähihoitajat			60-65 %	58 %
sairaanhoitajat			40 %	45 %
Kotitehon asiakkaat	328/vuosi	178/kk	250/kk	237/kk
Kotitehon kotihoidon käynnit	4 247	25 577	23 000	30 839
euroa/ käynti	75,62	47,55	41,58	36,92
Kotitehon kotihoidon asiakastyötunnit	2 887	11 458	13 200	14 055
euroa/ tunti	111,24	106,13	72,45	81,00
Omat hoitopäivät/ TK- sairaala	37 289	39 049	37 900	39 038
euroa/hoitopäivä	181,00	170,73	182,72	170,29
Paikat	102	102	102	102
Ostetut hoitopäivät/ Kiljava	4 049	4 345	4 015	4 382
euroa/hoitopäivä	145,75	151,22	144,96	156,44
Paikat	12	12	11	13

Omat asumispalvelut				
Paikat yhteensä	150	176	177	179
Hoitopäivät yhteensä	54 656	62 112	62 050	62 936
Erittely				
tuettu asumispalvelu	9 163	6 771	3 650	3 231
euroa/hpv	47,43	42,98	50,71	77,52
tehostettu asumispalvelu	42 844	45 357	46 720	49 476
euroa/hpv	101,28	105,66	111,96	98,02
josta lyhytaikaiset hoitopäivät ***)	ei seurattu v.2	4 100	3 700	5 874
tuettu psykiatrinen	2 649	9 984	11 680	10 229
euroa/hpv	71,60	63,77	59,96	90,44
Ostetut asumispalvelut				
Paikat yhteensä ****)	235	231	244	250
Hoitopäivät yhteensä	85 884	84 484	86 865	91 105
Erittely				
tuettu asumispalvelu	7 566	7 301	9 855	7 747
euroa/hpv	65,27	77,17	55,62	83,43
tehostettu asumispalvelu	56 793	62 092	63 140	65 152
euroa/hpv	97,80	99,01	92,12	99,37
tuettu psykiatrinen	9 332	3 235	2 190	4 828
euroa/hpv	75	78,63	73,15	77,41
tehostettu psykiatrinen	12 193	11 856	11 680	13 378
euroa/hpv	81,35	87,04	81,16	87,96
Perhehoito, asiakkaat/vuosi	1.2.2016 alk.	30	40	26
Perhehoidon pitkäaikaisasiakkaat			20	14
perhehoidon hoitopäivät	1.2.2016 alk.	1 843	5 000	2 801
Laitoshoito/vanhainkodit				
Paikat yhteensä	60	60	60	60
Hoitopäivät yhteensä	27 358	22 922	21 900	22 879
euroa/hpv	109,18	110,58	117,71	97,01

Yhteispäivystyksen päivystyskäyntejä oli yli 2 370 käyntiä vähemmän kuin talousarviossa, koska vastaanotoilla on lisätty sähköisesti varattavia ns. pika-aikoja. Suun terveydenhuollon hoitopuheluiden määrä kasvoi yli 530 puhelulla talousarviosta, koska kirjaamisen ohjeistusta tarkennettiin toimintavuoden aikana.

Psykiatriset käynnit ja puhelut ovat vähentyneet verrattuna talousarviossa suunniteltuun, koska erikoissairaanhoitotaso lopetettiin ja mielialapotilaat siirrettiin HUS:n hoitovastuulle. A-klinikalla toimintaa siirrettiin vastaanottokäynneistä puhelinpalveluun ja sähköiseen asiointiin.

Työterveyshuollon käyntejä, aikaveloitteisia työtunteja ja mm. puheluiden määriä oli haasteellista arvioida talousarvioon, koska työterveyshuolto vastaa asiakkaiden tarpeisiin, ja tarpeissa tapahtuu hyvin suuria muutoksia vuodesta toiseen. Aikaveloitteinen toiminta oli toimintavuoden aikana vähäisempää, mikä näkyy vastaavasti käyntien lisääntymisenä.

Kiljavan sairaalasta jouduttiin vuonna 2017 ostamaan kaksi laitoshoidon paikkaa enemmän verrattuna talousarviossa suunniteltuun.

Asiakkaiden hoitoisuudessa tapahtui ikääntyneiden asumispalvelujen osalta muutoksia niin, että tuettua asumispalvelua vähennettiin ja vastaavasti tehostettua asumispalvelua jouduttiin lisäämään. Ikääntyneiden ostetuissa tuetussa asumispalvelussa ei ole ollut tarjolla palvelutarvetta vastaavia paikkoja tarvittavaa määrää toimintavuoden aikana, joten ostojen vuorokausimäärä on alittunut talousarviosta yli 2 100. Asiakkaiden hoidon toteuttamiseksi on tehostetun asumispalvelun paikkoja ostettu vastaavasti yli 2 000 hoitopäivää talousarviossa suunniteltuun.

Perhehoidon hoitopäivät jäivät merkittävästi alle talousarviosta, koska ammatillista perhehoitoyksikköä ei saatu perustetuksi toimintavuoden aikana.

Omaishoidon tuensaajien määrä on vähentynyt talousarvioon verrattuna, koska hoidettavista useat ovat saaneet pitkäaikaisen hoitopaikan vuoden 2017 aikana.

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp 2015 1000 €	Tp 2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Avopalvelut	-17 150	-16 827	-16 259 482	-17 058 544	138 497	-16 920 047	660 565
*Koti-, asumis- ja sairaala- palvelut	-30 291	-30 781	-31 391 772	-30 926 379	-93 413	-31 019 792	-371 980
Toimintatuotot	11 666	12 661	12 619 724	12 517 706	50 000	12 567 706	52 018
Toimintakulut	-59 107	-60 269	-60 270 978	-60 502 629	-11 716	-60 514 345	243 367
Toimintakate	-47 441	-47 608	-47 651 254	-47 984 923	38 284	-47 946 639	295 385
Toimintakatteen muutos	6 105	-167	-43 495				
muutos%	11,4	-0,4	-0,1				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden tulosalueen toimintakate alittui talousarviosta yli 300 000 euroa. Toimintatuotot ylittivät talousarvion yli 50 000 euroa. Myös toimintakulut alittuivat talousarviosta yli 250 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti 23.10.2017/§ 100, muuttaa sosiaali- ja terveystoimen talousarviota siten, että 200.000 euroa siirrettiin terveyttä- ja toimintakykyä edistävien palveluiden tulosalueelta perhe- ja sosiaalipalveluiden tulosalueelle.

Pääasiallisena syynä avopalveluiden vastuualueen toimintakatteen alitukseen talousarviosta oli se, että avopalveluissa lopetettiin erikoissairaanhoidotasoinen psykiatrinen hoito ja potilaat siirrettiin hoitoon HUS:n vastuulle kesäkuussa 2017. Samalla jätettiin täyttämättä 2,7 psykiatrin virkaa sekä 2 sairaanhoitajan ja 1 psykologin työsuhde.

Pääasiallisena syynä koti-, asumis- ja sairaalapalveluiden vastuualueen toimintakatteen ylitykseen talousarviosta oli, että asiakkaat tarvitsivat edellisiin vuosiin verrattuna enemmän psykiatrisia tehostettuja ja tuettuja asumispalvelupaikkoja. Tuettu hoidossa olevia asiakkaita ei eri syistä voitu kotiuttaa omien palveluiden piiriin ja hoitopäivät jäivät siksi alle talousarviossa suunnitellusta.

Samoin tehostetuissa ostetuissa ikääntyneiden asumispalveluissa asiakasmäärät ylittyivät talousarviosta, koska vuoden vaihteessa 2017 ostopalvelupaikkoja asumispalveluun hankittiin sairaalaosastoipaikkojen vapauttamiseksi 8 lisää talousarvioon verrattuna.

650 Erikoissairaanhoido ja tukipalvelut

Olennaiset tapahtumat

Yhteistyössä HUS:n kanssa käynnistettyä ”YHTÄ”- projektia jatkettiin vuoden 2017 aikana. Toimintavuoden aikana suunniteltiin toimintoja, jotka keskitetään ja siirretään vuonna 2018 valmiin Sairaalanmäen uudisrakennukseen.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	27,5	32,0	31,5	33,5
* vakinaiset	25,5	28,0	31,5	29,5
* määräaikaiset	2,0	4,0		4,0
Työpanos	25,5	27,4		29,0

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
HUS-piiri				
NordDRG-tuotteet HUS	22 630	23 317	22 000	24 406
Hoitopäivät HUS	8 154	6 956	9 000	6 796
Avokäynnit HUS	59 395	65 153	58 000	75 029
Lääkärikäynnit, yksityiset	5 740	6 024	2 000	2 296
Lääkärikäynnit, endoskopia			700	297
Hoitopäivät, Kiljava	2 800	3 729	2 600	3 511
Poliklinikkakäynnit /Rinne koti	0	311	300	217
Asiantuntija ja tukikeskuskäynnit /Eteva	62	0	10	0
Erikoissairaanhoidon menot, euroa/asukas				
Hyvinkää	1230			
Kuuma-kunnat	1107			
Uusimaa	1100			
Koko maa	1215			

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp 2015 1000 €	Tp 2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Erikoissairaanhoido	-54 583	-50 366	-54 295 072	-53 035 574	-1 550 000	-54 585 574	290 502
Tukipalvelut	-2 650	-2 983	-3 206 916	-2 713 396	-100 000	-2 813 396	-393 520
Toimintatuotot	385	376	422 254	398 100	0	398 100	24 154
Toimintakulut	-57 618	-53 725	-57 924 243	-56 147 070	-1 650 000	-57 797 070	-127 173
Toimintakate	-57 233	-53 349	-57 501 989	-55 748 970	-1 650 000	-57 398 970	-103 019
Toimintakateen muutos	-2 966	3 884	-4 153 393				
muutos%	-5,5	6,8	-7,8				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Erikoissairaanhoidon ja tukipalvelujen tulosalueen toimintakate ylittyi talousarviosta yli 100 000 euroa. Toimintatuotot ylittivät talousarvion yli 20 000 euroa. Toimintakulut ylittyivät talousarviosta yli 120 000 euroa.

Kaupunginvaltuusto päätti 23.10.2017/§ 100, muuttaa sosiaali- ja terveystoimen talousarviota siten, että erikoissairaanhoidon ja tukipalvelut –tulosalueelle myönnettiin 1 650 000 euron lisämääräraha. Määrärahasta kohdentui 1 550 000 euroa erikoissairaanhoidon vastuualueelle ja 100 000 euroa tukipalveluihin.

Erikoissairaanhoidon vastuualueen toimintakulujen toteumasta voidaan todeta, että HUS:lle maksettiin normaalit palvelutuotannon ennakot, 50,2 milj. euroa toimintavuoden aikana. Lisäksi suurimpina maksuerinä olivat kalliinhoidon tasauksen- ja potilasvakuutusmaksuennakot, 1,6 milj. euroa. Hyvin-kään kaupunki maksoi vuoden 2017 aikana maksuosuuden tasauksia lisää 5,9 milj. euroa. Vastaa-vasti kaupunki sai kalliinhoidon tasauksen ja ylijäämän palautuksina 3,1 milj. euroa. Normaali vuo-delle 2017 kohdentuva tulokseen perustuva ylijäämän palautus oli 2,8 milj. euroa. HUS:n erikoissai-raanhoidon palvelujen osalta toimintakate alittui lähes 180 000 eurolla.

Kiljavan palveluiden ostot sekä muut erityistason palvelut alittuivat talousarviosta.

Tukipalveluiden ylitys aiheutui arvioitua suuremmista kuntoutuspalveluiden ostopalveluista.

SOSIAALI- JA TERVEYSTOIMI YHTEENSÄ

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	767,5	755,0	726,7	792,0
* vakinaiset	739,0	722,0	726,7	742,0
* määräaikaiset	28,5	33,0	0,0	50,0
Työpanos	675,5	669,7		694,9

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
Toimintatuotot	25 535	27 358	26 951 588	26 271 516	50 000	26 321 516	630 072
Toimintakulut	-169 579	-167 046	-169 327 639	-166 989 828	-2 242 095	-169 231 923	-95 716
Toimintakate	-144 044	-139 687	-142 376 051	-140 718 312	-2 192 095	-142 910 407	534 356
Toimintakatteen muutos	-2 579	4 357	-2 688 681				
muutos%	-1,8	3,0	-1,9				

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Sosiaali- ja terveystoimen henkilöstömäärä on kasvanut 15 henkilöllä talousarviosta ja kasvu tilin-päätöksestä on 20 henkilöä. Koko toimialan toimintakate alittui talousarviosta yli 540 000 euroa. Toimintatuotot ylittyivät talousarviosta yli 630 000 euroa. Toimintakulut ylittyivät talousarviosta 85 000 euroa. Selitykset poikkeamista on annettu tulosalueiden kohdalla. Muutokset sosiaali- ja ter-veystoimen vuoden 2017 talousarvioon on esitetty tulosalueiden kohdalla.

8.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Vuoden 2017 talousarvion tuloslaskelman toteutuminen (1000 euroa, Hyvinkään Vesi ei ole mukana laskelmassa, talousarvio lautakuntien hyväksymien käyttösunnitelmien mukainen):

	Talous- arvio	Ta- muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Myyntituotot	47 602		47 602	45 549	-2 053
Maksutuotot	15 562	150	15 712	15 346	-366
Tuet ja avustukset	2 261		2 261	3 372	1 111
Muut tuotot	31 772		31 772	34 518	2 746
TOIMINTATUOTOT	97 197	150	97 347	98 785	1 438
Ilman myyntivoittoja	92 697	0	92 847	91 251	-1 446
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	5 870		5 870	6 333	463
Henkilöstökulut	-120 440	490	-119 950	-116 885	3 065
Palkat ja palkkiot	-93 203	520	-92 683	-91 066	1 617
Henkilösivukulut	-27 237	-30	-27 267	-25 819	1 448
Palvelujen ostot	-153 596	-2 206	-155 802	-159 257	-3 455
Aineet, tarvikkeet, tavarat	-12 795	-473	-13 269	-13 469	-201
Avustukset	-15 911	-100	-16 011	-14 377	1 634
Muut kulut	-29 124	-30	-29 154	-28 537	617
TOIMINTAKULUT	-331 866	-2 320	-334 185	-332 526	1 660
Ilman myyntitappioita				-332 510	
TOIMINTAKATE	-228 799	-2 170	-230 969	-227 408	3 561
Ilman myyntivoittoja/tappioita	-233 299		-235 469	-234 926	543
Verotulot	193 938	2 400	196 338	198 343	2 005
* kunnallisvero	169 756	2 400	172 156	173 516	1 360
* yhteisövero	11 005		11 005	11 471	466
* kiinteistövero	13 177		13 177	13 356	179
Valtionosuudet	51 044	500	51 544	51 169	-375
* peruspalvelujen valtionosuus	52 810	500	53 310	53 454	144
* opetus- ja kultt. valt.os	-1 766		-1 766	-2 285	-519
Verorahoitus yhteensä	244 982	2 900	247 882	249 512	1 630
Korkotuotot	130		130	71	-59
Muut rahoitustuotot	1 596		1 596	1 540	-56
Korkokulut	-2 300		-2 300	-2 016	284
Muut rahoituskulut	-75		-75	-135	-60
Rahoitustuotot ja -kulut	-649	0	-649	-539	110
VUOSIKATE	15 534	731	16 264	21 565	5 301
Ilman myyntivoittoja/tappioita	11 034	731	11 764	14 047	2 283
Poistot	-15 379		-15 379	-14 543	837
Satunnaiset tuotot ja kulut					
TILIKAUDEN TULOS	154	731	885	7 023	6 138

Sitovat määrärahat on esitetty tummennettuina.

Luvut sisältävät myös sisäiset erät.

Talousarviomuutokset

Kaupunginvaltuusto myönsi kokouksessaan 27.2.17 lisämäärärahaa opetuslautakunnalle 200 000 euroa.

Sosiaali- ja terveystoimen toimialalla siirrettiin kaluston investointirahoista käyttötalouteen 219 500 euroa. Samoin sivistystoimen toimialalla siirrettiin kalustomäärärahoista käyttötalouteen 100 000 euroa.

Ensimmäisessä osavuositarkistuksessa kaupunginvaltuusto päätti 12.6.2017 seuraavista investointiosan määrärahamuutoksista, jotka pienentävät suunniteltua vuoden 2017 investointimäärärahojen kokonaissummaa 4,4 milj. eurolla:

- 20 000 euroa teknisen lautakunnan irtaimen omaisuuden määrärahasta siirrettiin ympäristölautakunnan irtaimen omaisuuden määrärahaan ensikertaista kalustamista varten;
- Kenttädun päiväkotij-hankkeelle myönnettiin 1,1 milj. euron lisämääräraha;
- Uimalan peruskorjaus ja laajennus -hankkeelle varattua määrärahaa vähennettiin 3,8 milj. euroa;
- Kaupungintalon tilamuutokset -hankkeelle varattua määrärahaa vähennettiin 1,65 milj. euroa.

Toisessa osavuositarkistuksessa kaupunginvaltuusto päätti 23.10.2017 seuraavista määrärahamuutoksista:

- 500 000 euroa siirrettiin varhaiskasvatuksen tulosalueelta perusopetuksen tulosalueelle;
- 200 000 euroa siirrettiin yleissivistävän ja työpajatoiminnan tulosalueelta kulttuuri- ja hyvinvointilautakunnan tulosalueelle;
- 27 000 euroa siirrettiin teknisen palvelukeskuksen tulosalueelta tekniikan ja ympäristön toimialan hallinto ja kehittäminen tulosalueelle;
- 200 000 euroa siirrettiin terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden tulosalueelta perhe- ja sosiaalipalveluiden tulosalueelle;
- Erikoissairaanhoidon ja tukipalveluiden tulosalueelle myönnettiin 1 650 000 euron lisämääräraha;
- Kunnallisverotuloon lisättiin 2 400 000 euroa;
- Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuusarviota korotettiin 500 000 euroa (=pienentää negatiivista arvoa);
- Investointiosasta poistettiin 1 000 000 euron rahoitusosuusarvio (Uimalan investointihankkeen siirtyminen).

Vuoden 2017 talousarvioon sisältyi henkilöstökeskuksen tulosalueelle varaus varhaiseläkemaksuihin ja kesätyöntekijöiden palkkaamiseen. Määrärahat siirrettiin vuoden aikana katteeksi niille kustannuspaikoille, joihin toteutumat kohdistuivat. Koko kaupungin toimintakatteeseen näillä siirroilla ei ole vaikutusta.

Varhaiseläkeperusteisen maksun kate oli yht. 766 790 euroa ja nuorten kesätyöllistämisen kate oli yht. 105 303 euroa.

8.3 Investointiosan toteutuminen

Investointimenojen toteuma ilman vesihuoltoa oli 16,4 milj. euroa, mikä alitti alkuperäisen talousarvion 8,0 milj. eurolla. Vesi -liikelaitos mukaan luettuna investointimenojen toteuma oli 21,3 milj. euroa. Kaupungin investointien nettomenot ilman myyntivoitoja ja -tappioita olivat 13,8 milj. euroa ja Hyvinkään Vesi -liikelaitos mukaan luettuna 18,5 milj. euroa.

Maanhankintaan olemassa ollut 1,5 milj. euron määrärahavaraus käytettiin lähes kokonaisuudessaan.

Talonrakennushankkeisiin käytettiin 6,6 milj. euroa, jossa suurimpana kohteena oli Kenttädun päiväkotij 4,3 milj. euroa. Talonrakentamishankkeiden nettomäärärahakäyttö jäi 1,2 milj. euroa suunniteltua pienemmäksi. Tästä Kenttädun päiväkodin lisämäärärahan käyttämättä jäänyt osuus oli 0,3 milj. euroa ja Keskuslukion vuodelle 2017 varattu investointimääräraha 0,2 milj. euroa jäi lähes kokonaan käyttämättä, samoin pienempiin vuosikorjauksiin ja muutostöihin varatuista määrärahoista säästyi 0,5 milj. euroa.

Kunnallistekniikan uudisrakentamiseen käytettiin 3,4 milj. euroa, johon saatiin rahoitusosuutta 0,4 milj. euroa ja kunnallistekniikan korvausinvestointeihin käytettiin 2,8 milj. euroa. Kunnallistekniikan uudisrakentaminen alitti talousarvion 0,9 milj. eurolla ja korvausinvestoinnit ylittivät talousarvion 0,2 milj. eurolla.

Irtaimen omaisuuden investointeja toteutui 1,2 milj. euroa, alittaen talousarvion 0,3 milj. eurolla

Hyvinkään Veden investoinnit ylittivät talousarvion 0,8 milj. eurolla, nettoinvestointimenojen ollen 4,7 milj. euroa.

Kokonaisuudessaan suunniteltua pienemmästä toteumasta huolimatta investointimenot olivat kuitenkin 1,7 milj. euroa suuremmat kuin edellisenä vuonna. Niin sanottujen normaalien ja jatkuvien korvausinvestointien lisäksi tilikauden investointimenoissa yksittäinen isompi hanke oli Kenttädun päiväkotij, mikä mahdollistaa päiväkotiverkon kehittämisen. Uusien asuinalueiden maanhankinta ja kunnallistekniikan rakentaminen luovat edellytykset kaupungin kasvulle ja edelleen palvelujen rahoitus pohjan säilymiselle.

TALONRAKENNUS hankkeet vuonna 2017

Rakennukset	Kust.arvio	Käytetty aiemmin	Tot2016	Ta2017	Ta- muutos	Tot2017	Erotus muutoksen jälkeen
Opetustoimen rakennukset							
Keskuslukio	-17 400			-150		-3	147
Keskuslukion liikuntahalli	-2 600						
tulot	780						
Metsäkaltevan koulu	-4 600			-100		-1	99
Varhaiskasvatuksen rakennukset							
Kenttädun päiväkodin laajennus	-6 000		-1 366	-3 500	-1 100	-4 308	292
Jussilan päiväkodin peruskorjaus	-2 200			-100			
Kulttuuri- ja vapaa-aikatoimen rakennukset							
Uimahallin peruskorjaus	-8 000		-1 834	-4 000	3 800	-251	-51
Tulot	2 930		605	1 000	-1 000		0
Perusturvan rakennukset							
Sahanmäen palvelukeskuksen peruskorjaus	-2 600			-100			100
Muut rakennukset							
Kaupungintalon tilamuutokset	-1650			-1 650	1 650		
Rakennusten vuosikorjaukset ja muutostyöt/lista			-1 982	-2 600		-2 083	517
Energiainvestoinnit	-500						
Rakennukset yhteensä	Kust.arvio	Käytetty aiemmin	Tot 2016	Ta2017	Ta- muutos	Tot2017	Erotus muutoksen jälkeen
Investointimenot	-45 550	0	-5 182	-12 200	4 350	-6 646	1 104
Rahoitusosuudet	3 710	0	605	1 000	-1 000	0	0
Nettomenot	-41 840	0	-4 578	-11 200	3 350	-6 646	1 104

8.4 Rahoitusosan toteutuminen

1000 euroa	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta muu- toksen jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Varsinainen toiminta ja investoinnit					
Vuosikate	15 534	731	16 264	21 565	5 301
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserä	-4 500		-4 500	-7 463	-2 963
Tulorahoitus	11 034	731	11 764	14 102	2 338
Investointimenot	-24 406	4 670	-19 737	-16 344	3 392
Rahoitusosuudet inv.menoihin	1 500	-1 000	500	427	-73
Pys.vastaavien luovutustulot	5 000		5 000	9 589	4 589
Investoinnit	-17 906	3 670	-14 237	-6 329	7 908
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahoitus	-6 872	4 400	-2 472	7 773	10 245
Rahoitustoiminta					
<i>Antolainauksen muutokset</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>0</i>	<i>54</i>	<i>54</i>
* Antolainasaamisten lisäys	0		0	0	0
* Antolainasaamisten vähennyks.	0		0	54	54
<i>Lainakannan muutokset</i>	<i>6 000</i>	<i>0</i>	<i>6 000</i>	<i>-8 755</i>	<i>-14 755</i>
* Pitkäaik.lainojen lisäys	21 000		21 000	0	-21 000
* Pitkäaik.lainojen vähennys	-15 000		-15 000	-8 755	6 245
* Lyhytaikaisten lainojen muutos			0	0	0
<i>Oman pääoman muutokset</i>				0	
<i>Muut maksuvalmiuden muut.</i>	0		0	3 523	3 523
Rahoitustoiminnan nettokassv.	6 000	0	6 000	-5 178	-11 178
Rahavarojen muutos	-873	4 400	3 527	2 595	-932

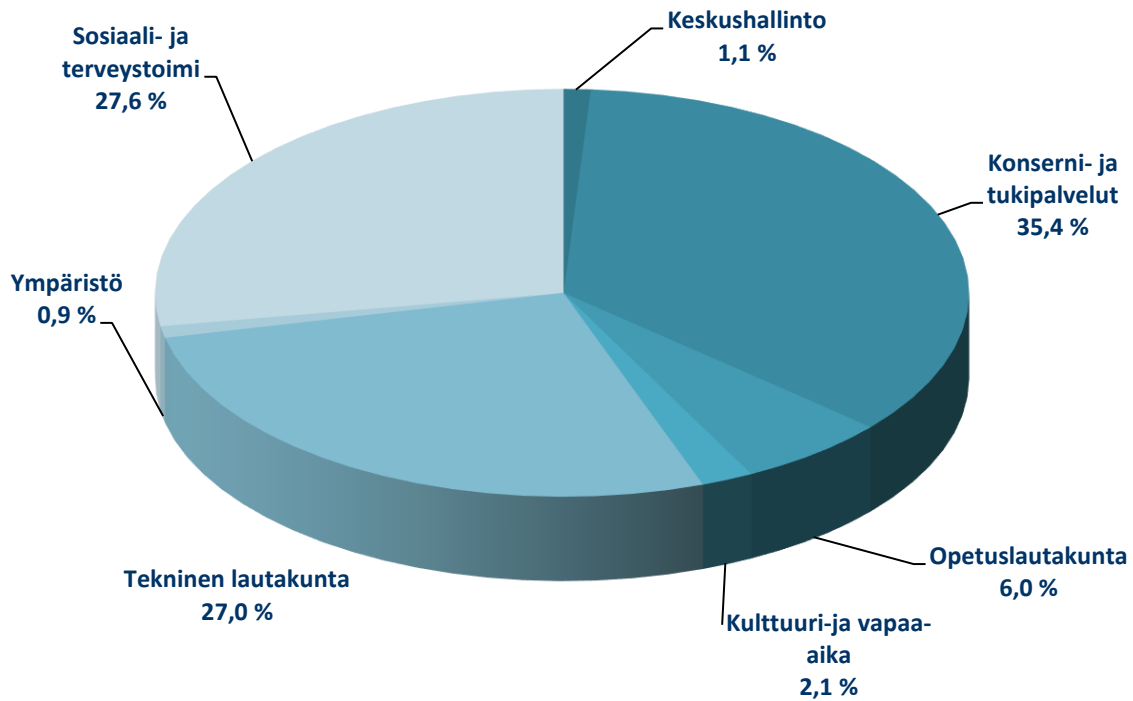
8.5 Yhteenveto talousarvion toteutumisesta

8.5.1 Käyttötalouden yhteenveto toimielimittäin

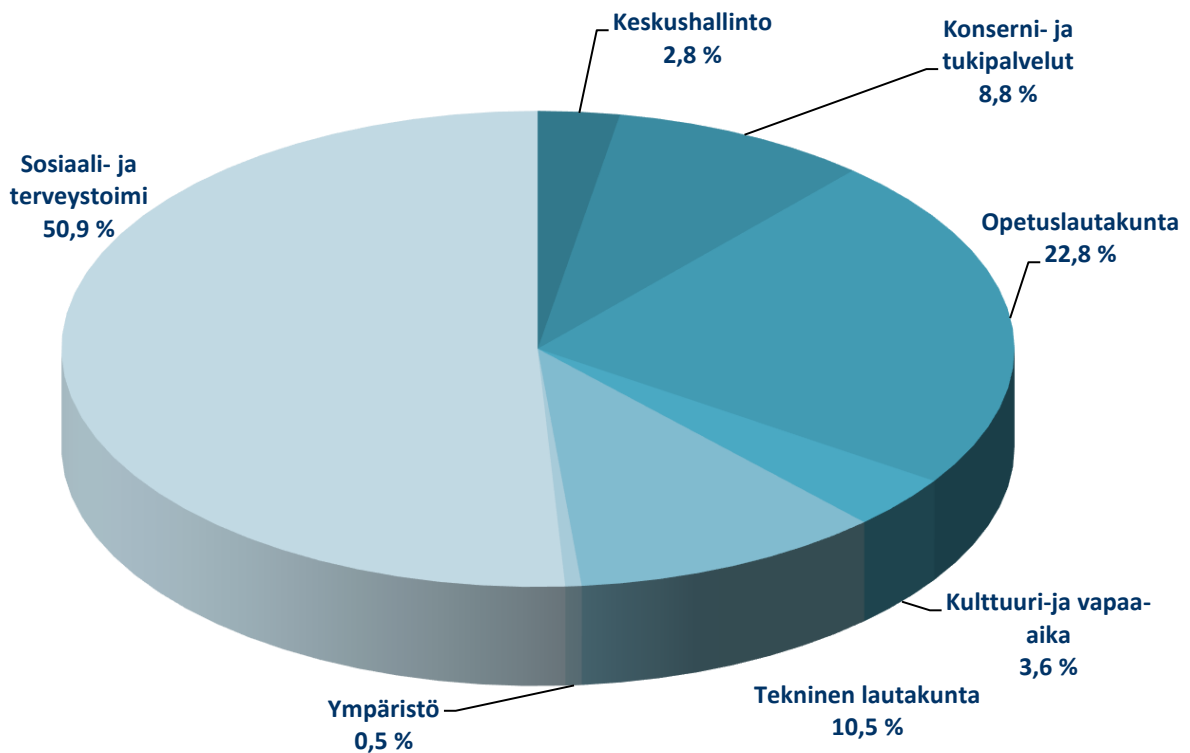
1000 euroa	Talous- arvio	Ta- muutos	Ta muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
TOIMINTATUOTOT					
Tarkastuslautakunta	7		7	8	1
Keskusvaalilautakunta	0		0	0	0
Kaupunginhallitus	236		236	248	11
Henkilöstöjaosto	699		699	785	86
Konserni- ja tukipalvelujaosto	35 413		35 413	34 496	-917
Opetuslautakunta	6 202	100	6 302	5 834	-468
Kulttuuri- ja vapaa-aika	1 646		1 646	2 015	369
Tekninen lautakunta	27 346		27 346	26 356	-991
Ympäristölautakunta	744		744	890	146
Sosiaali- ja terveyslautakunta	26 272	50	26 322	26 952	630
TOIMIALAT	98 567	150	98 717	97 583	-1 133
Hyvinkään Vesi	10 380		10 380	10 335	-45
YHTEENSÄ	108 947	150	109 097	107 918	-1 178
TOIMINTAMENOT					
Tarkastuslautakunta	-158		-158	-146	12
Keskusvaalilautakunta	-75		-75	-80	-4
Kaupunginhallitus	-5 814	-29	-5 843	-5 371	472
Henkilöstöjaosto	-4 650	872	-3 778	-3 610	168
Konserni- ja tukipalvelujaosto	-29 232	-113	-29 345	-29 103	242
Opetuslautakunta	-76 160	-292	-76 452	-75 948	504
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-11 382	-327	-11 709	-12 053	-344
Tekninen lautakunta	-35 727	-188	-35 915	-35 042	872
Ympäristölautakunta	-1 678		-1 678	-1 828	-150
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-166 990	-2 242	-169 232	-169 328	-96
TOIMIALAT	-331 866	-2 320	-334 185	-332 510	1 676
Hyvinkään Vesi	-5 168		-5 168	-4 611	557
YHTEENSÄ	-337 034	-2 320	-339 354	-337 121	2 233
TOIMINTAKATE					
Tarkastuslautakunta	-150	0	-150	-138	12
Keskusvaalilautakunta	-75	0	-75	-80	-4
Kaupunginhallitus	-5 578	-29	-5 607	-5 123	484
Henkilöstöjaosto	-3 951	872	-3 079	-2 825	254
Konserni- ja tukipalvelujaosto	6 181	-113	6 068	5 393	-675
Opetuslautakunta	-69 958	-192	-70 150	-70 114	36
Kulttuuri- ja vapaa-aika	-9 736	-327	-10 063	-10 039	24
Tekninen lautakunta	-8 380	-188	-8 568	-8 687	-118
Ympäristölautakunta	-934	0	-934	-938	-4
Sosiaali- ja terveyslautakunta	-140 718	-2 192	-142 910	-142 376	534
TOIMIALAT	-233 299	-2 170	-235 469	-234 926	543
Hyvinkään Vesi	5 211	0	5 211	5 724	512
YHTEENSÄ	-228 088	-2 170	-230 257	-229 202	1 055

Tuotot ja kulut sisältävät sisäiset erät. Valmistus omaan käyttöön sisältyy toimintatuottoihin.

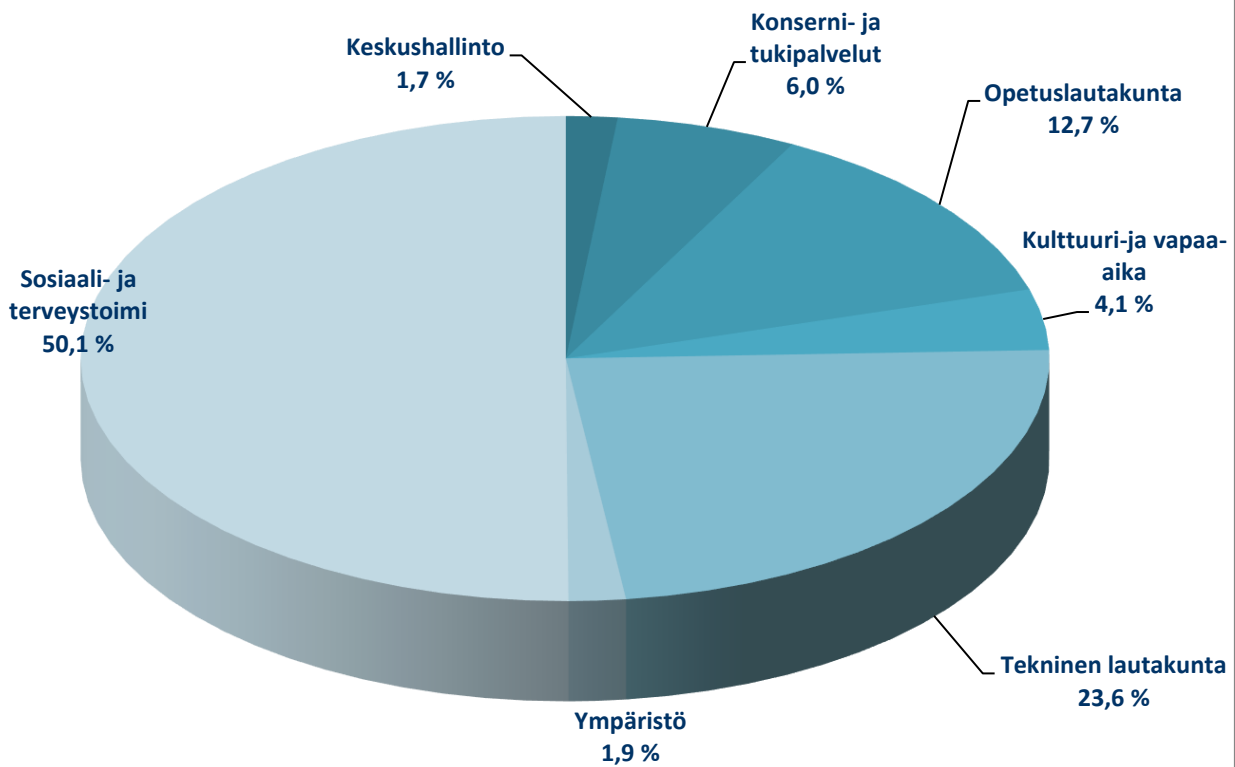
Toimintatulot 2017

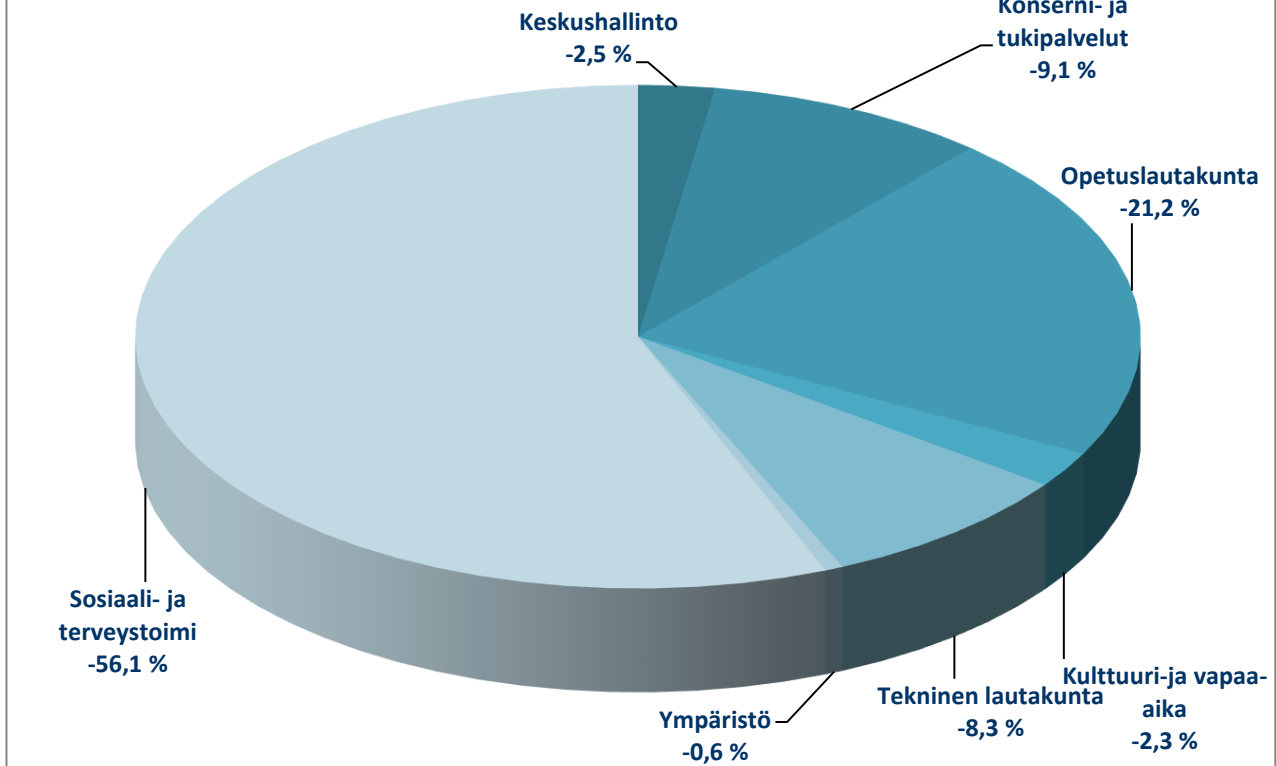
Toimintamenot 2017

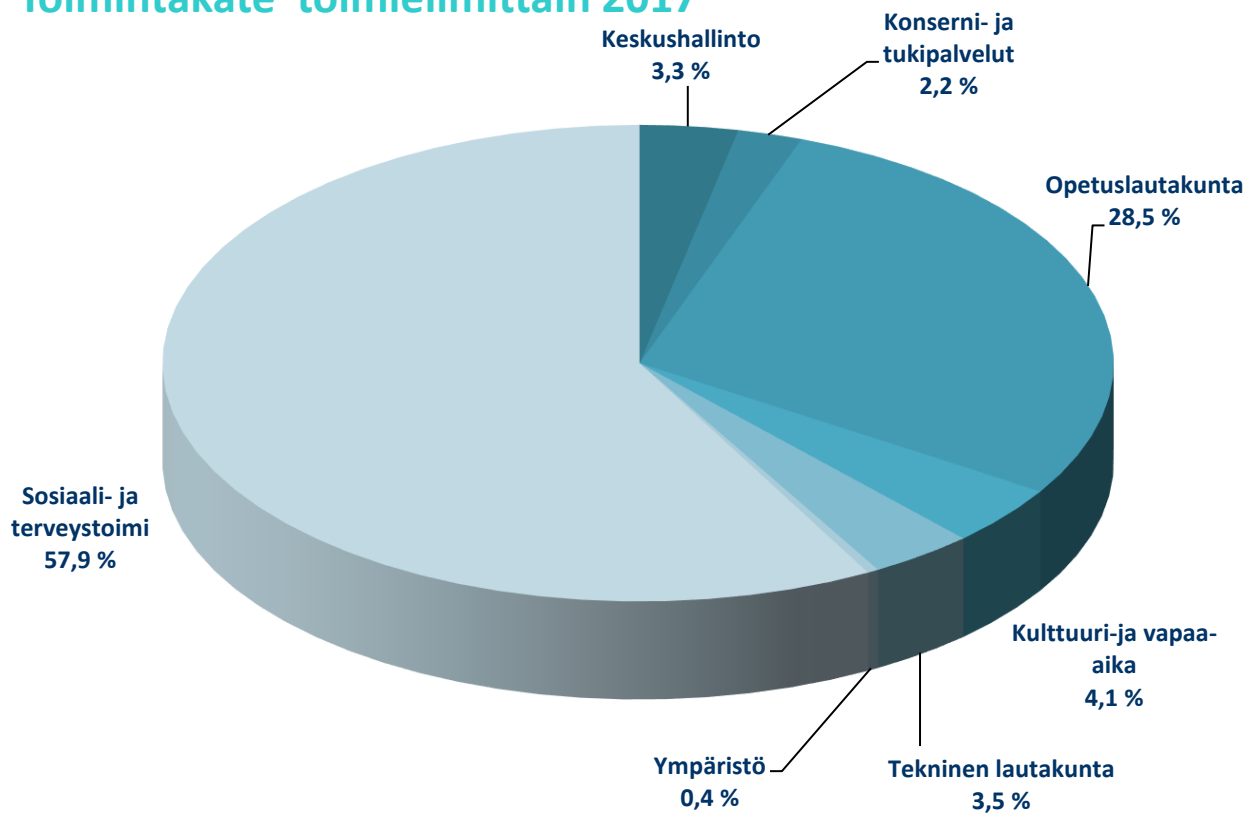
Ulkoiset toimintatulot 2017

Ulkoiset toimintamenot 2017

Toimintakate toimielimittäin 2017

8.5.2 Käyttötalousosan yhteenveto tulosalueittain 2017

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
TARKASTUSLAUTAKUNTA					
200 TARKASTUSTOIMI					
Tuotot	7 385	0	7 385	8 026	641
Kulut	-157 863	0	-157 863	-146 332	11 531
Toimintakate	-150 478	0	-150 478	-138 306	12 172
KESKUSVAALILAUTAKUNTA					
210 VAALIT					
Tuotot	0	0	0	0	0
Kulut	-75 189	0	-75 189	-79 591	-4 402
Toimintakate	-75 189	0	-75 189	-79 591	-4 402
KAUPUNGINHALLITUS					
220 PÄÄTÖKSENTEKO JA HALLINTO					
Tuotot	236 365	0	236 365	247 553	11 188
Kulut	-5 814 354	-28 944	-5 843 298	-5 370 814	472 484
Toimintakate	-5 577 989	-28 944	-5 606 933	-5 123 261	483 672
HENKILÖSTÖJAOSTO					
230 HENKILÖSTÖKESKUS					
Tuotot	699 063		699 063	785 126	86 063
Kulut	-4 650 023	872 093	-3 777 930	-3 610 355	167 575
Toimintakate	-3 950 960	872 093	-3 078 867	-2 825 229	253 638
KONSERNI- JA TUKIPALVELUJAOSTO					
240 KONSERNI- JA TUKIPALVELUJAOSTO					
Tuotot	35 333 288		35 333 288	34 391 481	-941 807
Valmistus omaan käyttöön	80 000		80 000	104 539	24 539
Kulut	-29 231 989	-113 266	-29 345 255	-29 102 913	242 342
Toimintakate	6 181 299	-113 266	6 068 033	5 393 107	-674 926
248 <i>Tilapalvelu (sisältyy konserni- ja tukipalv. jaoston lukuihin)</i>					
Tuotot	22 028 355		22 028 355	21 582 879	-445 476
Valmistus omaan käyttöön	80 000		80 000	104 539	24 539
Kulut	-14 427 613	-132	-14 427 745	-14 931 910	-504 165
Toimintakate	7 680 742	-132	7 680 610	6 755 508	-925 102
Poistot	-6 775 000	0	-6 775 000	-6 708 167	66 833
Tulos	905 742	-132	905 610	47 341	-858 269
250 <i>Ateria- ja puhtauspalvelut (sisältyy konserni- ja tukipalv. Jaoston lukuihin)</i>					
Tuotot	13 170 542		13 170 542	12 616 942	-553 600
Kulut	-12 396 458	-83 158	-12 479 616	-12 013 498	466 118
Toimintakate	774 084	-83 158	690 926	603 444	-87 482
KESKUSHALLINTO YHTEENSÄ					
Tuotot	36 276 101	0	36 276 101	35 432 186	-930 619
Valmistus omaan käyttöön	80 000	0	80 000	104 539	24 539
Kulut	-39 929 418	729 883	-39 199 535	-38 310 005	714 826
Toimintakate	-3 573 317	729 883	-2 843 434	-2 773 280	-191 254

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
OPETUSLAUTAKUNTA					
300 SIVISTYSTOIMEN HALLINTO JA KEHITTÄMINEN					
Tuotot	0		0	9 014	9 014
Kulut	-943 566	0	-943 566	-913 694	29 872
Toimintakate	-943 566	0	-943 566	-904 680	38 886
310 PERUSOPETUS					
Tuotot	2 334 599		2 334 599	2 207 272	-127 327
Kulut	-40 164 316	-518 883	-40 683 199	-40 467 608	215 591
Toimintakate	-37 829 717	-518 883	-38 348 600	-38 260 336	88 264
320 YLEISSIVISTÄVÄ KOULUTUS					
Tuotot	333 500	100 000	433 500	548 406	114 906
Kulut	-7 748 962	91 180	-7 657 782	-7 841 973	-184 191
Toimintakate	-7 415 462	191 180	-7 224 282	-7 293 567	-69 285
680 VARHAISKASVATUSPALVELUT					
Tuotot	3 534 096		3 534 096	3 069 673	-464 423
Kulut	-27 303 091	135 383	-27 167 708	-26 724 847	442 861
Toimintakate	-23 768 995	135 383	-23 633 612	-23 655 174	-21 562
OPETUSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	6 202 195	100 000	6 302 195	5 834 365	-467 830
Kulut	-76 159 935	-292 320	-76 452 255	-75 948 122	504 133
Toimintakate	-69 957 740	-192 320	-70 150 060	-70 113 757	36 303
KULTTUURI- JA VAPAA-AIKALAUTAKUNTA					
360 KULTTUURI- JA VAPAA-AIKAKESKUS					
Tuotot	1 646 300		1 646 300	2 014 830	368 530
Kulut	-11 382 131	-326 937	-11 709 068	-12 053 499	-344 431
Toimintakate	-9 735 831	-326 937	-10 062 768	-10 038 669	24 099
KULTTUURI- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	1 646 300	0	1 646 300	2 014 830	368 530
Kulut	-11 382 131	-326 937	-11 709 068	-12 053 499	-344 431
Toimintakate	-9 735 831	-326 937	-10 062 768	-10 038 669	24 099
SIVISTYSTOIMI YHTEENSÄ					
Tuotot	7 848 495	100 000	7 948 495	7 849 195	-99 300
Kulut	-87 542 066	-619 257	-88 161 323	-88 001 621	159 702
Toimintakate	-79 693 571	-519 257	-80 212 828	-80 152 426	60 402

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
400 TOIMIALA HALLINTO JA KEHITTÄMINEN					
Tuotot	625 500		625 500	613 469	-12 031
Valmistus omaan käyttöön	0		0	0	0
Kulut	-4 649 359	-27 000	-4 676 359	-4 652 939	23 420
Toimintakate	-4 023 859	-27 000	-4 050 859	-4 039 470	11 389
410 TEKNINEN KESKUS					
Tuotot	3 289 888		3 289 888	3 678 680	388 792
Valmistus omaan käyttöön	972 123		972 123	978 027	5 904
Kulut	-9 315 704		-9 315 704	-9 878 084	-562 380
Toimintakate	-5 053 693	0	-5 053 693	-5 221 377	-167 684
450 TEKNINEN PALVELUKESKUS					
Tuotot	17 640 954		17 640 954	15 835 415	-1 805 539
Valmistus omaan käyttöön	4 817 728		4 817 728	5 250 014	432 286
Kulut	-21 761 520	-161 031	-21 922 551	-20 511 440	1 411 111
Toimintakate	697 162	-161 031	536 131	573 989	37 858
Poistot	-447 778		-447 778	-474 675	-26 897
TULOS	249 384	-161 031	88 353	99 314	10 961
TEKNINEN LAUTAKUNTA					
Tuotot	21 556 342	0	21 556 342	20 127 564	-1 428 778
Valmistus omaan käyttöön	5 789 851	0	5 789 851	6 228 041	438 190
Kulut	-35 726 583	-188 031	-35 914 614	-35 042 463	872 151
Toimintakate	-8 380 390	-188 031	-8 568 421	-8 686 858	-118 437
YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA					
460 YMPÄRISTÖKESKUS					
Tuotot	744 300		744 300	890 367	146 067
Valmistus omaan käyttöön	0		0	0	0
Kulut	-1 678 070	0	-1 678 070	-1 827 917	-149 847
Toimintakate	-933 770	0	-933 770	-937 550	-3 780
TEKNINEN - JA YMPÄRISTÖTOIMIALA YHTEENSÄ					
Tuotot	22 300 642	0	22 300 642	21 017 931	-1 282 711
Valmistus omaan käyttöön	5 789 851	0	5 789 851	6 228 041	438 190
Kulut	-37 404 653	-188 031	-37 592 684	-36 870 380	722 304
Toimintakate	-9 314 160	-188 031	-9 502 191	-9 624 408	-122 217

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
SOSIAALI -JA TERVEYSLAUTAKUNTA					
610 HALLINTO JA KEHITTÄMINEN					
Tuotot	667 361		667 361	1 709 891	1 042 530
Kulut	-5 681 540	-350 530	-6 032 070	-6 594 424	-562 354
Toimintakate	-5 014 179	-350 530	-5 364 709	-4 884 533	480 176
620 PERHE- JA SOSIAALIPALVELUT					
Tuotot	12 688 349	0	12 688 349	12 199 719	-488 630
Kulut	-44 658 589	-229 849	-44 888 438	-44 537 994	350 444
Toimintakate	-31 970 240	-229 849	-32 200 089	-32 338 275	-138 186
640 TERVEYTTÄ JA TOIMINTAKYKYÄ EDISTÄVÄT PALVELUT					
Tuotot	12 517 706	50 000	12 567 706	12 619 724	52 018
Kulut	-60 502 629	-11 716	-60 514 345	-60 270 978	243 367
Toimintakate	-47 984 923	38 284	-47 946 639	-47 651 254	295 385
<i>6430 Työterveyshuolto (sisältyy terv.ja toim.kykyä ed.palveluihin)</i>					
Tuotot	1 545 106		1 545 106	1 714 385	169 279
Kulut	-1 309 443		-1 309 443	-1 311 500	-2 057
Toimintakate	235 663	0	235 663	402 885	167 222
650 ERIKOISSAIRAANHOITO JA TUKIPALVELUT					
Tuotot	398 100		398 100	422 254	24 154
Kulut	-56 147 070	-1 650 000	-57 797 070	-57 924 243	-127 173
Toimintakate	-55 748 970	-1 650 000	-57 398 970	-57 501 989	-103 019
SOSIAALI- JA TERVEYSLAUTAKUNTA YHTEENSÄ					
Tuotot	26 271 516	50 000	26 321 516	26 951 588	630 072
Kulut	-166 989 828	-2 242 095	-169 231 923	-169 327 639	-95 716
Toimintakate	-140 718 312	-2 192 095	-142 910 407	-142 376 051	534 356
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
Tuotot	92 696 754	150 000	92 846 754	91 250 900	-1 595 854
Valmistus omaan käyttöön	5 869 851	0	5 869 851	6 332 580	462 729
Kulut	-331 865 965	-2 319 500	-334 185 465	-332 509 645	1 675 820
Toimintakate	-233 299 360	-2 169 500	-235 468 860	-234 926 165	542 695

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
INVESTOINTIOSASTA TUOSLASKELMAAN SIIRTYVÄT ERÄT					
Kiinteä omaisuus ja arvopaperit					
Tuotot	4 500 000		4 500 000	7 534 467	3 034 467
Kulut	0	0	0	-16 107	-16 107
Toimintakate	4 500 000	0	4 500 000	7 518 360	3 018 360
KÄYTTÖTALOUS YHTEENSÄ					
Tuotot	97 196 754	150 000	97 346 754	98 785 367	1 438 613
Valmistus omaan käyttöön	5 869 851	0	5 869 851	6 332 580	462 729
Kulut	-331 865 965	-2 319 500	-334 185 465	-332 525 752	1 659 713
Toimintakate	-228 799 360	-2 169 500	-230 968 860	-227 407 805	3 561 055
760 HYVINKÄÄN VESI					
Tuotot	10 332 600		10 332 600	10 205 973	-126 627
Valmistus omaan käyttöön	47 300		47 300	128 938	81 638
Kulut	-5 168 480		-5 168 480	-4 610 996	557 484
Toimintakate	5 211 420	0	5 211 420	5 723 915	512 495
KÄYTTÖTALOUDEN KOKONAISUUS					
Tuotot	107 529 354	150 000	107 679 354	108 991 340	1 311 986
Valmistus omaan käyttöön	5 917 151	0	5 917 151	6 461 518	544 367
Kulut	-337 034 445	-2 319 500	-339 353 945	-337 136 748	2 217 197
Toimintakate	-223 587 940	-2 169 500	-225 757 440	-221 683 890	4 073 550

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
8.5.3 Investointiosan yhteenveto 2017					
810 KIINTEÄ OMAISUUS					
Myynnit	5 000 000		5 000 000	8 466 798	3 466 798
Rahoitusosuudet	0				
Menot	-1 500 000	0	-1 500 000	-1 412 011	87 989
Netto	3 500 000	0	3 500 000	7 054 787	3 554 787
820 SJOITUKSET					
Myynnit				1 138 132	1 138 132
Rahoitusosuudet					
Menot	-541 000		-541 000	-250 095	290 905
Netto	-541 000	0	-541 000	888 037	1 429 037
830 KUNTAYHTYMÄOSUUDET					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0				
Menot	0	0	0	-23 934	-23 934
Netto	0	0	0	-23 934	-23 934
86 TALONRAKENNUS					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	1 000 000	-1 000 000	0	0	0
Menot	-12 200 000	4 350 000	-7 850 000	-6 645 559	1 204 441
Netto	-11 200 000	3 350 000	-7 850 000	-6 645 559	1 204 441
87 JULKINEN KÄYTTÖOMAISSUUS					
871 Kunnallistekniikan uudisrakentaminen					
Myynnit	0		0		0
Rahoitusosuudet	500 000		500 000	405 000	-95 000
Menot	-4 800 000		-4 800 000	-3 804 652	995 348
Netto	-4 300 000	0	-4 300 000	-3 399 652	900 348
872 Kunnallistekniikan korvausinvestoinnit					
Myynnit			0		0
Rahoitusosuudet	0		0	0	0
Menot	-2 600 000		-2 600 000	-2 816 418	-216 418
Netto	-2 600 000	0	-2 600 000	-2 816 418	-216 418
874 Maaperä- ja pohjavesivahingot					
Myynnit	0				0
Rahoitusosuudet	0			-18 000	-18 000
Menot	-500 000		-500 000	122 406	622 406
Netto	-500 000	0	-500 000	104 406	604 406
875 Muu kunnallistekniikan rakentaminen					
Myynnit	0				0
Rahoitusosuudet	0				0
Menot	0		0	0	0
Netto	0	0	0	0	0

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
876 Liikunta- ja ulkoilualueet					
Myynnit	0				0
Rahoitusosuudet	0		0	40 000	40 000
Menot	-400 000	0	-400 000	-319 133	80 867
Netto	-400 000	0	-400 000	-279 133	120 867
87 JULKINEN KÄYTTÖMAISUUS					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	500 000	0	500 000	427 000	-73 000
Menot	-8 300 000	0	-8 300 000	-6 817 797	1 482 203
Netto	-7 800 000	0	-7 800 000	-6 390 797	1 409 203
89 IRTAIN OMAISUUS					
890 Kaupunginhallitus					
Myynnit			0		0
Rahoitusosuudet			0	0	0
Menot	-670 000	-20 000	-690 000	-660 306	29 694
Netto	-670 000	-20 000	-690 000	-660 306	29 694
891 Opetuslautakunta					
Myynnit					0
Rahoitusosuudet			0	0	0
Menot	-250 000	60 000	-190 000	-112 475	77 525
Netto	-250 000	60 000	-190 000	-112 475	77 525
892 Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta					
Myynnit					0
Rahoitusosuudet					
Menot	-70 000	40 000	-30 000	-31 547	-1 547
Netto	-70 000	40 000	-30 000	-31 547	-1 547
893 Tekninen lautakunta					
Myynnit					
Rahoitusosuudet					
Menot	-200 000	20 000	-180 000	-96 696	83 304
Netto	-200 000	20 000	-180 000	-96 696	83 304
894 Ympäristölautakunta					
Myynnit	0	0	0		0
Rahoitusosuudet	0	0	0		0
Menot	0	0	0	-19 789	-19 789
Netto	0	0	0	-19 789	-19 789
895 Sosiaali- ja terveyslautakunta					
Myynnit	0	0	0		0
Rahoitusosuudet	0	0	0		0
Menot	-675 000	219 500	-455 500	-290 239	165 261
Netto	-675 000	219 500	-455 500	-290 239	165 261
89 IRTAIN OMAISUUS					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	0	0	0	0	0
Menot	-1 865 000	319 500	-1 545 500	-1 211 052	334 448
Netto	-1 865 000	319 500	-1 545 500	-1 211 052	334 448

	Talousarvio	TA-muutos	Talousarvio muutoksen jälkeen	Toteutunut	Poikkeama
INVESTOINNIT YHTEENSÄ					
Myynnit	5 000 000	0	5 000 000	9 604 931	4 604 931
Rahoitusosuudet	1 500 000	-1 000 000	500 000	427 000	-73 000
Menot	-24 406 000	4 669 500	-19 736 500	-16 360 449	3 376 051
Netto	-17 906 000	3 669 500	-14 236 500	-6 328 518	7 907 982
INVESTOINTIOSASTA TUOSLASKELMAAN SIIRTYVÄT ERÄT					
Myyntivoitot	4 500 000	0	4 500 000	7 534 467	3 034 467
Myyntitappiot				-16 107	-16 107
Netto	4 500 000	0	4 500 000	7 518 360	3 018 360
INVESTOINNIT ILMAN MYYNTIVOITTOJA/TAPPIOITA					
Myynnit	500 000	0	500 000	2 070 464	1 570 464
Rahoitusosuudet	1 500 000	-1 000 000	500 000	427 000	-73 000
Menot	-24 406 000	4 669 500	-19 736 500	-16 344 342	3 392 158
Netto	-22 406 000	3 669 500	-18 736 500	-13 846 878	4 889 622
88 VESIHUOLTO					
881 Vesilaitos					
Myynnit	0		0		0
Rahoitusosuudet	160 000		160 000	287 918	127 918
Menot	-3 570 000	-200 000	-3 770 000	-4 715 311	-945 311
Netto	-3 410 000	-200 000	-3 610 000	-4 427 393	-817 393
882 Viemärlaitos					
Myynnit			0		0
Rahoitusosuudet			0		0
Menot	-250 000		-250 000	-236 437	13 563
Netto	-250 000	0	-250 000	-236 437	13 563
88 VESIHUOLTO					
Myynnit	0	0	0	0	0
Rahoitusosuudet	160 000	0	160 000	287 918	127 918
Menot	-3 820 000	-200 000	-4 020 000	-4 951 748	-931 748
Netto	-3 660 000	-200 000	-3 860 000	-4 663 830	-803 830
INVESTOINTIEN KOKONAISUUS					
Myynnit	5 000 000	0	5 000 000	9 604 931	4 604 931
Valtion osuudet	1 660 000	-1 000 000	660 000	714 918	54 918
Menot	-28 226 000	4 469 500	-23 756 500	-21 312 197	2 444 303
Netto	-21 566 000	3 469 500	-18 096 500	-10 992 348	7 104 152

Tilinpäätöslaskelmat ja liitetiedot

TULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
TOIMINTATUOTOT		
Myyntituotot	22 365 612,82	21 107 208,98
Maksutuotot	15 287 963,75	15 436 175,41
Tuet ja avustukset	3 383 638,92	4 320 744,64
Vuokratuotot	6 142 372,95	6 005 945,17
Muut tuotot	8 931 613,17	5 599 720,35
Toimintatuotot yhteensä	56 111 201,61	52 469 794,55
Valmistus omaan käyttöön	6 457 626,02	7 260 648,81
TOIMINTAKULUT		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-92 487 143,03	-92 080 315,24
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-21 755 502,38	-23 774 333,38
Muut henkilösivukulut	-4 490 025,71	-5 803 857,18
Henkilöstökulut yhteensä	-118 732 671,12	-121 658 505,80
Palvelujen ostot	-129 381 694,45	-118 187 564,06
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-13 877 204,34	-13 736 712,88
Avustukset	-14 385 018,53	-20 433 104,02
Vuokrat	-7 414 525,19	-7 346 065,97
Muut kulut	-461 603,64	-436 413,62
Toimintakulut yhteensä	-284 252 717,27	-281 798 366,35
TOIMINTAKATE	-221 683 889,64	-222 067 922,99
Verotulot	198 343 025,47	198 502 847,28
Valtionosuudet	51 169 091,00	53 469 685,00
Rahoitustuotot ja kulut		
Korkotuotot	68 554,55	68 255,11
Muut rahoitustuotot	1 001 460,46	914 578,17
Korkokulut	-2 015 995,63	-2 078 460,66
Muut rahoituskulut	-136 630,32	-48 902,45
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-1 082 610,94	-1 144 529,83
VUOSIKATE	26 745 615,89	28 760 079,46
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-19 221 495,42	-20 177 776,42
Poistot ja arvonalentumiset yhteensä	-19 221 495,42	-20 177 776,42
TILIKAUDEN TULOS	7 524 120,47	8 582 303,04
Varausten lisäys (-) ja väh. (+)	-5 000 000,00	-6 000 000,00
Rahastojen lisäys (-) ja väh. (+)	-250 000,00	-250 000,00
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	2 274 120,47	2 332 303,04

RAHOITUSLASKELMA

	1.1. - 31.12.2017	1.1. - 31.12.2016
VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
TOIMINNAN RAHAVIRTA		
Vuosikate	26 745 616	28 760 079
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät	-7 463 449	-3 860 282
	19 282 167	24 899 797
INVESTOINTIEN RAHAVIRTA		
Investointimenot	-21 296 090	-19 620 189
Rahoitusosuudet investointimenoihin	714 918	1 222 085
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 588 825	4 534 675
	-10 992 347	-13 863 428
TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA	8 289 821	11 036 369
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA		
ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET		
Antolainauksen lisäykset		
Antolainauksen vähennykset	53 504	
	53 504	
LAINAKANNAN MUUTOKSET		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys		10 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 755 298	-10 984 821
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
	-8 755 298	-984 821
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET		
MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-49 087	-927
Vaihto-omaisuuden muutos	5 565	-1 592
Saamisten muutos	294 616	-2 529 612
Korottomien velkojen muutos	1 517 469	9 645 062
	1 768 564	7 112 932
RAHOITUKSEN RAHAVIRTA	-6 933 230	6 128 111
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 356 591	17 164 480
RAHAVAROJEN MUUTOS		
Kassavarat 31.12.	46 097 103	44 740 512
Kassavarat 1.1.	44 740 512	27 694 223
RAHAVAROJEN MUUTOS	1 356 591	17 046 288

TASE	31.12.2017	31.12.2016
VASTAAVA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET		
Aineettomat oikeudet	1 622 968,79	1 792 193,26
Muut pitkävaikutteiset menot	402 313,04	385 682,90
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	2 025 281,83	2 177 876,16
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Maa- ja vesialueet	41 199 230,15	40 267 388,78
Rakennukset	108 768 123,39	109 713 537,75
Kiinteät rakenteet ja laitteet	74 486 567,52	70 641 070,43
Koneet ja kalusto	2 249 822,19	2 686 311,96
Muut aineelliset hyödykkeet	514 100,41	514 100,41
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	4 369 239,39	7 814 146,07
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	231 587 083,05	231 636 555,40
SIJOITUKSET		
Osakkeet ja osuudet	53 812 103,15	54 548 825,34
Muut lainasaamiset	3 280 224,64	3 333 728,90
Muut saamiset	850 448,78	850 448,78
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	57 942 776,57	58 733 003,02
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	291 555 141,45	292 547 434,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
VAIHTO-OMAISUUS		
Aineet ja tarvikkeet	34 173,19	39 738,49
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	34 173,19	39 738,49
SAAMISET		
PITKÄAIKAISET SAAMISET		
Lainasaamiset	2 659 115,59	2 852 096,91
Muut saamiset	742 960,00	1 114 440,00
Siirtosaamiset	400 000,00	400 000,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	3 802 075,59	4 366 536,91
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	4 922 384,66	4 075 661,99
Lainasaamiset	602 711,42	598 208,56
Muut saamiset	3 476 823,76	4 314 810,05
Siirtosaamiset	5 459 039,75	4 974 434,06
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	14 460 959,59	13 963 114,66
SAAMISET YHTEENSÄ	18 263 035,18	18 329 651,57
Rahat ja pankkisaamiset	46 097 102,61	44 740 511,55
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	64 394 310,98	63 109 901,61
VASTAAVAA YHTEENSÄ	355 949 452,43	355 657 336,19

Hyvinkään kaupunki

TASE

31.12.2017

31.12.2016

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Peruspääoma	151 019 243,41	151 019 243,41
Muut omat rahastot	3 862 465,48	3 612 465,48
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	27 885 798,91	25 553 495,87
Tilikauden yli- / alijäämä	2 274 120,47	2 332 303,04
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	185 041 628,27	182 517 507,80

POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET

VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Investointivaraukset	11 000 000,00	6 000 000,00
----------------------	---------------	--------------

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	14 956,80	20 287,76
Muut pakolliset varaukset	347 181,00	286 938,79
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	362 137,80	307 226,55

TOIMEKSIANTOJEN PAAOMAT

Lahjoitusrahastojen pääomat	678 551,81	961 484,08
Muut toimeksiantojen pääomat	275 337,29	41 492,07
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	953 889,10	1 002 976,15

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	95 509 741,75	104 740 767,00
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	7 046 979,78	6 554 621,50
Siirtovelat	4 300,00	2 300,00
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	102 561 021,53	111 297 688,50

LYHYTAIKAINEN

Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 231 025,25	8 755 297,61
Saadut ennakot	976 537,85	971 537,85
Ostovelat	12 391 300,17	12 113 784,55
Muut velat	17 610 809,49	16 670 965,50
Siirtovelat	15 821 102,97	16 020 351,68
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	56 030 775,73	54 531 937,19
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	158 591 797,26	165 829 625,69

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

355 949 452,43

355 657 336,19

KONSERNITULOSLASKELMA

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Toimintatuotot	177 245 137,48	169 167 424,40
Toimintakulut	-383 034 880,77	-377 443 254,82
Osuus osakkuuyhteisöjen voitosta/tappiosta	235 861,80	142 424,36
TOIMINTAKATE	-205 553 881,49	-208 133 406,06
Verotulot	197 736 205,53	197 930 134,77
Valtionosuudet	51 169 091,00	53 469 685,00
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	42 946,31	52 025,38
Muut rahoitustuotot	637 060,83	689 742,44
Korkokulut	-3 266 226,00	-3 742 274,63
Muut rahoituskulut	-517 578,41	-545 524,85
VUOSIKATE	40 247 617,77	39 720 382,05
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-30 538 020,81	-30 728 289,01
Satunnaiset erät	238 282,76	0,00
TILIKAUDEN TULOS	9 947 879,72	8 992 093,04
Tilinpäätössiirrot	-237 280,28	-257 156,97
Tilikauden verot	-200 111,67	-176 410,61
Laskennalliset verot	-572 032,45	-559 030,89
Vähemmistöosuudet	-81 969,37	-51 098,48
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	8 856 485,95	7 948 396,09

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA

1.1.-31.12. 2017 1.1.-31.12. 2016

VARSINAISEN TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

TOIMINNAN RAHAVIRTA

Vuosikate	40 247 618	39 720 382
Satunnaiset erät	238 283	0
Tilikauden verot	-200 112	-176 411
Tulorahoituksen korjauserät	-7 802 862	-2 953 590
	32 482 927	36 590 382

INVESTOINTIEN RAHAVIRTA

Investointimenot	-55 528 220	-45 184 020
Rahoitusosuudet investointimenoihin	786 909	2 307 937
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	9 706 436	3 524 167
	-45 034 876	-39 351 916

TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA**-12 551 949 -2 761 534****RAHOITUKSEN RAHAVIRTA**

ANTOLAINAUKSEN MUUTOKSET

Antolainauksen lisäykset	-12 728	-5 203
Antolainauksen vähennykset	1 676	2 599
	-11 052	-2 603

LAINAKANNAN MUUTOKSET

Pitkäaikaisten lainojen lisäys	26 635 944	41 235 556
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-15 380 500	-19 323 184
Lyhytaikaisten lainojen muutos		519 026
	11 255 443	22 431 398

OMAN PÄÄOMAN MUUTOS

-548 137 -400 000

MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET

Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	-48 240	-927
Vaihto-omaisuuden muutos	-88 089	33 248
Saamisten muutos	-2 298 825	1 803 790
Korottomien velkojen muutos	5 779 493	-3 967 363
	3 344 338	-2 131 252

RAHOITUKSEN RAHAVIRTA**14 040 593 19 897 542****RAHAVAROJEN MUUTOS****1 488 644 17 136 008**

RAHAVAROJEN MUUTOS

Kassavarat 31.12.	51 504 083	50 015 439
Kassavarat 1.1.	-50 015 439	-32 879 431

RAHAVAROJEN MUUTOS**1 488 644 17 136 008**

Hyvinkään kaupunki

KONSERNITASE

31.12.2017

31.12.2016

VASTAAVA

PYSYVÄT VASTAAVAT

AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Aineettomat oikeudet	2 758 168,47	2 174 186,62
Muut pitkävaikutteiset menot	713 235,51	1 669 541,63
Ennakkomaksut		6 244,88
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	3 471 403,98	3 849 973,13
Maa- ja vesialueet	47 368 680,27	46 286 347,37
Rakennukset	222 330 468,11	219 086 084,98
Kiinteät rakenteet ja laitteet	75 855 417,35	72 070 299,76
Koneet ja kalusto	15 053 133,98	15 000 254,79
Muut aineelliset hyödykkeet	13 837 111,75	13 768 849,83
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	50 149 257,90	35 422 362,98
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	424 594 069,36	401 634 199,71

SIJOITUKSET

Tytäryhtiöosakkeet		2 360 400,00
Osakkuusyhtiöosakkeet ja -osuudet	18 755 115,12	18 357 569,97
Muut osakkeet ja osuudet	4 262 314,15	4 466 294,31
Muut lainasaamiset	2 005 760,19	2 037 344,19
Muut saamiset	381 557,05	338 921,05
SIJOITUKSET YHTEENSÄ	25 404 746,51	27 560 529,52

TOIMEKSIANTOJEN VARAT

Valtion toimeksiannot	157 737,65	104 877,80
Muut toimeksiantojen varat	334 934,74	451 757,00
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	492 672,39	556 634,80

VAIHTUVAT VASTAAVAT

VAIHTO-OMAISUUS

Aineet tarvikkeet ja tavarat	1 270 035,86	1 181 466,90
Muu vaihto-omaisuus	846 653,83	847 133,59
VAIHTO-OMAISUUS YHTEENSÄ	2 116 689,69	2 028 600,49

SAAMISET

PITKÄAIKAISET SAAMISET

Lainasaamiset	29 313,80	21 479,75
Muut saamiset	742 960,00	1 114 440,00
Siirtosaamiset	400 000,00	400 000,00
PITKÄAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 172 273,80	1 535 919,75

LYHYTAIKAISET SAAMISET

Myyntisaamiset	9 828 699,27	7 849 899,56
Lainasaamiset	403 894,80	399 352,04
Muut saamiset	6 398 916,90	6 360 297,55
Siirtosaamiset	6 646 644,18	5 778 134,74
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	23 278 155,15	20 387 683,89
SAAMISET YHTEENSÄ	24 450 428,95	21 923 603,64

RAHOITUSARVOPAPERIT

Osakkeet ja osuudet	303,20	303,20
Sijoitukset rahamarkkinainstrumentteihin	0,00	427 204,86
RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ	303,20	427 508,06

Rahat ja pankkisaamiset

VASTAAVAA YHTEENSÄ	51 503 779,60	49 587 931,16
---------------------------	----------------------	----------------------

532 034 093,68

507 568 980,51

KONSERNITASE**31.12.2017****31.12.2016****VASTATTAVAA****OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	151 019 235,57	151 019 235,74
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma	251 416,92	251 416,92
Muut omat rahastot	4 236 781,42	5 146 262,60
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	47 670 362,92	41 526 700,63
Tilikauden yli- / alijäämä	8 856 485,95	7 948 396,09
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	212 034 282,78	205 892 011,98
VÄHEMMISTÖOSUUS	1 904 547,27	1 070 093,58

PAKOLLISET VARAUKSET

Eläkevaraukset	49 947,95	59 746,01
Muut pakolliset varaukset	2 183 907,07	2 178 873,34
PAKOLLISET VARAUKSET YHTEENSÄ	2 233 855,02	2 238 619,35

TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT

Valtion toimeksiannot	158 133,95	104 877,80
Lahjoitusrahastojen pääomat	871 931,56	1 157 002,37
Muut toimeksiantojen pääomat	417 343,20	297 730,78
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHTEENSÄ	1 447 408,71	1 559 610,95

VIERAS PÄÄOMA**PITKÄAIKAINEN**

Joukkovelkakirjalainat (p)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (p)	220 690 170,13	209 634 772,53
Lainat julkisyhteisöiltä (p)	18 017,70	
Saadut ennakot (p)	48,26	48,26
Liittymismaksut ja muut pitkäaikaiset velat	16 844 343,62	15 923 115,40
Siirtovelat	4 300,00	2 300,00
Laskennalliset verovelat	4 849 339,46	4 278 919,81
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	242 406 219,17	229 839 156,00

LYHYTAIKAINEN

Joukkovelkakirjalainat (l)		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta (l)	15 776 692,86	15 335 184,13
Lainat julkisyhteisöiltä (l)	4 324,25	263 805,46
Saadut ennakot (l)	2 112 891,90	1 625 757,07
Ostovelat (l)	23 666 118,15	19 455 015,02
Muut lyhytaikaiset velat	4 622 438,45	4 991 384,31
Siirtovelat	25 825 315,12	25 298 342,66
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	72 007 780,73	66 969 488,65

VASTATTAVAA YHTEENSÄ**532 034 093,68****507 568 980,51**

TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle.

Pysyvien vastaavien arvostus

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Sijoitusten arvostus

Pysyvien vastaavien osakkeet on merkitty taseeseen hankintameno määräisinä tai sitä alempaan arvoon.

Vaihto-omaisuuden arvostus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti hankintameno määräisenä.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimusten käsittely

Tehdyt johdannaiset ovat koronvaihtosopimuksia. Sopimukset on tehty suojaamistarkoituksessa. Pitkäaikaisten lainojen vaihtuvat korot on vaihdettu kiinteään korkoon. Sopimuksia on voimassa vuoteen 2023 asti.

Ulkomaan rahan määräiset erät

Tilinpäätöksessä ei ole ulkomaan rahan määräisiä saamia tai velkoja.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase on laadittu Kilan Kuntajaoston antaman suosituksen mukaisesti.

3. Oikaisut edellisen tilikauden tietoihin

Edellisen tilikauden tietoihin ei ole tehty muutoksia.

4. Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus

Tilikausien tiedot ovat vertailukelpoiset keskenään.

5. Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut

Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvia tuottoja ja kuluja ei ole.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhteisö Hyvinkään kaupunki ja ne yhtiöt, joissa Hyvinkään kaupunki suoraan tai välillisesti omistaa yli 50 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä sekä kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä.

Konsernitilinpäätöksen laskentaperiaatteet

Konsernitilinpäätös on laadittu pariarvomenetelmällä. Sisäiset saamiset ja velat sekä muut sisäiset liiketapahtumat on vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta eliminoitu. Vähemmistöosuudet on erotettu omista pääomista, vapaaehtoisista varauksista ja poistoeroista sekä yhtiön tilikauden tuloksesta.

Kuntayhtymien taseet ja niiden liitetiedot on yhdistelty lukuarvoiltaan omistusosuuden mukaan.

Tytäryhteisöjen aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu tarvittaessa suunnitelman mukaisiksi, ja jäännösarvojen ero on kirjattu tytäryhteisöjen omia pääomia vastaan.

Osakkuusyhteisöt on yhdistelty pääomaosuusmenetelmällä konsernitilinpäätökseen.

Konserniyhteisöillä ei ollut poikkeavia tilikausia.

Konsernin rakenteessa tilikaudella tapahtuneet muutokset

Tilikauden aikana Hyvinkää perusti yhdessä viiden muun kunnan kanssa Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymän, josta Hyvinkään omistusosuus on 23,94%.

Veikkarin Kiinteistö Oy on myyty 14.11.2017. Kauppa sisältää purkuehdon, jonka mukaan kaava-muutoksen tulee toteutua 30.9.2018 mennessä.

KOY Päivämartti on edelleen selvitystilassa. Yhtiötä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen edellisvuoden tapaan. Yhtiön osakkeet on alaskirjattu.

Kaupunginvaltuusto päätti 19.9.2016 (§ 61) osakekaupasta, jossa kaupunki osti 2 miljoonan euron kauppahinnalla Kiinteistö Oy Hyvinkää Härkävehmaankatu 4-nimisen osakeyhtiön jakautumisesta muodostuvan Kiinteistö Oy Hyvinkään Sveitsi I:n koko osakekannan.

Yhtiö on yhdistelty konsernitilinpäätökseen 2017.

Edellisen tilikauden tietojen vertailukelpoisuus.

Tilikausien tiedot ovat vertailukelpoiset keskenään olennaisilta osiltaan. (ks kohta "Konsernin rakenteessa tilikaudella tapahtuneet muutokset").

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot	Konserni		Kaupunki	
	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Toimintatuotot tehtäväalueittain				
Keskushallinto	22 929 800	23 821 178	3 364 701	3 315 355
Sivistystoimi	7 654 770	7 491 190	7 654 620	7 490 925
Tekniikan ja ympäristön toimiala	27 237 772	28 287 344	5 040 580	5 141 822
Sosiaali ja terveystoimi	102 167 113	97 164 326	22 920 515	23 360 870
Hyvinkään vesi	9 721 215	8 525 430	9 596 318	9 282 865
Investointiosa	7 534 467	3 877 957	7 534 467	3 877 957
Yhteensä	177 245 137	169 167 424	56 111 202	52 469 795
7. Verotulojen erittely				
Kunnan tulovero			173 516 149	173 918 358
Osuus yhteisöveron tuotosta			11 470 926	11 167 340
Kiinteistövero			13 355 950	13 417 149
Yhteensä			198 343 025	198 502 847
8. Valtionosuuksien erittely				
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus			58 682 058	62 265 428
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus			-5 090 424	-4 880 316
Järjestelmämuutoksen tasaus*			-137 584	-291 324
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet			-2 284 959	-3 624 103
Valtionosuudet yhteensä			51 169 091	53 469 685
<i>* sisältää sekä vuoden 2010 että 2015 järjestelmämuutoksen tasauksen</i>				
9. Palvelujen ostojen erittely				
Asiakaspalvelujen ostot			88 733 420	82 920 727
Muiden palveluiden ostot			40 648 274	35 266 837
Kunnan palvelujen ostot yhteensä			129 381 694	118 187 564

10. Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annetut tuet

Valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi ei ole annettu rahallista tukea.

Konserni- ja tukipalvelujaosto on päättänyt (11.3.2013 / § 18) sopimuksesta, jolla ohjataan kaupungintalon eli kaupungin kokonaan omistaman KOY Villatehtaan kokoustilojen käyttöä. Sopimuksen mukaan mm. valtuustoryhmillä, puolueiden kunnallisjärjestöillä ja paikallisyhdistyksillä sekä puolueiden paikallisilla nuorisojärjestöillä on mahdollisuus käyttää kokoussiiven kokoustiloja ilman kulukorvauksia. Tämän vuokratuen suuruutta ei ole seurattu valtuustoryhmittäin.

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen laskennassa on käytetty kaupunginvaltuuston 22.4.1996 tekemää poistosuunnitelmaa sekä siihen myöhemmin tehtyjä tarkistuksia, viimeksi v. 2013. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Ellei hankintameno ja siihen saatu rahoitusosuus ole ollut selvitettävissä, on ennen vuotta 1991 hankitun käyttöomaisuuden poistoperustan laskennan pohjaksi otettu kirjanpitoarvo 31.12.1990.

Arvioidut poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	Tasapoisto	5-7 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	20 - 30 vuotta
- Vedenottamot ja jäteveden puhdistamot	Menojäännöspoisto	15 %
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	10 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Koneet ja kalusto	Menojäännöspoisto	25 40 %
Soranottoalueet	Käytön mukainen poisto	
Taideteokset	Ei poisteta	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

Poistosuunnitelmaa 1.1.2013 noudatetaan vuoden 2013 aikana hankittuun omaisuuteen ja vuoden 2014 alusta taseryhmissä rakennukset ja rakennelmat sekä kiinteät rakenteet ja laitteet myös omaisuuteen, joka on hankittu ajalla 1.1.2008 - 31.12.2012.

Ennen 1.1.2008 hankittuun omaisuuteen noudatetaan poistosuunnitelmaa 1.6.2005. Uuden vuoden 2014 menojäännöspoiston pohjaksi on otettu jäännösarvo 31.12.2013.

Rakennus, jonka peruskorjausaste on vähintään 70 %, poistetaan kuten vastaava uudisrakennus. Rakennus- ja rakennelmat ryhmässä aktivointiraja on 30.000 euroa 1.1.2014 alkaen.

Kaupunginhallituksella on oikeus perustellusta syystä yksittäisen kohteen osalta päättää poistoajasta tästä poistosuunnitelmasta poiketen KILA:n poisto-ohjeen mukaisissa rajoissa.

	Kaupunki	Kaupunki
	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Aineettomat oikeudet	-574 756	-562 879
Muut pitkävaikutteiset menot	-53 078	-44 896
Rakennukset ja rakennelmat	-7 095 806	-7 150 048
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	-10 375 371	-10 633 744
Koneet ja kalusto	-863 064	-924 241
Yhteensä	-18 962 076	-19 315 808
<i>Lisäpoistot</i>		
Aineettomat oikeudet	-34 147	
Rakennukset		-742 283
Kiinteät rakenteet ja laitteet	-48 817	-25 964
Koneet ja kalusto	-84 056	-43 721
Keskeneräisistä Pohjoisen kehätien kiertoliittymä kgin osuus		-50 000
Lisäpoistot yhteensä	-167 020	-861 968
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-19 129 095	-20 177 776

12. Pakollisten varausten muutos	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Eläkevastuuvaraus				
Eläkevastuuvarausta käytettiin			-5 331	-6 612
Eläkevastuuvarausta purettiin	9 800	23 060	5 331	6 612
Yhteensä	9 800	23 060	0	0
Muut varaukset				
Sorakuopan maisemointivarauksen muutos (lisäys +, vähennys -, tuloslaskelmassa)			84 242	15 720
Hangonsillan ratapihan varauksen muutos			-24 000	
Vähennykset tilikaudella	119 693	2 228		
Ympäristövastuut lisäykset	55 752	59 228		
Ympäristövastuut vähennykset	-59 236	-62 937		
Muiden varausten lisäykset	159 144	35 641		
Muiden varausten vähennykset	-30 934	-21 670		
Yhteensä	254 219	35 550	60 242	15 720

13. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot ja -tappiot

	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Muut toimintatuotot				
Maa-alueiden myyntivoitot	6 726 049	3 334 713	6 715 926	3 325 415
Osakkeiden ja osuuksien myyntivoitot	463 876	501 295	463 876	501 295
Rakennusten myyntivoitot	372 542	-1 479	354 665	
Muut myyntivoitot	45 214	57 364		51 246
Yhteensä	7 607 681	3 891 893	7 534 467	3 877 957

	Konserni	Konserni	Kaupunki	Kaupunki
	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Muut toimintakulut				
Tonttien myyntitappiot	11		11	
Muut myyntitappiot	16 202	9 040	16 095	8 567
Yhteensä	16 214	9 040	16 095	8 567

15. Rahoitustuotot

		Kaupunki	Kaupunki
		1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Muut rahoitustuotot			
Peruspääoman korot kuntayhtymiltä		408 994	408 994
Osinkotuotot			
Hyvinkään Lämpövoima Oy		500 000	400 000
Muut rahoitustuotot			
Muut rahoitustuotot		92 466	105 584
Yhteensä		1 001 460	914 578

TASEEN LIITETIEDOT

17. Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Tilinpäätökseen ei sisälly kuluksi kirjaamattomia menoja eikä pääoma-alennuksia.

18. Arvonkorotukset

Taseeseen ei ole aktivoitu arvonkorotuksia.

19. Tiedot pysyvistä vastaavista

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

Katso taulukko sivulla 165

Maa- ja vesialueet				
	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Kiinteistöjen liittymismaksut	491 271	491 271	360 014	370 442
Muut maa- ja vesialueet	46 877 409	45 795 076	40 839 216	39 896 947
Yhteensä	47 368 680	46 286 347	41 199 230	40 267 389

	Osakkeet ja osuudet				
	Osakkeet konserniyhtiöt	Osakk.omistus yhteisöt	Kuntayhtymä osuudet	Muut osakkeet ja osuudet	Yhteensä
Hankintameno 1.1.	20 111 241	16 001 941	14 154 098	4 281 545	54 548 825
Lisäykset	0	229 000	23 934	5 000	257 934
Vähennykset*	-261 638			-640 619	-902 256
Hankintameno 31.12.	19 849 603	16 230 941	14 178 033	3 645 926	53 904 503
Arvonlennukset	-92 400				
Kirjanpitoarvo 31.12.	19 757 203	16 230 941	14 178 033	3 645 926	53 904 503

19. Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat			Aineelliset hyödykkeet						
	Aineettomat oikeudet	Muut pitkävaikutteiset menot	Yhteensä	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja keskeneräiset	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	1 792 193	385 683	2 177 876	40 267 389	109 713 538	70 641 070	2 686 312	514 100	7 814 146	231 636 555
Lisäykset tilikauden aikana	393 325	69 708	463 034	1 100 985	5 460 482	10 778 228	510 631		3 245 028	21 095 353
Rahoitusosuudet tilikauden aikana						714 918				714 918
Vähennykset tilikauden aikana				169 144	692 874	534 191				1 396 208
Keskeneräisistä aktivoinnit	46 353		46 353		1 382 784	4 740 566			-6 169 703	-46 353
Tilikauden poistot	574 756	53 078	627 834		7 095 806	10 375 371	863 064			18 334 241
Lisäpoistot	34 147		34 147			48 817	84 056			132 873
Käyttötalouteen siirto									520 231	520 231
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.	1 622 969	402 313	2 025 282	41 199 230	108 768 123	74 486 568	2 249 822	514 100	4 369 239	231 587 083

20.- 22. Omistukset muissa yhteisöissä

Nimi	Kotipaikka	Kaupungin omistus- osuus %	Konsernin omistus- osuus %	Kaupunkikonsernin osuus		
				omasta pää- omasta (1000 e)	vieraasta pää- omasta (1000 e)	tilikauden tulok- sesta (1000 e)
Tytäryhteisöt						
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	2 942	20 175	781
Teknologiakeskus Techvilla Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	174	322	4
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Hyvinkää	100,00	100,00	7 321	48 060	0
Kiinteistö Oy						
Hyvinkään Sairaalanmäki	Hyvinkää	65,65	65,65	2 080	32 703	0
Hyvinkään Uudenmaank.47	Hyvinkää	78,74	78,74	151	17	-5
Hyvinkään Wanha Villatehdas	Hyvinkää	100,00	100,00	4 570	22 283	289
Hyvinkään Sveitsi I	Hyvinkää	100,00	100,00	57	2	9
Kaukasten Palvelutalo Oy	Hyvinkää	59,50	59,50	193	127	1
Hyvinkään Kaivopihasäätiö	Hyvinkää	60,00	60,00	272	685	0
Hyvinkään Ravitsemuspalvelut Oy	Hyvinkää	60,00	60,00	75	875	102
Hyvinkään Vanhustentalosäätiö	Hyvinkää	57,14	57,14	195	574	0
Lepovilla Oy	Hyvinkää	0,00	100,00	110	296	88
			Yhteensä	18 032	125 824	1 181
Kuntayhtymät						
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoidopiirin kuntayhtymä	Helsinki	3,48	3,48	13 885	24 453	68
ETEVA kuntayhtymä	Mäntsälä	7,21	7,21	1 094	3 655	41
Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymä	Hyvinkää	23,93	23,93	16	129	8
Uudenmaan Liiton kuntayhtymä	Helsinki	3,85	3,85	49	354	1
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	Hyvinkää	7,70	7,70	153	34	2
			Yhteensä	15 196	28 624	119
Yhteis- ja omistusyhteisyyshyönteisöt						
Villa Park Oy	Hyvinkää	50,00	50,00	-5	138	4
Kiinteistö Oy Jussintori	Hyvinkää	24,49	24,49	1 283	560	26
Kiljavan Sairaala Oy	Nurmijärvi	22,90	22,90	2 138	1 401	99
Hyria Koulutus Oy *	Hyvinkää	33,45	33,45	13 931	2 088	75
Yritysvoimala Oy	Hyvinkää	49,00	49,00	52	30	11
Koy Martinkaari	Hyvinkää	21,86	21,86	22	1 405	0
Keski-Uudenmaan Informaatioteknologia Oy	Kerava	32,64	32,64	21	218	0
			Yhteensä	17 440	5 841	215

*Hyvinkään-Riihimäen Seudun Ammattikurssisäätiö omistaa Hyria Koulutus Oy:stä 33,26 %.

Hyvinkään kaupungin osuus säätiön peruspääomasta on 46,15 %.

23. Saamisten erittelyt

	2017		2016	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		123 410		133 727
Lainasaamiset	2 631 579	199 038	2 830 617	199 038
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		234 279		
Yhteensä	2 631 579	556 728	2 830 617	332 766
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä				
Myyntisaamiset		407 427		44 389
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset		1 465 795		3 490 314
Yhteensä		1 873 222		3 534 703
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset		69 491		41 194
Lainasaamiset				
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä		69 491		41 194
Saamiset muilta				
Myyntisaamiset		4 322 056		3 856 351
Lainasaamiset	27 537	403 673	21 480	399 170
Muut saamiset	742 960	3 476 824	1 114 440	4 314 810
Siirtosaamiset	400 000	3 758 966	400 000	1 484 120
Yhteensä	1 170 497	11 961 518	1 535 920	10 054 451
Yhteensä	3 802 076	14 460 960	4 366 537	13 963 115

24. Siirtosaamiset

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Kelan työterveyshuollon kustannukset	759 597	283 485	592 300	*
Pakolaiskorvaus	174 137	325 146	174 137	325 146
Palkkajaksotukset	47 047	15 502	35 171	
Laskennallinen alv-oikaisu 2013 ja 2014		91 071		91 071
Projektien tulojen jaksotus	1 328 615	402 253	1 063 300	157 500
Joulukuun maksutuottoja	653 808	619 673	653 808	619 673
Kiinteistö/maakauppasaatavat	1 039 647		1 039 647	
Konserniyhteisöiltä	1 666 830		1 693 795	
Ostolaskujen hyvitykset	303 503	3 517 076	30 353	3 638 696
Hyvinkään Vapaaehtoistoiminnan tuki ry	400 000	400 000	400 000	400 000
Muut siirtosaamiset	946 611	657 136	176 530	142 348
Yhteensä	7 319 794	6 311 344	5 859 040	5 374 434

* KELAn työterveyshuollon kustannukset vuodelta 2016 olivat 547 500,00 euroa. Ko. saatava oli kirjattu lyhytaikaisiin valtionosuussaamisiin.

25. Oma pääoma

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Peruspääoma 1.1.	151 019 236	151 019 244	151 019 243	151 019 243
Lisäykset				
Vähennykset	0	-8		
Peruspääoma 31.12.	151 019 236	151 019 236	151 019 243	151 019 243
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma 1.1.	251 417	0		
Siirretty ed. tilikauden voitoista*		239 684		
Osuus säätiöiden pääomasta		11 733		
Säätiöiden ja yhdistysten pääoma 31.12.*	251 417	251 417		
Muut omat rahastot, pääoma 1.1	5 146 263	4 934 322	3 612 465	3 362 465
Siirrot rahastoon	250 000	259 392	250 000	250 000
Siirrot rahastosta	-3 016 199	-39 009		
Muut muutokset	-9 496			
Vähemmistöosuuden muutos	1 866 214	-8 443		
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	4 236 781	5 146 263	3 862 465	3 612 465
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	41 526 701	42 268 764	27 885 799	25 553 496
Hankitut yhtiöt				
Poistuneet yhtiöt	-26 475			
Muut muutokset	6 305 820	-270 590		
Vähemmistöosuuden muutos	-135 682	-231 790		
Säätiöiden pääomat*		-239 684		
Edellisten tilikauden oikaisu				
Edellisen tilikauden ylijäämä 31.12.	47 670 363	41 526 701	27 885 799	25 553 496
Tilikauden ylijäämä/alijäämä*	8 856 486	7 948 396	2 275 951	2 332 303
Oma pääoma yhteensä 31.12.	212 034 283	205 892 012	185 043 459	182 517 508

*Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston uuden konserniyleisohjeen 2015 mukaan tytäryhteisöjen, säätiöiden sekä kuntayhtymä-konserniin poistoero ja vapaaehtoiset varaukset tuli vuoden 2015 konsernitilinpäätöksessä jakaa edellisten tilikausien ylijäämään ja laskennalliseen verovelkaan. Yleisohjeen mukaan vuoden 2016 tilinpäätökseen vaikuttava muutos on ollut se, että säätiöiden pääomat on erotettu omaksi rivikseen. Muilta osin yleisohjeen edellyttämät kirjaukset on huomioitu jo vuoden 2015 tilinpäätöksessä.

26. Poistoero

Ei eriteltävää poistoeroa

27. Pitkäaikainen vieras pääoma

Velat tai velkojen osat, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua

	31.12.2017	31.12.2016
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	65 921 003	72 889 616
Yhteensä	65 921 003	72 889 616

28. Joukkovelkakirjalainat

Kaupungilla ei ole joukkovelkakirjalainoja.

29. Pakolliset varaukset

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Eläkevastuuvaraus 1.1.	59 748	82 809	20 288	26 900
Varausta käytettiin tilikaudella	-9 800	-23 060	-5 331	-6 612
Varausta vähennettiin tilikaudella				
Eläkevastuuvaraus 31.12.	49 948	59 748	14 957	20 288
Muut pakolliset varaukset 1.1.	2 178 873	2 155 121	286 939	271 219
Sorakuopan maisemointivarauksen lisäys	84 242	15 720	84 242	15 720
Muu varausten lisäys	130 654	94 869		
Muu varausten vähennys	-209 862	-86 837	-24 000	
Muut pakolliset varaukset 31.12.	2 183 907	2 178 873	347 181	286 939
Pakolliset varaukset yhteensä	2 233 855	2 238 622	362 138	307 227

ELY on lähettänyt 7.3.2017 päivätyn hallintopakopäätöksen koskien Sahanmäen entisen kaatopaikka-alueen puhdistamisvelvoitetta.

Kaupunki aikoo valittaa päätöksestä, eikä vastuuta ole huomioitu tilinpäätöksessä. Vastuun suuruusluokka on arviolta noin 3,0 milj. euroa.

30. Velkojen erittely

Vieras pääoma				
	2017		2016	
	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen	Pitkäaikainen	Lyhytaikainen
Velat tytäryhteisöille				
Saadut ennakot				
Ostovelat		435 117		389 536
Muut velat		15 454 281		14 214 367
Siirtovelat				
Yhteensä		15 889 398		14 603 903
Velat kuntayhtymille jossa kunta on jäsenenä				
Ostovelat		633 254		1 822 962
Muut velat				
Siirtovelat		37 918		
Yhteensä		671 173		1 822 962
Velat osakkuus- tai sekä muille omistusyhteisöille				
Ostovelat		175 289		288 881
Muut velat				
Siirtovelat				551 084
Yhteensä		175 289		839 965
Velat muille				
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	95 509 742	9 231 025	104 740 767	8 755 298
Saadut ennakot		976 538		971 538
Ostovelat		11 147 640		9 612 405
Muut velat	7 046 980	2 156 528	6 554 622	2 456 599
Siirtovelat	4 300	15 783 185	2 300	15 469 268
Yhteensä	102 561 022	39 294 916	111 297 689	37 265 107
Vieras pääoma yhteensä	102 561 022	56 030 776	111 297 689	54 531 937

32. Muiden velkojen erittely

Muut velat	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Liittymismaksut	16 844 344	15 923 115	7 046 980	6 554 622
Muut velat				
Yhteensä	16 844 344	15 923 115	7 046 980	6 554 622

33. Erittely siirtovelosta

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Lomapalkkavelan ja henkilösivukulujen jaksotukset	20 328 967	19 559 997	13 456 392	13 402 673
Muut palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	2 837 948	3 565 168	867 955	1 364 482
Korkojaksotukset	643 051	736 219	417 552	429 621
Valtionosuusennakot	464 182	407 340	464 182	407 340
Muut siirtovelat	1 551 167	1 029 619	615 022	416 237
Yhteensä	25 825 315	25 298 343	15 821 103	16 020 352

VAKUUKSET JA VASTUUSITOUMUKSET

34.- 37. Vakuudet ja vastuusitoumukset

Velat, joiden vakuudeksi annettu kiinnityksiä kiinteistöihin				
	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	236 466 863	224 969 957		
Vakuudeksi annetut kiinnitykset	156 956 096	151 261 064		
Lainat julkisyhteisöiltä				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Lainat muilta luotonantajilta				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset				
Vakuudeksi annetut kiinnitykset yhteensä	156 956 096	151 261 064	0,00	0,00

Vakuudet				
	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Sitoumusten vakuudeksi annetut kiinnitykset	156 956 096	151 261 064		
Sitoumusten vakuudeksi annetut arvopaperit				
Vakuudet yhteensä	156 956 096	151 261 064	0,00	0,00

38. Vuokravastuut

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Vuokravastuut	15 993 884	14 110 452	564 954	744 519
Leasingvastuut				
<i>Seuraavalla tilikaudella maksettavat</i>	1 400 739	1 380 616	906 505	762 717
<i>Myöhemmin maksettavat</i>	2 110 621	2 321 151	1 448 621	1 163 532
Leasingvastuut yhteensä	3 511 360	3 701 768	2 355 127	1 926 249
Yhteensä	19 505 244	17 812 220	2 920 080	2 670 768

39-40. Vastuusitoumukset

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta				
Alkuperäinen pääoma	0	0	175 155 189	167 465 189
Jäljellä oleva pääoma	0	0	93 670 835	92 140 415
Takaukset muiden puolesta				
Alkuperäinen pääoma	8 608 561	8 638 556	8 572 000	8 602 000
Jäljellä oleva pääoma	5 700 098	6 135 685	5 682 476	6 046 161
Kuntien takauskeskus				
Osuus takauskeskuksen takausvastuista	260 851 858	224 043 541	260 851 858	224 043 541
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	172 401	167 234	172 401	167 234

41. Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt

	Konserni		Kaupunki	
	2017	2016	2017	2016
Johdannaiset				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	112 886 140	115 013 583	81 574 090	83 888 902
Käypä arvo yhteensä	-5 890 596	-7 944 743	-4 352 923	-5 956 102
Lainaan sidotut lyhentyvät koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimukset on tehty yksittäisten lainojen korkoriskien suojaamiseksi. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi. Lainojen ja koronvaihtosopimusten pääomat, eräpäivät sekä koronmaksupäivät vastaavat toisiaan.				
1015745/1279420 Nordea, erääntymispäivä 14.6.2018				
Nimellisarvo			740 750	2 222 230
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-7 649	-53 278
IRS16536/6023301 Pohjola, erääntymispäivä 23.7.2018				
Nimellisarvo			833 340	1 666 672
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-11 199	-35 569
1291051/1733245 Nordea, erääntymispäivä 15.12.2023				
Nimellisarvo			5 000 000	5 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-261 369	-357 367
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	10 704 818	14 168 485	6 574 090	8 888 902
Käypä arvo yhteensä	-795 565	-1 162 201	-280 217	-446 214
Koko lainasalkkua suojaavat koronvaihtosopimukset				
Koronvaihtosopimuksilla suojataan koko lainasalkkua. Koronvaihtosopimuksilla on muutettu vaihtuvat korot kiinteiksi.				
1195345/1577110 Nordea, erääntymispäivä 16.4.2018				
Nimellisarvo			8 000 000	8 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-56 353	-158 724
39493371SA-0273T Danske, erääntymispäivä 1.6.2019 tai 1.12.2024 *				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-35 681	-37 956
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan) swaptio			-385 904	-490 630
1185754/1562031 Nordea, erääntymispäivä 15.4.2020				
Nimellisarvo			7 000 000	7 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-277 340	-380 479
1168787/1524369 Nordea, erääntymispäivä 17.10.2022				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-753 223	-972 388
276761 Pohjola, erääntymispäivä 25.7.2023				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-973 345	-1 219 323
1441317/1961682 Nordea, erääntymispäivä 4.12.2023				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-227 326	-358 537
1352155/1837849 Nordea, erääntymispäivä 7.5.2024				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-784 993	-1 004 732
1565594/2152245 Nordea, erääntymispäivä 14.8.2025				
Nimellisarvo			10 000 000	10 000 000
Käypä arvo (pankin ilmoituksen mukaan)			-298 324	-440 906
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	96 365 594	95 000 000	75 000 000	75 000 000
Käypä arvo yhteensä	-4 804 340	-6 409 231	-4 072 706	-5 509 889
				172
* Danske Bankilla on oikeus siirtää koronvaihtosopimuksen päättymispäiväksi 1.12.2024.				

Tulevaisuudessa voimaan tulevat koronvaihtosopimukset				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	5 500 000	5 500 000		
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo 15.3.2018 al	9 000 000	9 000 000		
Käypä arvo yhteensä	-243 792	-295 884		
Sähköjohdannaiset				
Käypä arvo yhteensä	-6 545	-21 692		
Lisähyötyswap 116142/1512514				
Lainapääomaa vastaava nimellisarvo yhteensä	315 727	345 097		
Käypä arvo yhteensä	-40 354	-55 735		
Arvonlisäveron palautusvastuu	732 217	237 477	140 707	163 239
Valtionosuuden palautusvastuu		8 421		
Sopimusvastuut				
Kiljavan Sairaala Oy				
Omistussuutteen perustuva pääomasijoitus v. 2018-2019 (2017-2018)	349 249	698 499	343 500	687 000
Palvelusopimuksen mukainen potilas-paikkojen vähimmäiskäyttösitoumus v. 2018-2019 (2017-2018)			1 803 465	1 803 465
Alijäämän kattamisvastuu				
Eteva kuntayhtymä			-89 882	-58 877
Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymä*			-22 209	
Kuntayhtymä on aloittanut toimintansa päättyneellä tilikaudella. Hyvinkään osuus alijäämästä ei ole merkittävä.				
Potilasvakuutuskannan uudelleen arvostus				
Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston 16.1.2015 antaman lausunnon "108 Lausunto potilasvastuuvakuutuksen kirjaamisohjeiden muuttamisesta" mukaan:				
Ilmoitettujen vahinkojen osuus:				
Vammaispalvelulain mukaisten etuuskien varaukset, tulevan tuetun asumisen varaukset	1 201 922	1 192 844		
Varmuuslisä: Vammaispalvelulain mukaisten etuuskien varaukset, tulevan tuetun asumisen varausten osuus	24 038	23 857		
Yhteensä	1 225 960	1 216 701		
Muut sopimusvastuut, HUS	111 817	566 176		

* Keski-Uudenmaan Sote kuntayhtymän alijäämä on muuttunut konsernitilinpäätöksen laadintahetken jälkeen.

Lopullinen alijäämä on 92.792,37 euroa, josta Hyvinkään osuus on 22.209,08 euroa.

YMPÄRISTÖASIAT

Tilinpäätöksestä erillisenä laaditaan ympäristöraportti.

Konserni		
Päästöoikeudet 2016	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	180 605	1 499 019,00
Päästöoikeuksien ostot		
Toteutuneiden päästöjen määrä	8 814	
Päästöoikeuksien myynnit		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	178 464	1 172 509,00
Päästöoikeudet 2017	tCO2	€
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 1.1.	178 464	1 172 509,00
Päästöoikeuksien ostot		
Toteutuneiden päästöjen määrä	3 730	
Päästöoikeuksien myynnit		
Käytettävissä olevien päästöoikeuksien määrä 31.12.	184 526	1 509 423,00

HYVINKÄÄN YMPÄRISTÖTILINPÄÄTÖS 2017

Tuloslaskelmaan ja taseeseen (investoinnit) tulevat tiedot:

	Tuotot 1000€	Kulut 1000€	Investoinnit 1000€
1. Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu		160	0
2. Vesiensuojelu ja jätevesien käsittely	5618	2182	3414
3. Jätehuolto ja roskaantumisen	2336	2479	
4. Maaperän ja pohjaveden suojelu	113	688	
5. Melun ja tärinän torjunta			
6. Luonnonsuojelu ja maisemansuojelu		11	6
7. Ympäristönsuojeluun liittyvät viranomaistehtävät	98	497	
8. Ympäristönsuojelun edistäminen	297	52	882
Yhteensä 1000 €	8 462	6069	4302
9. Ympäristöperusteiset verot ja veroluonteiset maksut			
a) Jätevero			
b) Polttoainevero		155	
c) Sähkövero		593	
d) Öljyjätetmaksu			
Yhteensä 1000 €		748	
YMPÄRISTÖTOIMINTAKULUT YHTEENSÄ		6817	
Ympäristönsuojelulaitteiden (investointien) poistot ja arvoalentumiset:			
a) Jätevedenpuhdistus		385	
b) Viemäriverkosto		2133	
Yhteensä 1000 €		2518	
KULUT JA POISTOT YHTEENSÄ		9335	
Korkokulut (joko laskennalliset (esim. kunnan keskimääräinen korko%) tai kohdennetut todelliset korkokulut)			
a) Viemärlaitoksen korkokulut kaupungille		309	
Yhteensä 1000 €		309	

Taseeseen tulevat tiedot:

PAKOLLISET YMPÄRISTÖVASTUUVARAUKSET

1. Kulomäen maa-ainestenottoalueen maisemointi	287
2. Sahannmäen entisen kaatopaikan puhdistus	60
Yhteensä 1000 €	347
Ympäristövarausten muutos (lis -, purku +):	+ 60

EHDOLLINEN YMPÄRISTÖVASTUU

Kaupunki on KHO:n vuosikirjapäätöksellä 2013:186 veloitettu maksamaan Nummenmäen entisen kaatopaikan ympäristövaikutusten ja puhdistamistarpeen arvioinnin (ympäristövastuuvaraus 3). Päätöksessä ei ole otettu kantaa mahdollisten puhdistuskustannusten maksuvelvollisuuteen. ELY on lähettänyt 7.3.2017 päivätyn hallintopakkopäätöksen koskien entisen kaatopaikka-alueen puhdistamisvelvoitetta. Kaupunki aikoo valittaa päätöksestä, eikä vastuuta ole huomioitu tilinpäätöksessä varausta muuttamalla. Vastuun suuruusluokka on arviolta noin 3,0 milj. euroa.

	2017	2016
1. Ympäristötuotot/kunnan kaikki toimintatuotot	14,5 %	15,1 %
2. Ympäristötuotot/asukas	181,0 €	177,5 €
3. Ympäristökulut + poistot/kunnan kaikki toimintakulut ja poistot	3,1 %	2,6 %
4. Ympäristökulut+poistot/asukas	199,6 €	167,4 €
5. Ympäristöinvestoinnit/kunnan kokonaisinvestoinnit	20,2 %	16,4 %
6. Ympäristöinvestoinnit/asukas	92,0 €	69,3 €
7. Ympäristötoimintatuotot %:na ympäristökuluista	90,6 %	106,0 %

HENKILÖSTÖÄ, TILINTARKASTAJAN PALKKIOITA JA INTRESSITAHOTAPAHTUMIA KOSKEVAT LIITETIEDOT

42. Henkilöstön lukumäärä	31.12.2017	31.12.2016
Tiedot otettu eHRMInfo -järjestelmästä, tilanne 31.12.		
Keskushallinto	287	272
Sivistystoimi	1 241	1 247
Tekniikka ja ympäristö	215	238
Sosiaali ja terveys	990	939
Hyvinkään Vesi	33	35
Yhteensä	2 766	2 731
josta osa-aikaisia	364	381
Työllistetyt	27	25
43. Henkilöstökulut	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	93 922 879	93 517 641
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	21 755 502	23 774 333
Muut henkilösivukulut	4 490 026	5 803 857
Henkilöstökorvaukset ja muut korjaukset	-1 435 735	-1 437 326
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	118 732 671	121 658 506
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen		
Henkilöstökulut yhteensä	118 732 671	121 658 506
44. Luottamushenkilön palkkioista perityt ja tilitetyt luottamushenkilömaksut	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Hyvinkään perussuomalaiset	3 816	3 278
Hyvinkään sosiaalidemokraatit	11 418	10 837
Hyvinkään vihreät	5 283	4 562
Kokoomuksen kunnallisjärjestö	9 703	10 576
Ruotsalainen kansanpuolue	16	
Suomen keskusta	2 795	3 061
Suomen kristillisdemokraatit	1 230	1 256
Vasemmistoliitto	2 105	3 079
Tilitetyt luottamushenkilömaksut yhteensä	36 365	36 649
45. Tilintarkastajan palkkiot	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	40 878	47 631
Tilintarkastajan lausunnot	2 568	5 090
Muut palkkiot	7 604	1 060
BDO Auditor Oy yhteensä	51 049	53 781
46. Intressitahotapahtumat		

Ei olennaisia eikä tavanomaisista kaupallisista ehdoista poikkeavia intressitahotapahtumia.

Osakkeet ja osuudet

	Osakkeiden kirjanpitoarvo 31.12.2017	Osakkeiden kirjanpitoarvo 31.12.2016
Kuntayhtymäosuudet		
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri	13 318 733,40	13 318 733,40
ETEVA kuntayhtymä	749 091,69	749 091,69
Uudenmaan päihdehuollon kuntayhtymä	83 734,38	83 734,38
Uudenmaan liitto	2 538,96	2 538,96
Keski-Uudenmaan Sote	23 934,17	
Yhteensä	14 178 032,60	14 154 098,43

Tytäryhteisöosakkeet ja -osuudet

Veikkarin Kiinteistö Oy	0,00	33 637,59
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	1 919 276,66	1 919 276,66
Kiinteistö Oy Hyvinkään Uudenmaank.47	234 622,16	234 622,16
Hyvinkään Lämpövoima Oy	1 984 617,53	1 984 617,53
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	8 217 427,37	8 217 427,37
Kiinteistö Oy Hyvinkään Wanha Villatehdas	4 631 300,11	4 631 300,11
Kaukasten Palvelutalo Oy	125 040,84	125 040,84
Teknologiakeskus Techvilla Oy	244 918,77	244 918,77
Kiinteistö Oy Päivämartti	0,00	320 400,00
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	360 000,00	360 000,00
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sveitsi I	2 040 000,00	2 040 000,00
Yhteensä	19 757 203,44	20 111 241,03

Osakkuusyhteisöosakkeet ja -osuudet

Villa Park Oy	10 000,00	10 000,00
Kiinteistö Oy Jussintori	965 303,93	965 303,93
Kiljavan Sairaala Oy	3 423 750,00	3 194 750,00
Hyvinkään-Riihimäen Hyria Oy	11 756 647,00	11 756 647,00
Yritysvoimala Oy	29 880,00	29 880,00
Koy Martinkaari	21 860,00	21 860,00
Keski-Uudenmaan Informaatioteknologia Oy	23 500,00	23 500,00
Yhteensä	16 230 940,93	16 001 940,93

Muut osakkeet ja osuudet

Asunto Oy Hyvinkään Impilinna	82 394,80	82 394,80
Asunto Oy Hakalanhovi	0,00	0,00
Asunto Oy Hakalanrinne	0,00	53 600,82
Asunto Oy Haka-Lauri	0,00	0,00
Asunto Oy Haka-Oiva	0,00	97 548,99
Asunto Oy Helenenkatu 7-9	25 228,19	25 228,19
Asunto Oy Honkaharju	0,00	31 955,71
Asunto Oy Hyvinkään Kansantalo	36 076,31	36 076,31
Asunto Oy Hyvinkään Kuusamanpolku	57 856,65	116 386,04
Asunto Oy Hyvinkään Martinkatu	47 375,18	47 375,18
Asunto Oy Hyvinkään Mäntymäki	0,00	0,00
Asunto Oy Hyvinkään Peltovilla	0,00	76 876,01
Asunto Oy Hyvinkään Pertuntornit	72 320,81	72 320,81

Asunto Oy Hyvinkään Port Artturi	0,00	25 048,77
Asunto Oy Hyvinkään Sähkökatu 30	29 769,26	29 769,26
Asunto Oy Hyvinkään Sähkökatu 32	0,00	0,00
Asunto Oy Hyvinkään Tähtäkatu 1	67 275,17	67 275,17
Asunto Oy Kanervankärki	0,00	0,00
Asunto Oy Kulohaka	32 796,65	32 796,65
Asunto Oy Mantelinhaka	0,00	11 159,66
Asunto Oy Martinpiha	0,00	0,00
Asunto Oy Munckinlinna	41 206,04	41 206,04
Asunto Oy Nikinmäki	79 048,33	79 048,33
Asunto Oy Oraskatu 1-3	0,00	0,00
Asunto Oy Oraskatu 5	0,00	85 775,84
Asunto Oy Paavolankivi	66 434,23	66 434,23
Asunto Oy Paavolantähkä	34 840,77	34 840,77
Asunto Oy Perttulanpauli	26 498,70	36 815,51
Asunto Oy Rietinpuisto	33 637,59	33 637,59
Asunto Oy Seittenhovi	0,00	0,00
Asunto Oy Seponhaka	0,00	88 307,58
Asunto Oy Talvihelena	21 684,48	21 684,48
Asunto Oy Talvimaija	0,00	47 428,99
Asunto Oy Talvisilta 11	0,00	41 456,11
Asunto Oy Tolpanhovi	101 016,36	101 016,36
Asunto Oy Tähtirinteet	43 728,86	43 728,86
Asunto Oy Töpsälän Haka	29 432,89	29 432,89
Asunto Oy Uudenmaankatu 68	121 599,89	121 599,89
Laurea-ammattikorkeakoulu Oy	45 831,21	45 831,21
Kiertokapula Oy	72 320,81	72 320,81
Kiinteistö Oy Donnerinkulma	0,00	12 614,09
Kiinteistö Oy Hyvinkään Sampo-Talo	1 918 302,71	1 918 302,71
Kiinteistö Oy Oikokuja	272 149,45	272 149,45
Kuntarahoitus Oyj	177 637,59	177 637,59
Pääkaupunkiseudun Vesi Oy-	47 092,62	47 092,62
Sosiaalitalo Oy - Socialkompetens Ab	8 000,00	8 000,00
Kuntien Tiera Oy	45 270,00	45 270,00
Kiinteistö Oy Talvimartti	4 100,63	4 100,63
Kuntapro Oy	5 000,00	0,00
Yhteensä	3 645 926,18	4 281 544,95

Osakkeet ja osuudet yhteensä

53 812 103,15

54 548 825,34

Eriytetyt tilinpäätöslaskelmat

Kunnallinen liikelaitos

Hyvinkään Vesi

HYVINKÄÄN VESI

Olennaiset tapahtumat

Tammikuussa irtisanoutuneen vesihuoltojohtajan tilalle valittiin uusi henkilö, Tapio Lankinen. Hän aloitti syykuun ensimmäisellä viikolla. Taloussuunnittelijan tehtävään valittiin Heli Sokka touku-kuussa ja hän aloitti tehtävässään 13.6.2017.

Hyvinkään Veden vuoden 2016 toimintakertomus valmistui ja saatiin jakoon touko - kesäkuussa. Samaan aikaan tehtiin Hyvinkään Veden tiedotuslehti, joka jaettiin kotitalouksiin toukokuussa.

Palojoen varren rakentaminen vesihuoltotöiden osalta sekä Hangonsillan vesihuollon rakentami- nen ovat valmiita. Nummenkärjenpuiston, Talvisillan sekä Marjamäenkadun – Pajatien vesihuolto- saneeraukset ovat niin ikään valmiita. Myös Viertolankadun saneeraustyöt vuodelta 2016 on saatu valmiiksi.

Hikiän tekopohjavesilaitoksen alkaloinnin ja vanhojen kaivojen saneeraus on saatu valmiiksi suun- nitelmien mukaisesti marraskuussa 2017. Urakoitsijana toimi Savo-Karjalan Vesihuolto Oy.

Kaltevan jätevedenpuhdistamon lietteen vastaanottoaseman ja kalkkisiilon saneerauksen urakka käynnistyi heinäkuussa. Urakoitsijana tässäkin työssä oli kilpailutuksen jälkeen Savo-Karjalan Ve- sihuolto Oy. Työt saatiin valmiiksi lokakuussa.

Kiertokapulan jätevesipumppaamon saneerauksen urakkatarjoukset saatiin ja urakoitsijaksi valittiin Grundfos Pumput Oy. Työt saatiin valmiiksi lokakuussa.

Hyvinkään Veden omien toimitilojen suunnittelua jatkettiin vuoden 2017 kesään asti. Tarkastelujak- son lopussa selviteltiin omien tilojen lisäksi myös muita vaihtoehtoja. Omien toimitilojen rakenta- missuunnitelmista kuitenkin luovuttiin. Investointeihin kirjatut uusien tilojen suunnittelukustannukset siirrettiin käyttötalouden menoksi.

Toinen merkittävä muutos aiemmassa kirjaustavassa tulee olemaan vesilaitoksen tulospalkkion kirjaamisessa. Vuoden 2016 tulospalkkiona maksettu palkkasumma kirjattiin vuoden 2017 käyttöta- louden menoksi. Tiukkojen kirjanpitosääntöjen mukaan kuluerä tulisi kuitenkin kirjata sille vuodelle, jolla kulu syntyy. Näin ollen myös vuoden 2017 tulospalkkio on ennakokirjattu vuoden 2017 käyt- tötalouden menoksi.

Pääkaupunkiseudun Vesi Oy:n osakassopimusta on valmisteltu yhdessä muiden osakkaiden kanssa. Kaupunginhallitus hyväksyi kokouksessaan 8.5.2017 osakassopimuksen ja valtuutti kau- punginjohtajan allekirjoittamaan sen ja tekemään siihen tarvittaessa pieniä muutoksia.

Riski- ja epävarmuustekijäarvio

Rahoituksen riittävyttä on pyritty varmistamaan käyttötalouden sekä investointien pitkäjänteisellä suunnittelulla. Velanottoon ei ole viime vuosina jouduttu. Taksarakenne ja taksojen suuruus on pyritty suunnitellusti pitämään kilpailukykyisinä mutta riittävinä.

Vesivarojen riittävyys on vesilaitoksen toiminnan kulmakivi, joka viime aikoina on askarruttanut Hyvinkäänkylän vedenottamon runsaista sateista johtuvien käyttörajoitusten ja Hikiän runkolinjan ikääntymisen takia. Vesivarojen riittävyttä on pyritty turvaamaan varaamalla kapasiteettia Päijänne-tunnelista, jonka vedestä tehdään tekopohjavettä Hikiällä. Lisäksi on rakennettu uusi pohjavettä käyttävä kaivoalue Hikiälle sekä v. 2014 alussa käyttöön otettu Sveitsin vedenottamo. Hikiän tekopohjavesilaitoksen alkalointi ja vanha kaivoalue puolestaan saneerattiin kertomusvuonna. Lähialueiden vedenhankintaselvityksissä on oltu aktiivisesti mukana.

Merkittävin toimintaan kohdistuva riski on sähkökatkot, joita toiminnan ulottuessa myös naapurikuntien haja-asutusalueille esiintyy edelleen. Kaikilla Hyvinkään Veden aktiivikäytössä olevilla vedenottamoilla on automaattisesti käynnistyvät varavoimalaitteet. Myös Sveitsin vedenottamolla on automaattisesti käynnistyvä varavoimalaite.

Vastaavasti Kaltevan jätevedenpuhdistamolla on varavoimalaite, joka turvaa tärkeimpien prosessien toiminnan. Vuonna 2011 rakennettiin kiinteä varavoimalaite jätevesiverkon pääpumppaamolle Veikkariin, jonka kautta noin 40 % kaupungin jätevesistä kulkee edelleen Kaltevaan. Käytössä on myös yksi liikuteltava varavoimalaite, jolla voidaan käyttää yhtä jätevesiverkostopumppaamaa kerrallaan.

Puhtaan veden toimituksen keskeytysriskiä on pienennetty myös ylävesisäiliöiden avulla. Puolimatkan vesitornin saneeraus tehtiin v. 2014.

Vesilaitostoiminta on vähitellen siirtynyt vahvasti automaation varaan, jonka vuoksi henkilökuntaa on vastaavasti pikkuhiljaa vähennetty. Automaation ja kaukovalvonnan riskejä on pyritty vähentämään vesilaitoksen kaukovalvonnan uusimisella, jota on toteutettu v. 2013-2014 ja jota edelleen kehitetään.

Henkilöstö

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Henkilöstömäärä 31.12	34,0	34,0	35,0	30,0
* vakinaiset	32,0	32,0	35,0	33,0
* määräaikaiset	2,0	2,0		0,0
Työpanos	29,7	29,6		27,6

Tunnusluvut

	Tp 2015	Tp 2016	Ta 2017	Tot 2017
Laskutettu vesi, m ³	2 428 132	2 409 214	2 430 000	2 425 397
Laskutettu jätevesi, m ³	2 379 969	2 314 864	2 380 000	2 372 933
Vesimaksu/m ³ (ilman alv)	1,41	1,41	1,45	1,45
Jätevesimaksu/m ³ (ilman alv)	2,26	2,26	2,32	2,32

Talousarvion toteutuminen

Talous	Tp2015 1000 €	Tp2016 1000 €	Toteutunut 2017	Talousarvio 2017	Ta-muutos	Ta muutoksen jälkeen	Poikkeama muutoksen jälkeen
*Hallinto ja talous	8 449	8 324	8 575 733	8 765 080	0	8 765 080	-189 347
*Tuotanto ja ympäristö	-826	-951	-817 075	-1 050 670	0	-1 050 670	233 595
*Viemärlaitokset	-1 242	-1 272	-1 182 639	-1 401 653	0	-1 401 653	219 014
*Vesihuoltoverkot	-856	-943	-852 105	-1 101 337	0	-1 101 337	249 232
Vesihuolto yhteensä:							
Toimintatuotot	10 174	9 908	10 203 883	10 332 600	0	10 332 600	-128 717
Valmistus omaan käyttöön	50	102	128 938	47 300	0	47 300	81 638
Toimintakulut	-4 699	-4 852	-4 608 906	-5 168 480	0	-5 168 480	559 574
Toimintakate	5 525	5 158	5 723 915	5 211 420	0	5 211 420	512 495
Toimintakatteen muutos	-4	-367	566 013				
muutos%	-0,1	-6,6	11,0				
Liikevaihto	10 152	9 908	10 198 473	10 331 600	0	10 331 600	-133 127
Liikelylijäämä	855	420	1 091 895	590 804	0	590 804	501 091
Tilikauden tulos	420	-23	548 395	49 304	0	49 304	499 091
Investoinnit	3 505	3 362	4 663 829	3 660 000	200 000	3 860 000	-803 829
*Laitosinvestoinnit	319	540	1 688 250	1 200 000	200 000	1 400 000	-288 250
tulot			-287 918	-160 000		-160 000	127 918
*Verkoston uudisrakentam	1 055	1 646	1 222 631	1 150 000	0	1 150 000	-72 631
*Verkoston saneeraus	2 131	1 176	2 030 867	1 470 000	0	1 470 000	-560 867
*Muut investoinnit			10 000	0	0	0	-10 000

Selvitys mahdollisista poikkeamista

Vuoden 2016 alijäämä kääntyi vuonna 2017 selvästi ylijäämäiseksi tulokseksi. Tulos selittyy budjetoitua pienemmillä menoilla. Kulut jäivät lähes kaikissa tiliryhmissä talousarviota pienemmiksi, ja etenkin henkilöstökulut toteutuivat selvästi talousarviossa ennakoitua pienempinä. Henkilöstökulutoteumaa parantaa mm. eläkekulujen jääminen 130 000 euroa budjetoitua pienemmiksi.

Lasketun veden määrän kasvu sekä 1.1.2017 tehdyt maksueroitukset kasvattivat toimintatuottoja noin 300 000 eurolla, mutta liikevaihto jäi kuitenkin hieman budjetoitua pienemmäksi.

Hyvän tilikauden tuloksen vastapainoksi investointeihin jouduttiin 19.12.2017 hakemaan ylitysoikeus Hyvinkään Veden johtokunnalta. Liikelaitoksen investoinnit ylittivät lopulta korjatun budjetin noin 800 000 eurolla. Ylitys kohdistui sekä verkosto- että laitosinvestointeihin. Ylitys johtui siitä, että markkinatilanteeseen varautuminen ja kustannustason arviointi verkostorakentamiskustannusten osalta epäonnistui talousarviovaiheessa.

Hyvinkään vesi

TULOSLASKELMA

1.1.-31.12.2017

1.1.-31.12.2016

Liikevaihto		10 186 722,95		9 889 158,55
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen lisäys tai vähennys				
Vamistus omaan käyttöön		128 938,42		102 138,29
Liiketoiminnan muut tuotot		5 409,01		290,32
Tuet ja avustukset kunnalta				
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	-1 081 639,97		-1 163 219,21	
Varastojen lisäys tai vähennys	0,00		0,00	
Palvelujen ostot	-1 289 683,28	-2 371 323,25	-1 238 004,49	-2 401 223,70
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-1 444 899,95		-1 478 533,17	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-349 932,71		-406 907,80	
Muut henkilösivukulut	-76 887,64	-1 871 720,30	-91 216,86	-1 976 657,83
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-4 678 941,02		-4 723 623,29	
Arvonalentumiset, Kertaluont.poistot	0,00	-4 678 941,02	-14 088,50	-4 737 711,79
Liiketoiminnan muut kulut		-354 111,84		-455 803,91
Liikelylijäämä		1 044 973,97		420 189,93
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korkotuotot	0,00		171,25	
Muut rahoitustuotot	3 990,36		3 433,41	
Kunnalle maksetut korkokulut				
Muille maksetut korkokulut	-2 433,83		-1 604,33	
Korvaus peruspääomasta	-543 000,00		-443 000,00	
Muut rahoituskulut	-2 056,95	-543 500,42	-1 835,27	-442 834,94
Ylijäämä (ennen satunnaisia eriä)		501 473,55		-22 645,01
Satunnaiset tuotot ja -kulut				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Ylijäämä ennen varauksia		501 473,55		-22 645,01
Poistoeron lisäys tai vähennys				
Vapaaehtoisten varausten lisäys tai vähennys				
Tuloverot				
Tilikauden ylijäämä		501 473,55		-22 645,01
Sijoitetun pääoman tuotto, %		2,3		0,9
Kunnan sijoittaman pääoman tuotto, %		2,3		0,9
Voitto, %		4,9		-0,2

Hyvinkään vesi

RAHOITUSLASKELMA

	1.1-31.12.2017	1.1-31.12.2016
Toiminnan rahavirta		
Liikelylijäämä (-alijäämä)	1 044 973,97	420 189,93
Poistot ja arvonalentumiset	4 678 941,02	4 737 711,79
Rahoitustuotot ja -kulut	-543 500,42	-442 834,94
Tulorahoituksen korjauserät	0,00	0,00
Tulorahoitus yhteensä	5 180 414,57	4 715 066,78
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 951 746,79	-3 417 576,87
Rahoitusosuudet investointimenoihin	287 918,14	55 125,00
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	0,00	0,00
Investoinnit yhteensä	-4 663 828,65	-3 362 451,87
Toiminnan ja investointien rahavirta	516 585,92	1 352 614,91
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset muilta	0,00	0,00
Antolainasaamisten vähennykset muilta	0,00	0,00
Antolainauksen muutokset yht.	0,00	0,00
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys muilta	0,00	0,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys muilta	0,00	0,00
Lainakannan muutokset yht.	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset		
Peruspääoman muutos	0,00	0,00
Oman pääoman muutokset yht.	0,00	0,00
Muut maksuvalmiuden muutokset		
La-saamisten muutos kunnalta	0,00	0,00
Saamisten muutos muilta	-177 637,73	-58 861,20
Korottomien velkojen muutos muilta	498 313,08	497 219,63
Korottomien velkojen muutos kunnalta	-1 540 836,54	-2 305 573,22
Muut maksuvalmiuden muutokset yht.	-1 220 161,19	-1 867 214,79
Rahoituksen rahavirta	-1 220 161,19	-1 867 214,79
Rahavarojen muutos	-703 575,27	-514 599,88
Rahavarat 1.1.	7 238 664,66	7 753 264,54
Rahavarat 31.12.	6 535 089,39	7 238 664,66
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 vuodelta, €	1 287 279,18	-1 920 476,63
Investointien tulorahoitus, %	104,62	137,97
Lainanhoitokate	2 129,5	2 940,0
Kassasta maksut	10 096 393	8 697 702
Kassan riittävyys, pv	236,3	303,8
Quick ratio	6,1	3,0
Current ratio	6,1	3,0

Hyvinkään vesi

TASE , euroa

VASTAAVA	31.12.2017	31.12.2016
PYSYVÄT VASTAAVAT		
AINEETTOMAT OIKEUDET		
Tietokoneohjelmistot	609 683,48	813 097,07
AINEELLISET HYÖDYKKEET		
Rakennukset	7 035 727,48	7 918 884,06
Kiinteät rakenteet ja laitteet	38 196 793,03	36 144 515,26
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Muut aineelliset hyödykkeet	0,00	0,00
Keskeneräiset	315 742,98	1 296 562,95
AINEELLISET HYÖDYKKEET YHTEENSÄ	45 548 263,49	45 359 962,27
SIJOITUKSET		
Muut saamiset	56 596,70	56 596,70
PYSYVÄT VASTAAVAT	46 214 543,67	46 229 656,04
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
SAAMISET		
LYHYTAIKAISET SAAMISET		
Myyntisaamiset	1 601 353,39	1 265 035,95
Saamiset kunnalta		0,00
Muut saamiset	0,00	7 910,00
Siirtosaamiset	17 921,04	168 690,75
LYHYTAIKAISET SAAMISET YHTEENSÄ	1 619 274,43	1 441 636,70
Rahat ja pankkisaamiset		
Rahat ja pankkisaamiset	6 535 089,39	7 238 664,66
VAIHTUVAT VASTAAVAT	8 154 363,82	8 680 301,36
VASTAAVAA YHTEENSÄ	54 368 907,49	54 909 957,40

VASTATTAVAA	31.12.2017	31.12.2016
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	27 609 829,92	27 609 829,92
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä	17 751 858,59	17 774 503,60
Tilikauden yli- / alijäämä	501 473,55	-22 645,01
OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ	45 863 162,06	45 361 688,51
VIERAS PÄÄOMA		
PITKÄAIKAINEN		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Lainat kunnalta, liittymismaksut	131 773,31	129 026,11
Muut velat, liittymismaksut	7 046 979,78	6 554 621,50
PITKÄAIKAINEN YHTEENSÄ	7 178 753,09	6 683 647,61
LYHYTAIKAINEN		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	0,00	0,00
Lainat julkisyhteisöiltä	306 559,75	1 850 143,49
Ostovelat	306 721,34	343 515,45
Muut velat	316 253,43	300 903,26
Siirtovelat	397 457,82	370 059,08
LYHYTAIKAINEN YHTEENSÄ	1 326 992,34	2 864 621,28
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ	8 505 745,43	9 548 268,89
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	54 368 907,49	54 909 957,40
Omavaraisuusaste, %	84,4	82,6
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	82,4	95,6
Kertynyt ylijäämä, 1000 €	18 253	17 752
Lainakanta 31.12., 1000 €	307	1 850
Lainasaamiset 31.12., 1000 €	0	0

Hyvinkään vesi
HULEVESIVERKON TULOSLASKELMA

7047 HULEVESIVERKKO

2017

LIIKEVAIHTO	443 815,81
3001 Vesi- ja jätevesimaksut	360 198,81
3150 Sisäiset myyntitulot	83 617,00
MATERIAALIT JA PALVELUT	-16 090,12
AINEET, TARVIKKEET JA TAVARAT	-4 883,44
OSTOT TILIKAUDEN AIKANA	-4 883,44
4560 Poltto- ja voiteluaineet	-664,16
4571 Sähkö	-1 974,25
4580 Kalusto	-567,60
4590 Tekniset materiaalit	-1 677,43
PALVELUJEN OSTOT	-11 206,68
4341 Asiantuntijapalvelut	-89,00
4380 Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	-1 787,52
4390 Rakennusten ja alueiden rakent	-607,75
4392 Työkonepalv al, rakent. kunnos	-86,43
4393 Ajopalvelut al,rakent,kunn.pit	-7 695,90
4394 Urakointipalvelut työläskutus	-516,00
4395 Sis. henk.työlaskutus al. rak.	-73,00
4440 Opetus- ja kulttuuripalvelut	-334,68
4470 Muut palvelut	-16,40
HENKILÖSTÖKULUT	-56 485,16
PALKAT JA PALKKIOT	-45 410,02
4010 Vakinaisten palkat	-42 577,36
4011 Määräaikaiset palkat	0,00
4013 Tunti- ja urakkapalkat	-2 852,81
4030 Erilliskorvaukset	-439,66
4042 Varallaolo palkat	-5 862,54
4060 Jaksotetut palkat ja palkkiot	565,84
4230 Sairausvakuutuskorvaukset	1 457,82
4240 Tapaturmakorvaukset	4 298,69
HENKILÖSIVUKULUT	-11 075,14
ELÄKEKULUT	-8 820,43
4100 KVTEL-maksut	-8 820,43
MUUT HENKILÖSIVUKULUT	-2 254,71
4150 Kansaneläke- ja sairausvakuutu	-496,53
4160 Työttömyysvakuutusmaksut	-1 691,60
4170 Tapaturmavakuutusmaksut	-254,59
4190 Jaksotetut sosiaalivakuutusmak	188,01
POISTOT JA ARVONALENTUMISET	-1 082 952,96
SUUNNITELMAN MUKAISET POISTO	-1 082 952,96
7140 Poistot kiinteistä rakenteista	-1 082 952,96
7210 Muut lisäpoistot	0,00
LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT	-26 868,86
4820 Rakennusten ja huoneistojen vu	-3 683,93
4840 Koneiden ja laitteiden vuokrat	-22 018,93
4841 Leasing vuokrat	-1 166,00
LIIEKEYLIJÄÄMÄ (-ALIJÄÄMÄ) YHTEENSÄ	-738 581,29
TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ (ALIJÄÄMÄ)	-738 581,29

Hyvinkään vesi

HULEVESIVERKON RAHOITUSLASKELMA

HYVINKÄÄN VESI

RAHOITUSLASKELMA

2017

Toiminnan ja investointien rahavirta

Tulorahoitus

Liikeliijäämä (-alijäämä)	-738 581
Poistot ja arvonalentumiset	1 082 953
Rahoitustuotot ja kulut	0
Muut tulorahoituksen korjaukset	0

Tulorahoitus yhteensä 344 372

Investoinnit

Käyttöomaisuusinvestoinnit	-506 519
Rahoitusosuudet investointimenoihin	
Pys.vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	

Investoinnit yhteensä -506 519

Toiminnan ja investointien rahavirta

-162 147

Rahoituksen rahavirta

Antolainauksen muutokset yhteensä

Antolainasaamisten lisäykset kunnalle/Ky:lle	
Antolainasaamisten vähennykset	

Antolainauksen muutokset yhteensä 0

Lainakannan muutokset

Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen lisäys	0
Muilta saatujen pitkäaikaisten lainojen vähennys	0

Lainakannan muutokset yhteensä 0

Oman pääoman muutokset

Korottoman peruspääoman muutokset	0
Korollisen peruspääoman muutokset	0

Oman pääoman muutokset yhteensä 0

Liittymismaksujen ja muiden velkojen muutokset

Liittymismaksujen muutokset	0
-----------------------------	---

Liittymismaksujen ja muiden velkojen muutokset yhteensä 0

Muut maksuvalmiuden muutokset

Vaihto-omaisuuden muutos	0
Saamisten muutos kunnalta	0
Saamisten muutos muilta	0
Korot. velkojen muutos kunnalta	162 147
Korot. velkojen muutos muilta	0

Muut maksuvalmiuden muutokset yhteensä 162 147

Rahoituksen rahavirta

162 147

Rahavarojen muutos

Rahavarat 1.1.	0
Rahavarat 31.12.	0

Hyvinkään vesi

HULEVESIVERKON TASE

VASTAAVAA	2017
PYSYVÄT VASTAAVAT	
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET	0,00
AINEETTOMAT OIKEUDET	0,00
1005 Tietokoneohjelmistot	0,00
AINEELLISET HYÖDYKKEET	9 052 726,08
RAKENNUKSET	0,00
1120 Tehdas- ja tuotantoraken.vesi	0,00
1121 Tehdas ja tuotantorak. viemäri	0,00
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET	9 052 726,08
1140 Johtoverkostot ja laitteet ves	0,00
1141 Johtoverk. ja laitteet viemäri	9 052 726,08
1142 Vesil. koneet ja laitteet	0,00
ENNAKKOMAKSUT JA KESKENERÄISET	0,00
1195 Keskeneräiset hankinnat	0,00
SIJOITUKSET	0,00
MUUT SAAMISET	0,00
1245 Liittymismaksut pala	0,00
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	9 052 726,08
VAIHTUVAT VASTAAVAT	
SAAMISET	0,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET	0,00
MYyntISAAMISET	0,00
1740 Lyh.aik.myyntisaamiset muilta	0,00
MUUT SAAMISET	0,00
1801 VESI,KAUPUNKI YHD.TILI	0,00
SIIRTOSAAMISET	0,00
1826 Lyh.aik.muut siirtosaam.muilta	0,00
RAHAT JA PANKKISAAMISET	0,00
1922 Nordea 174230-1375	0,00
1925 OP 506203-20191574	0,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	0,00
VASTAAVAA YHTEENSÄ	9 052 726,08

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

PERUSPÄÄOMA	-6 055 528,91
2002 Veden korollinen peruspääoma	-2 429 025,56
2003 Veden koroton peruspääoma	-3 626 503,35
EDELLISTEN TILIK. YLI/ALIJÄÄMÄ	777 648,36
2040 Edellisten tilikausien yli-/al	777 648,36
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-738 581,29
2050 Tilikauden yli-/alijäämä	-738 581,29

OMA PÄÄOMA YHTEENSÄ -6 016 461,84

VIERAS PÄÄOMA

PITKÄAIKAINEN	-3 036 264,23
LAINAT KUNNALTA/KUNTAYHTYMÄLTÄ	-3 036 264,23
2467 Sisäiset muut velat	-3 036 264,23
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	0,00
2469 Liittymismaksut ja muut velat	0,00
LYHYTAIKAINEN	0,00
LAINAT JULKISYHTEISÖILTÄ	0,00
2522 Lyhytaik.lainat Kuntien eläkev	0,00
LAINAT MUILTA LUOTONANTAJILTA	0,00
2533 Kaupunki/vesi yhdysvelkatili	0,00
OSTOVELAT	0,00
2549 Lyhytaik.ostovelat muille	0,00
MUUT VELAT/LIITTYMISMAKSUT JA	0,00
2557 Ennakonpidätysvelka	0,00
2558 Sosiaaliturvamaksuvelka	0,00
2560 Arvonlisäverovelka	0,00
SIIRTOVELAT	0,00
2575 Siirtyvät korot muille	0,00
2580 Lomapalkkajaksotus	0,00
2592 Palkkojen siirtovelat	0,00
2594 Palkkojen maksatus	0,00
2596 Palkkojen ulosotot	0,00
2597 Jäsenmaksut ay/puoleet	0,00
2603 Myyntireskontran siirtovelat	0,00
2604 Myyntiresk.palauttamattomat	0,00

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ -3 036 264,23

VASTATTAVAA YHTEENSÄ -9 052 726,08

Hyvinkään vesi

1. Arvostus- ja jaksotusperiaatteet

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteen mukaisesti.

Käyttöomaisuuden arvostus

Käyttöomaisuus on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Rahoitusomaisuuden arvostus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

2. Tuloksen ja taseen vertailukelpoisuus

Tuloslaskelma ja tase ovat vertailukelpoisia edelliseen tilikauteen nähden

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

6. Toimintatuotot

1.1.-31.12.2017

1.1.-31.12.2016

Toimintatuotot tehtäväkokonaisuuksittain

Vesi- ja jätevesimaksut	8 895 341,33	8 636 938,73
Vesihuollon perusmaksut	636 605,28	568 181,10
Muut myyntipalvelut	63 000,00	67 427,00
Muut myyntitulot	591 716,34	616 496,72
Oppisopimuskoulutuksen koulutus	60,00	115,00
Vesihuollon palvelumaksut		
Yhteensä	10 186 722,95	9 889 158,55

Valmistus omaan käyttöön

Valmistus omaan käyttöön	128 938,42	102 138,29
--------------------------	-------------------	-------------------

Liiketoiminnan muut tuotot

Maankäyttö- ja kehittämiskorvaukset	0,00	0,00
Muut tuet ja avustukset	2 470,01	
Muiden asuntojen vuokrat	0,00	290,32
Muut tuotot	2 939,00	
Yhteensä	5 409,01	290,32

11. Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden poistojen laskennassa on käytetty kaupunginvaltuuston 22.4.1996 tekemää poistosuunnitelmaa sekä siihen myöhemmin tehtyjä tarkistuksia, viimeksi v. 2013. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu käyttöomaisuuden hankintamenoista arvioidun taloudellisen pitoajan mukaan. Ellei hankintameno ja siihen saatu rahoitusosuus ole ollut selvitettävissä, on ennen vuotta 1991 hankitun käyttöomaisuuden poistoperustan laskennan pohjaksi otettu kirjanpitoarvo 31.12.1990.

Arvioidut poistoaajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

Aineettomat hyödykkeet	Tasapoisto	10 vuotta
Muut pitkävaikuttavat menot	Tasapoisto	5 - 7 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	Tasapoisto	20 - 30 vuotta
- Vedenottamot ja jäteveden puhdistamot	Menojäännöspoisto	15 %
Kadut, tiet, torit ja puistot	Menojäännöspoisto	20 %
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto	Menojäännöspoisto	10 %
Muut kiinteät rakenteet ja laitteet	Menojäännöspoisto	20 %
Koneet ja kalusto	Menojäännöspoisto	25 - 40 %
Soranottoalueet	Käytön mukainen poisto	
Taideteokset	Ei poisteta	

Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10 000 euroa, on kirjattu vuosikuluksi.

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Tietokoneohjelmistot	-203 413,59	-203 413,59
Poistot muista pitkävaik.menoista	0,00	0,00
Rakennukset ja rakennelmat	-1 129 593,27	-1 231 346,01
Kiinteistä rakenteista ja laitteista	-3 345 934,16	-3 288 863,69
Koneet ja kalusto	0,00	0,00
Yhteensä	-4 678 941,02	-4 723 623,29
Käyttöom.kertaluonteiset poistot	0,00	-14 088,50
Suunnitelman mukaiset poistot yhteensä	-4 678 941,02	-4 737 711,79

15. Rahoitustuotot ja -kulut

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
Rahoitustuotot		
Korkotuotot	0,00	171,25
Viivästyskorkotulot	3 910,61	3 386,48
Muut rahoitustuotot	79,75	46,93
Yhteensä	3 990,36	3 604,66
Rahoituskulut		
Korkokulut	-2 433,83	-1 604,33
Muut rahoituskulut	-545 056,95	-444 835,27
Yhteensä	-547 490,78	-446 439,60
Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	-543 500,42	-442 834,94

TASEEN LIITETIEDOT

Kuluksi kirjaamattomat menot ja pääoma-alennukset

Tilinpäätöksen tase-eriin ei sisälly kuluksi kirjaamattomia menoja eikä pääoma-alennuksia.

Aktivoidut korkomenot

Taseeseen ei ole aktivoitu korkomenoja.

Tiedot pysyvistä vastaavista

Katso taulukko

	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
25. Oma pääoma		
Peruspääoma	27 609 829,92	27 609 829,92
Edellisen tilikauden ylijäämä	17 751 858,59	17 774 503,60
Tilikauden ylijäämä	501 473,55	-22 645,01
Oma pääoma yhteensä 31.12.	45 863 162,06	45 361 688,51
27. Pitkäaikainen vieras pääoma		
Velat tai velkojen osat, jotka erääntyvät maksettavaksi myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua		
Lainat julkisyhteisöiltä	0,00	0,00
Yhteensä	0,00	0,00
29. Pakolliset varaukset		
Eläkevastuuvaraus 1.1.	0	0
varausta käytettiin tilikaudella	0	0
varausta lisättiin tilikaudella	0	0
Eläkevastuuvaraus 31.12	0,00	0,00
32. Muiden velkojen erittely		
Liittymismaksut kunnalta	131 773,31	129 026,11
Liittymismaksut	7 046 979,78	6 554 621,50
33. Erittely siirtoveloista		
Palkkojen ja henkilösivukulujen jaksotukset	294 393,25	327 110,84
Korkojaksotukset	0,00	0,00
Muut siirtovelat	103 064,57	42 948,24
Yhteensä	397 457,82	370 059,08
34.-37. Vakuudet ja vastuusitoumukset		
Kiinnitykset omasta velasta		
Alkuperäinen pääoma	0,00	0,00
Jäljellä oleva pääoma	0,00	0,00

HENKILÖSTÖÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT	1.1.-31.12.2017	1.1.-31.12.2016
42. Henkilöstön lukumäärä	33,0	35,0
vakinaiset	33,0	33,0
määräaikaiset	0,0	2,0
sijaiset	0	0
43. Henkilöstökulut		
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	-1 470 155,94	-1 488 812,53
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	-349 932,71	-406 907,80
Muut henkilösivukulut	-76 887,64	-91 216,86
Henkilöstökorvaukset ja korjauserät	25 255,99	10 279,36
Yhteensä tuloslaskelman mukaan	-1 871 720,30	-1 976 657,83
Henkilöstökuluja aktivoitu käyttöomaisuuteen	0,00	0,00
Henkilöstökulut yhteensä	-1 871 720,30	-1 976 657,83

Hyvinkään Vesi

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet

	Aineettomat		Aineelliset hyödykkeet				Ennakkomaksut ja keskeneräiset	Aineelliset hyödykkeet Yhteensä
	Aineettomat hyödykkeet	Maa- ja vesialueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet		
Poistamaton hankintameno 1.1.	813 097,07		7 918 884,06	36 144 515,26			1 296 562,95	45 359 962,27
Lisäykset tilikauden aikana	0,00		246 436,69	4 415 136,90			290 173,20	4 951 746,79
Rahoitusosuudet tilikauden aikana	0,00		0,00	287 918,14			0,00	287 918,14
Vähennykset tilikauden aikana	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
Keskeneräisistä aktivoinnit	0,00		0,00	1 270 993,17			-1 270 993,17	0,00
Siirretty käyttötalouteen	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
Tilikauden poistot	203 413,59		1 129 593,27	3 345 934,16			0,00	4 475 527,43
Lisäpoistot	0,00		0,00	0,00			0,00	0,00
POISTAMATON HANKINTAMENO 31.12.2017	609 683,48	0,00	7 035 727,48	38 196 793,03	0,00	0,00	315 742,98	45 548 263,49

**KUNNALLISEN LIIKELAITOKSEN HYVINKÄÄN VEDEN
TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2017 ALLEKIRJOITUKSET**

Hyvinkäällä, 24.4.2018

HYVINKÄÄN VEDEN JOHTOKUNTA

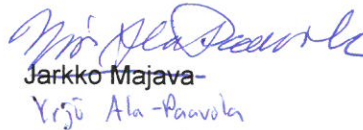
Riikka Komulainen

Jari-Pekka Velin

Jorma Harju

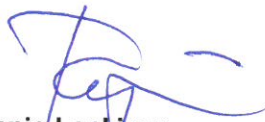

Jarkko Majava-
Yrjö Ala-Paavola

Natalia Eloranta

KUNNALLINEN LIIKELAITOS HYVINKÄÄN VESI

Tapio Lankinen
vesihuoltojohtaja

Olemme tarkastaneet tilinpäätöksen.

Hyvinkäällä ~~24~~ päivänä ~~11~~ 8 touko kuuta 2018.

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainesvuori
JHT, HT

Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin tilikauden tuloksen muodostumiseen

Tuloslaskelma kaupungin ja Hyvinkään Veden osalta ja eliminointierät vuodelta 2017

TOIMINTATUOTOT	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Myyntituotot	13 285 020	10 176 115	-1 095 521	22 365 613
Maksutuotot	15 286 368	1 596	0	15 287 964
Tuet ja avustukset	3 372 156	11 482	0	3 383 639
Vuokratuotot	6 142 373	0	0	6 142 373
Muut tuotot	8 929 857	2 939	-1 183	8 931 613
Toimintatuotot yhteensä	47 015 774	10 192 132	-1 096 704	56 111 202
VALMISTUS OMAAN KÄYTTÖÖN	6 332 730	128 938	-4 042	6 457 626
TOIMINTAKULUT				
Henkilöstökulut	-116 860 951	-1 871 720	0	-118 732 671
Palvelujen ostot	-128 807 926	-1 289 683	715 915	-129 381 694
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12 993 245	-1 081 640	197 681	-13 877 204
Avustukset	-14 378 417	-6 601	0	-14 385 019
Vuokrat	-7 255 494	-346 182	187 150	-7 414 526
Muut kulut	-460 275	-1 329	0	-461 604
Toimintakulut yhteensä	-280 756 308	-4 597 155	1 100 746	-284 252 718
TOIMINTAKATE	-227 407 805	5 723 915		-221 683 890
Verotulot	198 343 025	0	0	198 343 025
Valtionosuudet	51 169 091	0	0	51 169 091
Korkotuotot	70 988	0	-2 434	68 555
Muut rahoitustuotot	1 540 470	3 990	-543 000	1 001 460
Korkokulut	-2 015 996	-2 434	2 434	-2 015 996
Muut rahoituskulut	-134 573	-545 057	543 000	-136 630
Rahoitustuotot ja kulut yht.	-539 111	-543 500		-1 082 611
VUOSIKATE	21 565 201	5 180 415	0	26 745 616
Poistot käyttöom. ja muut pitkäv.	-14 542 554	-4 678 941		-19 221 495
Satunnaiset tuotot	0	0		0
Satunnaiset kulut	0	0		0
Satunnaiset tuotot ja kulut yht.	0	0		0
TILIKAUDEN TULOS	7 022 647	501 474		7 524 120
Poistoero	0	0		0
Varausten lisäys (-) ja väh. (+)	-5 000 000	0		-5 000 000
Rahastojen lisäys (-) ja väh. (+)	-250 000	0		-250 000
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	1 772 647	501 474		2 274 120

Hyvinkään Veden vaikutus kaupungin toiminnan rahoitukseen

Rahoituslaskelma kaupungin ja Hyvinkään Veden osalta ja eliminoinnit
vuodelta 2017

	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Tulorahoitus				
Vuosikate	21 565 201	5 180 415	0	26 745 616
Satunnaiset erät	0	0		0
Tulorahoituksen korjauserät	-7 463 449	0		-7 463 449
Tulorahoitus	14 101 753	5 180 415	0	19 282 167
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-16 344 343	-4 951 747	0	-21 296 090
Rahoitusosuudet investointimenoihin	427 000	287 918		714 918
Käyttöomaisuuden myyntitulot	9 588 825	0		9 588 825
Investoinnit	-6 328 518	-4 663 829	0	-10 992 347
Varsinaisen toiminnan ja investointien nettorahavirta	7 773 235	516 586	0	8 289 821
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten lisäykset	-2 747	0	2 747	0
Antolainasaamisten vähennykset	53 504		0	53 504
Antolainauksen muutokset	50 757	0	2 747	53 504
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0			0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-8 755 298	0		-8 755 298
Lyhytaikaisten lainojen muutos	0	0	0	0
Lainakannan muutokset	-8 755 298	0	0	-8 755 298
Oman pääoman muutokset				
Peruspääoman muutos	0	0	0	0
Edellisten tilikausien ylijäämä	0			0
Oman pääoman muutokset yht.	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	2 991 472	-1 220 161	-2 747	1 768 564
Rahoitustoiminnan rahavirta	-5 713 068	-1 220 161	0	-6 933 230
Rahavarojen muutos	2 060 166	-703 575	0	1 356 591
Rahavarat 1.1.	37 501 847	7 238 665		44 740 512
Rahavarat 31.12.	39 562 013	6 535 089		46 097 103
	-2 060 166	703 575		-1 356 591

Hyvinkään kaupungin ja Hyvinkään Veden tase 31.12.2017

VASTAAVAA	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet	1 415 598	609 683	0	2 025 282
Aineettomat oikeudet	1 013 285	609 683		1 622 969
Muut pitkävaikutteiset menot	402 313	0		402 313
Aineelliset hyödykkeet	186 038 820	45 548 263	0	231 587 083
Maa- ja vesialueet	41 199 230	0		41 199 230
Rakennukset	101 732 396	7 035 727		108 768 123
Kiinteät rakenteet ja laitteet	36 289 774	38 196 793		74 486 568
Koneet ja kalusto	2 249 822	0		2 249 822
Muut aineelliset hyödykkeet	514 100	0		514 100
Ennakkomaksut ja keskener.hankinna	4 053 496	315 743		4 369 239
Sijoitukset	60 656 356	56 597	-2 770 176	57 942 777
Osakkeet ja osuudet	56 450 506	0	-2 638 403	53 812 103
Muut lainasaamiset	3 280 225			3 280 225
Muut saamiset	925 625	56 597	-131 773	850 449
* Pysyvät vastaavat	248 110 774	46 214 544	-2 770 176	291 555 141
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus	34 173	0	0	34 173
Aineet ja tarvikkeet	34 173	0	0	34 173
Valmiit tuotteet	0	0	0	0
Ennakkomaksut	0	0	0	0
Saamiset	17 238 316	1 331 279	-306 560	18 263 035
Pitkäaikaiset saamiset	3 802 076	0	0	3 802 076
Lainasaamiset	2 659 116			2 659 116
Muut saamiset	742 960			742 960
Siirtosaamiset	400 000			400 000
Lyhytaikaiset saamiset	13 436 240	1 331 279	-306 560	14 460 960
Myyntisaamiset	3 321 031	1 601 353	0	4 922 385
Lainasaamiset	602 711		0	602 711
Muut saamiset	3 764 819	-287 995	0	3 476 824
Saamiset kunnalta	306 560		-306 560	0
Siirtosaamiset	5 441 119	17 921		5 459 040
Rahat ja pankkisaamiset	39 562 013	6 535 089	0	46 097 103
Rahat ja pankkisaamiset	39 562 013	6 535 089		46 097 103
* Vaihtuvat vastaavat	56 834 502	7 866 369	-306 560	64 394 311
VASTAAVAA	304 945 276	54 080 912	-3 076 736	355 949 452

VASTATTAVAA

	kaupunki	vesi	eliminoinnit	kaupunki ja vesi yht
Oma pääoma				
Peruspääoma	126 047 816	27 609 830	-2 638 403	151 019 243
Arvonkorotusrahasto	0			0
Muut omat rahastot	3 862 465			3 862 465
Edellisten tilikausien yli/alijäämä	10 133 940	17 751 859		27 885 799
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	1 772 647	501 474		2 274 120
* Oma pääoma	141 816 869	45 863 162	-2 638 403	185 041 628
Poistoero	0			0
Vapaaehtoiset varaukset	11 000 000			11 000 000
* Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	11 000 000			11 000 000
Pakolliset varaukset				
Eläkevaraukset	14 957	0		14 957
Muut pakolliset varaukset	347 181			347 181
* Pakolliset varaukset	362 138	0	0	362 138
Toimeksiantojen pääomat				
Valtion toimeksiannot	0			0
Lahjoitusrahastojen pääomat	678 552			678 552
Muut toimeksiantojen pääomat	275 337			275 337
* Toimeksiantojen pääomat	953 889	0	0	953 889
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen	95 514 042	7 178 753	-131 773	102 561 022
Joukkovelkakirjat				0
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	95 509 742	0		95 509 742
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0		0
Korottomat velat kunnalta, liit.maksut	0	131 773	-131 773	0
Saadut ennakot	0			0
Liittymismaksut ja muut pitkäaik. vela	0	7 046 980		7 046 980
Siirtovelat	4 300	0	0	4 300
Lyhytaikainen	55 298 338	1 038 997	-306 560	56 030 776
Joukkovelkakirjat	0			0
Lainat rahoitus- ja vak.laitoksilta	9 231 025	0		9 231 025
Lainat tytäryhtiöiltä	0			0
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0		0
Lainat muilta luotonantajilta	0	306 560	-306 560	0
Saadut ennakot	976 538			976 538
Ostovelat	12 084 579	306 721		12 391 300
Muut velat	17 582 551	28 258	0	17 610 809
Siirtovelat	15 423 645	397 458		15 821 103
* Vieras pääoma	150 812 380	8 217 750	-438 333	158 591 797
VASTATTAVAA	304 945 276	54 080 912	-3 076 736	355 949 452

Käytetyt tilikirjat ja tilikartta 2017

TILIKAUDEN AIKANA KÄYTETYT TILIKIRJAT

TOSITELAJIT

	NRO	
ALKUSA	10...	alkusaldot
EXCEL	70...	excel-muistiot
IRTAIN	901...	irtaimisto
KASSA	30...	kassatositteet
KOMTOS	900...	käyttöomaisuustositt
KONEK	130...	konekorjaamo ja kone
KUPITO	135....	kunnossapito
MATKA	160....	matkalaskut
MR10	610...	myyntilaskut
MR99	610...	MR-koodin vaihto
MRAHA	20...	talousarvio
MRAHAJ	20...	Budjetin kk-jako
MRAHAS	25...	määrärahojen siirrot
MRHYV	601...	MR hyvityslaskuitt
MRMANU	601...	MR manuaalisuoritukset
MRVIIT	600..	MR viitesuoritukset
MUIRO2	70...	rondo muistiot
MUIST1	60...	muistiotositteet 1
MUIST2	60...	muistiotositteet por
OMAKSU	890...	ostoreskontra maksut
OSTOT	800...	ostolaskut
PALKAT	90...	palkkatositteet
PANKKI	50...	pankkien tiliotteet
PERHE	140...	perhehuolto
RUOKA	150...	ruokahuolto
SISLAS	120...	sisäiset vesilaskut
SONETL	110...	sonet lääkevarasto
VANHA	20...	ed.vuosi
VANHAT	990...	vanhat saldot
VYÖR	980...	vyörytys

PÄÄKIRJA

Rondo, sähköinen arkisto

PÄIVÄKIRJA

Rondo, sähköinen arkisto

TASEKIRJA TILIKAUDELTA

Numeroidaan ja sidotaan kirjaksi

TASE-ERITTELYT

Paperitulosteina

LIITETIETOJEN ERITTELYT

Paperitulosteina

MUUT ERITTELYT

Paperitulosteina

Tili	Nimitys	
1000	Aineettomat oikeudet	Tas
1005	Tietokoneohjelmistot	Tas
1010	Muut pitkävaikutteiset menot	Tas
1020	Ennakkomaksut	Tas
1100	Maa- ja vesialueet	Tas
1102	Kiinteistöjen liittymismaksut	Tas
1104	Kiinteistöjen vuokraoikeudet j	Tas
1105	Maa- ja vesialueiden arvonkoro	Tas
1110	Asuinrakennukset	Tas
1115	Hallinto- ja laitosrakennukset	Tas
1120	Tehdas- ja tuotantorakennukset	Tas
1121	Tehdas ja tuotantorak viemäri	Tas
1122	Vapaa-ajanrakennukset	Tas
1123	Muut rakennukset	Tas
1124	Talousrakennukset	Tas
1125	Rakennusten arvonkorotukset	Tas
1129	Rakennusten koneet ja laitteet	Tas
1130	Kadut ja tiet, kiinteät rak. j	Tas
1131	Sillat kiinteät rakenteet ja l	Tas
1132	Urheilualueet, kiinteät rakent	Tas
1140	Johtoverkostot ja laitteet	Tas
1141	Johtoverk- ja laitt.viemäri	Tas
1142	Vesil.koneet ja laitteet	Tas
1150	Muut kiinteät rakenteet ja lai	Tas
1151	Televerkko	Tas
1160	Kuljetusvälineet	Tas
1161	Liikkuvat työkoneet	Tas
1162	Muut raskaat koneet	Tas
1163	Muut kevyet koneet	Tas
1164	Sair. ja terv. laitteet	Tas
1167	Viestintälaitteet	Tas
1168	Atk-laitteet	Tas
1170	Muut koneet ja kalusto kginhal	Tas
1171	Muut koneet ja laitteet, kultt	Tas
1172	Muut koneet ja kal, opetuslaut	Tas
1173	Muut koneet ja kalusto, teknin	Tas
1174	Muut koneet ja kalusto, perust	Tas
1180	Luonnonvarat	Tas
1184	Arvo- ja taide-esineet	Tas
1187	Muut hyödykkeet	Tas
1190	Ennakkomaksut	Tas
1195	Keskeneräiset hankinnat	Tas
1201	Tytäryhteisöosakkeet ja -osuud	Tas
1203	Kuntayhtymäosuudet	Tas
1205	Osakkuusyhteisöosakkeet ja -os	Tas
1207	Yhteisyhteisöosakkeet ja -osuu	Tas
1209	Liikelaitosten peruspääomaosuu	Tas
1210	Muiden taseyksiköiden peruspää	Tas
1212	Muut osakkeet ja osuudet	Tas
1221	Jvk-saamiset muilta	Tas
1230	Pääomalainasaamiset tytäryhtei	Tas
1231	Muut lainasaamiset tytäryhteis	Tas
1233	Muut lainasaamiset osakkuus- j	Tas
1235	Muut lainasaamiset muilta	Tas
1238	Muut lainasaamiset muilta	Tas

1241	Muut saamiset tytäryhteisöiltä	Tas
1245	Liittymismaksut pala	Tas
1246	Muut saamiset muilta	Tas
1247	Veden liittymismaksut	Tas
1400	Valtion toimeksiant. maksuliik	Tas
1410	Välitetyt valtion lainat	Tas
1420	Muut valtion toimeksiannot	Tas
1440	Lahjoitus rahastojen erityiska	Tas
1460	EU-tukien toimeksiannot	Tas
1470	Asuntoyhtiöiden rakentamismeno	Tas
1480	Muut toimeksiannot	Tas
1500	Aineet ja tarvikkeet	Tas
1530	Keskeneräiset tuotteet	Tas
1550	Valmiit tuotteet/Keskusvarasto	Tas
1555	Lääkevarasto	Tas
1570	Muu vaihto-omaisuus	Tas
1590	Ennakkomaksut	Tas
1615	Pitkäaik.kunnan sisäiset myynt	Tas
1620	Pitkäaik.myyntisaamiset muilta	Tas
1630	Pitkäaika.lainasaam.tytäryhtei	Tas
1645	Pitkäaika.lainasaamiset valtio	Tas
1646	Pitkäaik.lainasaamiset liikela	Tas
1653	Sosiaaliset luotot	Tas
1655	Pitkäaik.lainasaamiset muilta	Tas
1666	Pitkäaik.valtionosuussaamiset	Tas
1688	Pitkäaik.muut saamiset	Tas
1710	Pitkäaik.siirtyvät korot muilt	Tas
1719	Pitkäaik.muut siirtosaam.	Tas
1735	Lyh.aik.kunnan sisäiset myynti	Tas
1740	Lyh.aik.myyntisaamiset muilta	Tas
1750	Lyh.aik.lainasaamiset tytäryht	Tas
1751	Palainan lyhytaik. osuus tytär	Tas
1762	Lyh.aik.lainasaamiset valtiolt	Tas
1763	Lyh.aik.lainasaamiset liikelai	Tas
1765	Lyh.aik.muut kunnan sisäiset I	Tas
1767	Sosiaaliset luotot	Tas
1770	Lyh.aik.lainasaamiset muilta	Tas
1791	Lyh.aik.Valtionosuussaamiset	Tas
1795	Lyh.aik.kunnan sisäiset muut s	Tas
1796	Pro eLaskujen selvittelytili 1	Tas
1797	Svean ulosottotilitykset	Tas
1798	Myyntiresk välitili	Tas
1799	Myyntiresk selvittelytili	Tas
1800	Elatustukimaksusaamiset	Tas
1801	Vesi, kaupunki yhdystili	Tas
1805	Vähennyskelpoiset alv-saamiset	Tas
1808	Palautuskelpoiset alv-saamiset	Tas
1809	Laskennalliset palautukset alv	Tas
1810	Arvonlisäverosaaminen	Tas
1815	Lyh.aik.siirtyvät korot tytär	Tas
1821	Lyh.aik.siirtyvät korot	Tas
1826	Lyh.aik.muut siirtosaam.muilta	Tas
1827	Menojen selvittelyti	Tas
1828	Nuorisokodin selvittelytili	Tas
1830	Osakkeet ja osuudet	Tas
1850	Sijoitukset valtion velkasitou	Tas

1855	Sijoitukset kuntatodistuksiin	Tas
1860	Sijoitukset muihin rahamarkkin	Tas
1870	Jvk-saamiset valtiolta	Tas
1875	Jvk-saamiset kunnilta ja kunta	Tas
1880	Jvk-saamiset muilta	Tas
1890	Muut arvopaperit	Tas
1900	Kassatilit	Tas
1920	Handelsabanken 313130-1022193	Tas
1921	Nordea 158630-15093	Tas
1922	Nordea 206118-60683	Tas
1923	Nordea 206118-14342	Tas
1924	Nordea 206118-44109	Tas
1925	Op 506203-2403	Tas
1926	Lammin Sp 426012-22005	Tas
1927	Lammin Sp 426012-218639	Tas
1928	OP FI48 5062 0320 2135 01	Tas
1930	Sampo 800019-250342	Tas
1931	Sampo 800019-1621475	Tas
1932	Sampo 800015-243838	Tas
1933	Sampo 800011-828855	Tas
1934	Sampo 800015-1371356	Tas
1935	Konsernitili	Tas
1936	Nordea 174230-823	Tas
1937	OPFI3450620320197845	Tas
1938	OPFI7250620320196482	Tas
1939	Konsernitili Osuuspankki	Tas
1940	OPFI7450620320241163	Tas
1960	Talletustilit	Tas
1980	Sisäiset yhdystilit	Tas
2000	Peruspääoma	Tas
2002	Veden korollinen peruspääoma	Tas
2003	Veden koroton peruspääoma	Tas
2005	Liittymismaksurahasto	Tas
2010	Arvonkorotusrahaso	Tas
2015	Rahastopääomat	Tas
2040	Edellisten tilikausien yli-/al	Tas
2050	Tilikauden yli-/alijäämä	Tas
2100	Poistoero ja vapaaeht.varaukse	Tas
2110	Investointivaraukset	Tas
2120	Eläkevaraukset	Tas
2125	sorakuopan maisemointi	Tas
2130	Muut pakolliset varaukset	Tas
2300	Välitettävät valtion lainat	Tas
2310	Välitetyt valtion lainat	Tas
2320	Muut valtion toimeksiantojen p	Tas
2323	Lahjoitusrah.ja kuolinp.varat	Tas
2325	Lahjoitusrahastojen pääomat	Tas
2360	Muiden toimeksiantojen pääomat	Tas
2400	Euromääräiset JVK-lainat	Tas
2405	Valuuttamääräiset JVK-lainat	Tas
2410	Lainat kotimaisilta talletuspa	Tas
2411	Lainat Kuntarahoitus Oy:ltä	Tas
2413	Lainat Muilta kotimaisilta rah	Tas
2414	Lainat Ulkomaisilta rahoitus-	Tas
2420	Lainat Valtiolta	Tas

2421	Lainat kunnilta ja kuntayhtymi	Tas
2422	Lainat kuntien eläkevakuutukse	Tas
2423	Lainat muilta sosiaaliturvarah	Tas
2430	Lainat muilta kotimaisilta	Tas
2435	Lainat muilta ulkomaisilta	Tas
2448	Saadut ennakot	Tas
2454	Ostovelat	Tas
2461	Osamaksuvelat paikainen	Tas
2467	Sisäiset muut velat	Tas
2468	Muut velat	Tas
2469	Liittymismaksut ja muut velat	Tas
2470	Siirtyvät korot	Tas
2479	Muut pa. siirtovelat	Tas
2500	Lyhytaik. euromääräiset jvk-la	Tas
2505	Lyhytaik. valuuttamääräiset jv	Tas
2510	PAlainojen lyhe kotimaisilta t	Tas
2511	PAlainojen lyhen Kuntarahoitus	Tas
2513	PAlainojen lyhe muilta kotimai	Tas
2514	PAlainojen lyhe ulkomaisilta r	Tas
2519	Lyhytaik lainat rah ja vaklait	Tas
2520	Lyhytaik.lainat Valtiolta	Tas
2521	Lyhytaik.lainat Kunnilta ja ku	Tas
2522	Lyhytaik.lainat Kuntien eläkev	Tas
2523	Lyhytaik.lainat Muilta sosiaal	Tas
2530	Lyhytaik.lainat muilta kotimai	Tas
2531	Lyhytaik.lainat muilta ulkomai	Tas
2533	Kaupunki/vesi yhdysvelkatili	Tas
2534	Kaupunki/ateria yhdysvelkatili	Tas
2539	Tonttien varausmaksu	Tas
2544	Lyhytaik.saadut ennakot muilta	Tas
2548	Lyhytaik.sisäiset ostovelat	Tas
2549	Lyhytaik.ostovelat	Tas
2550	Lyhytaik.muut velat tytäryhtei	Tas
2553	Konsernitilivelat	Tas
2555	Lyhytaik.muut velat muille	Tas
2556	Tilitettävä arvonlisävero	Tas
2557	Ennakonpidätysvelka	Tas
2558	Sosiaaliturvamaksuvelka	Tas
2559	Ostoreskontran välitili	Tas
2560	Maksettava alv-velka	Tas
2561	Konsernitilivelka Osuuspankki	Tas
2565	Muut lyhytaikaiset velat	Tas
2568	Ostovelat YPH	Tas
2569	Luottotappioiden välitili	Tas
2575	Siirtyvät korot	Tas
2580	Lomapalkkajaksotus	Tas
2583	Valtionosuusennakot	Tas
2589	Eläkevakuutusmaksuvelka	Tas
2590	Tapaturma- ja työttömyysvakuut	Tas
2591	Yo-maksut	Tas
2592	Palkkojen siirtovelat	Tas
2593	Tulojen selvittelytili	Tas
2594	Palkkojen maksatus	Tas
2595	Palkkojen takaisinperintä	Tas
2596	Palkkojen ulosotot	Tas
2597	Jäsenmaksut ay/puolueet	Tas

2602	Muut siirtovelat	Tas
2603	Myyntireskontran siirtovelat	Tas
2604	Myyntiresk. palauttamattomat	Tas
2605	Perintätston pal palkkiot	Tas
2999	Pysyvien vastaavien välitili	Tas
3001	Vesi- ja jätevesimaksut	Tul
3003	Vesihuollon perusmaksut	Tul
3004	Vesimaksut	Tul
3005	Jätevesimaksut	Tul
3050	Jätteen kuljetuksen ja käsitt	Tul
3060	Muut liiketoiminnan tuotot	Tul
3083	Lääkäreiden koulutuskorvaus	Tul
3084	Varus-,siviilipalv.miesten ja	Tul
3085	Pakolaisten toimeentulokorvauk	Tul
3086	Sotilasvammalain mukaiset korv	Tul
3088	Asiakaskohtaisen velkaneuvonna	Tul
3099	Muut korvaukset valtiolta	Tul
3100	Kotikuntakorvaukset	Tul
3101	Myyntitulot kuntayhtymiltä	Tul
3102	Myyntitulot kunnilta	Tul
3103	Thuoltolain muk korv kunnilta	Tul
3110	Jäsenkuntien maksuosuudet ja k	Tul
3115	Muut yhteistoimintakorvaukset	Tul
3130	Työterveyshuollon maksut	Tul
3135	Oppisopimuskoulutuksen koulutu	Tul
3136	Täyskust.maksut pakoll.vak.	Tul
3138	Maataloustuotteiden myynti	Tul
3139	Metsän myynti	Tul
3150	Sisäiset myyntitulot	Tul
3163	Muut myyntituotot alv 0 %	Tul
3165	Muut myyntituotot alv 9%	Tul
3166	Muut myyntituotot alv 13 %	Tul
3167	Muut myyntituotot alv 23 %	Tul
3168	Muut myyntituotot 10%	Tul
3169	Muut myyntituotot 14%	Tul
3170	Muut myyntituotot 24 %	Tul
3200	Yleishallinnon maksut	Tul
3210	Perusterveydenhuollon laitosh	Tul
3220	Perusterveydenhuollon avohoido	Tul
3221	Erikoislääkäripalveluiden käyn	Tul
3230	Erikoissairaanhoidon laitosh	Tul
3240	Muut terveydenhuollon maksut	Tul
3250	Maksut lapsiperheiden kodinh	Tul
3251	Muut kodinhoitoapu maksut	Tul
3252	Tukipalvelujen maksut	Tul
3257	Hoitopäivämaksut	Tul
3261	Muut sosiaalitoimen maksut	Tul
3270	Lukukausimaksut	Tul
3275	Muut sivistystoimen maksut	Tul
3280	Suunnittelu- ja mittaustoiminn	Tul
3285	Lupa- ja valvontamaksut	Tul
3286	Maankäyttö- ja kehittämiskorva	Tul
3287	Muut yhdyskuntapalvelujen maks	Tul
3290	Pysäköintimaksut	Tul
3293	Lomituspalvelumaksut	Tul

3294	Muut palvelumaksut	Tul
3300	Työllistämistuki	Tul
3310	Maakunnan kehittämisraha	Tul
3315	EU-tuki kunnan kehittämisproje	Tul
3320	Yhdistysavustukset	Tul
3323	Valtion avustukset	Tul
3327	Valtion korvaus kuntouttavasta	Tul
3330	Muut tuet ja avustukset	Tul
3410	Asuntojen vuokrat	Tul
3420	Muiden rakennusten vuokrat	Tul
3430	Maa- ja vesialueiden vuokrat	Tul
3440	Sisäiset tilavuokrat	Tul
3450	Koneiden ja laitteiden vuokrat	Tul
3460	Muut vuokratuotot	Tul
3501	Pysäköintivirhemaksut	Tul
3505	Elastusmaksut	Tul
3510	Käyttöomaisuuden myyntivoitot	Tul
3530	Muut tuotot	Tul
3700	Valmistus omaan käyttöön	Tul
4001	Kokouspalkkiot	Tul
4002	Viranhalt.- ja työnt. kokouspa	Tul
4005	Asiantuntijapalkkiot	Tul
4009	Vael palkat	Tul
4010	Vakinaisten palkat	Tul
4011	Määräaikaiset palkat	Tul
4012	Tuntiopettajat	Tul
4013	Tunti- ja urakkapalkat	Tul
4017	Kunnall,luottamushenk, ans,kor	Tul
4020	Sairauslomasijaiset	Tul
4021	Perhevapaiden sijaiset	Tul
4022	Vuosilomasijaiset	Tul
4023	Muut sijaiset	Tul
4030	Erilliskorvaukset	Tul
4040	Työllistämistukipalkat	Tul
4041	Ammatill,luottamusmiespalkkiot	Tul
4042	Varallaolo palkat	Tul
4043	Siviliipalvelusmiesten pvr	Tul
4060	Jaksotetut palkat ja palkkiot	Tul
4100	KVTEL-maksut	Tul
4101	VEL-maksut	Tul
4102	KuEL-varhemaksut	Tul
4103	Eläkeperusteinen maksu	Tul
4110	Muut työeläkemaksut	Tul
4120	Kunnan maksamat eläkkeet	Tul
4121	Jaksotetut eläkekulut	Tul
4150	Sosiaaliturvamaksut	Tul
4160	Työttömyysvakuutusmaksut	Tul
4170	Tapaturmavakuutusmaksut	Tul
4180	Muut sosiaalivakuutusmaksut	Tul
4190	Jaksotetut sosiaalivakuutusmak	Tul
4230	Sairausvakuutuskorvaukset	Tul
4240	Tapaturmakorvaukset	Tul
4250	Muut Kansaneläkelaitoksen korv	Tul
4260	Muut henkilöstömenojen korjaus	Tul
4301	Asiakaspalvelujen ostot valtio	Tul
4302	Asiakaspalvelujen ostot kunnil	Tul

4303	Asiakaspalvelujen ostot kuntay	Tul
4304	Asiakaspalvelujen ostot muilta	Tul
4305	Asiakaspalv.ostot muilta prima	Tul
4306	Kotikuntalain muk.ost.kunnilta	Tul
4307	Kotikuntalain muk.ost.kuntayht	Tul
4308	Thuoltolain muk korv kunnille ja	Tul
4340	Toimistopalvelut	Tul
4341	Asiantuntijapalvelut	Tul
4343	Kopiokulut	Tul
4345	Atk-palvelut	Tul
4347	Henkilöstön koulutus	Tul
4350	Painatukset ja ilmoitukset	Tul
4360	Puhelinkulut	Tul
4361	Postikulut	Tul
4370	Vakuutukset	Tul
4380	Puhtaanapito- ja pesulapalvelu	Tul
4383	Siivouspalvelut	Tul
4384	Jätevesimaksut	Tul
4390	Rakennusten rak.-ja kunnossapi	Tul
4391	Kiinteistöjen ylläpitopalvelut	Tul
4392	Työkonepalv al, rakent. kunnos	Tul
4393	Ajopalvelut al,rakent,kunn.pit	Tul
4394	Urakointipalvelut työläskutus	Tul
4395	Sis. henk.työlaskutus al. rak.	Tul
4396	Sisäisten palvelujen osto	Tul
4400	Koneiden, kaluston ja laitteid	Tul
4410	Majoitus- ja ravitsemuspalvelu	Tul
4420	Matkustus- ja kuljetuspalvelut	Tul
4425	Harjoittelumaksut	Tul
4430	Sosiaali- ja terveystalvelut	Tul
4440	Opetus- ja kulttuuripalvelut	Tul
4449	Työvoiman vuokraus	Tul
4450	Osuus verotuskustannuksiin	Tul
4460	Muut yhteistoimintaosuudet	Tul
4462	Jäsenmaksut	Tul
4465	Vahingonkorvaukset	Tul
4466	Edustuskulut	Tul
4467	Tekijänoikeuskorvaukset	Tul
4470	Muut palvelut	Tul
4500	Toimistotarvikkeet	Tul
4501	Koulu- ja askartelutarvikkeet	Tul
4510	Kirjallisuus	Tul
4520	Elintarvikkeet	Tul
4530	Vaatteisto	Tul
4540	Lääkkeet	Tul
4541	Hoitotarvikkeet	Tul
4542	Taideteosten hankinta	Tul
4543	Saniteettitarvikkeet	Tul
4544	Kemikaliot	Tul
4550	Siivous- ja puhdistusaineet	Tul
4560	Poltto- ja voiteluaineet	Tul
4570	Lämmitys	Tul
4571	Sähkö	Tul
4572	Vesi	Tul
4579	Atk-kalusto	Tul
4580	Kalusto	Tul

4583	Viljelytarvikkeet ja -aineet	Tul
4584	Kasvinsuojeluaineet	Tul
4585	Kotieläinten rehut	Tul
4590	Tekniset materiaalit	Tul
4591	Lahjat	Tul
4595	Muu materiaali	Tul
4598	Varastolisä	Tul
4600	Muu materiaali	Tul
4671	Toimistotarvikkeet/varasto	Tul
4673	Hoitotarvikkeet / varasto	Tul
4674	Saniteettitarv/ varasto	Tul
4675	Puhd.aineet ja -tarv./ varasto	Tul
4676	Poltto- ja voit.aineet/ varast	Tul
4677	Tekniset mat./ varasto	Tul
4678	Muu materiaali/ varasto	Tul
4681	Lääkkeet/ varasto	Tul
4700	Lasten kotihoidon tuki	Tul
4702	Lasten kotihoidon tuen kuntali	Tul
4705	Yksityisen hoidon tuki	Tul
4707	Yksityisen hoidon tuen kuntali	Tul
4710	Omaishoidon tuki Prima	Tul
4715	Elatustuki	Tul
4720	Toimeentulotuki	Tul
4722	Kuntouttavan työtoiminnan toim	Tul
4723	Kuntoutt. työtoim.matkak. ttsa	Tul
4724	Kunt. työtoim. matkak. työmark	Tul
4725	Vammaisille annetut avustukset	Tul
4727	Koulumatkatuki	Tul
4728	Apurahat	Tul
4730	Muut avustukset kotitalouksill	Tul
4750	Avustukset liikelaitoksille	Tul
4775	Avustukset yhteisöille	Tul
4777	Apurahat	Tul
4800	Maa- ja vesialueiden vuokrat	Tul
4820	Rakennusten ja huoneistojen vu	Tul
4840	Koneiden ja laitteiden vuokrat	Tul
4841	Leasing vuokrat	Tul
4842	Atk-leasing vuokrat	Tul
4860	Muut vuokrat	Tul
4870	Tilavuokrat	Tul
4900	Väiilliset verot	Tul
4901	Oman käytön alv	Tul
4910	Välittömät verot	Tul
4920	Käyttöomaisuuden myyntitappiot	Tul
4940	Muut kulut	Tul
4941	Luottotappiot	Tul
5000	Kunnan tulovero	Tul
5100	Kiinteistövero	Tul
5200	Osuus yhteisöveron tuotosta	Tul
5400	Muut verot	Tul
5500	Yleinen valtionosuus	Tul
5600	Sosiaali- ja terv.huollon valt	Tul
5700	Kunnan opetus- ja kulttuuritoi	Tul
5710	Kunnan peruspalvelujen vo	Tul
5711	Verotuloihin perust VOS tasaus	Tul
5712	Järjestelmämuut. tasaus VOS	Tul

5720	Opetus ja kultt.toimen muu vo	Tul
5750	Valtionosuudet	Tul
5800	Rahoitusavustus	Tul
5850	Muut valtionosuudet	Tul
6000	Korkotuotot antolainoista ulk	Tul
6010	Korkotuotot antolainoista liik	Tul
6020	Korkotuotot sijoituksista ja t	Tul
6021	Muut korkotuotot	Tul
6030	Maksuliikennetilien korkotuoto	Tul
6100	Osinkotuotot ja osuuspääomien	Tul
6110	Korvaus peruspääomasta liikela	Tul
6118	Investointien valt.os.korot	Tul
6120	Verotilitysten korot ja korotu	Tul
6130	Viivästyskorkotulot	Tul
6140	Peruspääoman korot kuntayhtymi	Tul
6150	Kurssivoitot rahoituslainoista	Tul
6160	Arvopapereiden myyntivoitot	Tul
6170	Muut rahoitustuotot	Tul
6220	Korkokulut lainoista ulkop	Tul
6230	Korkokulut lainoista liikelait	Tul
6240	Maksuliikennetilien korkomenot	Tul
6250	Osamaksuvelkojen korkokulut	Tul
6300	Peruspääoman korot jäsenkunnil	Tul
6302	Liikelaitosten korvaus peruspä	Tul
6310	Verotilitysten korot	Tul
6320	Viivästyskorkomenot	Tul
6330	Kurssitappiot rahoituslainoist	Tul
6350	Luottoprovisiot	Tul
6360	Arvonalentumiset vaihtuvien va	Tul
6370	Arvonalentumiset pysyvien vast	Tul
6380	Muut rahoituskulut	Tul
7100	Poistot aineettomista oikeuksi	Tul
7110	Poistot tietokoneohjelmista	Tul
7120	Poistot muista pitkävaikutteis	Tul
7130	Poistot rakennuksista	Tul
7140	Poistot kiinteistä rakenteista	Tul
7150	Poistot koneista ja kalustosta	Tul
7160	Poistot muista aineellisista h	Tul
7200	K.omaisuuden myyntivoitot/tapp	Tul
7210	Muut lisäpoistot	Tul
7230	Pysyvien vastaavien hyödykkeid	Tul
7240	Vaihtuvien vastaavien poikk.ar	Tul
7250	Arvonalentumisten palautumiset	Tul
8000	Käyttöomaisuuden myyntivoitot	Tul
8010	Omistusosuuksien luovutukset	Tul
8020	Vahingonkorvaukset, takauskorv	Tul
8030	Saadut akordit ja konserniavus	Tul
8040	Kirjauskäytännön muutoksesta a	Tul
8050	Muut satunnaiset tuotot	Tul
8100	Käyttöomaisuuden myyntitappiot	Tul
8110	Omistusosuuksien luovutukset	Tul
8120	Vahingonkorvaukset, takauskorv	Tul
8130	Annetut akordit ja konserniavu	Tul
8140	Kirjauskäytännön muutoksesta a	Tul
8150	Muut satunnaiset kulut	Tul
8500	Poistoeron lisäys (-)	Tul

8550	Poistoeron vähennys (+)	Tul
8600	Varausten lisäys (-)	Tul
8650	Varausten vähennys (+)	Tul
8700	Rahastojen lisäys (-)	Tul
8750	Rahastojen vähennys (+)	Tul
9100	Keskushallinnon vyörytysmenot	Tul
9110	Toimielimien vyörytysmenot	Tul
9120	Tulosalueiden vyörytysmenot	Tul
9200	Keskushallinnon vyörytystulot	Tul
9210	Toimielimien vyörytystulot	Tul
9220	Tulosalueiden vyörytystulot	Tul
9800	Kustannuslaskennalliset menot	Tul
9900	Kustannuslaskennalliset tulot	Tul
9999	Vastakirjaukset, ei mukaan	Tul

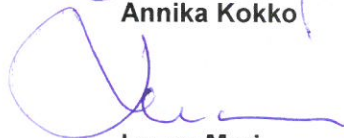
HYVINKÄÄN KAUPUNGIN TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2017
ALLEKIRJOITUKSET

Hyvinkäällä 26 päivänä maaliskuuta 2018

HYVINKÄÄN KAUPUNGINHALLITUS

Annika Kokko

Leena Meri

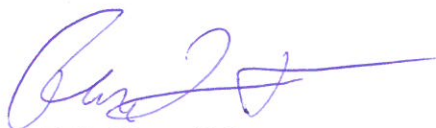
Jussi Kukkola

Pekka Laine

Antti Rantalainen

Tuija Linna-Pirinen

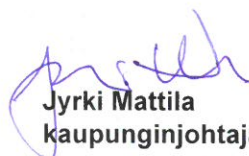
Aki Korpela

Marja-Leena Laine

Ari Mäkelä

Jyrki Mattila
kaupunginjohtaja

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Hyvinkäällä ~~26~~²⁸ päivänä touko kuuta 2018.

BDO Audiator Oy
Tilintarkastusyhteisö

Minna Ainasvuori
JHT, HT

HYVINKÄÄN KAUPUNGIN VASTUUSITOUMUKSET 31.12.2017

Liitetieto 40.

	Kv:n takauspäätös	Lainan nro	Vastuun määrä (nimellinen)	Vastuun määrä 31.12.2016	Vastuun määrä 31.12.2017
		- = ei vastavakuutta t = takausprovisio			
Kiinnitykset kaupungin omiin velkoihin					
Panttikirjat, Hyvinkään kaupungin hallussa					
Talousosasto					
		liitteen mukaan	15 937 306	0	0
		Kiinnitykset yhteensä	15 937 306	0	0
Takaukset konserniyhteisöjen velkoihin					
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 20.5.2002, 47 §	SHB FI12 3131 3007 4929 78	959 123	233 537	167 736
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 10.3.2003, 26 §	SHB FI85 3131 3007 5865 30	400 000	147 380	124 973
Hyvinkään Kaivopiha-säätiö	Kv 16.11.2009, 107 §	SHY FI95 3131 6000 2282 16	400 000	288 000	272 000
Pirkonkotsisäätiö	Kv 19.1.2009, 25 §	Keva 20090237	500 000	357 130	336 720
Hyvinkään Palvelukotsisäätiö	Kv 20.5.2002, 50 §	SHY FI46 3131 3007 4812 11	7 600 000	4 880 647	4 872 647
Hyvinkään Vanhustentalosäätiö	Kv 20.5.2002, 48 §	SHB FI02 3131 3007 4923 82	2 181 186	1 034 197	948 703
Hyvinkään Veteraanitalosäätiö	Kv 16.12.2002, 112 §	NOR 102920-6163076	1 778 000	1 349 590	1 305 523
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 22.4.2002, 33 §	t SHB FI33 3131 3007 4923 09	2 691 000	1 670 924	1 619 924
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 27.1.2003, 12 §	t SHB FI78 3131 3007 5543 55	2 150 000	1 471 635	1 413 478
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 29.11.2004, 89 §	t NOR 102920-6190731	3 200 000	2 159 215	2 090 215
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 18.12.2006, 129 §	NOR 174220-1534	3 500 000	3 103 919	3 014 354
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 31.5.2010, 45 §	KUOp FI33 5062 0381 1994 17	9 000 000	8 549 473	8 355 700
K Oy Hyv. Wanha Villatehdas	Kv 14.4.2014, 28 §	Kura 17304/14	1 900 000	1 596 000	1 444 000
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 27.8.2007, 78 §	t NOR 174220-2235	8 022 082	4 737 625	0
K Oy Hyvinkään Sairaalanmäki	Kv 7.12.2015, 81 §	- Kura 18122/15	38 260 200	14 193 300	26 535 300
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Kv 24.10.2011, 73 §	t Kura 15493/11	800 000	300 000	200 000
Hyvinkään Lämpövoima Oy	Kv 8.12.2014, 111 §	t Kura 17733/15	4 800 000	4 320 000	4 000 000
K Oy Talvimartti	Kv 15.10.2007, 94 §	NOR 131320-63061 (ent.174220-257)	160 000	32 696	25 505
Kiljavan Sairaala Oy	Kv 27.8.2007, 79 §	- Kura 12739/07	1 122 000	586 077	499 404
Hyvinkään Ravitsemispalvelut Oy	Kv 8.12.2014, 110 §	- Kura 17732/15	720 000	644 212	568 423
Kaukasten Palvelutalo Oy	Kv 15.9.2014, 64 §	- Kura 17527/14	257 000	222 736	205 604
K Oy Hyvinkään Martinkaari	Kv 22.3.2010, 20 §	Kura 14579/10	2 404 600	1 643 280	1 587 754
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 25.9.1995, 124 §	- DaBa FI16 8005 0402 1317 73	1 196 489	404 654	357 047
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 26.11.1997, 145 §	- Kura 0459/98	1 009 128	141 278	117 732
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 26.11.1997, 145 §	- Kura 0475/98	sis. edell.	74 675	62 229
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.12.2000, 156 §	SHY FI50 3131 3007 3364 15	2 000 000	895 211	840 252
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.12.2000, 156 §	SHY FI28 3131 3007 3364 23	2 600 000	725 167	640 588
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.9.2001, 87 §	Kura 10055/01	459 775	330 195	0
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	SHY FI27 3131 3007 4808 74	2 433 000	1 244 611	1 133 162
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	SHB FI03 3131 3007 4922 67	3 281 683	925 603	757 312
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 43 §	NOR 102920-06143946	676 322	93 659	65 087
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 15.9.2003, 74 §	NOR 102920-6163068	20 100 000	7 873 653	6 533 957
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 27.10.2003, 95 §	NOR 102920-06165477	2 000 000	257 480	89 220
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.6.2004, 45 §	NOR 102920-06184106	2 500 000	1 539 276	1 459 212
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 29.5.2006, 54 §	SEK 1100006597	5 500 000	3 133 964	2 803 233
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 17.4.2007, 31 §	NOR 174220-1807	1 800 000	660 000	0
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 16.6.2008, 60 §	DaBa FI62 8219 9710 0000 93	1 500 000	136 089	0
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.12.2009, 124 §	Kura 14370/10	5 551 000	3 116 100	2 983 500
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 1.2.2010, 7 §	Kura 14371/10	1 070 000	891 371	786 505
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 6.6.2011, 50 §	t Kura 15357/11	5 000 000	2 500 000	2 000 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.11.2014, 93 §	KUOp 506203-86510345	3 962 000	3 935 058	3 921 588
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 10.11.2014, 94 §	SHB 313160-860562	9 000 000	9 000 000	9 000 000
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 3.4.2017, 36 §	t KUOp 509209-93057684	8 000 000		0
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 46 §	SHB FI84 3131 3007 4881 90	904 096	345 889	292 542
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 14.3.2005, 50 §	NOR 102920-6198239	190 000	47 406	34 001
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 28.5.2007, 45 §	NOR 174220-2060	130 000	71 440	0
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 21.10.2002, 80 §	NOR 102920-6144977	925 000	181 697	143 104
Hyvinkään Vuokra-asunnot Oy	Kv 20.5.2002, 45 §	SHB FI45 3131 3007 4920 93	561 505	94 365	62 600
		Yhteensä	175 155 189	92 140 415	93 670 835
Takaukset muiden velkoihin					
Hyv. Metsästysampujat ry	Kv 1.2.2016, 9 §	- NOR 182920-00034903	222 000	210 900	181 100
Hyv. Toimari ry	Kv 16.3.2015, 12 §	t NOR 102930-7201220	50 000	25 000	0
Hyv. Vapaaehtoistoiminnan Tuki ry	Kv 19.12.2005, 142 §	NOR 174220-619	4 000 000	3 049 725	2 913 725
K Oy Hyvinkään Nuorisotasunnot	Kv 14.4.2003, 44 §	NOR 133120-06028595 (ent. 174220-	2 000 000	1 445 483	1 420 483
Rautatiemuseon säätiö	Kv 16.12.2013, 122 §	- NOR 133120-06028173 (ent. 182920-	200 000	90 000	50 000
Ritasjärven Vesiosuuskunta	Kv 24.1.2011, 11 §	KUOp 506203-81202526	300 000	75 000	0
Uudenmaan Vammaispalvelut Oy	Kv 15.9.2003, 79 §	NOR 173020-12626	1 800 000	1 150 053	1 117 168
		Yhteensä	8 572 000	6 046 161	5 682 476
		Takaukset yhteensä	183 727 189	98 186 576	99 353 310
Kuntien takauskeskus					
Osuus takauskeskuksen takausvastuusta			-	224 043 541	260 851 858
Vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta			-	167 234	172 401
Osuus kattamattomista takausvastuista				0	0
Vastuusitoumukset yhteensä			199 664 495	98 186 576	99 353 310